

The New York Times

Η εφημερίδα
με τη μεγαλύτερη
επιρροή στον κόσμο

Κάθε Κυριακή μαζί με την ΚΑΘΗΜΕΡΙΝΗ

WEEKEND
EDITION
32
PAGES

Η ΚΑΘΗΜΕΡΙΝΗ

ΤΗΣ ΚΥΡΙΑΚΗΣ

ΛΕΥΚΩΣΙΑ, Κυριακή 24 Ιουλίου 2022 • Έτος 14^ο • Αρ. φύλλου 724

Κυπριακή Πολιτική και Οικονομική Εφημερίδα

www.kathimerini.com.cy | €2,90

ΝΙΚΟΣ ΔΕΝΔΙΑΣ

Μετά τις κάλπες στην Τουρκία ελπίζω σε βελτίωση

Την Ελπίδα του ότι μετά τις εκλογές στην Τουρκία, ανεξαρτήτως αποτελέσματος, θα μπορούσαν να επικρατήσουν οι απαραίτητες συνθήκες που

ίσως επιτρέψουν να βελτιωθούν σε σημαντικό βαθμό οι ελληνοτουρκικές σχέσεις εκφράζει με συνέντευξή του στην «Κ» ο υπουργός Εξωτερικών Νίκος Δένδιας. **Σελ. 16**

✓ **Ο διευθυντής Επικοινωνίας της Τουρκικής Προεδρίας Φαχρετίν Αλτούν στην «Κ».** **Σελ. 18**

ΧΑΛΛΟΥΜΙ

Οχι σε αλλαγές στον Φάκελο ΠΟΠ

Οποιοσδήποτε αλλαγές στον φάκελο για το χαλλούμι ΠΟΠ και αυτές μικρής σημασίας πρέπει να προωθηθούν χωρίς καθυστέρηση, όμως η Κομισιόν θα πρέπει να ενημερωθεί επίσημα και τυχόν προβληματικά στοιχεία να διορθωθούν. **Σελ. 6**

ΒΟΡΕΙΟΑΤΛΑΝΤΙΚΗ ΣΥΜΜΑΧΙΑ

Στον προεκλογικό η ένταξη στο ΝΑΤΟ

Η συζήτηση για ένταξη της Κύπρου στο ΝΑΤΟ μπήκε στο κάδρο του προεκλογικού και αποκτά ξεχωριστό ενδιαφέρον ως πεδίο ιδεολογικής και πολιτικής αντιπαράθεσης, συσπείρωσης ή αλίευσης ψήφων. **Σελ. 7**

ΑΚΑΜΑΣ

Υπό αίρεση το Τοπικό Σχέδιο

Η ειδική έκθεση της Περιβαλλοντικής Αρχής και απόψεις από το Πολεοδομικό Συμβούλιο αφήνουν ανοικτό το ενδεχόμενο μη δημοσίευσης του Τοπικού Σχεδίου. Αντιδρούν οι κοινότητες της περιοχής. **Σελ. 10**

ΙΤΑΛΙΑ

Πρόσω ολοταχώς η Ακροδεξιά

Το νεοφασιστικό κόμμα της Τζόρτζια Μελόνι, Αδέλφια της Ιταλίας, ήταν το μοναδικό το οποίο έμεινε εκτός της κυβέρνησης Ντράγκι, με αποτέλεσμα να γιγαντωθεί ως μοναδική αντιπολίτευση. **Σελ. 22**

Σφήνες Κόλιν Στιούαρτ για βάση λύσης

Πώς ο ειδικός εκπρόσωπος του ΟΗΕ προώθησε τουρκικές επιδιώξεις στο πλαίσιο ψηφίσματος για την ΟΥΝΦΙΚΥΠ

Παράθυρο στις «τουρκικές ιδέες» επιχειρεί να ανοίξει ο ειδικός εκπρόσωπος του ΟΗΕ Κόλιν Στιούαρτ, στο πλαίσιο του ψηφίσματος για την ΟΥΝΦΙΚΥΠ, λειτουργώντας υπο-

στηρικτικά στην προσπάθεια της Άγκυρας για οριστική απαλλαγή από το πλαίσιο διζωνικής, δικαιοδικής ομοσπονδίας και για εγκαθίδρυση περιγράμματος συνεργασίας

μεταξύ δύο χωριστών οντοτήτων στην Κύπρο. Πηγές αναφέρουν πως πρωτοστάτησε προωθώντας αναφορά στο προσχέδιο ψηφίσματος, σύμφωνα με την οποία το Σ.Α.

«καλωσορίζει την παρουσίαση των νέων ιδεών των δύο ηγετών». Η αναφορά φαίνεται να έχει απαλειφθεί, ωστόσο έχει ήδη εννοχλήσει τη Λευκωσία. **Σελ. 4**

«Μάνα, ήρτα!»... μια φράση βάλσαμο στην ψυχή

Το ορατόριο «Πονεμένες Παναγιές» ανατέθηκε στον συνθέτη Μάριο Ιωάννου Ηλία από την Προεδρία της Κυπριακής Δημοκρατίας, και για πρώτη φορά παρουσιάστηκε στις εκδηλώσεις μνήμης για τις επετείους του πραξικοπήματος και της τουρκικής εισβολής στο Προεδρικό Μέγαρο την περασμένη Τετάρτη. Το ορατόριο είναι ένα μνημόσυνο για τη μάνα τ' αγνοούμενου, λέει στην «Κ» ο συνθέτης, προσθέτοντας: «Ο πόνος και η απώλεια πλάθει στη διάρκεια του χρόνου το εσωτερικό μεγαλείο της μάνας, αυτό της άμωμης αγάπης, της καρτερικότητας, της υπομονής, της προσφοράς και της απαντοχής. Είναι η αρχή και η συνέχεια, το φως και η ελπίδα». **Ζωή, σελ. 1**

«Με το ίδιο σχήμα μέχρι τις κάλπες»

Δεν συζητεί ανασχηματισμό

Η επιλογή του Κυριάκου Μητσοτάκη να βάλει τέλος στη συζήτηση περί ανασχηματισμού αποτελεί λογική συνέχεια της απόφασης να μην προχωρήσει σε πρόωρες εκλογές. **Σελ. 19**

Δεύτερη σε μείωση χρέους η Κύπρος

Παραμένει ωστόσο η χώρα με το 7ο υψηλότερο χρέος στην Ε.Ε.

Η Κύπρος μείωσε το δημόσιο χρέος της κατά 16,1% από το τέταρτο τρίμηνο του 2021 μέχρι το πρώτο τρίμηνο του 2022, καταγράφοντας τη δεύτερη καλύτερη επίδοση στην Ε.Ε. Παρόλα αυτά, το ύψος του δημοσίου χρέους της παραμένει στο υψηλό 104,9%,

ποσοστό που την κατατάσσει ως τη χώρα με το 7ο μεγαλύτερο ποσοστό. Σύμφωνα με τα στοιχεία της Eurostat και σε σύγκριση με το τέταρτο τρίμηνο του 2021, τρία κράτη μέλη κατέγραψαν αύξηση του χρέους τους προς το ΑΕΠ το 2022. **Οικονομική, σελ. 3**

ΚΥΡΙΟ ΑΡΘΡΟ

Νηφαλιότητα και σοβαρότητα

Η άτυπη τηλεμαχία την περασμένη Πέμπτη στο ΡΙΚ 1, στην εκπομπή «Προκλήσεις» του Ανδρέα Κημήτρη με τους τρεις κύριους διεκδικητές, Αβέρωφ Νεοφύτου, Ανδρέα Μαυρογιάννη και Νίκο Χριστοδουλίδη, κατέδειξε πως το Κυπριακό, όσο και αν φαίνεται ότι βρίσκεται χαμηλά στο ενδιαφέρον των πολιτών, ενδιαφέρει ακόμα, όπως έδειξε και η υψηλή τηλεθέαση. Η παρουσία των τριών ανδρών στο πλατό της δημόσιας ραδιοτηλεόρασης ήταν μία καλή ευκαιρία για μία πρώτη ανάγνωση των προθέσεων τους... Αυτό, όμως που θα ήταν ωφέλιμο για την κοινωνία είναι όλοι οι διεκδικητές της προεδρίας της Δημοκρατίας να έχουν κατά νου πως ούτε η παρελθοντολογία ούτε οι ευσεβοποιήσιμοι βοηθούν τον τόπο.

ΔΙΑΒΑΣΤΕ ΣΗΜΕΡΑ ΣΤΟ ΕΝΘΕΤΟ «ΖΩΗ»

ΠΑΡΑΣΤΑΣΕΙΣ

Αρχαίο ελληνικό δράμα

Ο πρόεδρος του Κυπριακού Κέντρου του Διεθνούς Ινστιτούτου Θεάτρου Βαρνάβας Κυριαζής μιλάει στην «Κ» για το Φεστιβάλ Αρχαίου Ελληνικού Δράματος. Ο ηθοποιός Θέμης Πάνου μιλάει για τον ρόλο του, στην «Ελένη» του Ευριπίδη, που θα παρουσιαστεί στο Κούριο στο πλαίσιο του Φεστιβάλ. **Ζωή, σελ. 8**

ΕΙΚΑΣΤΙΚΑ

Ηχορύπανση στον βυθό

Ο εικαστικός Όθωνας Χαλαλάμπος μιλάει στην «Κ» για το νέο πρότζεκτ του που παρουσιάζει στην Αθήνα, «Πρόκειται για μια νέα οπτικοακουστική δουλειά που αναπτύσσεται γύρω από το φαινόμενο της ηχορύπανσης στον βυθό ως αποτέλεσμα της ανθρώπινης δραστηριότητας». **Ζωή, σελ. 3**

ΜΟΥΣΙΚΗ

Windcraft Fest 8

Στο μουσικό φεστιβάλ οι πρωταγωνιστές είναι η πνευστά. Από την Κύπρο θα φιλοξενηθούν δύο ξεχωριστά σχήματα που αποτελούνται από τη φλαουτίστρια Ελεονώρα Ρούσου, με το πρότζεκτ «Χαρά», και το κουιντέτο του κιθαρίστα Αλέξη Κάσινου. **Ζωή, σελ. 4**

'22
ΕΤΗΣΙΑ

Η Ελληνική Επανάσταση
με ηθογράφους και διοράματα PLAYMOBIL

Μάρτιος - Σεπτέμβριος 2022
Δευτέρα - Κυριακή | 10:00 - 19:00

Είσοδος Ελεύθερη

ΠΟΛΙΤΙΣΤΙΚΟ ΙΔΡΥΜΑ ΤΡΑΠΕΖΑΣ ΚΥΠΡΟΥ
Φανερωμένης 86 - 90, Λευκωσία

www.boccf.org f /boccf boccf

Επίσημος Χορηγός Αερομεταφορών
ΑEGEAN

Με τη στήριξη της
playmobil

ΕΛΛΗΝΙΚΟ ΕΠΙΣΤΟΙΧΙΟ ΜΟΥΣΕΙΟΥ
Πολιτιστικό Ίδρυμα Τραπεζας Κύπρου
Τράπεζα Κύπρου

ΤΑ ΙΟΥΛΙΑΝΑ / Γράφει ο ΣΤΑΥΡΟΣ ΧΡΙΣΤΟΔΟΥΛΟΥ

Το βήτα το καλό

Συνέχεια από τα προηγούμενα: Οι 69 Χρυσές Αποφάσεις της υποψήφιας για την Προεδρία Τσελεστίνα Ντε Πέτρο παρουσιάστηκαν από την Ιουλία Παλαιολόγου Ουίλσον σε μια επεισοδιακή και ιδιαίτερως φορτισμένη συνεδρίαση του διευρυμένου καρέ. Ένεκα της πίεσης των κυριών που ανέβηκε στο 18, το καρέ ανανέωσε το ραντεβού του για την παρουσίαση του δεύτερου μέρους του Μανιφέστο Ντε Πέτρο. Αυτή τη φορά υπό την εποπτεία της Ανθούλας Άνθη Ανθούλη, στην οικία της στη μαγευτική Ανθούπολη.

Όλη η αστική Λευκωσία γνωρίζει βεβαίως την Ανθούλα. Η οποία υπήρξε φανατική θαυμάστρια και προσωπική ψηφοφόρος του Λέανδρου Ζαχαριάδη, από τότε μάλιστα που εκείνος κατήλθε ως υποψήφιος βουλευτής με το Ενιαίο Κόμμα, το μακρινό 1970. Η υποψηφιότητα της εγγονής του, Τσελεστίνα Ντε Πέτρο, έδωσε τη ευκαιρία στην Ανθούλα Άνθη Ανθούλη για πολιτικό comeback. Η πρόσκλησή της, για την παρουσίαση του δεύτερου μέρους του Μανιφέστο Ντε Πέτρο, καθόριζε ως dress code το φλοράλ και ζητούσε θετικό attitude ώστε «ν’ ανθίσει επιτέλους στον τόπο η ελπίδα μάνα μου».

Η Ιουλία προσήλθε στο κατά γενική ομολογία καλόγουστο σπίτι της Ανθούπολης με εκδρομικό outfit, «καθότι οτιδήποτε απέχει από τον Άγιο Ανδρέα πάνω από 10 λεπτά με το αυτοκίνητο, είναι εξοχή, κοπέλες». Επί της υποδοχής, εκτός από την Ανθούλα, βρισκόταν ο σύζυγός της και τα παιδιά τους Γαρυφαλλιά, Βιολέτα και Κρίνος. Όταν διαπιστώθηκε απαρτία, προσφέρθηκε τσάι γιασεμί από την παραδουλεύτρα Ροδούλα και ο οικοδεσπότης κήρυξε την έναρξη των εργασιών του διευρυμένου καρέ. «Κυρίες μου, ετοιμαστείτε για το βήτα το καλό» είπε ο ανυποψίαστος Χρυσάνθος Ανθούλης.

Η Ανθούλα Άνθη Ανθούλη επέστρεψε δυναμικά, παρουσιάζοντας το δεύτερο μέρος του Μανιφέστο Ντε Πέτρο στην οικία της στην Ανθούπολη.

Αυτό που ακολούθησε έγινε viral στον κλειστό κύκλο της μεγαλοαστικής Λευκωσίας. Οι καλόπιστοι το χαρακτήρισαν nervous breakdown. Οι κακόπιστοι, πάλι, το είπαν «η υστερία της Καλαμαρούς». Σε κάθε περίπτωση πάντως, το ξέσπασμα της Ευγενίας μάρανε τον ενθουσιασμό της οικογένειας Ανθούλη: «Φτάνει πια με τα βήτα! Μας πρήξατε και με το βήτα μέρος και με το βήτα πλάνο και με τη βήτα επιλογή. Δεν θέλουμε plan b μάνα μου! Έχουμε ηγέτη υποψήφιο και είναι άλφα - άλφα!». «Μα αφού διενεργούνται δημοσκοπήσεις για σχεδίο βήτα, αν αποχωρήσει ο Αβέρωφ» τόλμησε να ψελλίσει ο Ανθούλης

και χρειάστηκαν δύο βαλεριάνες για να καλμάρει η Καλαμαρού.

Η παρέμβαση της Ανθούλας Άνθη Άνθούλη αποδείχτηκε ευτυχώς κατευναστική: «Ας αφήσουμε το Σχέδιο Βήτα της υποψηφιότητας Αβέρωφ για τον Σεπτέμβριο και ας επικεντρωθούμε στο Μέρος Βήτα του Μανιφέστο Ντε Πέτρο κοπέλες». «Τουτέστιν;» ρώτησε η σιεροκουτάλα Φώφη Κούταλου. «Τουτέστιν, οι Χρυσές Αποφάσεις της Τσελεστίνα είναι ποταμός! Ποτέ άλλοτε η εσωτερική διακυβέρνηση δεν αντιμετώπιστηκε τόσο ευφάνταστα και με απαντήσεις για ό,τι μπορεί να βάλει νοσπρός νους ανθρώπου».

Η υπογεννητικότητα για παράδειγμα. Υπάρχει Χρυσή Απόφαση για να λαμβάνουν οι μπτέρες 550 ευρώ τον μήνα «ως αναγνώριση του καθημερινού έργου τους για ένα καλύτερο αύριο» (επί λέξει). Επιπλέον, καταργείται η στρατιωτική θητεία, πλην όμως τα παιδιά θα κάνουν στρατιωτικές ασκήσεις και θεωρία ως μαθητές ώστε μετά το σχολείο και με ένα απλό training να μπαίνουν στην πρώτη βαθμίδα (ό,τι κι αν σημαίνει αυτό).

«Καταργείται επίσης το home work για τους μαθητές - Χρυσή Απόφαση Αριθμός 9. Εκ παραλλήλου, κι εδώ είναι τα σπουδαία νέα κοπέλες, θα

γίνονται δωρεάν επιδιορθώσεις πολυκατοικιών, αρκεί η ιδιοκτήτρια να είναι γυναίκα». Καλά, ο ενθουσιασμός που επικράτησε στο διευρυμένο καρέ, δεν περιγράφεται. Πράγμα απολύτως λογικό φυσικά, αφού μια κυρία του κύκλου τους μια τουλάχιστον πολυκατοικία στο όνομά της σφραγίζει να την έχει. «Τι σόι αγγλόφωνος δεξιά είμεθα άλλωστε;» αστειεύτηκε η Ρενέ Κυπαρίσις, ενώ η Ιουλία αρκέστηκε στο λακωνικό σχόλιο: «Ας όψονται οι τράπεζες».

«Χρυσή Απόφαση Αριθμός 14: Κατάργηση καντίνας στα σχολεία. Τι μας νοιάζει θα μου πείτε και δεν θα έχετε καθόλου άδικο. Κατά τον ίδιο

τρόπο που σκασίλα μας κιόλας για την κατάργηση του επιδόματος μοινογενεϊκής, του επιδόματος μάνας και του επιδόματος παιδιού (Χρυσές Αποφάσεις 18 - 20). Κάτι άλλο που επίσης δεν μας νοιάζει είναι ότι οι πολίτες θα πληρώνουν ένα σταθερό ποσό και θα καλύπτεται από το κράτος το νερό, το ρεύμα, το αποχετευτικό κ.λπ. Το σημειώνω καθότι μπορεί αν είμαστε πλούσιες, αλλά παραμένουμε και τόσο συγκλονιστικά απλές, αγαπτικές φίλες».

«Κατάργηση του ΦΠΑ σε ένδυση, υποδήση και κομμωτήρια. Αυτό ναι, είναι ένα σοβαρό μέτρο, το οποίο συνδυάζεται θαυμάσια με τη Χρυσή Απόφαση 62 για την καθιέρωση της Κύπρου ως προορισμό αφορολόγητου shopping!». «Τρέλανέ μας, Ανθούλα!» φώναξε η αριστερή (με την καλή έννοια) Κουλλίτσα Κυριακού και η οικοδέσποινα το τερμάτισε, διαβάζοντας τη Χρυσή Απόφαση 66: «Ανάπτυξε με επιχορηγημένα προγράμματα για την μόδα στην Κύπρο» είπε και η φωνή της πνίγηκε στα ξέφρενα ξεροκοροτήματα. «Επιτέλους, να ξεβλαχέψουν οι Κυπραίσι, κοπέλες!».

Ό,τι ακολούθησε περιγράφεται με μια λέξη μόνο: θρίαμβος! Είναι λυπηρό γιατί η έκταση της στήλης δεν επιτρέπει την αναλυτική παρουσίαση του Μανιφέστο. Κάθε Χρυσή Απόφαση είναι κι ένα πολιτικό μπιζού. Όπως η βούληση της πληθωρικής Τσελεστίνα οι ιδιοκτίτες υποστατικών να κάνουν έξωση στους ενοικιαστές χωρίς λόγο (Θεά!) ή το ακόμα καλύτερο για την προώθηση της Κύπρου ως προορισμού όπερας! Λογική και αναμενόμενη ήταν λοιπόν η απόφαση του διευρυμένου καρέ που λήφθηκε ομόφωνα: «Chateau, Τσελεστίνα Ντε Πέτρο. Αν η βραχονησίδα μας είναι όντως πελλότοπος, χρειάζεται ένα πρόγραμμα διακυβέρνησης αντάξιο της φήμης του».

stavros.christodoulou@gmail.com

Ο ΦΙΛΙΣΤΩΡ

Επιλογή και επιμέλεια:
ΒΑΣΙΛΗΣ ΜΗΝΑΚΑΚΗΣ, ΜΥΡΤΩ ΚΑΤΣΙΓΕΡΑ

90 χρόνια πριν στην «Κ»
24.7.1932

ΔΙΑΒΗΜΑ: Φαίνεται επικρατούσα η υπό του γενικού διευθυντού του Υπουργείου των Στρατιωτικών κ. Πρωτοσυγγέλου υποστηριζόμενη άποψις, όπως αντί της στρατιωτικής πραξικοπηματικής ενεργείας προτιμηθή διάβημα των αξιωματικών προς τον πρόεδρον της Δημοκρατίας, καλούμενου να επέμβη προς άμεσον εκκαθάρισιν της καταστάσεως. Το διάβημα τούτο προς τον κ. Ζαΐμπν (φωτ.) ελέγχεται ότι θα γίνη εντός των προσεχών ημερών με την σύστασιν όπως θέση τέρμα εις την ζωήν της εκπεσούσης εις την κοινήν συνείδησιν Κυβερνήσεως του κ. Βενιζέλου και καλέση εις την Αρχήν πρόσωπον απολαμβάνον της εμπιστοσύνης των αξιωματικών με την εντολήν να σχηματίση Κυβέρνησιν από εκπροσώπους του πολιτικού κόσμου και του στρατεύματος.

ΚΑΡΚΙΝΟΣ: Μεταπολεμικώς, κατόπιν των ελπίδων τας οποίας εδημιούργησαν αι νέαι θεραπευτικαί μέθοδοι και συνεπεία της δημιουργίας των αντικαρκινικών κέντρων διαγνώσεως και ερευνών, το ζήτημα του καρκίνου επανήλθεν εις την επιφάνειαν ως πνοή ισχυρού και νέου ανέμου. [...] Και τούτο διότι αι εκ του καρκίνου καταστροφαί ελάμβανον τεραστίας διαστάσεις. Σήμερον 10% εκ των εκόντων ηλικίαν 40 ετών και άνω, αποθνήσκουν εκ καρκίνου. [...] Ομως [...] οφειλομεν να τονίσωμεν τα θαύματα τα οποία επετεύχθησαν διά χειρουργικών επεμβάσεων, διά θεραπείας με ακτίνας Χ, οσάκις εφηρμόσθησαν εγκαίρως. [...] Προσοχή, λοιπόν, και εις τον παραμικρόν όζον του δέρματος, εις κάθε παρατεινόμενον έλκος, εις κάθε ανεξήγητον αιμορραγίαν. Η θεραπεία του καρκίνου εξαρτάται πάντοτε από την έγκαιρον διάγνωσιν.

ΠΑΓΙΔΕΣ: Εις πολλά, πάμπολλα σημεία της πρωτεύουσας και των περικύρων έχουν τοποθετηθή μεγάλοι ζυγοί ακριβείας, «παλάντζες» όπως τους αποκαλεί ο λαός. Εις τους ζυγούς αυτούς οι συμπολίται ελέγχουν το βάρος του σώματός των με εν διδραχμον. Συμβαίνει όμως ότι πλείστοι εξ αυτών είνε χαλασμένοι και χρησιμεύουν απλώς εις το να εισπράττουν τα διδραχμα του κοσμάκη.

Με άριστα το 10

1 Στην εμφάνιση. Λένε στην Αμερική πως για να καταλάβεις ποιος κερδίζει στα debate πρέπει να σβήσεις τη φωνή. Το έκανα και είδα: Ενα θείο βρέφος με βαμμένο all black hair, ένα γόνι αμακιγιάριστο, και μια αλεπού που της έπιασαν τα κοτόπουλα.

2 Στη real politic. Αυτό με την «ολιστική πολιτική» και την Ευρώπη ως τάφο του Αγίου Νεοφύτου, μου φέρνει Νίκο προς την «ευρωπαϊκή λύση» του ενδιαμέσου. Ο ενδιαμέσος μιλούσε για Ευρώπη αλλά στην Ευρώπη δεν τον ήθελε κανείς.

3 Στην έκπληξη. Η επί της ουσίας μεγάλη έκπληξη του άτυπου debate ήταν ο γόνις υποψήφιος, ο οποίος τινάζε την μπάνκα στο αέρα. Το τηλεφώνημα τα μεσάνυχτα Χριστοδουλίδη - Μαυρογιάννη στο Μον Πλεράν ήταν κάπως σαν πολιτικό phone sex αντιλαμβανόμαστε; « Δεν μπορώ να εξαντλώ πολιτικό κεφάλαιο, και να προδίδω τον τόπο μου». Seriously?

4 Στο fun club. Η μεγαλύτερη κατάντηση ήταν που διαπραγματευτήκαμε με την Τουρκία το εδαφικό και θέσαμε κατάργηση εγγυήσεων και την ασφάλεια ως πρωτεύον. Όχι δεν τα είπε ο Νίκος. Όχι δεν τα είπε (σιγά μην τα πει) ο Αβέρωφ. Τα είπε ο υποψήφιος του ΑΚΕΛ. Ρίγη

ΣΤΑΘΕΡΑ ΒΗΜΑΤΑ ΠΙΣΩ / Γράφει Ο ΣΠΟΝΔΟΦΟΡΟΣ

«Μίλα μου ψιθυριστά, αν μου μιλάς για αγάπη» Γουίλιαμ Σαίξπηρ.

συγκίνησης διαπέρασαν το κορμί του Healthy αγαπούλα προέδρου, καθώς έβαζε στο στόμα του μια γουλιά Famous Grouse.

5 Στον παπάκι. Νίκο, αυτό με την επίκληση του αγαπούλα παπάκι κάθε φορά που σε κατηγορούν για κάτι, είναι ζήτημα. Το ξέρεις έτσι; Ανακοίνωση βγήκε;

6 Στην απουσία. Ήταν αισθητή η απουσία του από το debate. Ο υποψήφιος - θεσμός των εκλογών του 21ου αιώνα μας θύμισε τι χάσαμε με μια ανακοίνωση - σταθμό στα πολιτικά δράγματα της χώρας. «Πολύ χαρτούρα στο ψεσινό debate. Υπάρχουν και τάμπλετ, κύριοι. Προ-

σφέρω δωρεάν εκπαίδευση...!», τουίταρε ο ογκόλιθος της πολιτικής σκηνής Σταύρος Μαλάς. Αγαπούλα Πρόεδρε, πότε είπαμε θα κάνεις αποκαλυπτήρια της προτομής του στην οικία σου στη Λεμεσό;

7 Στους ανίκητους. Άλλαξαν το σχήμα, το γάλα, το αλάτι, γιατί δεν αλλάζουν και τον υπουργό Γεωργίας να τελειώνουμε; Προσέξατε πως ΚΑΝΕΝΑΣ υποψήφιος δεν διαμαρτυρήθηκε για τη περί χαλουμιού αλχημείες; Κανένας οικολόγος; Καμιά παράταξη; Τη δόξα πολλοί εμίσησαν...

8 Στην Ευρώπη. Μου λένε πως δεν ρώτησαν κανένα στην Ευρωπαϊκή Επιτροπή πριν αλλάξουμε μο-

νομερώς το ευρωπαϊκό ΠΟΠ για το χαλούμι. Γιατί ρώτησαν για τα διαβτήρια; Απάντησα.

9 Στη σιγή. Το ότι κανένας δεν απάντησε στις αποκαλύψεις της «Κ» για το πλιάτσικο στην ηλιακή ενέργεια, οδηγεί και στο δεδομένο πως όσα γράψαμε ισχύουν. Περιμέναμε πάντως την κα Πηλείδου πιο ευαίσθητη και όχι τόσο ανομην. Θα συνεχίσουμε εμείς πάντως.

10 Στα διλήμματα. Ο μέσος συναγερμικός νιώθει σαν Λευτέρης Πανταζής, μεταξύ Αβέρωφ και Χριστοδουλίδη. Από δω η γυναίκα μου και από δω το αίσθημά μου. Διαλέγεις και παίρνεις, αλλά ο Αβέ μένει μέχρι τέλους. Το θέλουν όλοι.

Η ΚΑΘΗΜΕΡΙΝΗ

Ιδιοκτησία
«Η ΚΑΘΗΜΕΡΙΝΗ, ΠΟΛΙΤΙΚΗ ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΗ
ΕΦΗΜΕΡΙΔΑ ΕΚΔΟΣΗ ΚΥΠΡΟΥ ΛΤΔ»

Εκδίδεται σε συνεργασία και μετά από άδεια της εταιρείας
ΚΑΘΗΜΕΡΙΝΕΣ ΕΚΔΟΣΕΙΣ Α.Ε.

Διευθύνων Σύμβουλος: ΔΗΜΗΤΡΗΣ ΛΟΤΤΙΑΝΗΣ • Διευθύντρια: ΜΑΡΙΝΑ ΟΙΚΟΝΟΜΙΔΟΥ • Σύμβουλος Εκδόσης: ΑΛΚΗΣ ΑΝΔΡΕΟΥ

Υπεύθυνος Υλης: ΑΠΟΣΤΟΛΟΣ ΚΟΥΡΟΥΠΑΚΗΣ • Υπεύθυνος Ατελιέ: ΠΑΝΤΕΛΗΣ ΔΑΜΙΑΝΟΥ

Νίκου Κρανιδιώτη 7Ε, 3ος όροφος, 2411 Έγκωμη, Λευκωσία, Κύπρος
e-mail: info@kathimerini.com.cy Τηλ.: 22472500 Fax: Σύνταξη +357 22472540
Fax: Διαφημιστικό Τμήμα - Μικρές Αγγελίες +357 22472550

ΑΠΑΓΟΡΕΥΕΤΑΙ η αναδημοσίευση, αναπαραγωγή, διασκευή ή απόδοση του περιεχομένου της εφημερίδας με οποιονδήποτε τρόπο, χωρίς προηγούμενη γραπτή άδεια του εκδότη.

Διευθυντής: ΑΛΕΞΗΣ ΠΑΠΑΧΕΛΑΣ • Διεύθυνση συντάξεως: ΚΩΣΤΗΣ ΦΑΦΟΥΤΗΣ - ΝΟΤΗΣ ΠΑΠΑΔΟΠΟΥΛΟΣ

Wi-Fi
onboard

Καλωσορίζουμε
μια νεο εποχή.
Το Wi-Fi έφτασε!

aegeanair.com

Το Wi-Fi onboard έρχεται στο νεο στόλο μας και αλλάζει τα δεδομένα. Ολοένα και περισσότερα αεροσκάφη μας θα διαθέτουν Wi-Fi, για να είστε συνδεδεμένοι στο internet καθ' όλη τη διάρκεια της πτήσης σας και να κάνετε το ταξίδι σας ακόμη πιο απολαυστικό.

A STAR ALLIANCE MEMBER

AEGEAN

Μηχανορραφίες για τη βάση λύσης

«Παιχνίδι» Κόλιν Στιούαρτ στα μέτρα της Άγκυρας και στο ψήφισμα Σ.Α. – Ενοχλημένη εμφανίζεται η Λευκωσία

Του ΠΑΥΛΟΥ Κ. ΞΑΝΘΟΥΛΗ

Παράθυρο στις «τουρκικές ιδέες» επιχειρεί, σύμφωνα με πληροφορίες της «Κ», να ανοίξει, ο Κόλιν Στιούαρτ, στο πλαίσιο του ψηφίσματος για την ΟΥΝΦΙΚΥΠ, κάτι που εκ των πραγμάτων λειτουργεί υποστηρικτικά στην προσπάθεια της Άγκυρας αφενός για οριστική απαλλαγή, από το πλαίσιο διζωνικής, δικοινοτικής ομοσπονδίας (ΔΔΟ) και αφετέρου για την εγκαθίδρυση ενός περιγράμματος συνεργασίας μεταξύ δύο χωριστών οντοτήτων, στην Κύπρο. Σύμφωνα με τις ίδιες πληροφορίες, ο ειδικός αντιπρόσωπος του ΟΗΕ πρωτοστάτησε προωθώντας αναφορά στο προσχέδιο ψηφίσματος, σύμφωνα με την οποία, το Σ.Α. «καλωσορίζει την παρουσίαση των νέων ιδεών των δύο ηγετών». Γίνεται κατανοπτό ότι με την εν λόγω αναφορά, είχε επιχειρηθεί ευθεία «εισαγωγή» στο ψήφισμα και των ιδεών που απέστειλε ο Ερσίν Τατάρ ανήμερα της τουρκικής εισβολής στον Πρόεδρο Αναστασιάδη, αξιώνοντας λύση δύο χωριστών κρατών. Αν και η εν λόγω αναφορά φαίνεται να έχει τελικά απαλειφθεί –κάτι για το οποίο ίδρωσε η Λευκωσία– η προώθησή της από τον Κόλιν Στιούαρτ δίνει σαφές δείγμα προθέσεων και φέρεται να έχει ενοχλήσει (σ.σ. δικαίως) την κυπριακή κυβέρνηση. Ως επίσης και η ενημέρωση σύμφωνα με την οποία, ο ειδικός αντιπρόσωπος του γ.γ. δεν έχασε ευκαιρία στις διμερείς του επαφές να επισημάνει ότι η ΔΔΟ δεν μπορεί να προχωρήσει, επιστρατεύοντας τις θέσεις της Άγκυρας και του ψευδοκράτους, που απορρίπτουν την εν λόγω συμφωνημένη βάση λύσης του Κυπριακού.

Όμως, και η γενικότερη εικόνα των συζητήσεων, πριν από λίγες μέρες, στο Συμβούλιο Ασφαλείας, δεν επιτρέπει παρηκμνείες. Όπως είμαστε σε θέση να γνωρίζουμε, οι προβολείς επικεντρώθηκαν στο εμπόριο μεταξύ των δύο μερών στην Κύπρο, ως επίσης και στη συνεργασία τους στο μεταναστευτικό, φωτογραφίζοντας ένα πλέγμα συνεργασίας δύο οντοτήτων (βλέπε πιο κάτω), που θα συνδιαχειρίζονται ζητήματα κρατικής αρμοδιότητας. Στην εξίσωση της διμερούς συνεργασίας θα πρέπει μάλιστα να συνυπολογιστούν και κάποιες αναφορές του προσχέιου ψηφίσματος, που θα συζητηθεί αύριο Δευτέρα στο Σ.Α., στην αναθεωρημένη του μορφή. Συγκλίνουσες πληρο-

Ο ειδικός αντιπρόσωπος του ΟΗΕ φέρεται να πρωτοστάτησε προωθώντας αναφορά στο προσχέδιο ψηφίσματος, σύμφωνα με την οποία, το Σ.Α. «καλωσορίζει την παρουσίαση των νέων ιδεών των δύο ηγετών».

φορίες αναφέρουν ότι οι εν λόγω αναφορές του προσχεδίου ψηφίσματος, κάνουν λόγο για δικοινοτική συνεργασία σε σχέση με τις «προκλήσεις στο μεταναστευτικό» στο ζήτημα των κλιματικών αλλαγών, της υγείας, του εγκλήματος και άλλων τομέων που αν και ανήκουν στην αρμοδιότητα του κράτους, παραπέμπονται τεχνικέντως στα δύο μέρη, δημιουργώντας μια εικόνα διφυούς κρατικής υπόστασης, με ό,τι αυτό συνεπάγεται. Ομοίως και επί του εδάφους, καθώς όπως έχουμε δημοσιεύσει, ο ΟΗΕ επικεντρώνεται στις τεχνικές επιτροπές, επιστρατεύοντας συμφωνία των εκπροσώπων Αναστασιάδη - Τατάρ (Μαυρογιάννη - Ολγκούν) για «απομόνωση του έργου των τεχνικών επιτροπών από την ευρύτερη πολιτική δυναμική για το Κυπριακό», κάτι που αναφέρει ο ίδιος ο Γκουτέρες στην πρόσφατη έκθεσή του. Με άλλα λόγια, οι τεχνικές επιτροπές θα λειτουργούν αυτόνομα και όχι υποστηρικτικά στις προσπάθειες επίλυσης του Κυπριακού, υποκαθιστώντας εν πολλοίς τη διαδικασία των απευθείας συνομιλιών και θα αποτελέσουν βασικό όχημα στο πλαίσιο συνεργασίας δύο οντοτήτων.

Γίνεται λοιπόν κατανοπτό, ότι όλες οι

Οι προβολείς επικεντρώθηκαν στο εμπόριο μεταξύ των δύο μερών, ως επίσης και στη συνεργασία τους στο μεταναστευτικό, φωτογραφίζοντας ένα πλέγμα συνεργασίας δύο οντοτήτων, που θα συνδιαχειρίζονται ζητήματα κρατικής αρμοδιότητας.

εξελίξεις στο Κυπριακό περιστρέφονται, με τη συμβολή του Κόλιν Στιούαρτ, προς την κατεύθυνση διμερούς συνεργασίας, κάτι που ενισχύει το αφήγημα της Άγκυρας και αποκλίνει από το αντίστοιχο αφήγημα της ελληνοκυπριακής πλευράς για λύση ΔΔΟ. Με βάση τα δεδομένα όπως είχαν διαμορφωθεί, ενώ γράφονταν αυτές οι γραμμές, η Λευκωσία, εν μέσω των τρικλοποδιών Στιούαρτ, έδειχνε να έχει καταφέρει να διασφαλίσει κάποιες αξιολογείτες αναφορές στο ψήφισμα, οι οποίες αν και θα έπρεπε, δεν ήταν «αυτονόητες»:

Σύνδρομο περικύκλωσης στην Αγκυρα

Πώς έφτασε να επικρατήσει η θεωρία ότι οι Αμερικανοί επιδιώκουν μέσω της Ελλάδας να στριμώξουν την Τουρκία

Του ΑΝΤΩΝΟΚΡΙΤΗ ΜΑΣ
στην ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΥΠΟΛΗ
ΜΑΝΩΛΗ ΚΩΣΤΙΔΗ

Η παρουσία των αμερικανικών στρατιωτικών δυνάμεων στην Ελλάδα, τα ελληνικά εξοπλιστικά προγράμματα αλλά και οι όροι που εγκρίθηκαν στη Βουλή των Αντιπροσώπων για την πώληση των F-16 εντείνουν το σύνδρομο της πολιορκίας που έχει καταλάβει την Τουρκία. Πολιτικοί αναλυτές σχεδόν καθημερινά εκφράζουν αυτές τις θεωρίες ισχυριζόμενοι πως η Ελλάδα μαζί με τις ΗΠΑ και σε κάποιες περιπτώσεις και με το Ισραήλ έχουν στόχο «να περικυκλώσουν και να περιορίσουν» την Τουρκία!

«Η Ελλάδα έχει μετατραπεί σε βάση των ΗΠΑ. Δεν πρόλαβα να μετρήσω τον αριθμό των αμερικανικών βάσεων που βρίσκονται στην επικράτεια της Ελλάδας. Υπάρχουν δηλαδή τόσο πολλές βάσεις», είχε δηλώσει ο Ρετζέπ Ταγίπ Ερντογάν τον περασμένο Νοέμβριο εκφράζοντας τη δυσανεκσία του. Τον περασμένο Ιούνιο ο πρόεδρος της Τουρκίας είχε αναφέρει πως «οι ΗΠΑ λένε πως βρίσκονται στην Αλεξανδρουπόλη λόγω της Ρωσίας». Όμως ο ίδιος αμφισβήτησε αυτή τη θέση και δήλωσε πως «η Τουρκία δεν θα πέσει σε αυτή την παγίδα».

Χαρακτηριστικό παράδειγμα των θεωριών περικύκλωσης της Τουρκίας είναι το άρθρο του πρώην υπουργού Υγείας και Πολιτισμού Μπουλέντ Ακάρτζαλι στη φιλοκυβερνητική εφημερίδα Sabah, ο οποίος ισχυρίστηκε πως οι ΗΠΑ

κάνουν πόλεμο δι’ αντιπροσώπων εναντίον της Τουρκίας, δίνοντας το παράδειγμα της υποστήριξης των Κούρδων της βόρειας Συρίας αλλά και τη στενή σχέση που έχει η Ουάσινγκτον με την Αθήνα. «Οι ΗΠΑ στηρίζουν την Ελλάδα για να στρατιωτικοποιήσουν τα νησιά του Αιγαίου. Οι ακτές του Αιγαίου από την Κρήτη μέχρι και την Αλεξανδρουπόλη έχουν μετατραπεί σε μεγάλες στρατιωτικές βάσεις.

Η θεωρία συνωμοσίας ενισχύθηκε μετά την απόφαση επέκτασης της ναυτικής βάσης της Σούδας και την παρουσία του Κ. Μπισοτάκν στην Ουάσιγκτον.

Αυτή είναι μια δραστηριότητα προετοιμασίας επίθεσης εναντίον της Τουρκίας μέσω της Ελλάδας, με την οποία οι ΗΠΑ έχουν υπογράψει συμφωνία στρατιωτικής συνεργασίας». Η θεωρία συνωμοσίας εναντίον της Τουρκίας ενισχύθηκε με την απόφαση επέκτασης της ναυτικής βάσης της Σούδας με τη χρηματοδότηση και από τις ΗΠΑ, αλλά και από την παρουσία του Κυριάκου Μπισοτάκν στην Ουάσιγκτον και τη θερμή υποδοχή του τόσο από τον Τζο Μπάιντεν όσο και από το Κογκρέσο. Η εφημερίδα Hürriyet είχε φτάσει στο σημείο να μετράει τη διάρκεια των χειροκροτημάτων στο Κογκρέσο, γεγονός που δείχνει

Χαρακτηριστικό των θεωριών περικύκλωσης της Τουρκίας είναι η δήλωση του πρώην υπουργού Μπουλέντ Ακάρτζαλι στη φιλοκυβερνητική Sabah: «Οι ΗΠΑ στηρίζουν την Ελλάδα για να στρατιωτικοποιήσουν τα νησιά του Αιγαίου. Αυτή είναι μια δραστηριότητα προετοιμασίας επίθεσης εναντίον της Τουρκίας μέσω της Ελλάδας». Φωτογραφία από τις πρόσφατες εκδηλώσεις για την επέτειο της απόπειρας πραξικοπήματος, το 2016.

τον τρόπο που διαβάζουν οι Τούρκοι τις σχέσεις Ελλάδας - ΗΠΑ.

Ο απόστρατος ναύαρχος Τζεμ Γκιουρντενιζ, ο οποίος θεωρείται και ο εμπνευστής της θεωρίας της «Γαλάζιας Πατρίδας», σε άρθρο του αναφέρει πως «η ομιλία του Μπισοτάκν στο Κογκρέσο έμοιαζε με την ομιλία του Ελευθερίου Βενιζέλου στις 3 Φεβρουαρίου 1919. Σε εκείνη την ομιλία του ο πρωθυπουργός της Ελλάδας, παρουσία των ηγετών των ΗΠΑ, Γαλλίας, Μεγάλνης Βρετανίας και Ιταλίας, είχε διεκδικήσει εδάφη από την Αδριατική μέχρι και ολόκληρη τη δυτική Ανατολία. Μετά έκανε απόβαση στη Σμύρνη».

Εμπειροί πολιτικοί αναλυτές αναφέρουν πως στην Τουρκία πάντα υπήρχε η θέση της διεκδίκησης της αποστρατιωτικοποίησης των ελληνικών νησιών, όμως τονίζουν πως ένας από τους λόγους της εντεινόμενης έκφρασης που φτάνει στο σημείο να αμφισβητεί την κυριαρχία των ελληνικών νησιών είναι πως στην τουρκική πρωτεύουσα αρχίζει να επικρατεί η άποψη πως τα νησιά αποτελούν απειλή για την Τουρκία.

Ο λόγος δεν είναι η παρουσία των ελληνικών στρατιωτικών δυνάμεων, όπως τουλάχιστον η Αγκυρα υποστηρίζει πως έχουν στρατιωτικοποιηθεί, αλλά το ότι θεω-

ρούν πως οι ΗΠΑ από την Αλεξανδρουπόλη, την Κρήτη, την Κάρπαθο και οποιαδήποτε άλλο νησί θα μπορούν να οργανώσουν κάποια επιχείρηση εναντίον της Τουρκίας. Πάντως παρά τις θεωρίες αυτές, η αμερικανική στρατιωτική βάση του Ινστιρλίκ συνεχίζει να λειτουργεί στην Τουρκία, από την οποία σύμφωνα με τα τουρκικά μέσα ενημέρωσης είχαν απογειωθεί και αεροσκάφη με αξιωματικούς που συμμετείχαν στην απόπειρα στρατιωτικού πραξικοπήματος το 2016.

Με τις κάλπες των άλλων

Η τουρκική κυβέρνηση παρά τις θεωρίες αυτές και στην πράξη επιχειρεί να αλλάξει το κλίμα που έχει διαμορφωθεί στην Ουάσιγκτον. Η αντιπολίτευση θεωρεί πως η επιλογή των S-400 ήταν το σημείο να προκαλέσει τεράστια προβλήματα στις σχέσεις ΗΠΑ - Τουρκίας. Τώρα ο κ. Ερντογάν για τα F-16 εναποθέτει τις ελπίδες του στον κ. Μπάιντεν αλλά και στις εκλογές του Νοεμβρίου για το Κογκρέσο. «Υπάρχουν ενδιάμεσες εκλογές στις ΗΠΑ τον Νοέμβριο. Είναι επίσης σημαντικές. Θα δούμε τι θα φέρουν και τι θα πάρουν οι ενδιάμεσες εκλογές του Νοεμβρίου. Υπάρχουν πληροφορίες ότι οι Ρεπουμπλικανοί θα έχουν μεγαλύτερη βαρύτητα στη Γερουσία και θα έχουν και πάλι μεγαλύτερη βαρύτητα στη Βουλή των Αντιπροσώπων», δηλώνε χαρακτηριστικά στους δημοσιογράφους κατά τη διάρκεια του ταξιδιού επιστροφής από το Ιράν την περασμένη εβδομάδα.

Υποδείξεις από ΗΠΑ, Μεξικό και Αλβανία...

Σε συζήτηση που έγινε πριν από λίγες μέρες στο Συμβούλιο Ασφαλείας αναφορικά με το αρχικό προσχέδιο ψηφίσματος για την ΟΥΝΦΙΚΥΠ, ο Μόνιμος Αντιπρόσωπος του Μεξικού είχε υποστηρίξει ότι είναι απαράδεκτο να εμποδίζονται διελεύσεις μεταναστών στην Πράσινη Γραμμή και να μην εξετάζονται αιτήσεις πιθανών δικαιούχων ασύλου, αιχμές οι οποίες αφορούν στην ελληνοκυπριακή πλευρά. Στην πραγματικότητα, ο Μεξικανός Μ.Α. φέρεται να πήρε το ριμπάουντ των αιχμών της πρόσφατης έκθεσης Γκουτέρες, ο οποίος είχε κατηγορήσει ευθέως την ελληνοκυπριακή πλευρά για «απωθήσεις» (pushback), κάτι που όπως πληροφορούμαστε επαναλάμβανε σε επαφές του ο Κόλιν Στιούαρτ. Παράλληλα, ο Μ.Α. της Αλβανίας αισθάνθηκε, όπως πληροφορούμαστε, την ανάγκη να θέσει θέμα ενίσχυσης των εμπορικών συναλλαγών, προκειμένου να ενισχυθεί η τουρκοκυπριακή κοινότητα και παράλληλα και η εμπιστοσύνη μεταξύ των δύο πλευρών. Στο ίδιο ζήτημα σύμφωνα με πληροφορίες μας, παρενέβη και ο Μ.Α. των ΗΠΑ, ο οποίος εξέφρασε «ανησυχία» για το εμπόριο, το οποίο επίσης τυχάνει «αξιοποίησης» με στόχο την εγκαθίδρυση ενός καθεστώτος συνεργασίας μεταξύ δύο οντοτήτων, που διαβιούν δίπλα-δίπλα. Σημειώνεται ότι τα ζητήματα του εμπορίου των Τουρκοκυπρίων μέσω της Πράσινης Γραμμής, όσο επίσης και η σύσταση διμερούς μηχανισμού διαχείρισης του μεταναστευτικού (με την Τουρκία εκτός κάδρου ευθυνών), τείνουν να καταστούν τα δύο βασικά εργαλεία στα οποία επενδύουν τα Ηνωμένα Έθνη, προσβλέποντας στη συνεργασία δύο οντοτήτων. Σημειώνεται ότι το υπό διαμόρφωση προσχέδιο ψηφίσματος αποφεύγει να αναφερθεί σε «απευθείας εμπόριο», ή σε «απομόνωση» των Τουρκοκυπρίων, στην οποία όμως είχε φροντίσει να αναφερθεί ευθέως στην παράγραφο 53 της πρόσφατης έκθεσής του, ο Αντόνιο Γκουτέρες, δίνοντας σαφές στίγμα προθέσεων. Ο κ. Γκουτέρες είχε επίσης υποδείξει από τον περασμένο Δεκέμβριο, ότι «εκκρεμούν οι αποφάσεις για το κατάλληλο όχημα για συνεχή συζήτηση (decisions on a proper vehicle for ongoing discussion remain pending)» αναφορικά με τη συνδιαχείριση των μεταναστευτικών ροών.

Η συμμαχία των λόμπι

Οι πρόσφατες εξελίξεις στη Βουλή των Αντιπροσώπων έχουν εντείνει κι άλλο τις θεωρίες συνωμοσίας εναντίον της Τουρκίας. Η τουρκική εφημερίδα Aksam σε πρωτοσέλιδο δημοσίευμα έκανε αναφορά στις αποκαλύψεις της «Κ» που είχε περιγράψει πώς το εβραϊκό λόμπι από το 2009 συνεργάζε-ται με το ελληνικό λόμπι στις ΗΠΑ. Η φιλοκυβερνητική εφημερίδα ανέφερε ότι «τα εβραϊκά και ελληνικά λόμπι συνεργάζονται εναντίον της Τουρκίας». Μάλιστα ισχυρίστηκε πως πίσω από το νομοσχέδιο που θέτει όρους στην πώληση μαχητικών F-16 στην Τουρκία βρίσκονται τα ελληνικά και τα εβραϊκά λόμπι. Πάντως ο πρώην υπουργός Οικονομικών της Τουρκίας Αλί Μπαμπατζήν επιρρίπτει ευθύνες στην τουρκική κυβέρνηση και στα λάθη τα οποία έχει κάνει. «Πού είναι τα μαχητικά αεροσκάφη F-35 για τα οποία πληρώσαμε δισεκατομμύρια δολάρια; Δεν μπορούσαν να φέρουν τα αεροπλάνα για τα οποία αποκτήσαμε τίτλο ιδιοκτησίας», είπε. Ο κ. Μπαμπατζήν αναφερόμενος στους όρους που θέτουν οι ΗΠΑ για την πώληση των F-16 δήλωσε ότι «το αμερικανικό Κογκρέσο λέει “θα σας δώσω F-16, αλλά δεν θα τα πετάξετε στο Αιγαίο, δεν θα τα πετάξετε σε περιοχές που είναι σε αμφισβήτηση με τους Έλληνες”. Είναι αυτό κυριαρχία; Είναι αυτό να είσαι ανεξάρτητη χώρα; Δεν φτιάξαμε εργοστάσιο F-16 στην Τουρκία; Αυτή η χώρα παρήγει F-16 τη δεκαετία του 1990. Σήμερα ζητούν από την Αμερική».

TRANSFORM.
INNOVATE.
GROW.

+357 77778666 | [IRONMOUNTAIN.COM.CY](https://ironmountain.com.cy)

Αλλαγές στο χαλλούμι, αλλά εντός ορίων

Η Ευρωπαϊκή Επιτροπή θα επιβλέπει τις τροποποιήσεις και καθιστά σαφές ότι αυτές δεν θα αλλάξουν την ουσία του φακέλου ΠΟΠ

Του ανταποκριτή μας
στις Βρυξέλλες,
ΓΙΩΡΓΟΥ ΚΑΚΟΥΡΗ

Μόνο αλλαγές μικρής, ή ήσσονος, όπως είναι ο επίσημος όρος στις Βρυξέλλες, σημασίας μπορούν εύκολα να γίνουν στον φάκελο Προστατευόμενης Ονομασίας Προέλευσης του χαλλουμιού, σύμφωνα με τα όσα προκρίπτονται από τα όσα μετέφεραν στην «Κ» πηγές στις Βρυξέλλες, αλλά και βάσει των διαδικασιών που ακολουθούνται. Οι αλλαγές αυτές μπορούν να προωθηθούν χωρίς καθυστέρηση, όμως η Κομισιόν θα πρέπει να ενημερωθεί επίσημα και τυχόν προβληματικά στοιχεία να διορθωθούν. Η διαδικασία αυτή είναι εφικτή εφόσον δεν προωθηθούν μεγαλύτερες αλλαγές που θα άνοιγαν νέες φάσεις και για τις οποίες θα απαιτείτο ο φάκελος να κατατεθεί ουσιαστικά εκ νέου και να ξεκινήσουν όλα ξανά από την αρχή. Μετά την ανακοίνωση της συμφωνίας στα γραφεία του ΚΕΒΕ δεν έλειψαν οι ανησυχίες στη Λευκωσία και στις Βρυξέλλες για το ενδεχόμενο ανατροπής της δύσκολης δουλειάς που έγινε μέχρι σήμερα και η οποία έχει και πολιτικές προεκτάσεις, καθώς το ΠΟΠ καλύπτει και τους Τ/κ παραγωγούς. Όμως είναι δεδομένο πως η κυπριακή κυβέρνηση μπορεί να υποβάλει τροποποιήσεις που δεν επηρεάζουν την ουσία της Προστατευόμενης Ονομασίας Προέλευσης, δηλαδή πρόνοιες που αφορούν την ονομασία και τη διασύνδεση του προϊόντος με συγκεκριμένο γεωγραφικό χώρο. Το ερώτημα είναι κατά πόσο οι αλλαγές εμπίπτουν στην κατηγορία των «τυπικών τροποποιήσεων» που μπορούν να προ-

Για τυχόν αλλαγές που επηρεάζουν την ονομασία ή θέτουν σε κίνδυνο τη σύνδεση με τον γεωγραφικό χώρο χρειάζεται κατάθεση του φακέλου από την αρχή.

ωθηθούν από την κυβέρνηση σε συνεννόηση με την Κομισιόν, ή των «ενωσιακών τροποποιήσεων». Την επόμενη της συμφωνίας στη Λευκωσία, ο εκπρόσωπος της Κομισιόν Μπαλός Ουζβάρι διευκρίνιζε μιλώντας στην «Κ» πως «είναι εφικτό να κατατεθούν τροποποιήσεις σε κατοχυρωμένη γεωγραφική ένδειξη». Ο κ. Ουζβάρι πρόσθετε πως «αντιλαμβανόμαστε ότι οι κυπριακές αρχές θέλουν να καταθέσουν τροποποιήσεις», αφήνοντας ανοικτό το κατά πόσο η Κομισιόν είχε ενημερωθεί εκ των προτέρων από την κυβέρνηση, και σημείωνε πως «είμαστε φυσικά σε επικοινωνία μαζί τους και η διαδικασία παίρνει τον δρόμο της». Όπως είπε αργότερα κοινοτικός αξιωματούχος στην «Κ», οι τροποποιήσεις συνήθως δεν απορρίπτονται καθώς οι κυβερνήσεις τείνουν να καταθέτουν αυτές που είναι εφικτό να εφαρμοστούν χωρίς αλλαγή του φακέλου, ωστόσο δεν αποκλείεται η Κομισιόν να εισπληθεί διορθώσεις ή να ζητήσει διευκρινίσεις.

Αποδεκτές, με καθοδήγηση

Σύμφωνα με τη διαδικασία που ισχύει, και η οποία καταγράφεται στον κατ' εξουσιοδότηση κανονι-

Ο εκπρόσωπος της Κομισιόν Μπαλός Ουζβάρι είπε πως «αντιλαμβανόμαστε ότι οι κυπριακές αρχές θέλουν να καταθέσουν τροποποιήσεις», αφήνοντας ανοικτό το κατά πόσο η Κομισιόν είχε ενημερωθεί εκ των προτέρων, σημειώνοντας πως βρίσκονται σε επικοινωνία με τις κυπριακές αρχές.

σμό (Ε.Ε.) 2019/33, η απόφαση για τροποποιήσεις ήσσονος σημασίας (τυπικές τροποποιήσεις) αποτελεί αρμοδιότητα των κρατών μελών τα οποία αφορά η γεωγραφική περιοχή της ονομασίας προέλευσης. Ανάλογες αποφάσεις μπορούν να εφαρμοστούν χωρίς καθυστέρηση. Ωστόσο, η εθνική κυβέρνηση έχει υποχρέωση να κοινοποιήσει τις τυπικές τροποποιήσεις εντός ενός

μήνα μετά τη δημοσιοποίησή τους. Από εκεί και πέρα, η Κομισιόν έχει με τη σειρά της τρεις μήνες να δημοσιεύσει την τροποποίηση μέσω της Επίσημης Εφημερίδας της Ε.Ε. ή άλλων συστημάτων πληροφόρησης. Ανάλογες διαδικασίες ισχύουν για ενδεχόμενες προσωρινές τροποποιήσεις. Κοινοτικός αξιωματούχος που μίλησε στην «Κ», απαντώντας στην ερώτηση

αν οι τροποποιήσεις που προτείνονται γίνονται συνήθως αποδεκτές, σημείωσε πως «γενικά δεν θεωρείται πιθανόν να απορριφθούν» και σημείωσε πως «συνήθως οι τροποποιήσεις εμπίπτουν στο φάσμα των εφικτών αλλαγών». Ωστόσο, πρόσθεσε, «μπορεί να υπάρξει περίπτωση και η Κομισιόν να ζητήσει από το κράτος μέλος να διορθώσει κάποια στοιχεία ή να διευκρινίσει κάποια στοιχεία, τα οποία δεν είναι αρκετά ξεκάθαρα». Αυτή η διαδικασία, η επιβεβαίωση δηλαδή πως οι τροποποιήσεις συνάδουν με τον φάκελο και τους κανονισμούς, αφορά ακριβώς αυτό το διάστημα μεταξύ της κοινοποίησης των αλλαγών από την κυβέρνηση στην Κομισιόν και της δημοσιοποίησής τους από την Κομισιόν.

Πίσω στην αρχή

Οι τυπικές τροποποιήσεις είναι η μία από τις δύο κατηγορίες τροποποιήσεων, και σε αυτή περιλαμβάνονται όλες οι αλλαγές που δεν εμπίπτουν στην άλλη κατηγορία, τις ενωσιακές τροποποιήσεις για τις οποίες ο φάκελος πρέπει να κατατεθεί εκ νέου. Σύμφωνα με τον σχετικό Κανονισμό, ενωσιακή τροποποίηση ορίζεται αυτή που «περιλαμβάνει αλλαγή στην προστατευόμενη ονομασία προέλευσης ή την προστατευόμενη γεωγραφική ένδειξη», «συνίσταται σε αλλαγή, διαγραφή ή προσθήκη κατηγορίας αμπελο-οινικού προϊόντος», «θα μπορούσε ενδεχομένως να ακυρώσει τον δεσμό» μεταξύ προϊόντος και γεωγραφικού χώρου και «συνεπάγεται περαιτέρω περιορισμούς στην εμπορία του προϊόντος». Σε περίπτωση κατάθεσης ενωσιακών

τροποποιήσεων, ο μακρύς και δύσκολος δρόμος τον οποίο ανέβηκε ο φάκελος του χαλλουμιού μέχρι την έγκρισή του θα πρέπει να ξεκινήσει από την αρχή. Δηλαδή με εθνική διαβούλευση με παραγωγούς και αντιμετώπιση των ενστάσεων (από Ε/κ, Τ/κ αλλά και από το εξωτερικό), εξέταση της αίτησης από την Γενική Διεύθυνση της Κομισιόν για την Αγροτική Ανάπτυξη, και υιοθέτηση από την Κομισιόν, αφού εξεταστούν τυχόν νέες ενστάσεις.

Πολλά τα επιτρεπτά

Το θετικό για την περίπτωση της Κύπρου είναι πως το φάσμα των τροποποιήσεων που θεωρούνται τυπικές είναι αρκετά μεγάλο, καθώς αρκεί να μην εμπίπτουν στην κατηγορία των ενωσιακών τροποποιήσεων. Επίσης, το προϊόν θα πρέπει και μετά τις τροποποιήσεις να πληροί τις προϋποθέσεις για να θεωρείται ΠΟΠ, καθώς και να διατηρεί την ταυτότητά του όπως ορίζεται στον φάκελο. Το ερώτημα, το οποίο θα απαντηθεί από τους τεχνοκράτες στο υπουργείο Γεωργίας και φυσικά τους τεχνοκράτες στις Βρυξέλλες, είναι κατά πόσο οι συγκεκριμένες αλλαγές που αποφασίστηκαν στη Λευκωσία μπορούν να θεωρηθούν τυπικές τροποποιήσεις. Υπενθυμίζεται πως οι αλλαγές όπως ανακοινώθηκαν περιλαμβάνουν τροποποιήσεις προδιαγραφών σε χαρακτηριστικά ήσσονος σημασίας (μέγεθος, σχήμα, υγρασία, βάρος) και επέκταση της μεταβατικής περιόδου από το 2024 στο 2029. Στη συμφωνία περιλαμβάνεται και προσωρινή αλλαγή στην ποσότητα του αιογοπρόβειου γάλακτος.

ΑΡΘΡΟ / Του ΠΕΤΡΟΥ Θ. ΠΑΝΤΕΛΙΔΗ

Μόλις καταργηθεί η Κ.Δ. θα νομιμοποιηθεί η διχοτόμηση

Ολες οι θέσεις που εκφράζονται για τη λύση του Κυπριακού από τις πιο απορριπτικές ως τις δουλοπρεπώς ρεαλιστικές έχουν ένα κοινό χαρακτηριστικό. Όλες καταδικάζουν τη διχοτόμηση και θεωρούν την αποδοχή της ως εσχάτη προδοσία. Ως λύση για αποφυγή της διχοτόμησης οι πιο «απορριπτικοί» θεωρούν τον τερματισμό της κατοχής από την Τουρκία και οι πιο διαλλακτικοί θεωρούν λύση την επανένωση του ελεύθερου με το κατεχόμενο τμήμα της Κύπρου. Τερματισμός της κατοχής σημαίνει αποχώρηση του στρατού κατοχής, επιστροφή των εκδιωχθέντων και των κληρονόμων τους στις περιοχές από τις οποίες εκτοπίστηκαν το 1974 και τερματισμό των συνεπειών της εισβολής, δηλαδή αποχώρηση των εποίκων, ελεύθερη εγκατάσταση, ελεύθερη διακίνηση και διαχείριση της περιουσίας. Απαραίτητη προϋπόθεση της απελευθέρωσης είναι η διατήρηση και συνέχιση της Κ.Δ. με συμφωνημένες τροποποιήσεις του συντάγματος, για καθορισμό των εξουσιών των δύο κοινοτήτων της Κύπρου, ώστε όλοι οι πολίτες να έχουν ισότητα και αναγνώριση των ανθρωπίνων δικαιωμάτων τους και να ζουν σε συνθήκες ασφάλειας, ελευθερίας και ειρήνης.

Οι ρεαλιστές «απορριπτικοί» αναγνωρίζουν ότι δεν είναι δυνατόν να επανέλθουμε στην προ του 1974 κατάσταση. Η προδοσία της χούντας και των συνεργατών της στην Κύπρο και η τουρκική ει-

σβολή έχουν δημιουργήσει συνθήκες που αναγκάζουν την ελληνοκυπριακή κοινότητα να πληρώσει βαρύ τίμημα και να αποδεχτεί οδυνηρό συμβιβασμό στον διαμοιρασμό της εξουσίας. Ο συμβιβασμός αυτός μπορεί να είναι η μετεξέλιξη της Κ.Δ. σε Δ.Δ. Ομοσπονδία με πολιτική ισότητα, σύμφωνα και με τα ψηφίσματα του ΟΗΕ. Αυτό περίπου είναι και «το σωστό περιεχόμενο» μιας ΔΔΟ.

Αυτόν τον συμβιβασμό δεν τον αποδέχεται η Τουρκία, η οποία δεν αναγνωρίζει την Κ.Δ. Η Τουρκία θέλει κατάργηση της Κ.Δ. και παρθενογένεση ενός νέου κράτους Δ.Δ.Ο. στην οποία θέλει να έχει ρόλο εγγυητή. Θέλει ακόμα μέσω των εξουσιών και των υπερδικαιωμάτων της τουρκοκυπριακής κοινότητας να ελέγχει ολόκληρη την Κύπρο και να καταργηθούν πολλά ανθρώπινα δικαιώματα και πρόνοιες του ευρωπαϊκού κεκτημένου.

Στις μέχρι σήμερα διαπραγματεύσεις και με τις υποχωρήσεις των τελευταίων δώδεκα χρόνων η Τουρκία πέτυχε τους περισσότερους στόχους της. Με τη λύση που είναι έτοιμες να αποδεχτούν οι ηγεσίες του ΔΗΣΥ και του ΑΚΕΛ δεν θα γίνει επανένωση της Κ.Δ. Θα γίνει μια κατ' ευφημισμόν ένωση δύο κρατιδίων, με πιθανή κυριαρχική ισότητα, αφού καταργηθεί η Κ.Δ. Δεν θα τερματιστεί η κατοχή τμήματος της Κ.Δ. Θα νομιμοποιηθεί, γιατί το κατεχόμενο τμήμα θα αποτελεί το τουρκοκυπριακό κράτος. Κι έτσι δεν θα έχουμε επανένωση της Κύπρου, αλλά αναγνώριση

και νομιμοποίηση της διχοτόμησης. Η ντε φάκτο διχοτόμηση που παράνομα επέφερε η τουρκική εισβολή θα γίνει ντε γιούρε διχοτόμηση και μάλιστα με τις ευλογίες και την αναγνώριση της από τον ΟΗΕ και την Ε.Ε. Εμείς οι απορριπτικοί που δεν αποδεχόμαστε κατάργηση της Κ.Δ. δεν τσιμεντώνουμε τη διχοτόμηση, όπως μας κατηγορούν. Απλώς τη διατηρούμε παράνομη, χωρίς διεθνή αναγνώριση και χωρίς νομιμοποίηση. Εκείνοι που εισπνούνται και άλλες παραχωρήσεις για να επανενώσουν την Κύπρο, απλώς θα τσιμεντώσουν τη διχοτόμηση. Γιατί με τη λύση τους το κατεχόμενο τμήμα της Κύπρου θα γίνει νόμιμο τουρκοκυπριακό κράτος, η Κύπρος θα διχοτομηθεί νόμιμα και μόνιμα σε τουρκοκυπριακό και ελληνοκυπριακό κράτος, που θα έχουν κάποιου είδους συνεργασία με έλεγχο της Τουρκίας. Και η Κ.Δ. θα είναι ανύπαρκτη, αλλά με βρετανική εποικοδομητική ασφάλεια θα παραμείνει στα χαρτιά το όνομά της, αλλά δεν θα έχει ούτε εξουσία, ούτε αναγνώριση. Απλώς θα αναζητεί κηδεμόνα, για να στηρίξει τα δικαιώματα των Ελληνοκυπρίων, που θα κινδυνεύουν από τουρκοποίηση. Πιθανόν, όπως λένε οι υποστηρικτές της όποιας λύσης, να έρθουν εκατομμύρια για ανοικοδόμηση της Αμμοχώστου. Αλλά εμείς, όπως είπε και ο Κυριάκος Μάτσος, «ου περί χρημάτων τον αγώνα ποιούμεθα». Δεν ποιούμεν αγώνα». Απλώς συνεχίζουμε την αντίστασή μας για να μην καταργηθεί η Κ.Δ.

ΑΡΘΡΟ / Του ΔΙΚΑΙΟΥ ΤΣΕΡΚΕΖΟΥ

Ρώσο-ουκρανική σύγκρουση. Αφορά τελικά τους Ουκρανούς;

Το ότι υπάρχει μια σύγκρουση είναι δεδομένο. Μια πολεμική σύγκρουση πολλές φορές σκληρή και εκδικητική. Αυτό που δεν είναι ακόμη τουλάχιστον κατανοητό είναι η έκταση αυτής σύγκρουσης. Έχει εμπλακεί αμέσως ή εμμέσως σχεδόν όλος ο κόσμος. Οικονομίες και πολιτικά συστήματα δοκιμάζονται και θα δοκιμασθούν με μεγαλύτερες επιπτώσεις στο μέλλον, διότι αυτή η σύγκρουση θα έχει διάρκεια. Διαπραγματεύσεις γίνονται από την πρώτη στιγμή που ξεκίνησε η σύγκρουση. Αυτό που δεν είναι ξεκάθαρο είναι το είδος των διαπραγματεύσεων. Δεν φαίνεται να υπάρχει αυτό που λέμε «ατζέντα» της διαπραγματεύσεως.

Φοβάμαι πως η διαπραγμάτευση, με ανοικτή την πηληγή του πολέμου, θα συνεχισθεί πολλά ακόμα χρόνια. Είναι κάτι πολύ περισσότερο. Το πραγματικό της αντικείμενο, όσο και αν αυτό ακούγεται «μακρινό», είναι η διαμάχη για τον έλεγχο της διασποράς των νέων τεχνολογικών εξελίξεων. Πρόκειται για έναν ακήρυκτο πόλεμο. Αφορά άγνωστες σε πολλούς από εμάς εξελίξεις που σχετίζονται με την αυτοσχεδιαζόμενη και όχι πάντοτε ελέγξιμη νοσηρότητα. Όχι απαραίτητα μόνο την τεχνική νοσηρότητα. Τη δυνατότητα ολογραφικών συμμετοχής σε πολλές ανθρώπινες δραστηριότητες με πραγματικό «παραγωγικό» αποτέλεσμα. Στην ιλιγγιώδη εξέλιξη της βιοτεχνολογίας. Την κβαντική μηχανική. Όλες αυτές οι εξελίξεις δημιουργούν αναμφίβολα μια άλλη πραγμα-

τικότητα. Η διαφορά και η διασπορά της οποίας είναι η πραγματική αιτία ενός ακήρυκτου πολέμου.

Οι επερχόμενες εξελίξεις είναι μια πραγματικότητα που δεν μπορεί να γίνει πλέον αντιστρέψιμη. Απλώς γιατί είναι αποδεκτή σχεδόν από όλους. Είναι η λύση σε μια γη που η εξέλιξη του πληθυσμού της είναι πλέον ανεξέλεγκτη. Η ρωσο-ουκρανική κρίση, κατά τη γνώμη μας, δεν αφορά άμεσα την Ουκρανία. Αφορά πληθυσμούς με κρίσιμη μάζα, που έχουν ανάγκη και μπορούν να κάνουν γρήγορα βήματα και να ελέγξουν αυτή τη νέα γνώση. Να εξελιχθούν και να την εξελίσουν πολλαπλασιαστικά. Να βρεθούν πολύ πιο μπροστά. Αφορά πληθυσμούς που σίγουρα θα καταστούν περισσότερο ανταγωνιστικοί, αν όχι και απειλητικοί. Κατά την γνώμη μας άδικα ενεπλάκη η Ουκρανία. Απλώς έτυχε στη διαδρομή της εμφάνισης νέων ελπιδοφόρων τεχνολογικών εξελίξεων και ενός ακήρυκτου πολέμου. Σ' ένα κόσμο που έχει πλέον ανάγκη όσο ποτέ αυτές τις τεχνολογικές εξελίξεις και είναι από καιρό έτοιμος να πολεμήσει γι' αυτές. Απλώς ο πόλεμος ξεκίνησε σε λάθος σημείο. Αφορά άλλους. Αφορά πληθυσμούς σ' ένα κόσμο που δεν υπάρχουν πια αποστάσεις. Σ' ένα κόσμο που το σήμερα και το αύριο θα είναι ποιο κοντά από ποτέ.

Ο κ. Δίκαιος Τσερκέζος είναι καθηγητής Οικονομετρίας στο Τμήμα Οικονομίας και Διοίκησης, στο Πανεπιστήμιο Νεάπολης της Πάφου.

Κυπριακές Αξίες,
Παγκόσμιας Αποδοχής

46
ΧΡΟΝΙΑ

Φροντίδα για τον Άνθρωπο
και την Υγεία

Το ΝΑΤΟ στην αιζέντα του προεκλογικού

Έχει ουσία τελικά η συζήτηση για αίτηση ένταξης της Κυπριακής Δημοκρατίας στη Συμμαχία ή αποτελεί προεκλογικό πυροτέχνημα

Του **ΓΙΑΝΝΗ ΙΩΑΝΝΟΥ**

Όταν το 2013 ο Νίκος Αναστασιάδης εκλεγόταν Πρόεδρος της Δημοκρατίας, με τον ΔΗΣΥ να επανέρχεται μετά από χρόνια στην εξουσία, η συζήτηση για την ένταξη στον Συνεταιρισμό για την Ειρήνη (ΡΕΡ) όχι μόνο έδειχνε πρωτότυπη ως χαρακτηριστικό σημείο του προεκλογικού του προγράμματος αλλά δημιουργούσε και συσπείρωση μεταξύ των ψηφοφόρων της Δεξιάς ως προς την προοπτική ένταξης της Κ.Δ. – στο πλαίσιο και της λύσης του Κυπριακού – σε μια ευρωατλαντική δομή, η οποία θεωρούνταν προθάλαμος για την είσοδο του ΝΑΤΟ. Μια δεκαετία μετά, η ένταξη στο ΝΑΤΟ επανέρχεται ως ζήτημα στην αιζέντα του προεκλογικού για το 2023 με δύο όμως νέα ποιοτικά στοιχεία: Το ζήτημα της ασφάλειας και των εγγυήσεων στο Κυπριακό να έχει, μετά το 2017, καταγραφεί ως λόγος αποτυχίας των συνομιλιών στη δημόσια σφαίρα και τη ρωσική εισβολή, στις 24 Φεβρουαρίου, στην Ουκρανία να επαναφέρει το ΝΑΤΟ στο επίκεντρο της διεθνούς συζήτησης με την επέκτασή του να αφορά μάλιστα δύο νέα κράτη, τη Σουηδία και τη Φινλανδία. Η ένταξη στο ΝΑΤΟ έχει μέχρι στιγμής κάνει την εμφάνισή της στον προεκλογικό ως ζήτημα, με τον ΔΗΣΥ και τον υποψήφιο του, Αβέρωφ Νεοφύτου, να την εντάσσουν στην αιζέντα και το ζήτημα να αποκτά πλέον και χειροποστό αποτύπωμα ως προς τη δημόσια συζήτηση για τις προεδρικές. Κι ενώ, όπως ανέλυσε η «Κ», το ζήτημα ένταξης της Κ.Δ. στον Οργανισμό Βορειοατλαντικού Συμφώνου αποτελεί μια διαδικασία που σε πολιτικό και τεχνικό επίπεδο έχει συγκεκριμένα ποιοτικά χαρακτηριστικά, η συζήτηση –στο εσωτερικό πολιτικό επίπεδο– στο πλαίσιο του προεκλογικού για το 2023 αποκτά ξεχωριστό ενδιαφέρον ως πεδίο ιδεολογικής και πολιτικής αντιπαράθεσης, συσπείρωσης ή αλίευσης ψήφων αλλά κι επιμέρους αντιφάσεων.

Εργαλειοποίηση

Ο Δημοκρατικός Συναγερμός δείχνει να θέτει το ζήτημα της ένταξης στο ΝΑΤΟ τόσο ως εργαλείο άρσης του αδιεξόδου στο ζήτημα της ασφάλειας και των εγγυήσεων του Κυπριακού όσο και ως την ιδεολογική αιχμή εκφρασής μιας φιλοδυτικής πολιτικής. Το ζήτημα επεξεργάζεται τόσο σε επίπεδο policy making στους σχετικούς μηχανισμούς παραγωγής θέσεων του κόμματος όσο κι ως θέση

Τα περί ένταξης στο ΝΑΤΟ αποτελούν μια διαδικασία που έχει συγκεκριμένα χαρακτηριστικά, ωστόσο η συζήτηση στο πλαίσιο του προεκλογικού για το 2023 αποκτά ενδιαφέρον ως πεδίο ιδεολογικής και πολιτικής αντιπαράθεσης, συσπείρωσης ή αλίευσης ψήφων.

Σε επίπεδο κοινής γνώμης οι σχετικές μετρήσεις των τελευταίων χρόνων δείχνουν σταθερά ότι ο μέσος Κύπριος πολίτης αντιτίθεται στο ΝΑΤΟ, αφού το έχει συνδέσει με την ιστορική εμπειρία του 1974.

που το κόμμα και ο υποψήφιος του επικοινωνεί πολιτικά για σκοπούς συσπείρωσης, δεδομένης της πάγιας θέσης του ΑΚΕΛ για το εν λόγω ζήτημα.

Το ζήτημα που προκύπτει εδώ είναι αν η εργαλειοποίηση του ζητήματος για προεκλογικούς λόγους υπερέχει της στρατηγικής για ένταξη κι αν η τελική προεκλογική προγραμματική θέση είναι ρεαλιστική σε σχέση τόσο με τις συνομιλίες του Κυπριακού όσο και με την ίδια την ένταξη στο ΝΑΤΟ ως προϋπόθεση ή ως καταληκτική θέση για την επίλυση των πτυχών ασφάλειας κι εγγυήσεων στο Κυπριακό. Η εμπειρία του 2013 (το 2018 δεν τέθηκε καν στην αιζέντα το ζήτημα) για τον Συνεταιρισμό για

την Ειρήνη δείχνει πως το ζήτημα εγκαταλείφθηκε γρήγορα ενώ την περίοδο 2016-2017 η πτυχή του «μηδέν στρατός-μηδέν εγγυήσεις» ως διαπραγματευτική αφετηρία της ελληνοκυπριακής πλευράς, από τον ίδιο τον Πρόεδρο Αναστασιάδη, κυριάρχησε στο επίπεδο της δημόσιας σφαίρας.

ΝΑΤΟ και κόμματα

Στην περίπτωση του υποψηφίου Νίκου Χριστοδουλίδη η προσέγγιση ως προς το ΝΑΤΟ εκφράστηκε, προσφάτως, αντιφατικά ως προς την ουσία του ζητήματος. Ο κ. Χριστοδουλίδης σε συνέντευξη του προ μηνών στον «Αlpha» ανέφερε πως «αν δεν υπήρχε το πρόβλημα με την Τουρκία» η Κύπρος «θα ήταν ήδη κράτος-μέλος του ΝΑΤΟ» υπεραμυνόμενος της εξωτερικής πολιτικής του την περίοδο 2018-2022. Στην πρόσφατη συνέντευξη του στη δημόσια ραδιοτηλεόραση, ερωτηθείς για την προοπτική της Κύπρου στο ΝΑΤΟ ως ζήτημα που τίθεται στον δημόσιο διάλογο, ανέφερε πως η ένταξη αποτελεί ένα διπλωματικό πεδίο που μεταφέρεται σε ένα επίπεδο όπου η Τουρκία είναι ισχυρή λόγω της ιδιότητάς της ως κράτους-μέλους της Συμμαχίας για να προτάξει ουσιαστικά την εμπλοκή της Ε.Ε. ως εργαλείο υπο-

βοήθησης του Κυπριακού έναντι του επιπέδου της ατλαντικής Συμμαχίας. Η προσέγγιση εδώ δείχνει πως έναντι του τρόπου με τον οποίο εγείρεται το ζήτημα από τον ΔΗΣΥ, ο κ. Χριστοδουλίδης «απαντά» ανοιγόμενος, σε πολιτικό επίπεδο, και σε κύκλους που δεν συμφωνούν με την νατοϊκή προοπτική. Συνεπώς ΔΗΣΥ και Χριστοδουλίδης, σε επίπεδο πολιτικής αλίευσης ψήφων, καταγράφονται ως ανταγωνιστικοί στο ζήτημα του ΝΑΤΟ ως αιζέντας του προεκλογικού.

Για το ΑΚΕΛ δεν υπάρχει αμφιβολία πως ιδεολογικά, και πρακτικά, αντιτίθεται στην προοπτική του ΝΑΤΟ, διαχρονικά, στην Κύπρο χωρίς παρεκκλίσεις μάλιστα επί του θέματος. Ο υποψήφιος του Αντρέας Μαυρογιάννης δεν έχει εκφραστεί δημοσίως θετικά για το ΝΑΤΟ μιας και σε συνέντευξη του στη δημόσια ραδιοτηλεόραση ανέφερε πως η ένταξη στον Οργανισμό δεν είναι βοηθητική (σ.σ. στην περίπτωση του Κυπριακού). Ένα στοιχείο που μάλλον παραπέμπει σε μια παρεμφερή με τον κ. Χριστοδουλίδη θέση που ικανοποιεί και τα αισθήματα του μέσου ψηφοφόρου της Αριστεράς στην Κύπρο. Συνεπώς και σε αυτό το επίπεδο ΔΗΣΥ και Μαυρογιάννης στο επίπεδο του ΝΑΤΟ ως αιζέντας του προεκλογικού βρίσκονται σε ανταγωνισμό.

Επιμένει ο Καρογιάν για ευρείας αποδοχής

Ενώ στη Δημοκρατική Παράταξη προχωρούν οι διεργασίες για τον εκλεκτό τους, ο πρόεδρος αφήνει όλα τα ενδεχόμενα ανοιχτά

Της **ΟΡΙΑΝΑΣ ΠΑΠΑΝΤΩΝΙΟΥ**

Το γεγονός ότι ακόμη και στη συνάντηση της περασμένης Παρασκευής, την τρίτη με τον ανεξάρτητο υποψήφιο Νίκο Χριστοδουλίδη, ο πρόεδρος της ΔΗΠΑ Μάριος Καρογιάν διαμήνυσε ότι μέχρι και την τελευταία στιγμή θα προκρίνει τη δημιουργία συνθηκών για μια υποψηφιότητα ευρύτερης αποδοχής με το σκεπτικό ότι ο τόπος την έχει ανάγκη, πυροδοτεί και πάλι τα σενάρια για ενδεχόμενη αλλαγή του πολιτικού σκηνικού μέχρι το φθινόπωρο. Τα μέχρι τώρα δεδομένα πάντως θέλουν τη ΔΗΠΑ να βρίσκεται πιο κοντά στη στήριξη της ανεξάρτητης υποψηφιότητας του τέως ΥΠΕΞ, μετά και τη συζήτηση που προηγήθηκε τόσο για το Κυπριακό όσο και τα θέματα εσωτερικής διακυβέρνησης.

Εντός ΔΗΠΑ οι φωνές που υποστηρίζουν την υποψηφιότητα Χριστοδουλίδη ολόένα και αυξάνονται, ενώ όπως και ο τελευταίος τους διαβεβαίωσε θέσεις και τοποθετήσεις της παράταξης κυρίως σε θέματα εσωτερικής πολιτικής –όπως για το σταθεριστικό– πιθανόν να ενταχθούν στο προεκλογικό του πρόγραμμα. Η τελική απόφαση της Δημο-

Στη ΔΗΠΑ επέλεξαν να κινηθούν αργά, αφενός για να μελετηθούν οι θέσεις των υποψηφίων και αφετέρου για να μην κάψουν το χαρτί της επιλογής στο ενδεχόμενο ανατροπής στο πολιτικό σκηνικό.

κρατικής Παράταξης αναμένεται να ληφθεί εντός του δεύτερου δεκαμήνου του Σεπτεμβρίου από το Πολιτικό Συμβούλιο που πιθανότατα θα έχει ενώπιόν του συγκεκριμένη πρόταση για να εγκρίνει. Μία πρόταση που θα πάρει την τελική της μορφή, όταν τα μέλη και οι φίλοι της παράταξης ενημερωθούν για όσα λέχθηκαν στις συναντήσεις με τους υποψηφίους για την προεδρία του 2023 και αφού συνεδριάσουν στη συνέχεια η Πολιτική Γραμμάτεια και το Πολιτικό Γραφείο, το οποίο και θα διαμορφώσει την τελική μορφή της πρότασης.

Πάντως, αν και εκφράστηκαν φόβοι ότι η καθυστέρηση λήψης απόφασης δεν θα βοηθήσει τα ηγε-

τικά στελέχη της παράταξης να πείσουν τους ψηφοφόρους τους για την όποια απόφαση λάβουν, μιας και λόγω υπερπροβολής των υποψηφίων οι πολίτες σε μεγάλο βαθμό θα λάβουν τις αποφάσεις τους μέχρι το φθινόπωρο, ωστόσο υπερίσχυσε η θέση πως δεν θα πρέπει να κινηθούν βιαστικά για δύο λόγους. Πρώτον για να δοθεί χρόνος ώστε να μελετηθούν ξεκάθαρα οι θέσεις των υποψηφίων και εντός Σεπτεμβρίου, παρόλο που επίσημα ολοκληρώθηκε ο κύκλος επαφών της ΔΗΠΑ, αν κριθεί αναγκαίο να ζητήσουν νέες συναντήσεις για διευκρίνιση θεμάτων και δεύτερον δεν αποκλείουν ανατροπή στο πολιτικό σκηνικό, άρα δεν θέλουν να κάψουν το χαρτί της επιλογής.

Αυτή η τοποθέτηση σε συνδυασμό με τις αναφορές Μάριου Καρογιάν προς όλους τους υποψηφίους πως ευελπιστεί για μία υποψηφιότητα ευρύτερης αποδοχής καταδεικνύει πως ακόμη παραμένει ζωντανή η αρχική πρόταση. Τη δεδομένη στιγμή ωστόσο η μεγάλη δυσκολία στην όλη προσπάθεια είναι η εξεύρεση προσώπου που θα μπορούσε να διεκδικήσει αυτό τον ρόλο, ενώ συγκεκριμένα ονόματα που έπεσαν στο τραπέζι απορρίφθηκαν είτε για τις θέσεις τους στο

Τα μέχρι τώρα δεδομένα πάντως θέλουν τη ΔΗΠΑ να βρίσκεται πιο κοντά στη στήριξη της υποψηφιότητας του τέως ΥΠΕΞ, μετά και τη συζήτηση που προηγήθηκε τόσο για το Κυπριακό όσο και τα θέματα εσωτερικής διακυβέρνησης.

Κυπριακό είτε γιατί η συναγερμική τους ταυτότητα δεν βοηθά στην ευρεία αποδοχή.

Το παρασκήνιο Ζέτας

Πάντως, όπως διαρρέεται μέσα από τη ΔΗΠΑ τα δεδομένα θα ήταν εντελώς διαφορετικά, αν δεν είχε προηγηθεί ο απρόσμενος χαμός της Ζέτας Αιμιλιανίδου. Η αιώνη στην υπουργός Εργασίας ήταν το πολιτικό πρόσωπο το οποίο ο Μάριος Καρογιάν είχε προτείνει ως υποψηφιότητα ευρύτερης συναίνεσης μιας και έχαιρε της εκτίμησής μεγάλης μερίδας του πολιτικού κόσμου αλλά και των πολιτών. Μία πρόταση που ο Μάριος Καρογιάν είχε κάνει στον Αβέρωφ Νεοφύτου σε ανύποπτο χρόνο και σχεδόν ψιθυριστά στο αφτί, λαμβάνοντας τη δέσμευση του προέδρου του ΔΗΣΥ ότι δεν θα διαρρεύσει αλλά και μία σιωπηλή έγκριση ότι μπορεί να συ-

νεχίσει την προσπάθεια, προκρίνοντας τη συγκεκριμένη υποψηφιότητα. Το όνομα της Ζέτας Αιμιλιανίδου, ο πρόεδρος της ΔΗΠΑ το συζήτησε και με άλλα πολιτικά πρόσωπα με τις πρώτες αντιδράσεις να καταδεικνύουν πως πιθανόν να ήταν το πρόσωπο που θα είχε τη στήριξη ενός από τα μεγάλα κόμματα και περισσότερων από τα μικρότερα όπως και μιας μεγάλης μερίδας του κοινωνικού συνόλου. Ωστόσο, ο θάνατος της Ζέτας άλλαξε τα δεδομένα και η εύρεση ενός προσώπου που συγκεντρώνει όλα αυτά τα χαρακτηριστικά όπως σχολιάζουν οι εμπλεκόμενοι φαντάζει δύσκολη. Ο Μάριος Καρογιάν δηλώνει πως δεν έχει αυτή την ώρα κάτι συγκεκριμένο να προτείνει, αν και όσοι γνωρίζουν πως κινείται πολιτικά αναφέρουν ότι δεν πρόκειται να ανοίξει τα χαρτιά του εκτός και αν είναι σίγουρος πως η

επιλογή του έχει ευρύτερη αποδοχή. Μάλιστα, αυτές τις σκέψεις φαίνεται να μην τις μοιράζεται αυτή την ώρα ούτε και με πρόσωπα της ηγετικής πυραμίδας του κόμματος. Στελέχη που ενώ πίστευαν πως ουσιαστικά έχει κλείσει το κεφάλαιο για στήριξη υποψηφίου ευρύτερης αποδοχής και πλέον το κόμμα κινείται προς την τρίτη του επιλογή, δηλαδή τη στήριξη υποψηφίου που βρίσκεται πιο κοντά στις θέσεις τους, την ίδια ώρα αντιλαμβάνονται πως ο πρόεδρος της παράταξης, μέσα από τις δηλώσεις τους, κρατάει ακόμα την πόρτα μισάνοικτη. Μάλιστα, αναφορικά με πιθανή ανατροπή του πολιτικού σκηνικού μέχρι τον Σεπτέμβριο αφήνουν να εννοηθεί ότι ο Αβέρωφ Νεοφύτου είναι ο πολιτικός που προηγείται των εξελίξεων και δεν αποκλείουν οποιαδήποτε κίνηση που θα ανατρέψει ξανά τα δεδομένα.

Κοινή γνώμη και Συμμαχία

Οι συνθήκες τα τελευταία χρόνια στον άξονα επιλογών Δύσης - πολυεπίπεδης εξωτερικής πολιτικής για την Κυπριακή Δημοκρατία έχουν επιταχυνθεί. Διαφαίνεται στη μικρή αλλά συμβολική άρση του αμερικανικού εμπάργκο για μη φρονικά όπλα στην Κύπρο, στις επιλογές των εξοπλιστικών της Εθνικής Φρουράς, που τείνει να αποδεσμευτεί οριστικά από τη ρωσική αγορά όπλων, στις προσπάθειες για πάταξη της διαφθοράς στο πλαίσιο της διεθνούς συνεργασίας και στη θεματική, εντός του 2022, παύση του ελλημενισμού ρωσικών πολεμικών πλοίων στο λιμάνι της Λεμεσού (που είχαν αυξηθεί θεαματικά με φόντο τη Συρία και την ανάπτυξη των ρωσικών πολεμικών στόλων στην Ανατολική Μεσόγειο την περίοδο 2017-2021). Αυτό δείχνει σαφώς μια τάση, αλλά απέχει από τη συζήτηση για πρόσκληση της Κ.Δ. στο ΝΑΤΟ, τη διαδικασία ένταξης και φυσικά τον πολύπλοκο ρόλο που σε αυτό το επίπεδο διαδραματίζει η Τουρκία με φόντο το άλυτο Κυπριακό. Σε κάθε περίπτωση, η ένταξη της Κύπρου στους κόλπους του αποτελεί μια δύσκολη αλλά όχι ακατόρθωτη διαδικασία, η οποία, ωστόσο, για προφανείς λόγους, περνάει μέσα από τη διευθέτηση, συνολικά, του Κυπριακού. Επιπλέον σε επίπεδο κοινής γνώμης οι σχετικές μετρήσεις των τελευταίων χρόνων δείχνουν σταθερά ότι ο μέσος Κύπριος πολίτης αντιτίθεται στο ΝΑΤΟ, το έχει συνδέσει, σωστά ή λανθασμένα, με την ιστορική εμπειρία του 1974, πτυχή που διαφοροποιεί, αισθητά, την αντίστοιχη δυναμική στις κοινωνίες της Σουηδίας και της Φινλανδίας μετά την 24η Φεβρουαρίου. Στο άτυπο debate της περασμένης Πέμπτης στο ΡΙΚ, το ΝΑΤΟ επανήλθε με τον κ. Νεοφύτου να το θέτει εκ νέου, τον κ. Χριστοδουλίδη να το αποδομεί σε σχέση με την Ε.Ε. και τον κ. Μαυρογιάννη να αναφέρεται στην ιστορική διάστασή του, σε ένα σχήμα 1-0-0 ως προς την εργαλειοποίηση του ζητήματος.

Το ΝΑΤΟ, τέλος, ωστόσο, ως αντικείμενο εσωτερικής πολιτικής αιζέντας με φόντο τις προεδρικές του 2023 δείχνει να δημιουργεί:

- Ένα πεδίο κλασικής αντιπαράθεσης στις παραδοσιακές γραμμές του «δικομματικού δίπολου» φιλοδυτικής Δεξιάς VS αντιιμπεριαλιστικής Αριστεράς. Η πόλωση της οποίας συσπειρώνει το εκλογικό σώμα.
- Διεισδύσεις για αλίευση ψήφων πέραν των παραδοσιακών, όπως παρατίθενται ως άνω, γραμμών ακριβώς γιατί η διαφοροποίηση των δύο υποψηφίων (Χριστοδουλίδη, Μαυρογιάννη) ως προς την προγραμματική θέση του ΔΗΣΥ δημιουργεί εγγενείς αντιφάσεις και δεν υπάγεται σε κριτήρια ιδεολογικής καθαρότητας.

Η ακτινογραφία ενός άτυπου debate

Η επιχειρηματολογία, ποιος από τους τρεις νίκησε στα σημεία και ποια η σημειολογία της πρώτης τηλεμαχίας

Της **ΜΑΡΙΝΑΣ ΟΙΚΟΝΟΜΙΔΟΥ**

Όταν το 2018 εκτυλίσσόταν το τελικό debate μεταξύ του Νίκου Αναστασιάδη και του Σταύρου Μαλά, αυτό που επικράτησε δεν ήταν οι πολιτικές θέσεις των δύο υποψηφίων για την προεδρία, αλλά το επίμαχο tablet που είχε στο τραπέζι του ο δεύτερος. Οι συνεχείς ήχοι μνηυμάτων που ακούγονταν έδωσαν στο επιτελείο του Νίκου Αναστασιάδη την κατάλληλη ευκαιρία για να αποδομήσουν τον υποψήφιο της Αριστεράς. Διαχύθηκε μέσω μνηυμάτων συντεταγμένα το αφήγημα στα συναγερμικά στελέχη πως ο Σταύρος Μαλάς δεχόταν έτοιμες απαντήσεις στις βολές Αναστασιάδη στο tablet του από τα στελέχη του ΑΚΕΛ. Αυτό ακριβώς πέρασε στα κοινωνικά μέσα δικτύωσης και μπορεί να μην αποτέλεσε τον λόγο ήττας του κ. Μαλά, αλλά σίγουρα έπληξε το ηγετικό του προφίλ ως υποψηφίου. Μπορούν συνεπώς

Η πρώτη άτυπη τηλεμαχία των τριών βασικών υποψηφίων άφησε το αποτύπωμά της στα μέσα κοινωνικής δικτύωσης τόσο από στελέχη που ήθελαν να καθορίσουν την ατζέντα όσο και από ανεξάρτητους χρήστες.

τα debates να βγάλουν νικητές ή καλύτερα μπορούν να οδηγήσουν κάποιον φαβορί στην ήττα; Η απάντηση βρίσκεται κάπου στη μέση. Οι τηλεμαχίες, όπως διαφάνηκε μέχρι σήμερα, δεν έχουν καταφέρει να αλλάξουν άρδην τα δεδομένα. Μπορούν ωστόσο να συμβάλουν στην αποκρυστάλλωση θέσεων υποψηφίων ή να καταδείξουν τη γύμνια θέσεων. Κα-

ταδεικνύουν τα αντανakλαστικά των υποψηφίων, την απώλεια της ψυχραιμίας και την επιχειρηματολογία. Μπορούν παράλληλα να ενισχύσουν ή να αποδυναμώσουν την εικόνα που εκπέμπει ο κάθε υποψήφιος ξεχωριστά. Η αλήθεια είναι πως η τηλεμαχία της Πέμπτης ήταν κάτι που επεδίωκε εντόνως εδώ και καιρό ο συναγερμικός πρόεδρος, θεωρώντας πως με αυτό τον τρόπο θα αποκαθλώσει τον Νίκο Χριστοδουλίδη στα μάτια των Συναγερμικών που βλέπουν θετικά την υποψηφιότητά του. Ο Νίκος Χριστοδουλίδης στην πρόκληση για debate απαντούσε αρχικά πως είναι νωρίς για κάτι τέτοιο, ωστόσο, η αποδοχή που είχε από τους τηλεθεατές —έφτασε το 24,8% χωρίς ιδιαίτερη διαφήμιση— κατέδειξε πως οι πολίτες έχουν μπει για τα καλά στο προεκλογικό κλίμα, πως επιθυμούν να διατυπώσουν άποψη, να μελετήσουν τους υποψηφίους και να μάθουν περισσότερα από το Κυπριακό.

Δεν αποφεύχθηκε η σημειολογία στο ντύσιμο των υποψηφίων δεδομένου ότι οι Νίκος Χριστοδουλίδης και Αβέρωφ Νεοφύτου ντύθηκαν πανομοιότυπα, ενώ ο Ανδρέας Μαυρογιάννης επέλεξε γραβάτα στα χρώματα του μπλε και του κόκκινου.

Μαυρογιάννης: Ο πρωτοεμφανιζόμενος

Στην Εξέκια Παπαϊωάννου υπήρχε σχετική επιφύλαξη, όταν ενημερώθηκαν πως ο Ανδρέας Μαυρογιάννης είχε ήδη δεχτεί με χαρά την πρόσκληση του κρατικού καναλιού. Επιφύλαξη για το κατά πόσο είναι έτοιμος να παρουσιαστεί, να αντιπαρεταθεί τηλεοπτικά και να συγκριθεί με δύο πολύ έμπειρους πολιτικούς άνδρες. Η επιφύλαξη επικεντρωνόταν κυρίως στο αν έχει ήδη κτίσει το πολιτικό αφήγημά του που θα μπορέσει να πείσει ένα ευρύτερο ακροατήριο να τον ακολουθήσει. Όσο κι αν πολλοί ανέμεναν πως η παρουσία του θα περνούσε αδιάφορη, με το ενδιαφέρον να επικεντρώνεται σε μία αντιπαράθεση Αβέρωφ - Χριστοδουλίδη, ο Ανδρέας Μαυρογιάννης εξέπληξε. Βοήθησε το ότι το αντικείμενο συζήτησης ήταν το Κυπριακό που γνωρίζει πολύ καλά, όμως επιχείρησε να ανατρέψει την αίσθηση μιας εν πολλοίς άνευρης υποψηφιότητας, ξεκινώντας από την πρώτη του τοποθέτηση να επιτίθεται στον Νίκο Χριστοδουλίδη. Το κύριο αφήγημα που παρουσίασε κατά τη διάρκεια της τηλεμαχίας ήταν πως ο ίδιος είχε βοηθήσει στο να προχωρήσουν οι συνομιλίες (κατατέθηκαν χάρτες και για πρώτη φορά, μπιέκε στη συζήτηση το θέμα ασφάλειας) ωστόσο ο τώως υπουργός Εξωτερικών τον υπονόμει στον Πρόεδρο, με αποτέλεσμα να επηρεάσει αρνητικά τον Νίκο Αναστασιάδη και να τορπιλιστεί η όλη διαδικασία. Δεν παρέλιψε να βγάλει ειδήσεις όπως την περίπτωση στο Μον Πελέραν και το μεταμυσονύχτι τηλεφώ-

Ο Ανδρέας Μαυρογιάννης καθόρισε την προεκλογική ατζέντα με τις αποκαλύψεις του, άνοιξε μέτωπο επίθεσης με τον Χριστοδουλίδη όμως εξακολουθεί να έχει δρόμο στο κτίσιμο της τηλεοπτικής του παρουσίας.

νημα Χριστοδουλίδη στον ίδιο. Υπήρξαν βεβαίως αυτοαναίρεσεις, όταν από τη μία υποστήριζε πως δεν παραιτήθηκε γιατί η παραιτηση του διαπραγματευτή σε μία κρίσιμη για το Κυπριακό συγκυρία θα έπληττε την πλευρά μας και την ίδια στιγμή αποκάλυπτε πως υπέβαλε την παραιτησή του τρεις φορές. Η επίθεση στον Νίκο Χριστοδουλίδη αλλά και η έμμεση επιβεβαίωση αποσπασμάτων του βιβλίου του Μακάριου Δρουσιώτη «Έγκλημα στο Κραν Μοντανά» είχαν ως στόχο να κερδίσουν εκείνο το αριστερό ακροατήριο, που βλέπει με δυσπιστία τη μαχητικότητα Μαυρογιάννη για λύση του Κυπριακού και που βλέπει θε-

τικά τον Αχιλλέα Δημητριάδη.

Η απειρία

Μπορεί οι ειδήσεις που έβγαλε από το μανίκι του ο Μαυρογιάννης να μονοπώλησαν τη συζήτηση στα κοινωνικά μέσα δικτύωσης, ωστόσο ο ίδιος απέτυχε στο να παρουσιάσει το πλάνο του για την επόμενη μέρα στο Κυπριακό, περιορίζόμενος στο παρελθόν. Αν και οι τοποθετήσεις του και η επιχειρηματολογία του κατέδειξαν ότι ήταν σοβαρά προετοιμασμένος, η τηλεοπτική του απειρία, (αποφυγή eye-contact, και η αμήχανη κίνηση των χεριών του) δυσκόλεψε στο να περάσει το μήνυμά του και να πείσει τους τηλεθεατές.

Νίκος Χριστοδουλίδης: Ο τηλεοπτικός

Οι προεδρικές εκλογές δεν είναι Instagram λέει συχνά ο Αβέρωφ Νεοφύτου, όταν φωτογραφίζει τη δυναμική Χριστοδουλίδη όμως η αλήθεια είναι πως η εικόνα στα debates έχει τη δική της σημασία στα σημεία. Ο Νίκος Χριστοδουλίδης πήγαινε στο κρατικό κανάλι με τον αέρα του νικητή, δεδομένων των δημοσκοπήσεων που τον δείχνουν το απόλυτο φαβορί. Και η αλήθεια είναι πως η τηλεοπτική άνεσή του ήταν εμφανής σε σύγκριση με τους άλλους δύο υποψηφίους. Αφενός λόγω της δυναμικής που παρουσιάζει η υποψηφιότητά του και αφετέρου λόγω της μεγάλης πείρας που με τον φακό από τη θέση του πρώτα ως κυβερνητικού εκπροσώπου και στη συνέχεια ως υπουργού Εξωτερικών. Ο ίδιος δεν έχασε την ψυχραιμία του μπροστά στις συνεχείς επιθέσεις του Ανδρέα Μαυρογιάννη. Σίγουρα όμως δεν ανέμενε ένα τέτοιο κρεσέντο από τον υποψήφιο που στην

ρίζει το ΑΚΕΛ περιοριζόμενος στην άμυνα. Ήταν περισσότερο προετοιμασμένος να απαντήσει στις επιθέσεις του Αβέρωφ Νεοφύτου παρά σε αυτές του τώως διαπραγματευτή. Αυτό διαφάνηκε από το γεγονός ότι σε κάθε επίκριση του Μαυρογιάννη για τους χειρισμούς στο Κυπριακό, επικαλείτο τον Νίκο Αναστασιάδη. Ανεξαρτήτως των προθέσεων, το αποτέλεσμα ήταν ο Νίκος Χριστοδουλίδης να παρουσιαστεί «αναστασιαδικότερος του Αναστασιάδη». Μεγαλύτερος υπερασπιστής σίγουρα και από τον Αβέρωφ Νεοφύτου. Όλη αυτή η προσήλωση στον νυν Πρόεδρο της Δημοκρατίας μπορεί να κλειδώνει τους παραδοσιακούς Συναγερμικούς, ωστόσο θα έπρεπε να προκαλούσε πρόβλημα στα κόμματα που τον στηρίζουν. Ιδιαίτερα στον Νικόλα Παπαδόπουλο, ο οποίος μέχρι και πέρυσι εξαπέλυε δριμεία επίθεση εναντίον του Νίκου Αναστασιάδη και των πολιτικών του.

Οι επικρίσεις Μαυρογιάννη προς το πρόσωπο του Νίκου Χριστοδουλίδη κατάφεραν ωστόσο να τον παρουσιάσουν σ' ένα σκληρότερο κοινό στο Κυπριακό, ως το πρόσωπο που απέτρεψε «σοβαρές υποχωρήσεις» του Προέδρου Αναστασιάδη σε αυτό. Με μία κίνηση συνεπώς κλειδώνει τους ψηφοφόρους φίλα προσκείμενους στον Νίκο Αναστασιάδη και τους θιασώτες της σκληρής γραμμής στο Κυπριακό που κινούνται στον ενδιάμεσο χώρο.

Η αδυναμία

Το αν η πλήρης στήριξη στον Νίκο Αναστασιάδη έχει ουρά, αν δηλαδή ελπίζει σε μία παρασκηνιακή στήριξη του Προέδρου της Δημοκρατίας, είναι ένα ζήτημα. Ο Νίκος Χριστοδουλίδης παρά την άνεσή του στον φακό, δεν διατήρησε καθ' όλη τη διάρκεια την ψυχραιμία του με τοποθετήσεις «στο τέλος θα φταίξω και για τη Γενεύη» ή το εξόχως

προβληματικό επίχειρημα που χρησιμοποιήθηκε κατά κόρον μετά το Κραν Μοντανά από την κυβέρνηση «αυτό είναι αφήγημα της Τουρκίας». Τοποθετήσεις που σίγουρα δεν προσθέτουν πόντους στο ηγετικό του προφίλ. Ο Χριστοδουλίδης ως μέχρι πρόσφατα υπουργός Εξωτερικών και με δεδομένο ότι δέχεται αρκετή κριτική για τους χειρισμούς του στην εξωτερική πολιτική θα έπρεπε να αρπάξει την ευκαιρία και να παρουσιάσει ένα συγκεκριμένο πλάνο εξόδου από το αδιέξοδο, βελτίωσης της εικόνας της χώρας και ένα πλάνο για την επόμενη μέρα επίλυσης του Κυπριακού παρά να περιοριστεί στον ρόλο της Ευρώπης. Θα πρέπει παράλληλα να απαντήσει στις καταγγελίες του Ανδρέα Μαυρογιάννη για τη «σπατάλη του πολιτικού του κεφαλαίου» καθώς ενισχύει την καταγγελία που του αποδίδουν εδώ και καιρό, ότι εκτίκει προφίλ εις βάρος της εξωτερικής πολιτικής.

Ο Ν. Χριστοδουλίδης είχε την άνεση του νικητή, παρουσιάστηκε αναστασιαδικότερος του Αναστασιάδη και έπαιξε καθαρά σε γραμμή άμυνας.

Αβέρωφ Νεοφύτου: Ο έμπειρος

Ο Αβέρωφ Νεοφύτου επεδίωκε εδώ και καιρό μία τηλεμαχία με τον Νίκο Χριστοδουλίδη καθώς εκτιμούσε πως κάτι τέτοιο θα απογυμνώσει τον τελευταίο στα μάτια των Συναγερμικών. Το κατά πόσο πέτυχε κάτι τέτοιο ή όχι θα διαφανεί στην πορεία. Το σίγουρο είναι πως ήταν αρκετά προετοιμασμένος για τη μάχη της Πέμπτης. Είχε ήδη κτίσει το αφήγημά του από νωρίς με τα στελέχη του να στέλνουν μήνυμα περί αξιοπιστίας και θέσεων στα κοινωνικά μέσα δικτύωσης. Αξιοπιστίας όπως έλεγαν σε αντίθεση με τους άλλους δύο που επικεντρώθηκαν στο παρελθόν. Ο πρόεδρος του ΔΗΣΥ απέφυγε να κυλήσει στον πανικό που τον είχε καταβάλει όλο το προηγούμενο διάστημα από το κακό αποτέλεσμα των δημοσκοπήσεων, δίνοντας χρόνο στους άλλους δύο υποψηφίους να διασταυρώσουν τα ξίφη τους και να βγάλουν ο ένας από την ντουλάπα του άλλου σκελετούς. Η ψυχραιμία που κατέδειξε του προσέδωσε ηγετικούς πόντους, ενώ δεν πέρασε απαρατήρητη η εμφανής απόστασή του από τους χειρισμούς του Νίκου Αναστασιάδη στο Κυπριακό. Είπε πως το Κυπριακό δεν είναι για να χτίζονται καριέρες, ωστόσο δεν απάντησε πού ακριβώς βρισκόταν ο ίδιος μετά το Κραν Μοντανά και όταν άνοιξε το Βαρώσι. Κριτική που δεν σκέφτηκαν να του κάνουν οι δύο άλλοι ανθυποψήφιοι, οι οποίοι επικεντρώθηκαν στη μεταίχθυσ των κόντρων. Αν αυτό αποτελεί απειρία των Μαυρογιάννη - Χριστοδουλίδη, φόβο αντιπαράθεσης με τον συναγερμικό πρόεδρο ή αδιαφορία λόγω των ποσοστών που λαμβάνει στις δημοσκοπήσεις είναι

Ο Αβέρωφ Νεοφύτου έδειξε ψυχραιμία, απέφυγε να καθορίσει ατζέντα όπως αναμενόταν και κράτησε αποστάσεις από τον Πρόεδρο Αναστασιάδη.

ανοικτό. Το σίγουρο είναι πως ο Αβέρωφ Νεοφύτου είχε μεγαλύτερη άνεση να μιλήσει για το Κυπριακό και τις ενδεχόμενες ευθύνες, αν λάβει κανείς υπόψη πως ο ίδιος δεν ήταν ένας από τους πρωταγωνιστές όπως οι άλλοι δύο. Επέλεξε να μιλήσει για την επόμενη ημέρα της λύσης, με το όλο ζήτημα αίτησης ένταξης στο NATO, ενισχύουν το προφίλ που θέλει να κτίσει ως statesman.

Το βαριδί

Οι χαμηλοί τόνοι και η παρουσία θέσεων σίγουρα ενίσχυσαν την εικόνα του Αβέρωφ Νεοφύτου. Όταν όμως οι δημοσκοπήσεις δείχνουν τον πρόεδρο του ΔΗΣΥ να κινδυνεύει να αποκλειστεί από τον β'

γύρο ίσως να έπρεπε να καθορίσει ο ίδιος την ατζέντα της συζήτησης. Το γεγονός ότι η ένταξη στο NATO έχει αναβαθμιστεί στην ατζέντα του ΔΗΣΥ εγείρει το ερώτημα αν όντως υπάρχει μία τέτοια δυνατότητα ή αποτελεί ένα προεκλογικό πυροτέχνημα αλλαγής συζήτησης. Ζήτημα είναι και πόσοι μπορούν να πειστούν από κάτι τέτοιο δεδομένης της ευρύτερης επιφύλαξης που επικρατεί στην κυπριακή κοινωνία απέναντι στο NATO (βάσει δημοσκοπήσεων). Παράλληλα, την ίδια ώρα που επικρίνει τις πολιτικές της κυβέρνησης για τις κυρώσεις, θα πρέπει να απαντήσει στο αντικρουόμενο, αν αποτελεί τελικά συνεκτιστή της κυβέρνησης Αναστασιάδη ή αν τελικά διαφοροποιείται.

Στο κρίσιμο σταυροδρόμι της η Δεξιά

Οι εκλογικές δημοσκοπήσεις που εμφανίζονται, οι εναλλακτικές και η επόμενη ημέρα των προεδρικών εκλογών του 2023

Της **ΜΑΡΙΝΑΣ ΟΙΚΟΝΟΜΙΔΟΥ**

Όταν την περασμένη βδομάδα η διαδικτυακή έρευνα της «kappa research» ζητούσε από χρήστες των κοινωνικών μέσων δικτύωσης να συμμετέχουν σε έρευνα για τις προεδρικές εκλογές, στα επιτελεία επικρατούσε θόρυβος. Θόρυβος, όχι τόσο για να συμμετέχουν μαζικά στην έρευνα που διεξαγόταν ακόμα, αλλά γιατί νέα ερωτήματα ηγέρθηκαν από την επιλογή των ερωτήσεων. Η κίνηση της εταιρείας να εντάξει στο προεκλογικό παιχνίδι, άλλα συναγερμικά στελέχη πέραν του προέδρου του ΔΗΣΥ Αβέρωφ Νεοφύτου, άνοιξε νέα συζήτηση. Αφενός το ποιος κρύβεται πίσω από την παραγγελία μιας τέτοιας έρευνας και αφετέρου αν υπάρχει πράγματι σενάριο αναδι-

Ο Αβέρωφ Νεοφύτου θέλει να βάλει τελεία στα περί απόσυρσής του έστω κι αν δημοσκοπήσεις με άλλα ονόματα Συναγερμικών δίνουν και παίρνουν.

πλώσης στον ΔΗΣΥ. Με λίγα λόγια αν υπάρχει πιθανότητα απόσυρσης Αβέρωφ και ένταξης νέου υποψηφίου στο κάδρο. Ο Αβέρωφ Νεοφύτου, που αναθάρρησε μετά το αποτέλεσμα του πρώτου άτυπου debate, επαναλαμβάνει πάντως πως θα είναι υποψήφιος μέχρι τέλους και πως δεν έμαθε να εγκαταλείπει την μάχη, έστω κι αν στο παρασκήνιο υπάρχουν πιέσεις και εκ των έσω αμφισβητήσεις.

Τα ονόματα

Αυτή η διαδικτυακή δημοσκόπηση που προκάλεσε σωρεία συζητήσεων, έβαζε στο παιχνίδι του προεκλογικού, εκτός από τον Αβέρωφ Νεοφύτου, την πρόεδρο της Βουλής Αννίτα Δημητρίου, την Ευρωπαϊκά Επίτροπο Στέλλα Κυριακίδου, τον υπουργό Κλιματικής Κρίσης και Πολιτικής Προστασίας στην Ελλάδα Χρήστο Στυλιανίδη, τον πρώην υπουργό Υγείας Κωνσταν-

Ο πρόεδρος του ΔΗΣΥ αναθάρρησε από την παρουσία του στο debate και ετοιμάζεται για ανάπαυλα μέχρι και τον Σεπτέμβριο.

τίνο Ιωάννου και τον υπουργό Μεταφορών Γιάννη Καραούσο. Όλα τα παραπάνω συναγερμικά στελέχη είχαν να αναμετρηθούν με τους υποψηφίους που έχουν ήδη εξαγγειλεί, αλλά κυρίως να μετρήσουν δυνάμεις απέναντι στον Νίκο Χριστοδουλίδη. Συζητώντας για τη δυναμική Χριστοδουλίδη και τη δυσκολία Αβέρωφ, κυβερνητικά στελέχη έβγαλαν στο τραπέζι το σενάριο να διερευνηθούν έστω και θεωρητικά οι άλλες επιλογές που υπάρχουν. Όλα τα παραπάνω πρόσωπα –πλην του κομματικού Καραούσου– έχουν καταφέρει να κτίσουν ένα προφίλ που ξεπερνά τα στεγνά κομματικά πλαίσια και που θεωρητικά να κερδίζουν ένα ευρύτερο ακροατήριο, όπως άλλωστε και ο Νίκος Χριστοδουλίδης.

Το κόμμα και οι δελφίνοι

Το ερώτημα είναι πόσο υπονομεύει την υποψηφιότητα του Αβέ-

ρωφ Νεοφύτου μία τέτοια έρευνα. Στελέχη πάντως του Συναγερμού ξεκαθαρίζουν πως όπως έχουν φτάσει πλέον τα πράγματα μία κίνηση απόσυρσης του Αβέρωφ Νεοφύτου θα θεωρηθεί αυτοχειρία. Θα είναι μοιραία για τον ίδιο αλλά και για το ίδιο το κόμμα. Για τον ίδιο η απόσυρσή του ισοδυναμεί με παραδοχή της ήττας. Θα τον αποδυναμώσει πολιτικά δίδοντας την ευκαιρία σε άλλα στελέχη να τον αμφισβητήσουν στο επικείμενο συνέδριο, ενδεχομένως να τον καταγγείλουν ότι εξαιτίας της δικής του επιμονής να κατέλθει υποψήφιος το κόμμα, έχασε την εξουσία και έδωσε την ευκαιρία στον Νίκο Χριστοδουλίδη να διεμβολίσει τον χώρο της Δεξιάς. Άλλωστε οι φιλοδοξίες στελεχών για την επόμενη μέρα είναι γνωστές. Πέραν του Χάρη Γεωργιάδη που έχει δηλώσει ότι τον ενδιαφέρει ο ΔΗΣΥ, κινήσεις φαίνεται να κάνει και ο υπουργός Εσωτερικών Νίκος

Νουρής μέσω κομματικών παραγόντων που εκπροσωπούν τη λαϊκή δεξιά. Δεν πρέπει να παραλείπεται από την εξέταση ο πρώτος σε σταυρούς προτίμησης στη Λευκωσία, εκπρόσωπος Τύπου του ΔΗΣΥ Δημήτρης Δημητρίου, ο οποίος φροντίζει ενίοτε να διαφοροποιείται από τα υπόλοιπα στελέχη, ούτε βεβαίως να παραγνωρίζεται ο κοινοβουλευτικός εκπρόσωπος Νίκος Τορνάρης, ο οποίος το έχει δηλώσει ευθέως στην Πιναδόρου ότι ενδιαφέρεται. Στο κάδρο των ενδιαφερομένων μπαίνει και ο υπουργός Μεταφορών Γιάννης Καραούσος, ενώ δεν παραλείπεται και το όνομα του υπουργού Οικονομικών Κωνσταντίνου Πετρίδη, ο οποίος έκτισε το δικό του πολιτικό προφίλ το τελευταίο διάστημα. Όλα τα παραπάνω στελέχη, πλην του Νίκου Νουρή, που τήρησε ευσκήμης αποστάσεις, αλλά και του Δημήτρη Δημητρίου που διαφοροποιείται ενίοτε από

τη μετωπική επίθεση στον Νίκο Χριστοδουλίδη, έχουν στηρίξει σθεναρά τον Αβέρωφ Νεοφύτου. Ένα σενάριο ήττας του Αβέρωφ Νεοφύτου και αποκλεισμού του από τον β΄ γύρο προκαλεί αναπόφευκτα νέα δεδομένα στους δελφίνους που θα κληθούν να αναλάβουν το κόμμα την επόμενη μέρα. Σε αυτό το πλαίσιο κομματικοί κύκλοι εκτιμούν πως το όποιο σενάριο απόσυρσης και επιλογής άλλου υποψηφίου, θα έπρεπε να είχε εξεταστεί πριν καιρό. Πλέον όπως λένε οποιοσδήποτε κληθεί να αντιμετωπίσει τον Νίκο Χριστοδουλίδη θα αποτελέσει μία νέα Ιφιγένεια, με το κόμμα να χάνει και τις προεκτάσεις να είναι αλυσισδατές.

Αβέρωφ μέχρι τέλους

Όσο όμως κι αν ανοίγει η βεντάλια της ονοματολογίας, ο Αβέρωφ Νεοφύτου θέλει να βάλει τελεία στην όποια σενarioλογία του να

αποχωρεί από την κούρσα. Το είπε ευθαρσώς στους στενούς του συνεργάτες πως μένει μέχρι τέλους, καθώς έμαθε να δίνει τις μάχες του. Το απέδειξε αυτό άλλωστε από τη μέχρι τώρα πορεία του ότι δεν αναδιπλώνεται. Σε αυτό το πλαίσιο η επικρατέστερη σκέψη γύρω από τις προθέσεις των δημοσκοπήσεων που βάζουν μέσα νέα πρόσωπα είναι πως γίνονται με τις ευλογίες του Αβέρωφ Νεοφύτου. Και αυτό γιατί στο σενάριο που όλοι οι νέοι συμμετέχοντες αποτύχουν να συσπειρώσουν τον ΔΗΣΥ και να φέρουν κοντά άλλους ψηφοφόρους κοντά, θα διαφευστούν όσοι υποστηρίζουν πως το πρόβλημα δεν είναι ο ΔΗΣΥ και η διακυβέρνηση Αναστασιάδη αλλά η υποψηφιότητα

Στον ΔΗΣΥ εκτιμούν πως ένα σενάριο άλλου υποψηφίου θα αποβεί μοιραίο και για την επόμενη μέρα του κόμματος αλλά και για την ίδια την πολιτική συνέχεια του Αβέρωφ Νεοφύτου.

Αβέρωφ Νεοφύτου. Σε ένα τέτοιο σενάριο θα μπορέσει να κλείσει και τις όποιες φωνές αμφισβήτησης έχουν ήδη ξεκινήσει αλλά παράλληλα να ενεργοποιήσει και στελέχη, που ενώ πρωτοστατήσαν αρχικά υπέρ της υποψηφιότητας Αβέρωφ Νεοφύτου πλέον τους έχει καταβάλει ψυχολογικά η δυναμική Νίκου Χριστοδουλίδη. Ο Αβέρωφ Νεοφύτου έχει επί του παρόντος ανακτήσει την παλιά του αυτοπεποίθηση μετά και το αποτέλεσμα της τηλεμαχίας των τριών, καθώς σε αντίθεση με τους δύο άλλους υποψηφίους που αναλώθηκαν στο παρελθόν, ο ίδιος έθεσε όραμα για την επόμενη μέρα. Κίνηση που ευελπιστούν στο επιτελείο Νεοφύτου πως θα ενισχύσει το αφήγημα, ότι ο συναγερμικός πρόεδρος έχει πλάνο και μπορεί να κυβερνήσει. Γι' αυτό ακριβώς τον λόγο οι όποιες διεργασίες ανακινήσεις και συζητήσεις επανέρχονται το φθινόπωρο.

Χριστοδουλίδης, Ενδιάμεσος και περίγυρος

Στο περιβάλλον πάντως του Νίκου Χριστοδουλίδη επικρατεί ιδιαίτερη αισιοδοξία για τη δυναμική που παρουσιάζει. Στόχος τους είναι να αποφύγει όπου μπορεί τις αντιπαράθεσεις, στοχεύοντας σε επιπλέον στήριξη. Ο τέως υπουργός Εξωτερικών έχει αποφύγει να έρθει σε ευθεία αντιπαράθεση με τον πρόεδρο του ΔΗΣΥ, ακόμη και στην περίπτωση του άτυπου debate της περασμένης Πέμπτης. Κάποιοι σημειώνουν πως αυτό είναι λόγω της μετριασμούς τάσης του Νίκου Χριστοδουλίδη, άλλοι πως ο ίδιος δεν θέλει να κάψει τις όποιες γέφυρες για πολλούς λόγους.

Ο ένας είναι το ενδεχόμενο στήριξης του ΔΗΣΥ στον β΄ γύρο, ο δεύτερος λόγος είναι να υπάρξει συνεννόηση και στήριξη του Συναγερμού στο ενδεχόμενο που θα κερδίσει τις εκλογές, καθώς οι βουλευτές ΔΗΚΟ-ΕΔΕΚ με την εσω-

στρέφεια που τους διακατέχει, δεν μπορούν να του περάσουν νομοσχέδια μόνοι τους. Υπάρχει όμως και ένας τρίτος λόγος. Ο τέως υπουργός Εξωτερικών μέχρι τώρα δεν έχει εγκαταλείψει την για πολλούς απόμακρη ελπίδα ότι τελικά ο ΔΗΣΥ θα αναγκαστεί να στηρίξει την υποψηφιότητά του εξαρχής. Σε αυτό μπαίνει βεβαίως σφήνα και η επιλογή του Προέδρου. Κάποιοι από τον στενό περίγυρο του Προέδρου σημειώνουν πως ο Νίκος Αναστασιάδης ετοιμάζεται ήδη για την πολιτική συνταξιοδότησή του και κατ'επέκταση η όποια συζήτηση παρασκηνιακών διαβουλεύσεων αποκλείεται. Υπάρχουν βεβαίως και εκείνοι οι κομματικοί κύκλοι που είδαν με ανησυχία τη σθεναρή στήριξη Χριστοδουλίδη στο έργο Αναστασιάδη. Κίνηση που όπως σημειώνουν μπορεί να ερμηνεύεται με παρασκηνιακές διαβουλεύσεις

των δύο πολιτικών ανδρών, έστω κι αν ο Πρόεδρος της Δημοκρατίας μέσα από δημόσιες παρεμβάσεις τον έδωσε καθαρή στήριξη στον Αβέρωφ Νεοφύτου.

Αυτό που θα επιχειρήσει το επιτελείο Αβέρωφ Νεοφύτου να κάνει για τελευταία φορά ούτως ώστε να αποφύγει τη διάσπαση του ΔΗΣΥ και κατ'επέκταση την αναδιάρθρωση του χώρου της Δεξιάς, είναι να κτυπήσει τον τέως υπουργό Εξωτερικών για τις συμμαχίες του. Το έκανε άλλωστε ήδη ο συναγερμικός πρόεδρος στην τηλεμαχία όταν διερωτήθηκε πάνω σε ποια βάση στηρίζει τον Νίκο Χριστοδουλίδη ο Νικόλας Παπαδόπουλος. Ο Συναγερμός θα εντείνει το αφήγημα, πως ψήφος στον Νίκο Χριστοδουλίδη συνεπάγεται διακυβέρνηση με τον ενδιάμεσο χώρο, δηλαδή με τα ΔΗΚΟικά στελέχη και τον Μαρίνο Σιζόπουλο. Δεν βοήθησε άλλωστε τον

τέως υπουργό Εξωτερικών να αποτινάξει αυτό το αφήγημα, το γεγονός ότι κυρίως ΔΗΚΟικά στελέχη στηρίζαν τις τοποθετήσεις του στο debate την επόμενη μέρα. Ούτε βοήθησε να ενισχύσει το αφήγημα του ανεξάρτητου υποψηφίου που βρίσκεται απέναντι από το κατεστημένο πως επί του παρόντος δεν έχουν βγει μπροστά νέα πολιτικά πρόσωπα. Αυτό βεβαίως θα ενισχυθεί και γι' άλλους λόγους που αφορούν τον ΔΗΣΥ. Κομματικά στελέχη ανησυχούν, πως αν δεν δοθεί έμφαση πως ο Νίκος Χριστοδουλίδης θα κυβερνήσει με τον ενδιάμεσο χώρο, τότε θα υπάρξει άπλετος χώρος κινήσεων στον τέως υπουργό Εξωτερικών να κάνει τις κινήσεις του αυθαίρετα με στελέχη του ΔΗΣΥ για την επόμενη μέρα του κόμματος και στο ενδεχόμενο που εκλεγεί για τη συμμετοχή τους στην κυβέρνηση που θα σχηματίσει.

Ο Νίκος Χριστοδουλίδης δεν θέλει να κάψει γέφυρες με τον ΔΗΣΥ και στηρίζει σθεναρά τον Πρόεδρο Αναστασιάδη, καθώς δεν έχει εγκαταλείψει τις ελπίδες του για στήριξη του κόμματος.

ΑΙΧΜΕΣ / Του **ΣΑΚΗ ΜΟΥΜΤΖΗ**

Γίναμε 48 χρόνων

Ποιος θα το πίστευε στις 4 η ώρα τα ξημερώματα της 24ης Ιουλίου 1974 πως η δημοκρατία που μόλις είχε ξαναγεννηθεί θα γινόταν, το 2022, 48 χρόνων. Φαντάζομαι πως ούτε ο ίδιος ο Κωνσταντίνος Καραμανλής, όταν αναχωρώντας από το Παρίσι είπε το περίφημο «boys, pray for me», πίστευε πως τελικά θα εγκαθιδρυόταν στην Ελλάδα μια σύγχρονη, φιλελεύθερη δημοκρατία, μια δημο-

κρατία με τεράστιες αντοχές. Η αιτία αυτού του φαινομένου βρίσκεται στην ιστορική μνήμη όλων όσων σήκωσαν στους ώμους τους το βάρος της Μεταπολίτευσης. Αντιλήφθηκαν πως μια δημοκρατία με αποκλεισμούς ακύρωνε την ίδια τη φύση της και οδηγούσε με μαθηματική ακρίβεια σε θεσμική εκτροπή.

Από την άλλη μεριά ο λαός, οι πολίτες, θέλησαν να πάρουν την

τύχη στα χέρια τους και στις πρώτες εκλογές έδωσαν αυτό το 54% στον Κωνσταντίνο Καραμανλή για να φτιάξει, εκ του μηδενός, μια δυτικού τύπου δημοκρατία. Και τα πήγαμε καλά. Φυσικά και υπήρξαν προβλήματα, φυσικά και παρουσιάστηκαν αγκυλώσεις που εξακολουθούν και υφίστανται. Όμως η μεγάλη εικόνα αποτυπώνει μια δημοκρατική Ελλάδα που προοδεύει, που αντέχει στις δύσκολες κατα-

στάσεις, μια Ελλάδα που οι δημοκρατικοί θεσμοί της λειτουργούν αδιαλείπτως επί 48 χρόνια. Πάντα στους απολογισμούς διαβάζουμε τα κοντρά γράμματα, πάντα βλέπουμε το δάσος.

Ενας βασικός λόγος που το δημοκρατικό μας πολίτευμα κλείνει την πέμπτη δεκαετία ζωής χωρίς θεσμικές κρίσεις είναι το πρωθυπουργοκεντρικό μοντέλο εξουσίας. Δεν υπάρχει δυαρχία, δεν υπάρχει

δεύτερος πόλος -αντίβαρο στη δύναμη του εκλεγμένου πρωθυπουργού. Οι περισσότερες δυσλειτουργίες της προδικτατορικής περιόδου οφείλονταν στο Σύνταγμα του 1952 που έδινε τη δυνατότητα στα Ανάκτορα να παρεμβαίνουν στην πολιτική ζωή του τόπου. Αυτός ο κίνδυνος εξέλιπε με την αναθεώρηση του Συντάγματος του 1975, το 1986. Ο πρωθυπουργός είναι κυρίαρχος και λογοδοτεί στον ελληνικό λαό

και κρίνεται από αυτόν στις εκλογές.

Η σημερινή δημοκρατία μας απειλείται; Ναι, από την έλλειψη ιστορικής μνήμης των νέων γενιών. Επειδή δεν έζησαν τις ανώμαλες περιόδους, δεν εκτιμούν αυτό που έχουν. Ο αντιοπισθητισμός και οι ανορθολογικές ερμηνείες υπονόμισαν το πολίτευμά μας πριν από λίγα χρόνια. Το ότι σωθήκαμε δεν σημαίνει ότι δεν κινδυνεύσαμε.

Μένει μετέωρο το Τοπικό Σχέδιο Ακάμα

Αντιδράσεις των κοινοτήτων και διαφωνίες εντός του Πολεοδομικού Συμβουλίου φέρνει η απόφαση της Περιβαλλοντικής Αρχής

Της **ΜΑΡΙΑΣ ΗΡΑΚΛΕΟΥΣ**

Το περιεχόμενο της ειδικής έκθεσης οικολογικής αξιολόγησης για το Τοπικό Σχέδιο Ακάμα, δεν αποτέλεσε έκπληξη εφόσον επαλήθευσε τις αναφορές της Περιβαλλοντικής Αρχής για τις ανησυχίες της, όπως είχαν εκφραστεί το προηγούμενο διάστημα, σε σχέση με τις προτεινόμενες αλλαγές του σχεδίου. Είδαμε λοιπόν την κατάργηση της πολιτικής για μεμονωμένη κατοικία, τον περιορισμό τουριστικών ζωνών και αλλαγές σε πρόνοιες, ούτως ώστε να μη δημιουργηθούν σωρευτικές επιπτώσεις στην περιοχή Natura 2000 και σε οικοτόπους εκτός δικτύου. Δεν αποτέλεσαν επίσης έκπληξη και οι αντιδράσεις που εκφράστηκαν από πλευράς των κοινοτήτων Ακάμα, κυρίως δε της Ίνειας και του Κάθηκα, με την Ίνεια να ζητάει να διατηρηθεί η υφιστάμενη κατάσταση με βάση τη δήλωση πολιτικής.

Ανάλογες απόψεις εκφράζονται και μέσα από το Πολεοδομικό Συμβούλιο και αφήνουν ανοικτό το ενδεχόμενο μη δημοσίευσης του Τοπικού Σχεδίου. Πρόκειται φυσικά για απόψεις μελών που δεν προδικάζουν την απόφαση του Πολεοδομικού Συμβουλίου. Ήδη καταγράφονται οι πρώτες διαφωνίες ανάμεσα στα 13 μέλη του Συμβουλίου, οι οποίες αναπόφευκτα θα επηρεάσουν το αποτέλεσμα. Πλέον αυτό αναμένεται να διαπιστωθεί, όταν το Πολεοδομικό Συμβούλιο θα κληθεί να συνεδριάσει επί της τελικής γνωμάτευσης της Περιβαλλοντικής Αρχής για την Στρατηγική Μελέτη Περιβαλλοντικών Επιπτώσεων (ΣΜΠΕ) του υπό εκπόνηση Τοπικού Σχεδίου. Σύμφωνα με πληροφορίες που προκύπτουν από τη σύσκεψη της Παρασκευής για το

θέμα, η τελική περιβαλλοντική γνωμάτευση θα πρέπει να αναμένεται περί τα τέλη Ιουλίου, ενώ η θέση του Πολεοδομικού Συμβουλίου δεν αναμένεται να ξεκαθαρίσει πριν από τον Σεπτέμβριο, μετά τις καλοκαιρινές διακοπές.

Πολλοί οι περιορισμοί

Πηγές από το Πολεοδομικό Συμβούλιο αναφέρουν ότι πολλές από τις πρόνοιες στερούν υφιστάμενα αναπτυξιακά δικαιώματα που εφαρμόζονται σήμερα από τις κοινότητες. Για παράδειγμα, σήμερα με βάση τη δήλωση πολιτικής υπάρχει η δυνατότητα για μεμονωμένη κατοικία, ενώ η Ειδική Έκθεση Οικολογικής

Ενίσχυση των πυρήνων των κοινοτήτων και εμπλουτισμό των επιτρεπόμενων χρήσεων όπως ξενοδοχεία και μικρές βιοτεχνίες, εισηγείται το ΕΤΕΚ.

Αξιολόγησης έρχεται να την καταργήσει. Η άποψη που διαφωνεί για το περιεχόμενο της Ειδικής Έκθεσης αναφέρεται σε περιορισμό των αναπτυξιακών δικαιωμάτων των κοινοτήτων και σε αναιρέση ζωνών και πολιτικών που ισχύουν σήμερα με βάση την δήλωση πολιτικής. Θεωρείται, ως εκ τούτου, ότι αν και στην τελική γνωμάτευση (η οποία έχει δεσμευτικό χαρακτήρα) διατηρηθούν αυτές οι αλλαγές και οι περιορισμοί για το Τοπικό Σχέδιο, τότε η κατάσταση ίσως να επαναληφθεί πλήρως. Μια τέτοια εξέλιξη μεταφράζεται σε εκ νέου άνοιγμα του Τοπικού Σχεδίου, νέες συ-

Η τελική περιβαλλοντική γνωμάτευση θα πρέπει να αναμένεται περί τα τέλη Ιουλίου, ενώ η θέση του Πολεοδομικού Συμβουλίου και το τελικό περιεχόμενο του Σχεδίου δεν αναμένεται να ξεκαθαρίσει πριν από τον Σεπτέμβριο.

ζητήσεις και παράταση της δημοσίευσής του. Ακόμα όμως και να κυλήσουν όλα ομαλά και χωρίς διαφωνίες, δεν αναμένεται να υπάρξει απόφαση του Πολεοδομικού Συμβουλίου πριν από τις καλοκαιρινές διακοπές Αυγούστου, αφού η τελική Περιβαλλοντική γνωμάτευση δεν έχει ακόμη δημοσιευτεί.

Κινητοποιήσεις εντός

Πιο σφοδρές οι αντιδράσεις των κοινοτήτων οι οποίες δεν αποκλείουν το ενδεχόμενο να προχωρήσουν σε κινητοποιήσεις και αποκοπή δρόμων εντός του Ακάμα. Συγκεκριμένα ο κοινοτάρχης Ίνειας

Γιάγκος Τσίβικος καλεί την κυβέρνηση να μην προχωρήσει στην εξαγγελία ενός Τοπικού Σχεδίου χωρίς αντίκρισμα για τις κοινότητες. Αναφέρει ότι έχουν αφαιρεθεί πάρα πολλές πρόνοιες του τοπικού σχεδίου, έχουν καταργηθεί αρκετές ζώνες και το Τοπικό Σχέδιο πλέον δεν τους εξυπηρετεί. «Έχουν σπαταλήσει χρόνο και χρήμα για ένα τοπικό σχέδιο το οποίο θα περιορίζει την παραμικρή ανάπτυξη εντός των οικιστικών ζωνών των κοινοτήτων». Ζήτησε μάλιστα να επανέλθει το καθεστώς της δήλωσης πολιτικής αφού όπως ανέφερε οι πρόνοιες του Τοπικού Σχεδίου δεν

ικανοποιούν τις κοινότητες. Από την πλευρά του ο κοινοτάρχης Κάθηκα Μενέλαος Τούρβας έκανε λόγο για απαράδεκτη απόφαση της Περιβαλλοντικής Αρχής η οποία επηρεάζει υφιστάμενες κατοικίες, κτισμένες σε ζώνες που έχουν καταργηθεί. Τόνισε επίσης ότι η φιλοσοφία του Τοπικού Σχεδίου του Ακάμα είναι η διατήρηση και ανάπτυξη των κοινοτήτων Ακάμα και όχι το αντίθετο.

Ξενοδοχεία στις κοινότητες

Ενδιαφέρουσες είναι πάντως οι θέσεις του ΕΤΕΚ, οι οποίες έχουν παρουσιαστεί και στη σύσκεψη

της Παρασκευής για την στρατηγική περιβαλλοντική μελέτη. Γίνεται αναφορά για την ανάπτυξη εντός των κοινοτήτων. Όπως αναφέρει στην «Κ» ο πρόεδρος του ΕΤΕΚ Κωνσταντίνος Κωνσταντή, θα πρέπει να τοποθετηθεί η ανάπτυξη μέσα στους πυρήνες των κοινοτήτων ώστε να υπάρξει και αναζωογόνησή τους και να αξιοποιηθεί το υφιστάμενο κτιριακό απόθεμα. Στο υπόμνημα που κατέθεσε στην εν λόγω σύσκεψη, αναφέρεται συγκεκριμένα ότι το ΕΤΕΚ επιθυμεί την ένταξη στο σχέδιο πολιτικών που θα ενισχύουν τους πυρήνες των κοινοτήτων, όπως εμπλουτισμό των επιτρεπόμενων χρήσεων (ξενοδοχειακές μονάδες, υπηρεσίες, μικρές βιοτεχνίες κ.ά.), φορολογικά και οικονομικά κίνητρα κ.λπ. και να ενταχθεί στο Τοπικό Σχέδιο, κείμενο με κατευθυντήριες γραμμές για αντισταθμιστικά μέτρα για τις κοινότητες με έμφαση σε μελέτη, καταγραφή και αξιοποίηση του υφιστάμενου οικοδομικού αποθέματος, δημιουργία υποδομών, εμπλουτισμό χρήσεων στους πυρήνες, σύνδεση χρήσεων με νέες χρήσεις και σχεδιασμό οδικού δικτύου. Φυσικά, το ΕΤΕΚ εμμένει στις θέσεις που έχει εκφράσει επανειλημμένα για το Τοπικό Σχέδιο Ακάμα και τάσσεται υπέρ του συνόλου των όρων που έχει θέσει η Περιβαλλοντική Αρχή, ενώ εκφράζει επιφυλάξεις για τρία σημεία.

–Τις νέες λατομικές ζώνες στην Ανδρολικού.

–Τη νέα τουριστική περιοχή της Ίνειας (ακόμα και με τη μείωση της έκτασής της θεωρείται νησίδα διάσπαρτης ανάπτυξης.

–Τις συνέπειες που θα έχει η ανάπτυξη του «επισκέψιμου αγροκτήματος», όσες προϋποθέσεις κι αν τεθούν.

Μία ψυχοθεραπεία... στον Πενταδάκτυλο

Η Τ/κ καλλιτέχνιδα Nurtane Karagil μιλάει στην «Κ» για τη φωτογραφία της που έγινε viral στα ΜΚΔ

Της **ΙΩΑΝΝΑΣ ΚΥΡΙΑΚΟΥ**

Τον γύρο του διαδικτύου έκανε πριν από μερικές ημέρες μια εικόνα του Πενταδάκτυλου πάνω στον οποίο, αντί για τις σημαίες, βρίσκεται αναγραμμένη η φράση «We all need therapy». Πρόκειται για μια φωτογραφία η οποία μετρά χιλιάδες likes στα Μέσα Κοινωνικής Δικτύωσης και η οποία προσέλκυσε το ενδιαφέρον τόσο των Ελληνοκυπρίων όσο και των Τουρκοκυπρίων, καθώς πολλοί έσπευσαν να την

«Δεν έσβησα τις σημαίες από το μυαλό μου, αντίθετα χρησιμοποίησα αυτό τον τρόπο για να θυμίσω ότι είναι εκεί».

κοινοποιήσουν στους δικούς τους λογαριασμούς, ενώ αναπαράχθηκε και σε αρκετά Μέσα Μαζικής Ενημέρωσης. Τη φωτογραφία επεξεργάστηκε και ανάρτησε στο Instagram η εικαστική καλλιτέχνιδα Nurtane Karagil, η οποία μίλησε στην «Κ» για το μήνυμα που κρύβεται πίσω από αυτή αλλά και για την πηγή έμπνευσής της.

Ένα ντοκιμαντέρ για την Κύπρο στο youtube υπήρξε η αφορμή για την επεξεργασία της εικόνας, καθώς πριν από μερικούς μήνες ένας διάσημος youtuber τα-

Η φωτογραφία μετράει χιλιάδες likes και αναπαράχθηκε στους λογαριασμούς πολλών Ελληνοκυπρίων και Τουρκοκυπρίων.

ξίδεψε στην Κύπρο προκειμένου να γυρίσει ένα ντοκιμαντέρ για την εισβολή του 1974 και τα Βαρώσια. Σύμφωνα με την καλλιτέχνιδα, κατά τη διάρκεια του βίντεο ο youtuber μίλούσε με απόλυτη χαλαρότητα για το θέμα προβάλλοντας γραφικές εικόνες, ενώ σπόνσορας του βίντεο ήταν μια εταιρεία διαδικτυακής ψυχικής θεραπειάς.

Μήνυμα και περιεχόμενο

«Αυτό που βλέπουμε στο διαδίκτυο είναι μια ανάρτηση για το Instagram,

ούτως ώστε να δημιουργήσω το portfolio μου, να μοιραστώ τις ιδέες μου και μέσα από τις δημιουργίες μου να καταγράψω στιγμές της ζωής και να επικοινωνήσω συγκεκριμένα συναισθήματα», λέει η Nurtane εξηγώντας ότι το μήνυμα πίσω από τη φωτογραφία έχει να κάνει με την ανανέωση των προοπτικών της ζωής στο νησί και με την επικοινωνία των συναισθημάτων μας.

Σε ό,τι αφορά τους λόγους για τους οποίους επέλεξε να τοποθετήσει τη φράση

στον Πενταδάκτυλο, η καλλιτέχνιδα εξηγεί ότι ο Πενταδάκτυλος είναι βουνό της Κύπρου και η όψη του είναι μια καλή χαραγμένη εικόνα στη μνήμη μας. Τονίζει ότι δεν έσβησε τις σημαίες από το μυαλό της, αντίθετως, χρησιμοποίησε αυτό τον τρόπο για να ξυπνήσει τη μνήμη ότι οι σημαίες είναι εκεί. «Όταν βλέπεις μια εικόνα στα social media, ο κόσμος βλέπει μόνο μια πτυχή αυτής της εικόνας. Πολλοί θα τη μεταφράσουν διαφορετικά, σε κάποιους θα αρέσει και σε άλλους όχι», προσθέτει.

Καρτ ποστάλ αφιερωμένα στην Κύπρο

Αξίζει να σημειωθεί ότι η φωτογραφία είναι μέρος μιας σειράς από καρτ ποστάλ που η καλλιτέχνιδα ετοίμασε για το «Zahra Box Christmas Market» τον Δεκέμβριο του 2021 και η οποία αποτελείται από οκτώ διαφορετικές κάρτες που αφορούν διάφορες παρατηρήσεις αλλά και συναισθήματα για την Κύπρο. Όπως μας ανέφερε, της αρέσει να ασχολείται με τη δημιουργία μικρών αντικειμένων, όπως καρτ ποστάλ, αυτοκόλλητα και ημερολόγια, τα οποία μπορούν να ταξιδέψουν εύκολα. Για την ίδια είναι συγκινητικό όταν οι δημιουργίες της βρίσκουν σπίτι σε διάφορα μέρη, καθώς μέσα από αυτές νιώθει ότι μοιράζεται κάποιου είδους σύνδεση με τον αγοραστή. Αναφέρθηκε επίσης και στον ρόλο που διαδραματίζει η τέχνη μεταξύ των δύο κοινοτήτων, τονίζοντας ότι η τέχνη όπως και η εκπαίδευση, η επιστήμη και η ίδια η ζωή μας φέρνει πιο κοντά εδώ και χρόνια. Επισημαίνει τέλος ότι η τέχνη στην Κύπρο δίνει την δυνατότητα σε πολλούς καλλιτέχνες να «μιλήσουν», μέσα από διάφορα κανάλια, για σοβαρά θέματα τα οποία επηρεάζουν τις ζωές των ανθρώπων και ως εκ τούτου να βάλουν το λιθαράκι τους ούτως ώστε τα πράγματα να γίνουν καλύτερα.

Πρόγραμμα Εγγύησης Ελαστικών

από το δίκτυο επιλεγμένων συνεργατών της Εταιρείας Καποδίστριας

 warrantytyres@chrkapodistrias.com www.safetytogether.cy

Πόλωση μόνο για τους πιστούς

Οι αναλυτές των δημοσκοπήσεων εξηγούν γιατί η τοξικότητα προκαλεί περισσότερη ζημιά, παρά ωφελεί τα κόμματα

Της **ΔΩΡΑΣ ΑΝΤΩΝΙΟΥ**

Ποιος κερδίζει από την τοξικότητα; Ποιος ωφελείται από την πόλωση και τους ακραία υψηλούς τόνους αντιπαράθεσης στον πολιτικό διάλογο; Υπολογίζεται ότι την τελευταία δεκαεπνταετία «χάθηκαν» από το εκλογικό σώμα περίπου 1,7 εκατομμύριο ψηφοφόροι. Στη μεγάλη πλειοψηφία τους επέλεξαν συνειδητά να απέχουν από τις εκλογικές διαδικασίες. Και ναι, η επιλογή αυτή σε σημαντικό βαθμό αποδίδεται στην αποστροφή που προκαλεί σε σημαντικό μέρος των πολιτών η τοξική αντιπαράθεση στην κεντρική πολιτική σκηνή.

«Παρατηρούμε ένα εκλογικό σώμα να αποσύρεται και είναι ιδιαίτερα ανησυχητικό, διότι αφορά πρωτίστως νέους ανθρώπους», αναφέρει ο Νίκος Μαραντζίδης, καθηγητής Πολιτικών Επιστήμης στο Πανεπιστήμιο Μακεδονίας. Από τις εταιρείες ερευνών υιοθετείται ο όρος «γκρίζα ζώνη» για να περιγράψει

«Παρατηρούμε ένα εκλογικό σώμα να αποσύρεται και είναι ιδιαίτερα ανησυχητικό, διότι αφορά πρωτίστως νέους ανθρώπους».

τους πολίτες εκείνους που δηλώνουν αναποφάσιστοι, επιλέγουν το λευκό ή την αποχή ή απλώς δεν επιθυμούν να απαντήσουν στα δημοσκοπικά ερωτήματα. Και, όπως εξηγεί ο γενικός διευθυντής της εταιρείας ερευνών Pulse RC, Γιώργος Αράπογλου, πρόκειται σε μεγάλο βαθμό για τη δεξαμενή εκείνη των πολιτών που ζητούν πειστικές απαντήσεις και όχι μόνο δεν πείθονται από την πόλωση, αλλά αυτή τους απομακρύνει ακόμη περισσότερο.

Οπότε, ποιος κερδίζει από την πόλωση; Το ερώτημα επανέρχεται, καθώς δείχνει υπαρκτή η πιθανότητα μιας παρατεταμένης προεκλογικής περιόδου με κυριαρχία των υψηλών τόνων αντιπαράθεσης. «Συνολικά έχει βλαπτική επίδραση, αλλά ωφελεί την κυριαρχία του δικομματισμού», λέει ο κ. Μαραντζίδης. Σε μια σύντομη αναδρομή, προσδίδει στη συχνά ακραία πόλωση

Τα «μπλε και πράσινα καφενεία» της δεκαετίας του '80 μετακόμισαν στα μέσα κοινωνικής δικτύωσης, όπου οι κομματικοί αντιπαράτιθενται πολλές φορές σε ακόμη πιο τοξικό κλίμα. Συχνά οι ηγεσίες αντιλαμβάνονται το πρόβλημα της συγκεκριμένης στρατηγικής, όμως δείχνουν να έχουν εγκλωβιστεί σε αυτήν.

κυρίαρχη παρουσία σε όλη τη διάρκεια της μεταπολίτευσης «με την εξαίρεση μικρών περιόδων σχετικής ηπιότητας». «Στα εκλογικά συστήματα που ίσχυσαν σχεδόν σε όλη τη διάρκεια της μεταπολίτευσης ακρούσε ένα σχετικά μικρό ποσοστό ψηφοφόρων για να δώσει τη δυνατότητα σχηματισμού κυβέρνησης στο πρώτο κόμμα. Έτσι, κυριάρχησε η λογική της συσπείρωσης των οπαδών πρωτίστως, καθώς ακρούσε η μετακίνηση μικρού ποσοστού για να γείρει την πλάστιγγα προς τη μία ή την άλλη πλευρά», εξηγεί ο κ. Μαραντζίδης. Σταθερά κερδοζμένα από την επικράτηση κλίματος πόλωσης θεωρεί τα εκάστοτε δύο πρώτα κόμματα και ο κ. Αράπογλου, που επιβεβαιώνει ότι και δημοσκοπικά αποτυπώνεται η συσπείρωση των ψηφοφόρων σε τέτοιες συνθήκες.

«Δεν είναι σίγουρο ότι αυτή η στρατηγική φέρνει νέους ψηφοφόρους», προσθέτει. «Η εκλογική βάση δείχνει να ανταποκρίνεται, αλλά είναι αμφίβολη η απήχηση σε ψηφοφόρους με κριτική σκέψη. Είναι η ουσία στον πολιτικό λόγο και η αποτελεσματικότητα στην εφαρμοσμένη πολιτική που γοητεύουν τους ψηφοφόρους που μετακινούνται», προσθέτει.

Κάνοντας μια αναδρομή στα σχεδόν 50 χρόνια της μεταπολίτευσης, ο κ. Μαραντζίδης ανιχνεύει ορισμένα θέματα που επιστρατεύονται σταθερά στην ατζέντα της σκληρής αντιπαράθεσης. Ένα από αυτά, επίκαιρο αυτές τις μέρες, είναι οι φωτιές, που, όπως αναφέρει, από τις αρχές της δεκαετίας του 1980 μπήκαν στο κάδρο του «καταστρέψετε τη χώρα» και παραμένουν εκεί, σταθερά. Τα σκάνδαλα και η διαφθορά είναι επίσης διαρκώς

Φωτιές και σκάνδαλα

Αυτό, όμως, που δείχνει να επιζητεί το κομματικό ακροατήριο, το οποίο «χρειάζεται διαπαιδαγώγηση σε μια νέα πολιτική κουλτούρα», σχολιάζει ο κ. Μαραντζίδης, είναι τελικά το ίδιο που απωθεί τους σκεπτόμενους ψηφοφόρους. «Θα πρέπει τα κόμματα να σκεφτούν με προσοχή και να ψάξουν την ισορροπία, βάζοντας και την παράμετρο του τι χρειάζεται η χώ-

τους κομματικούς οπαδούς η αντιπαράθεση, πολλές φορές σε ακόμη πιο τοξικό κλίμα, που ευνοεί η ανωνυμία του Διαδικτύου. Και, κάπως έτσι, διαμορφώνεται ένας φαύλος κύκλος. Ακόμη και όταν οι ηγεσίες αντιλαμβάνονται το πρόβλημα αυτής της στρατηγικής, δείχνουν να έχουν εγκλωβιστεί σε αυτή. Το κομματικό ακροατήριο συχνά αντιλαμβάνεται την επιλογή να χαμπλώσουν οι τόνοι σαν ένδειξη αδυναμίας να δοθούν απαντήσεις.

Αυτό, όμως, που δείχνει να επιζητεί το κομματικό ακροατήριο, το οποίο «χρειάζεται διαπαιδαγώγηση σε μια νέα πολιτική κουλτούρα», σχολιάζει ο κ. Μαραντζίδης, είναι τελικά το ίδιο που απωθεί τους σκεπτόμενους ψηφοφόρους. «Θα πρέπει τα κόμματα να σκεφτούν με προσοχή και να ψάξουν την ισορροπία, βάζοντας και την παράμετρο του τι χρειάζεται η χώ-

ρα», αναφέρει ο κ. Αράπογλου, που επισημαίνει ότι εκτός από την απαξίωση της πολιτικής, η τοξικότητα και ο ακραίος πολιτικός λόγος ευνοούν και την αντισυστημική αντίδραση, «νομιμοποιούν» τη διοχέτευση της ψήφου προς ακραίες επιλογές, καθώς η αντιπαράθεση στην κεντρική πολιτική σκηνή καταλήγει να εξελίσσεται με όρους που χρησιμοποιούνται στα άκρα.

Κυνισμός

Την ίδια στιγμή, το σκεπτόμενο ακροατήριο αναγνωρίζει σχεδόν θεατρικά στοιχεία στην αντιπαράθεση, που γίνονται αιπτά στις μετακινήσεις πολιτικών στελεχών από τον έναν πολιτικό χώρο στον άλλον. Και εκεί αναδύεται αυτό που περιγράφεται ως «φαινόμενο του κυνισμού» στους ψηφοφόρους, οι οποίοι καταλήγουν σε αφορισμούς του τύπου «όλοι ίδιοι είναι». Και το αποτέλεσμα είναι ένα μέρος του εκλογικού σώματος να αποσύρεται από τη συμμετοχή στην πο-

«Θα πρέπει τα κόμματα να σκεφτούν με προσοχή και να ψάξουν την ισορροπία, βάζοντας και την παράμετρο του τι χρειάζεται η χώρα».

λιτική και δημοκρατική διαδικασία και, ταυτόχρονα, μέσα από την απαξίωση και τον κυνισμό να βρίσκει πεδίο ενίσχυσης η άκρα Δεξιά, περιγράφει ο κ. Μαραντζίδης.

Και εκτός από τους νέους σε ηλικία ψηφοφόρους, οι οποίοι δεν έχουν μνήμες και βιώματα από εποχές έντονης πολιτικοποίησης, οπότε αναζητούν περισσότερο τον πειστικό λόγο, η σκληρή πόλωση δείχνει να απωθεί και τους ψηφοφόρους που τοποθετούνται στον μεσαίο χώρο. Εκεί που, όπως λέει ο κ. Αράπογλου, τα κόμματα δίνουν τη μεγάλη μάχη τους για να επεκτείνουν την επιρροή τους, ωστόσο όταν η μάχη αυτή δίνεται με όρους όξυνσης και τοξικότητας, δείχνει να ευνοεί την αποστασιοποίηση και την επιλογή της αποχής.

Ο ΙΑΝΟΣ απουσιάζει.

ΑΥΘΟΡΜΗΤΩΣ / Γράφει ο ΑΠΟΣΤΟΛΟΣ ΚΟΥΡΟΥΠΑΚΗΣ

Αμμόχωστος και Λύση, ακούτε;

Όσοι και όσες παρακολουθήσατε την Πέμπτη το βράδυ την εκπομπή «Προκλήσεις» με τον Αντρέα Κημήτρη στο ΡΙΚ θα καταλάβετε πόσο άξιοι της μοίρας μας είμαστε και κατά τη φράση, ό,τι πάθουμε να μην το βαρεθούμε! Όποιος και όποια δεν ξέρει τι σημαίνει η φράση, ας την ψάξει! Δύο άνθρωποι που ήταν στις διαπραγματεύσεις, ο κ. Χριστοδουλίδης και ο κ. Μαυρογιάννης, δεν κατάφεραν να θυμηθούν τι ακριβώς συνέβη... ουδέν αναληθέστερο ο ένας, ψέματα ο άλλος... και ο κ. Αβέρωφ ό,τι να 'ναι και άλλα λόγια θκιε παπά. Καταλάβετε λοιπόν ότι πήγαμε για επίλυση του Κυπριακού στην Ελβετία και παρ' ολίγο να επιστρέψουμε και να λέμε πήγαμε για μαλλί και βγήκαμε κουρεμένοι! Θλιβερές παρουσίες, άνθρωποι που διεκδικούν την προεδρία της Δημοκρατίας και δεν καταφέρνουν να πείσουν ούτε τις κάμερες του στούντιο ότι δεν είναι πολιτικάντηδες...

Λάπηθε, Νιο Χωρκό και Τόχνη, ακούτε;

Πέρασε η 20ή Ιουλίου, έγιναν μνημόσυνα και οδεύουμε προς τις ημέρες τις δεύτερης εισβολής... τότε που χάθηκε ολότελα η μισή Κύπρος... τότε που το χύμα βάφτηκε κόκκινο, ανακατεύτηκε με τον ιδρώτα, τα ούρα, τα υγρά του φόβου και της αγωνίας και οι διεκδικητές της προεδρίας της Δημοκρατίας μιλάνε για αδιάλλακτη Τουρκία, για τον Κληρίδη, για την ΕΔΕΚ και το ΔΗΚΟ και το αν είναι ανεξάρτητοι υποψήφιοι... μα δεν διάβασαν ποτέ τον στίχο από το «Τελευταίο λεωφορείο»: «Μην είδατε το γιο μου; Σας θυμίζει κάτι; Αυτή είναι η κόρη του τριώ χρονώ και

Στο Κυπριακό τα πράγματα ήταν απλά τα προηγούμενα χρόνια, ο ένας αμφισβητούσε τον άλλο, άλλος κρυβόταν, άλλος για Χίο τράβηξε κι άλλος για Μυτιλήνη. Και ο Εις ουδεμία αμφιβολία χωρεί πως δεν μπόρεσε να χωρίσει τα μωρά που τσακωνόντουσαν στα θέρετρα.

την κρατεί. Ευρούλα τ' όνομά της. Δεν τον είδατε;» του Κυριάκου Χαραλαμπίδη. Αιδώς, κύριοι! Σιωπάτε και το καλοκαίρι στην Κύπρο, εδώ και 50 χρόνια, μην πάω και πιο πίσω, ξερνάει φλόγες και καίγονται τα πάντα!

Για παράδες μιλάμε όχι για παράδοση
Βρέθηκε λύση για το χαλλούμι, άλλαξαν τα ποσοστά αιγοπρόβειου και αγελαδινόυ

γάλακτος, άλλαξε η υγρασία, το σχήμα θα είναι κατά το δοκούν, βάλουμε και φυλές αγελάδας που δεν θα έπρεπε, και όλα πάνε πρίμα για το παραδοσιακό μας προϊόν! Έτσι όπως το πάνε θα τρώμε ένα υβριδικό χαλλούμι, κάτι σαν προφίτεια... «Θα τρως χαλλούμι, αλλά δεν θα είναι χαλλούμι». Βέβαια, θα είναι ΠΟΠ και αυτό θα είναι εγγύηση. Τελικά, ποια είναι η παράδοση αυτού του τόπου; Έτσι όπως πάμε θα αλλάξουμε και το τερατόσμελο και θα βάλουμε και λίγο μέλι μέλισσας, θα πλασάρουμε

και το λευκαρίτικο με άλλες πλέξεις... και μετά μου λέτε ότι σεβόμαστε την παράδοσή μας... Ξουρίες του κουρέα, για την πούγκα μας ενδιαφερόμαστε και για τα μεγάλα ή τα μικρά συμφέροντά μας.

Σαφάρι στον Ακάμα... μπάνιο με πιράνχας

Τελικά τι θα γίνει με τον Ακάμα δεν έχω καταλάβει, ένας χαμός. Οι κοινότυπες αν-

τιδρούν στην περιβαλλοντική μελέτη, και ετοιμάζουν μέτρα. Στην Ανδρολύκου πάντως τα σπίτια πέφτουν ωσάν τα τραπουλόχαρτα, η λατομική ζώνη κάνει τη δουλειά της σιγανά... και τα σαφάρι (ω, ναι! σαφάρι) με τις τζιπάρες να οργώνουν τους δρόμους και να! σκόνη και κουρνιαχτό! Τώρα, τι σαφάρι είναι αυτό δεν το κατάλαβα. Με την ταχύτητα που τρέχουν τα τζιπ και το ττόζι που σηκώνουν ήθελα και να 'ξερα τι βλέπουν... Τώρα, για ενδιαιτήματα, πανίδα και χλωρίδα, θάλασσες και ακτές, μην τα ρωτάτε και γινόσαστε πολέμιοι της ανάπτυξης, άντε να σας δω. Ανάπτυξη θέλομεν για να μην τρώμεν πέτρες. Τι δεν καταλαβαίνετε;

Στα σύννεφα τιμές και αεροπλάνα

Οι τιμές στα μπαρ και τις καφετέριες του αεροδρομίου είναι στα ύψη! Τώρα θα μου πείτε ότι στο αεροδρόμιο είναι, πού θα ήταν στα βάθη; Όπως και να 'χει, αν είσαι τυχερός και έχεις βρει φτηνό εισιτήριο καλό θα είναι να φας και να πιεις πριν να ξεκινήσεις το ταξίδι σου... γιατί αν τυχόν και πεινάσεις ή διψάσεις και είσαι στους χώρους του αεροδρομίου το φτηνό εισιτήριο αμέσως θα φαντάζει φάρος, μεταξύ του φρέντο και της τυρόπιτας που θα έχεις καταναλώσει, αν έχεις και συνοδευόμενα ανήλικα μέλη, τότε κλάψε τα εικασάρικα που χάνεις. Κάτι ξέρουν κάποιοι που έρχονται εφοδιασμένοι με όλα τα χρειώδη και τα κατανάλωνουν λίγο πριν τον έλεγχο! Τις τιμές τις ελέγχει κάποια αρχή, ρωτάω για να μάθω.

48 χρόνια μετά: Η γενιά που μεγάλωσε μέσα στην άγνοια

Του ΧΡΙΣΤΟΥ ΚΥΠΡΙΑΝΟΥ

Ανήκω σε εκείνη τη γενιά η οποία γεννήθηκε και μεγάλωσε τη δεκαετία μετά την εισβολή, όταν η υπόρουσα κατάσταση πραγμάτων στο Κυπριακό άρχισε να παγιώνεται. Είμαστε εκείνη η γενιά που δεν έζησε την καταστροφή, δεν έζησε σε αντίσκηνα, δεν είδε τους νεκρούς. Ακούγαμε για πρόσφυγες, για αγνοούμενους, εγκλωβισμένους. Μέσα στην παιδική μας αθωότητα δεν αντιλαμβανόμαστε τι ακριβώς είναι όλα αυτά και μετά μας μάθανε και συγκεκριμένους αριθμούς. Αριθμούς που έγιναν σύμβολα στα παιδικά μας μυαλά όπως αυτός ο ανατριχιαστικός αριθμός των αγνοουμένων, 1619. Η παιδική μας ηλικία ήταν ένα «Δεν Ξεκνώ», αντικατοχικές πορείες και συνθήματα και φωτογραφίες σε σχολικά τετράδια. Όταν περνούσαμε το κατώφλι της ενηλικίωσης άρχισαν να αναφέρονται σε καινούργιους όρους διζωνική, δικιοσυτική, ομοσπονδία, δημοψήφισμα και κανείς δεν μπήκε στον κόπο να μας τα εξηγήσει. Βλέπαμε ανθρώπους να καβγαδίζουν για ένα «Ναι» ή ένα «Όχι» χωρίς να ξέρουμε το γιατί. Μείναμε ακόμη μία φορά στην άγνοια. Γεμίσαμε απορίες και ερωτήματα τα οποία δεν μας απαντούσε κανείς. Απορίες τις οποίες λύσαμε μόνοι μας και ακόμη δεν έχουμε όλες τις απαντήσεις. Είναι πολλά πράγματα τα οποία χρειάστηκε να μάθουμε μόνοι μας, μεγαλώνοντας. Όμως η στιγμή της πραγματικής ενηλικίωσής μας έφθασε μια μέρα όταν ξυπνήσαμε και με τρόπο συνειδητοποιήσαμε πόσο συνθησάμε να βλέπουμε τα συρματοπλέγματα, τα οδοφράγματα, τη διαχωριστική γραμμή πάνω στον χάρτη, αυτά τα δύο σημάδια, το κόκκινο και το άσπρο, που είναι σαν πληγές πάνω στον Πενταδάκτυλο και πως τέτοιες μέρες απλώς μετρούσαμε χρόνια. Φέτος είναι 48, πέρυσι ήταν 47 και του χρόνου 49. Όταν καταλάβαμε πως κάθε αριθμός από το 1619 ήταν ένας άνθρωπος και πίσω του υπάρχει μια τραγική ιστορία. Μέσα από την ενηλικίωσή μας όμως αντιληφθήκαμε και πολλά άλλα. Πόσα ανούσια συνθήματα μας έλεγαν τόσα χρόνια. Πόσες πολιτικές καριέρες χτίστηκαν πάνω στο κουφάρι του Κυπριακού. Ανέφικτες υποσχέσεις για άγρα ψήφων. Ένα ολόκληρο σύστημα το οποίο χρησιμοποιούσε το Κυπριακό για ψυφοθηρία, που έπαιζε με τον πόνο και τα συναισθήματα των ανθρώπων για να μπορέσουν να κρατηθούν στις θέσεις εξουσίας. Έτσι φθάσαμε στο σήμερα με μηδενική εμπιστοσύνη σε αυτούς που φλόμωσαν στα κούφια λόγια. Τα ίδια κούφια λόγια που ακούμε σχεδόν σε κάθε μαύρη επέτειο εκείνου του Ιούλη του 1974. Το χειρότερο είναι που λένε πως πλέον το ενδιαφέρον για το Κυπριακό έχει μειωθεί δακτυλοδείχνοντας κυρίως τις νέες γενιές και χρησιμοποιούν αυτή τη διαπίστωση για να μη λένε απολύτως τίποτα. Γενιές που είχαν αφήσει επίτηδες στην άγνοια. Αρκεί μια ματιά στα σχολικά βιβλία ιστορίας. Οι νέοι άνθρωποι που έχουν κτυπηθεί από αλληπάλληλες κρίσεις, από την οικονομική κρίση μέχρι την πανδημία και είδαν όσα ονειρεύονταν να μην μπορούν να υλοποιηθούν, είναι λογικό να μη θεωρούν προτεραιότητα το Κυπριακό. Ειδικά όταν τα τελευταία χρόνια δεν υπάρχει καμιά εξέλιξη και η διχοτόμηση παραμονεύει. Εάν όμως υπάρχουν εξελίξεις είτε αρνητικές είτε θετικές το ενδιαφέρον θα αναζητηθεί και αυτό καλά κάνουν να το έχουν στο μυαλό τους όλοι οι πολιτικοί ηγέτες. Ειδικά οι τρεις κύριοι προεδρικοί υποψήφιοι, οι οποίοι είχαν άμεση ή έμμεση σχέση με τη διαχείριση του Κυπριακού τα τελευταία εννέα χρόνια και φέρουν ευθύνη για το πού βρίσκεται το Κυπριακό αυτή τη στιγμή.

Σαράντα οκτώ χρόνια μετά έχουν κουράσει οι τυπικότητες κάθε χρόνο στα εθνικά μνημόσυνα απλώς για να βγει η υποχρέωση. Σαράντα οκτώ χρόνια μετά θέλουμε επιτέλους να ακούσουμε ξεκάθαρες θέσεις για το εθνικό μας ζήτημα και πως θα ανατραπεί η πορεία προς τη διχοτόμηση. Ας κάνουν επιτέλους κάτι που δεν έκαναν ποτέ, να μιλήσουν με ειλικρίνεια και να μας πουν τις πραγματικότητες χωρίς ευκολογία και ευσεβοπισμούς. Η δική μας γενιά σκληραγωγήθηκε μέσα από την οικονομική κρίση και έχει πλέον απαιτήσεις από αυτούς που φιλοδοξούν να μας κυβερνήσουν. Η γενιά που μεγάλωσε μέσα στην άγνοια ενηλικιώθηκε και ζητάει απαντήσεις.

Ο κ. Χρίστος Κυπριανού κατέχει Βα Κοινωνιολογίας και Ma New Media And Society.

Η Ελένη Ξένου επανέρχεται δριμύτερη το φθινόπωρο.

Διαδηλωτές φωνάζουν συνθήματα κατά τη διάρκεια διαμαρτυρίας αφότου στρατιώτες του στρατού της Σρι Λάνκα έδιωξαν βίαια διαδηλωτές από τις εγκαταστάσεις της γραμματείας του Προέδρου, στο Κολόμπο της Σρι Λάνκα, 22 Ιουλίου 2022.

Η παρακαταθήκη

Της ΜΑΡΙΝΑΣ ΟΙΚΟΝΟΜΙΔΟΥ

Όταν πριν από λίγες μέρες ο Νίκος Αναστασιάδης προειδοποιούσε τους Συναγερμικούς να μην προδώσουν την πατρίδα τους, ψηφίζοντας στην ουσία κάποιον άλλον πέραν του Αβέρωφ Νεοφύτου, πολλοί ήταν εκείνοι στον ΔΗΣΥ που ερμήνευσαν τις δηλώσεις του ως μία άγαρμπη προσπάθεια να αποτινάξει από πάνω του τη φημολογία πως στο παρασκήνιο στήριζει τον Νίκο Χριστοδουλίδη.

Η κοινωνία, ωστόσο, δεν αποτελείται αποκλειστικά από τη σκληρή συναγερμική ψήφο. Ούτε και περιορίζεται στην Πινδάρου στην οποία απευθυνόταν ο Πρόεδρος εκείνη την ημέρα. Η υπόλοιπη κοινωνία μετέφραζε την παράκληση του Προέδρου να «μην προδώσετε την πατρίδα μας» σε παραίνεσή του να παραμείνει με κάθε κόστος στην εξουσία ο ΔΗΣΥ.

Ήταν ένα συμπέρασμα αυθαίρετο και άδικο για τον Πρόεδρο της Δημοκρατίας; Θα μπορούσε να είναι, αν λίγες μέρες αργότερα, δεν επανερχόταν στο προσκήνιο το ζήτημα των τεσσάρων συνεργατών με το Ανάτατο ν' αδειάζει με την απόφασή του την κίνηση του Προέδρου. Την κίνηση του Προέδρου αφενός να οργιστεί με το «μπλόκο» πρόδοληψής τους από τη Βουλή και αφετέρου να προσφύγει σε αυτό, αρνούμενος να αντιληφθεί το θράσος από το καραμπινάτο βόλεμα. Και μιλάμε για τέσσερα κομματικά πρόσωπα που με την ολοκλήρωση της θητείας του Προέδρου θα έπρεπε να αποχωρήσουν μαζί του, ως διά μαγείας θα έμπαιναν από το παράθυρο στο Δημόσιο. Με παράσημο τους προφανώς την κομματική προσήλωση.

Δεν είναι όμως ο ίδιος που κλεύαζε «το κόμμα τζάι τα μάθκια σας» του Δημήτρη Χριστόφια, δεν είναι ο ίδιος και το κόμμα του που κατά τ' άλλα πολεμούσαν την κομματικοποίηση του κράτους του Σπύρου Κυπριανού;

Όσο όμως κλειόαζαν τον Δημήτρη Χριστόφια, όσο αντιτίθεντο, όπως έλεγαν, στην κομματική ταυτότητα του Σπύρου, επί της θητείας τους είδαμε πολλά λυπηρά. Πόλεμο σε όποιον ανεξάρτητο θεσμό δεν συντασσόταν μαζί τους. Βόλεμα «αρίστων» που τελικά εξέθεταν τον ίδιο και έπλητταν την εικόνα του τόπου διεθνώς.

Είμαστε ενώπιον της αναβίωσης του δόγματος Μπους. Με το δίλημμα του καλού που πολεμά το κακό, ένα δόγμα που θέλει όσους δεν συντάσσονται μαζί μας, να υπονομεύουν το καλό του τόπου. Όμως όλο αυτό απομακρύνει τους υγιείς σκεπτόμενους από την πολιτική και πλάνη

την ποιότητα της δημοκρατίας.

Ένας Πρόεδρος που υποσχόταν κατά τ' άλλα τη δημιουργία ενός κανονικού κράτους, απαγκιστρωμένου από τα κομματικά βαρίδια χαρακτηρίζει την ψήφο αλλού ως προδοσία για την πατρίδα. Ένας Πρόεδρος κλείνει το πολιτικό του κεφάλαιο ζητώντας προσήλωση στο κόμμα. Όχι για το καλό του τόπου, αλλά για την εξυπηρέτηση μιας ελίτ. Και πολύ φοβόμαστε για τη δική του πολιτική διάσωση. Όμως η εξυπηρέτηση μιας ελίτ που πλάνη πολλές φορές το συμφέρον του τόπου είναι και ο λόγος που αρκετοί Συναγερμικοί έχουν γυρίσει την πλάτη τους στο κόμμα που άλλοτε ψήφιζαν.

Το τι θα κάνουν βεβαίως οι Συναγερμικοί στις προεδρικές εκλογές είναι θέμα δικό τους. Το προβληματικό είναι ο τρόπος που χειρίζεται ο Πρόεδρος την υπόλοιπη κοινωνία, λίγο προτού αποχωρήσει από την πολιτική. Γιατί η πολιτική του διάσωση δεν θα διασφαλιστεί αν ο Αβέρωφ Νεοφύτου τον διαδεχθεί, αν ο Συναγερμός παραμείνει στην εξουσία και αν συναγερμικοποιηθεί όλο το κράτος. Η πολιτική διάσωση του θα διασφαλιστεί από το έργο που αφήνει. Και ίσως όλα αυτά τα σκανδαλώδη να μπορούσαν να υποβαθμιστούν, ίσως να μπορούσαν να ξεχαστούν με την πάροδο του χρόνου, αν άφηνε μία γερή παρακαταθήκη.

Μία γερή παρακαταθήκη θα ήταν η επίλυση του Κυπριακού. Μια ματιά στο debate της περασμένης Πέμπτης επιβεβαιώνει πως ο επόμενος Πρόεδρος ίσως να κληθεί να διαχειριστεί τη διχοτόμηση. Μία γερή παρακαταθήκη θα μπορούσε να είναι αυτή του Γενικού Συστήματος Υγείας. Τα όσα εκτυλίσσονται ωστόσο το τελευταίο διάστημα μάς κάνουν να αμφισβητούμε και τα πολιτικά αντανακλαστικά και τις προθέσεις του Προέδρου.

Γιατί μόνο ως πολιτική αυτοχειρία μπορεί να θεωρηθεί η πρόσφατη κίνηση διορισμού του μεγαλύτερου πολέμιου του ΓεΣΥ στον ΟΑΥ. Αποτελεί την απαρχή της αποδόμησης της δικής του μεγάλης επιτυχίας. Και επειδή μπροστά σε όλο αυτό τον θόρυβο, ο κ. Αγαθαγγέλου δεν κάνει πίσω, η Γενική Εισαγγελία προχωρεί σε γνωματεύσεις που την εκθέτουν, εμείς θα ζητήσουμε από τον Πρόεδρο να παρέμβει για το εν λόγω θέμα. Αν όχι γιατί σκέφτεται πως ανατινάσσεται η μεγαλύτερη κοινωνική μεταρρύθμιση, ας το κάνει για τη δική του πολιτική υστεροφημία. Για τη δική του πολιτική διάσωση.

economidoum@kathimerini.com.cy

Τεστ αντοχής

Του ΣΤΑΥΡΟΥ ΧΡΙΣΤΟΔΟΥΛΟΥ

Τα πράγματα είναι απλά: όσο αντέχουμε, αυτοί θα το κοντραίνουν. Το κάνουν εδώ και 62 χρόνια άλλωστε. Από ιδρύσεως της Δημοκρατίας, όταν η κεφαλή του κράτους φόραγε δύο καπέλα, του πολιτικού και του ιεράρχη. Με αυτά τα στερεότυπα μεγάλωσα: Η Εκκλησία έχει λόγο και ρόλο. Αν όλοι μπορούν να μιλούν, γιατί όχι και οι ιεράρχες; Οι ελληνοχριστιανικές παραδόσεις είναι μέρος του πολιτισμικού μας DNA. Κι άλλα ανάλογα βεβαίως, τα οποία μας οδήγησαν στα σημερινά χάλια. Όσο τους ανεχόμαστε λοιπόν, τόσο αυτοί θα αποθρασύνονται. Σκεφτείτε το σαν ένα τεστ αντοχής: ν' ανεβάνει ο βαθμός δυσφορίας, αλλά εμείς να παραμένουμε αδρανείς. Επειδή έτσι τα βρήκαμε από τους γονιούς μας. Κι επειδή η πολιτική μας ηγεσία έτσι τα βρήκε από τους θεμελιωτές του κράτους του '60.

Ωσπου έρχεται μια στιγμή που το ποτήρι ξεχειλίζει. Όχι, η σταγόνα δεν ήταν ο τοξικός παπάς που δεν μνημόνευσε τον ήρωα Κυριάκο Παπαλαζάρου. Γιατί όσο εξοργιστικό κι αν είναι το περιστατικό, στην τελική το προκάλεσε ένα ανθρωπάκι που έτυχε να φοράει ράσο. Πολύ μικρός και πολύ ασήμαντος για να σπλώσει τη μνήμη ενός αγνού παιδιού που θυσιάστηκε στον βωμό της Δημοκρατίας. Ο πατέρας του, ο Παπαλάζαρος, υπήρξε μια εμβληματική μορφή για τον τόπο. Σύμβολο αξιοπρέπειας και ήθους. Έδωσε στην πατρίδα δύο γιους και το λιγότερο που μπορεί να κάνει η Πολιτεία και η Εκκλησία είναι να επιδείξουν σεβασμό στη μνήμη τους. Σε μια συνέντευξη που είχε δώσει ο Παπαλάζαρος στη συνάδελφο Λένια Καρατζά είχε μιλήσει για την αγριότητα της δολοφονίας του γιου του. «Εγώ έμαθα ποιος ήταν ο δολοφόνος του Κυριάκου, τον οποίο γνωρίζουν και πολλοί άλλοι, ήταν μέλος της ΕΟΚΑ Β' και μπλέκεται και σε άλλες δολοφονίες» είπε.

«Δεν μπορεί να γίνει τίποτα, η Αστυνομία έχασε το φάκελο, μας είπαν. Το μόνο που μπορείτε να κάνετε είναι να αποζημιωθείτε. Τους είπα να τα χαιρόνται τα λεφτά τους». Αυτό τους είπε και συνέχισε να ζει σεμνά και ταπεινά. Τη μνήμη του γιου αυτού του σπουδαίου ανθρώπου τόλμησε να προσβάλει ο παπάς των Χολετριών. Σίγουρος μάλλον ότι θα είχε την κάλυψη που μπροπολίτη του, ο οποίος στην πρώτη του αντίδραση μίλησε για παρεξήγηση. Μετά τον θόρυβο που προκλήθηκε αναδιπλώθηκε τελικά και κάπως έτσι δόθηκε τόπος στην οργή.

Όμως το είπαμε και στην αρχή, εδώ πρόκειται για τεστ αντοχής. Όταν καταλαγιάσει ο θυμός έπειτα συμβαίνει κάτι ακόμη χειρότερο. Γιατί αυτό κάνουν οι παπδες τόσα χρόνια και γιατί κανέναν πολιτικός δεν είχε το σθένος να τους υποδείξει το αυτονόητο: ότι είμαστε ένα κοσμικό κράτος. Κι ότι οι παπδες οφείλουν να περιοριστούν στα του οίκου τους. Στα εκκλησιαστικά τους καθήκοντα ή στα επιχειρηματικά, τα οποία σαφώς και υπερτερούν. Αλλά για να συμβεί αυτό κάποιος πρέπει να τους το υποδείξει επιμένω. Ένας πολιτικός ηγέτης με τσαγανό πρέπει να παρήξει τη γραμμή.

Επειδή όμως κανείς και ποτέ δεν έθεσε τα όρια φτάσαμε στα όσα έγιναν στο μνημόσυνο για τους ήρωες της τουρκικής εισβολής. Και στην ομίληση του μπροπολίτη Πάφου Γεώργιου, ο οποίος παρέδωσε μαθήματα πατριωτισμού από άμβωνος. Περιγράφοντας μια πολιτική ηγεσία ασπόνδυλη, υποχωρητική, χωρίς πατριωτικά αντανακλαστικά. Ενώ παράλληλα ο λόγος του ήταν ξενοφοβικός, βαθιά ρατσιστικός και μισαλλόδοξος. Έχω την απόλυτη πεποίθηση ότι όσα είπε θα μπορούσε να τα προσυπογράψει το ΕΛΑΜ και δεν θα μρω σε λεπτομέρειες γιατί άμα ανακατεύουμε τα πολιτικά απόβλητα κινδυνεύουμε η μπόχα τους να μας πνίξει.

Αντέδρασε κανείς; Αυτό είναι το ερώτημα που πρέπει να μας απασχολήσει. Από σεβασμό στους συγγενείς των νεκρών παρέμειναν στην εκκλησία και όσοι από τους πολιτικούς εννοχλήθηκαν. Υπάρχει όμως και ο σεβασμός στους πολίτες που δεν ανέχονται άλλο μια αυτή την κατάσταση: υπερφίλους παπάδες δηλαδή, να προκαλούν την αξιοπρέπεια και τη νοημοσύνη μας. Θέλω να ελπίζω ότι κατά την προεκλογική περίοδο θα μάθουμε πως οι επίδοχοι πρόεδροι ανταποκρίνονται σε αυτό το προκλητικό τεστ αντοχής. Κάποιος πρέπει να σηκώσει το ανάστημά του για να τελειώνουμε με αυτή την τριτοκοσμική αθλιότητα.

stavros.christodoulou@gmail.com

Τα καθάρματα των ΗΠΑ, τα δικά τους καθάρματα!

Του ΠΑΥΛΟΥ Κ. ΞΑΝΘΟΥΛΗ

«Μεγάλη ψυχή» ο Πρόεδρος των ΗΠΑ, Τζο Μπάιντεν... Με έναν «χαριετισμό-γροθιά» που σύμφωνα με τις ΗΠΑ ενέκρινε τη δολοφονία Κασόγκι. Αλλά, ελαύνεται από την ανάγκη της Ουάσιγκτον να πείσει τη Σαουδική Αραβία, προκειμένου να αυξήσει την παραγωγή πετρελαίου για να καλύψει τις ενεργειακές ανάγκες που προκλήθηκαν, συνεπεία της εγκληματικής εισβολής της Ρωσίας στην Ουκρανία, την οποία η αμερικανική διοίκηση δεν φρόντισε να αποτρέψει. Και έτσι, ο Αμερικανός Πρόεδρος, ο οποίος είχε προσβάλει δημοσίως τη Σαουδική Αραβία, χαρακτηριζόντάς την ως «χώρα-παρία», προσαρμόστηκε σε μια νέα πραγματικότητα, «αποκαθιστώντας» τον πρίγκιπα διάδοχο της Σαουδικής Αραβίας (ο οποίος σε μερικές μέρες αναμένεται να επισκεφθεί την Κύπρο).

Η «μεγαλοψυχία» λοιπόν του κ. Μπάιντεν δεν είναι απόρροια της εσωτερικής του ανάγκης να συγχωρέσει τον Μοχάμεντ μπιν Σαλμάν, που σύμφωνα με τις ΗΠΑ ενέκρινε τη δολοφονία Κασόγκι. Αλλά, ελαύνεται από την ανάγκη της Ουάσιγκτον να πείσει τη Σαουδική Αραβία, προκειμένου να αυξήσει την παραγωγή πετρελαίου για να καλύψει τις ενεργειακές ανάγκες που προκλήθηκαν, συνεπεία της εγκληματικής εισβολής της Ρωσίας στην Ουκρανία, την οποία η αμερικανική διοίκηση δεν φρόντισε να αποτρέψει. Και έτσι, ο Αμερικανός Πρόεδρος, ο οποίος είχε προσβάλει δημοσίως τη Σαουδική Αραβία, χαρακτηριζόντάς την ως «χώρα-παρία», προσαρμόστηκε σε μια νέα πραγματικότητα, «αποκαθιστώντας» τον πρίγκιπα διάδοχο της Σαουδικής Αραβίας (ο οποίος σε μερικές μέρες αναμένεται να επισκεφθεί την Κύπρο).

Παρόμοια τάση προσαρμογής του Τζο Μπάιντεν, διαπιστώνεται και στην περίπτωση του Ταγίπ Ερντογάν, ο οποίος από μαύρο πρόβατο του NATO, απολαμβάνει

πλέον της πλήρους υποταγής της Συμμαχίας και του γενικού γραμματέα της, Γενς Στόλτενμπεργκ, συνεπεία της αλλαγής πλεύσης που επιβάλλει η Ουάσιγκτον. Ο Ερντογάν κρατά τα κλειδιά της διεύθυνσης του μέχρι πρότινος «εγκεφαλικά νεκρού» NATO, για ένταξη της Σουλδίας και της Φινλανδίας, κάτι που εκ των πραγμάτων θα συνδράμει και την κούρσα των εξοπλισμών, εξυπηρετώντας όχι μόνο πολιτικά, αλλά και οικονομικά τις ΗΠΑ. Και έτσι, ξαφνικά, ο Ερντογάν που είχε προκλήσει «θέμα ασφάλειας» στη Συμμαχία, αγοράζοντας τους ρωσικούς πυραύλους S-400, ξέπλυνε τη ρεσιονιά που κουβαλούσε, καθώς η Ουάσιγκτον εκτίμησε τα «προσόντα» του και τη «διαμεσολάβηση» του στο Ουκρανικό. Ως αποτέλεσμα, ο κ. Μπάιντεν κλείνει τα μάτια στην άρνηση της Άγκυρας να προσυπογράψει τις κυρώσεις εναντίον της Ρωσίας, αναγνωρίζοντας στην Τουρκία έναν ρόλο που συνδράμει το προφίλ μιας «περιφερειακής δύναμης». Στο οποίο προφίλ επενδύει ο Τούρκος Πρόεδρος, τόσο για λόγους ουσίας, όσο και ενόψει εκλογών.

Και όλοι είναι ικανοποιημένοι. Εκτός βεβαίως από τη Λευκωσία και την Αθήνα. Άλλωστε, η Κυπριακή Δημοκρατία έχει διαπιστώσει την τάση αναβάθμισης της Τουρκίας, στην οποία οι ΗΠΑ επιφυλάσσουν κυρίαρχο ρόλο σε σχέση και με τους ενεργειακούς σχεδιασμούς στην Ανατολική Μεσόγειο, αλλά και την αμερικανική ανοχή στον «τετραγωνισμό του κύκλου» που «υποσχέθηκε» και επιχειρεί ο Γκουτέρες στο Κυπριακό. Την ίδια ώρα, ο κ. Μπάιντεν και το Στέιτ Ντιπάρτμεντ ζητούν από το Κογκρέσο να εγκρίνει το αίτημα Ερντογάν, στήριζοντας την αγορά 40 F-16 νέας γενιάς και την αναβάθμιση 80 F-16 που διαθέτει ο τουρκικός στόλος. Γεγονός που οδήγησε την Αθήνα σε αμυντική διάταξη, καταφέροντας να φρενάρει επί του παρόντος το τουρκικό αίτημα, στο Κογκρέσο.

Σε κάθε περίπτωση, η αμερικανική κυβέρνηση δεν δείχνει να λαμβάνει υπόψη ούτε τη Λευκωσία, ούτε την Αθήνα. Επικεντρώνεται αποκλειστικά στα δικά της

συμφέροντα, «ξεπλένοντας» δικτάτορες, «χώρες-παρία» και ηγέτες που έχουν εισβάλει και κατέχουν έδαφος ανεξάρτητης χώρας, απειλώντας και διεκδικώντας και νησιά κράτους-μέλους του NATO. Η πρακτική του «ξεπλύματος» είναι διαχρονική για τις ΗΠΑ, όπως είχε ομολογήσει ο Φράνκλιν Ρούσβελτ, σύμφωνα με το περιοδικό Time (1948) και το CBS (1960), αναφερόμενος στον δικτάτορα της Νικαράγουα. Ο τότε ηγέτης των ΗΠΑ φέρεται σύμφωνα με τα δύο αμερικανικά μέσα, να είχε αναφέρει ότι «ο Σομόζα μπορεί να είναι κάβαρμα, αλλά είναι το δικό μας κάβαρμα» (Somoza may be a son of a bitch, but he's our son of a bitch). Οι εποχές βεβαίως αλλάζουν και μαζί τους και τα πρόσωπα. Ο Τζο Μπάιντεν όμως δικαιούται να καυχήται ότι έχει κρατήσει αναλλοίωτο το αμερικανικό αφήγημα. Ξεπλένοντας και σήμερα με χαρακτηριστική άνεση τα καθάρματα των ΗΠΑ. Τα δικά τους καθάρματα...

xanthoulis.pavlos@gmail.com

Οι κεφτεδες της Κατερίνας και η «ρόκα παρμεζάνα»

Του **ΑΛΕΞΗ ΠΑΠΑΧΕΛΑ**

«**Οχι άλλη** ρόκα παρμεζάνα». Αυτός θα μπορούσε να είναι ο τίτλος του σημερινού άρθρου και, ναι, σωστά καταλάβατε, είμαι μακριά από την Αθήνα για λίγες ημέρες. Όλοι μας έχουμε συνδέσει τα ελληνικά νησιά με κάποιες παραδοσιακές ταβέρνες, πάνω στο κύμα, μέσα σε ένα περιβόλι σε κάποια Χώρα ή σε ένα λιμάνι δίπλα στα καΐκια. Σχεδόν πάντοτε υπήρχε μια γιαγιά που μαγείρευε και μια οικογένεια που έφερνε βόλτα το υπόλοιπο μαγαζί. Οι συνταγές περνούσαν από τη μια γενιά στην άλλη. Σε κάθε τόπο έβρισκες έναν τοπικό θρύλο για «τους κεφτεδες της Κατερίνας» ή «τα γεμιστά της

Στην εποχή μας, παγκοσμίως, η αυθεντικότητα είναι που κάνει προορισμούς σαν τα νησιά μας μοναδικούς.

κυρά Ελένης». Για τους τακτικούς επισκέπτες, η επίσκεψη σε μία από αυτές τις ταβέρνες ήταν κάτι σαν προσκύνημα. Για τους ξένους ήταν η μύηση σε απλές ελληνικές παραδοσιακές γεύσεις. Σε όλους, όμως, έμενε και μένει μια έντονη ανάμνηση, που μοιάζει με εκείνη που περιγράφει ο συγγραφέας όταν δοκιμάζει τα μανταλέν του...

Με τα χρόνια τα πράγματα άλλαξαν. Οχι πάντοτε προς το χειρότερο, ούτε και προς το καλύτερο. Ένας εγγονός συνεχίζει την παράδοση δίπλα στο κύμα, με τη διαφορά ότι ακούς και λίγο Τζόνι Κας ή έχεις και εμφιαλωμένο κρασί από ψαγμένους παραγωγούς που

τους ανακαλύπτει κάθε χειμώνα. Ένας Αθηναίος, που πιστεύει ότι μπορεί παντού να στήσεις μια Μύκονο, πήρε μερικά τέτοια μαγαζιά και προσπάθησε να τα κάνει κάτι άλλο. Τραγωδία: χάθηκαν οι γεύσεις, η εμπειρία, η «ψυχή» του μέρους. Αρκετά μέρη άντεξαν και πουλάνε με τρομερή επιτυχία αυτό ακριβώς που ήταν και είναι. Η αντοχή τους στον χρόνο είναι αξιοθαύμαστη, γιατί ακριβώς δεν προσποιούνται ότι είναι κάτι άλλο. Στην εποχή μας, παγκοσμίως, αυτή η αυθεντικότητα είναι που κάνει προορισμούς σαν τα νησιά μας μοναδικούς.

Και μετά έχεις τη «ρόκα παρμεζάνα» ή το «ριζότο με μελάνι σουπιάς και θρύμματα από πορτοκάλι». Θέλεις να φωνάξεις «άσ’ το, ρε φίλε, άσ’ το όπως ήταν!» γιατί όσο μαγικό και να είναι, το σημείο κάνει κάτι παραπάνω από τη μισή του μαγεία πουλώντας κάτι που φαίνεται ότι είναι εντελώς τεχνητό και «μοδάτο».

Βρισκόμαστε σε ένα σταυροδρόμι, γενικότερα, καθώς χιλιάδες επισκέπτες ανακαλύπτουν τα δικά μας «μυστικά» στο Αιγαίο. Θα δοκιμαστούν παραδόσεις, τοπικές αντοχές και υποδομές, η ταυτότητα κάθε μέρους. Για εμάς τους επισκέπτες, η μύηση περνούσε πάντοτε μέσα από τα πανηγύρια, που είναι το τεστ της αυθεντικότητας και του σεβασμού στην παράδοση, και τις τοπικές ταβέρνες που άντεχαν στον χρόνο. Κάτι μου λέει ότι επειδή είμαστε προσαρμοστικοί και πολυμήχανοι θα ανακαλύψουμε και θα προστατεύσουμε την υπεραξία κάθε τόπου. Και η «ρόκα παρμεζάνα» θα περάσει στις υποσημειώσεις της τοπικής κουζίνας ως κάτι δήθεν και αποτυχημένο.

Σύνδρομο Πάλμερστον

Του **ΚΩΣΤΑ ΙΟΡΔΑΝΙΔΗ**

Εάν κανείς αναζητούσε ιστορικά παράλληλα της πολιτικής του Αμερικανού προέδρου Μπλάντεν θα εντόπιζε ενδεχομένως κάποιες αντιστοιχίες στην εποχή του λόρδου Πάλμερστον που φιλοδοξούσε να αναπλάσει την τότε οικουμένη στη βάση αξιών που ίσχυαν στη Βρετανία.

Ήταν στις 25 Ιουνίου 1850 που ο λόρδος Πάλμερστον σε μια σχολνοτενή αγόρευση του στο Κοινοβούλιο προσπάθησε να εξομοιώσει τη Βρετανία της Βικτωριανής εποχής με τη Ρωμαϊκή Αυτοκρατορία, την πρώτη οικουμενική αυτοκρατορία στην Ευρώπη.

Ο Ουίλιαμ Γλάδστον αντιμετώπισε τον Πάλμερστον με σαρκασμό διότι υιοθέτησε «τη ματαιόδοξη αντίληψη ότι αποστολή μας είναι να ελέγχουμε τη μοχθηρία, την ανοησία και τις παραβάσεις των άλλων κρατών ... και όσοι διατάζουν να αναγνωρίσουν το αξιωμα μας θα πρέπει πάραυτα να υποστούν τον τυφλό πόλεμο που θα κηρύξει η διπλωματία μας».

Κάποιοι θεωρήσαμε αφελώς ότι με την κατάρρευση των κομμουνιστικών καθεστώτων στην Ευρώπη έφθασε και το τέλος των ιδεολογικών εμμονών περί της δημιουργίας νέου «οικουμενικού ανθρώπου», κατά τα πρότυπα βεβαίως του «Αμερικανού πολίτη», της φιλελεύθερης ανταγωνιστικής οικονομίας και της πολιτικής δημοκρατίας.

Εκόντες άκοντες οι ηγέτες της Ευρώπης αποδέχθηκαν το αμερικανικό ιδεολόγημα. Εντοδείς δεν υπήρξαν, ούτε ζητήθηκαν διευκρινίσεις. Ο αντίλογος διατυπώθηκε πριν από λίγες μέρες από τον διάδοχο της Σαουδαράβης Μοχάμεντ μπιν Σαλμάν στη συνάντησή του με τον κ. Μπλάντεν.

«Όταν οι ΗΠΑ προσπάθησαν να επιβάλουν τις αξίες τους στο Αφγανιστάν και στο Ιράκ απέτυχαν», είπε ο πρίγκιπας και πρόσθεσε ότι

«οι χώρες έχουν διαφορετικές αξίες που πρέπει να γίνουν σεβαστές». Καρτεσιανή η λογική του Αραβα πρίγκιπα και όχι απλή λογική, την ώρα που ο κ. Μπλάντεν εμπορεύεται αξίες του Διαφωτισμού και δυσκολεύεται να βρει αγοραστές. Η άλλη παρακαταθήκη του λόρδου Πάλμερστον που αξιοποίησε ο κ. Μπλάντεν περιέχεται σε κείμενο που συντάξε το 1854, όπου υποστήριζε ότι για τη διασφάλιση της ειρήνης στην Ευρώπη θα έπρεπε να συρρικνωθεί η Ρωσική Αυτοκρατορία διά της αποσπάσεως περιοχών από αυτή. Και όντως αυτό συνέβη μέχρι ενός σημείου με την επέκταση του ΝΑΤΟ προς Ανατολάς.

Αλλά ο κ. Μπλάντεν προχώρησε πιο πέρα και αγωνίζεται να επιβάλει την πλήρη αποκοπή της Ρωσίας από την Ευρώπη. Ιστορικός παράδοξο και ανυπόστατο. Διότι ακόμη και η κομμουνιστική ιδεολογία που επικρίρησαν να επιβάλουν παγκοσμίως ο Λένιν και οι επίγονοί του ήταν παράγωγο της ευρωπαϊκής σκέψης – μια ακραία εκδοχή του Διαφωτισμού. Το πρόβλημα βέβαια είναι ότι η «στρατηγική» που εκπόνησε το επιτελείο του κ. Μπλάντεν αντί να σαρώσει τον κ. Πούτιν από την εξουσία έχει αρχίσει να αποσταθεροποιεί τη Δυτική Ευρώπη. Ο καγκελάριος Ολαφ Σολτς ακύρωσε εν μια νυκτί μια πολιτική εμπορικής συνεργασίας με τη Ρωσία πενήντα ετών. Ο βοναπαρτιστής πρόεδρος της Γαλλίας Εμανουέλ Μακρόν που φιλοδοξούσε να αναλάβει τα νήια της Ε.Ε. έχει περιέλθει σε κατάνηψη, μετά την ήττα του κόμματός του στις βουλευτικές εκλογές. Ο Ιταλός πρωθυπουργός και μέγας τεκνοκράτης Μάριο Ντράγκι εξαναγκάστηκε σε παραίτηση και η χώρα οδηγείται σε πρόωρες εκλογές.

As μην προεξοφλούμε όμως το χάος και την καταστροφή, γιατί έχει ο καιρός γυρίσματα. Πάντως κάτι δεν πάει καλά τους τελευταίους μήνες. Τόσο απλά.

Εχει μέλλον η Ευρώπη;

Του **ΤΑΚΗ ΘΕΟΔΩΡΟΠΟΥΛΟΥ**

χειμώνας, η τιμή της βενζίνης.

Από τον Φεβρουάριο έως σήμερα το πολιτικό τοπίο της Ευρώπης έχει αλλάξει. As μην υπερβάλουμε. Δεν έχει μεταμορφωθεί. Έχει όμως αλλάξει. Στη Γαλλία ο Μακρόν κερδίζει τις εκλογές, προεδρικές και βουλευτικές, όμως δυσκολεύεται να σχηματίσει δική του κυβέρνηση. Η Κεντροδεξιά βαραινει προς τα δεξιά. Η μεγάλη

Ποια προοπτική προτείνει η Ευρώπη; Προς το παρόν μοιάζει να είναι η μόνη μεγάλη δύναμη του κόσμου μας η οποία δεν έχει να προτείνει μέλλον.

κερδισμένη των βουλευτικών εκλογών είναι η Μαρίν Λεπέν. Κατάφερε να βγάλει το κόμμα της από το περιθώριο. Λεπτομέρεια: η Λεπέν συγκρούεται με τον Μακρόν πολιτικά στην αντιμετώπιση του Πούτιν. Όπως και η Τζόρτζια Μελόνι, επικεφαλής των «Αδελφών της Ιταλίας». Η πολιτική διχοτομία στο ευρωπαϊκό τοπίο ορίζεται από τη στάση απέναντι στη Ρωσία. Οι φιλοδυτικές δυνάμεις, Κεντροδεξιά

και Κεντροαριστερά, απέναντι στις αντιδυτικές δυνάμεις, Ακροδεξιά και Ακροαριστερά. Η πρωτοτυπία της κατάστασης ορίζεται από την ταύτιση ακροδεξιών και ακροαριστερών. Επιβάλλεται η επινόηση εργαλείων για την ερμηνεία του φαινομένου.

Και τώρα για μας εδώ να πούμε. Κοινώς για τον κόσμο μας. Ακούμε και διαβάζουμε για τη σύγκρουση Αμερικής και Κίνας στον Ειρηνικό και την Απω Ανατολή. Μακριά μας πέφτει, συμφωνώ. Δεν σε ενδιαφέρει αν θα κυριαρχήσει η Cosco. Ακούς και διαβάζεις για την Ευρωασιατική αυτοκρατορία που οραματίζεται. Ζεις την εισβολή της ισλαμικής επικράτειας στον ευρωπαϊκό πολιτισμικό χώρο. Και δικαιούσαι να αναρωτηθείς. Όλοι στον κόσμο που ζούμε έχουν μια αντίληψη για την προοπτική του. Ποια είναι η δική μας προοπτική; Ποιοι είναι οι στόχοι μας; Και δεν αναφέρομαι στο μικρό μας οικόπεδο. Αναφέρομαι στο μεγάλο γήπεδο του οποίου τμήμα είναι το μικρό μας οικόπεδο. Ποια προοπτική προτείνει η Ευρώπη; Προς το παρόν μοιάζει να είναι η μόνη μεγάλη δύναμη του κόσμου μας η οποία δεν έχει να προτείνει μέλλον. Έχει βέβαια τα προνόμια του παρόντος, όπως η δημοκρατία, τα κοινωνικά και φυλετικά δικαιώ-

ματα, όμως κάποια στιγμή οφείλει η ωραία κοιμωμένη να μας πει πού οδηγούν όλ’ αυτά.

Η Ευρώπη μπορεί να είναι χορτασμένη από το παρόν της, όμως έχει έλλειμμα μέλλοντος. Έχει έλλειμμα προοπτικής. Πολιτική πενία; Σίγουρα. Εκφράζεται με τον καλύτερο τρόπο στην κυρίαρχη πολιτική αντίθεση. Από τη μια όσοι υποστηρίζουν την πορεία της, από την άλλη όσοι την απορρίπτουν. Και το δίλημμα μπορεί να είναι έλασσον όταν αφορά την τιμή των σιτηρών, όμως γίνεται μείζον όταν αναφέρεται στις σχέσεις Ευρώπης με Ρωσία.

Η Ευρώπη χρειάζεται πολιτική προοπτική. Χρειάζεται πολιτική ηγεσία. Δεν λέω τίποτε πρωτότυπο. Απλώς επαναλαμβάνω κάτι που το συνειδητοποιούμε όποτε η Ευρώπη αντιμετωπίζει κάποια κρίση. Όσο μεγαλύτερη, τόσο σημαντικότερη για το μέλλον της. Σήμερα ο πόλεμος στην Ουκρανία έχει περάσει στην κοινοτοπία της καθημερινότητάς μας. Ποιος μιλάει για γι’ αυτόν; Συνεχίζεται όμως. Όπως συνεχίζεται και η υπαρξιακή μας ανάγκη να βρούμε ένα μέλλον για την Ευρώπη.

Έχει μέλλον η Ευρώπη; Ή μήπως είναι ένα πολιτικό κατασκεύασμα καταδικασμένο να σβήσει; Είναι το καίριο ερώτημα.

ΣΚΙΤΣΟ ΤΟΥ ΑΝΔΡΕΑ ΠΕΤΡΟΥΛΑΚΗ. apetroulakis@kathimerini.gr

Κύπρος: εισβολή, ωμότητες, χρέος

Του **ΤΟΥ ΑΛΕΞΑΝΔΡΟΥ ΜΑΛΛΙΑ**

Η Τουρκία επί 48 χρόνια κομπάζει, διατηρώντας το αποκλειστικό «προνόμιο» να μεταφράζει ως «ειρηνευτική επιχείρηση» τις αγριότητες, τους φόνους, τους ομαδικούς βιασμούς και κακοποιήσεις, την κακή μεταχείριση και τον βασανισμό κρατουμένων, τις εκτελέσεις αμάχων και αιχμαλώτων, την εξαφάνιση πολιτών και στρατευμένων, τους ομαδικούς τάφους, την καταστροφή, τη λεηλασία εκκλησιών, την, την... Το επαναλαμβάνει και τώρα με πομπώδεις ανακοινώσεις. Δεν πρόκειται για δική μου καταγραφή των ωμοτήτων που διέπραξε ο τουρκικός στρατός, των αξιωματικών συμπεριλαμβανομένων, κατά την εισβολή στην Κύπρο. Ηγεσία, ΜΜΕ, πολιτικοί, διπλωμάτες και στρατιωτικοί της Τουρκίας γνωρίζουν ότι με χαρακτηριστική επιμέλεια και αντικειμενικότητα οι «δράσεις» του δικού της στρατεύματος έχουν πλήρως τεκμηριωθεί στην καταδικαστική Έκθεση της αδέσιας Ευρωπαϊκής Επιτροπής (νυν Δικαστηρίου) Ανθρωπίνων Δικαιωμάτων (Στρατηγική). Η ξεχασμένη στα συρτάρια Έκθεση ήταν το αποτέλεσμα δύο διακρατικών προσφυγών 6780/1974 και 6950/1975 της Κύπρου κατά της Τουρκίας. Υιοθετήθηκε από την Επιτροπή στις 10 Ιουλίου 1976. Της μακράς δικαστικής,

ακροαματικής διαδικασίας μετείχαν τόσο η καταγγέλλουσα Κύπρος όσο και η εναγόμενη Τουρκία. Η Επιτροπή εξέτασε πλήθος μαρτυριών, έλαβε υπόψη τις θέσεις της Αγκυρας και της Λευκωσίας, κατέγραψε συστηματικά τα γεγονότα και θεμελίωσε την πλήρη και αποκλειστική ευθύνη της Τουρκίας για τις παραβιάσεις της Σύμβασης της Ρώμης. Παρέπεμψε την απόρρητη (secret) Έκθεση κατά λόγο αρμοδιότητας στην Επιτροπή Υπουργών (σε επίπεδο πρέσβων - μονίμων αντιπροσώπων) του Συμβουλίου της Ευρώπης. Παρά τις διπλωματικές μάχες Κύπρου και Ελλάδος –τις έζησα στην Αθήνα και στην αντιπροσωπεία μας στο Στρασβούργο– η πολιτική συγκεκριμένων κρατών και η παρελκυστική στάση του (τότε) διευθυντή Ανθρωπίνων Δικαιωμάτων του Συμβουλίου της Ευρώπης, καθυστέρησαν την ευρεία δημοσιοποίησή της. Έγινε τελικά στις 31 Αυγούστου 1979. Ποιο ήταν το βασικό επιχείρημά τους; Τόσο χιλιοεπιώνω. Θα επιπρέαζε, έλεγαν, αρνητικά πρωτοβουλίες τρίτων προς την Τουρκία να επιδείξει καλή διάθεση στις λεγόμενες δικονομικές συνομιλίες... Αποτελεί έναν άνευ προηγούμενου κόλαφο του καταξιωμένου δικαιοδοτικού ευρωπαϊκού θεσμού για την Τουρκία. Απορρίπτεται τον εξωραϊσμό της τουρκικής ει-

σβολής και των απάνθρωπων πρακτικών των τουρκικών στρατευμάτων. Παλιότερα είχαμε κωδικοποιήσει τα συμπεράσματά της ώστε να είναι προσιτά και εύληπτα. Σήμερα, μετά τη ρωσική εισβολή στην Ουκρανία και τα ανάλογα εγκλήματα πολέμου που διαπράττονται, σκέφτομαι ότι η Λευκωσία και η Αθήνα θα μπορούσαν να ξαναφέρουν στην επιφάνεια την Έκθεση. Θυμίζοντας έτσι το ατιμώρητο ιστορικό προηγούμενο στην Ευρώπη. Τουλιάσιον κάθε φορά που η Τουρκία μάς υπενθυμίζει τη δική της «ειρηνευτική επιχείρηση». Συνοψίζονται στο «Δεν Ξεκινώ». Χρέος, συνειδησιακή αφύπνιση και υπόμνηση της δέσμευσης και της υποχρέωσής μας αποτελεί για κάθε εξ Ελλάδος Έλληνα η επίσκεψη στην Κύπρο. Ο επισκέπτης αντικρίζει από ψηλά τις ιστορικές, πολιτικές και ηθικές μας ευθύνες απέναντι στην Κυπριακή Δημοκρατία. Mas τις υπενθυμίζει σκληρά η μορφή και η προδοσία της χούντας. Αποτυπώνεται επί 48 χρόνια στον Πενταδάκτυλο.

Ποτέ δεν πίστεψα τηλεσίγραφο τύπου «αυτή είναι η τελευταία ευκαιρία». Ούτε την ομηγιά για την «ιστορία των χαμένων ευκαιριών». Δεν υπήρξαν πραγματικές χαμένες ευκαιρίες που απέκλειαν τη διχοτόμηση, γράφει ο πρώην ΥΠΕΞ της

Κύπρου Νίκος Χριστοδουλίδης στο βιβλίο του «Οι γεωπολιτικές πραγματικότητες στα σχέδια λύσης του Κυπριακού (1948-1978)» (νέα έκδοση 2021 με πρόλογο Αγγελου Σιργίου από τις Εκδόσεις Ι. Σιδέρης).

Συχνά εν τούτοις, οι εκτός Κύπρου κυρίως, προσπαθούμε να υποτάξουμε την αλήθεια στο εγωκεντρικό μας πιστεύω και στον δικό μας ορισμό της ορθότητας και του πατριωτισμού. Ταυτόχρονα, όμως, as θυμηθούμε ότι όπου αποθεώνονται οι πολιτικές των ψευδαισθήσεων, φυσικό είναι με καχυποψία και ανασφάλεια να αντιμετωπίζουμε όποιον είναι έτοιμος να σπκώσει στους δικούς του ώμους την ευθύνη της λύσης και όχι οποιασδήποτε «λύσης». Διότι «λύση» εκτός του πλαισίου των αποφάσεων του Συμβουλίου Ασφαλείας, του ευρωπαϊκού δικαίου - κεκτημένου και του διεθνούς δικαίου σημαίνει ότι δεν μπορούμε πλέον να στηρίξουμε και να επικαλούμαστε πειστικά το δίκαιο έναντι της Τουρκίας. Ούτε στην Κύπρο ούτε στο Αιγαίο ούτε στη Νοτιοανατολική Μεσόγειο. Το κύριο όμως ερώτημα παραμένει: υπάρχει σήμερα δυνατότητα και προοπτική μιας συμφωνημένης λύσης;

Ο κ. Αλέξανδρος Π. Μαλλιάς είναι ηρέσβης επί τιμή.

Περί ρατσισμού

Του **ΓΙΑΝΝΗ ΙΩΑΝΝΟΥ**

Η εικόνα ενός 43χρονου Κύπριου άντρα να χτυπάει μια γυναίκα, με βρέφος στην αγκαλιά της, αφρικανικής καταγωγής, είναι ο ορισμός της ρατσιστικής έμφυλης βίας. Ο δράστης είναι συνειδητοποιημένος, γιατί χτυπά την πεσμένη γυναίκα με το παιδί, τσακώνεται με έναν άντρα και επιστρέφει να τη χτυπήσει ξανά. Τη χτυπά γιατί είναι αδύναμη και μαύρη και σύμφωνα με τις πληροφορίες του ρεπορτάζ γιατί η διαφορά αφορούσε την πράξη πώλησης ενός αυτοκινήτου που μάλλον φαίνεται να αφορά σε απάτη, εκ μέρους του.

Ο τύπος προφανώς και δεν είχε ενδοιασμούς να πουλήσει το αμάξι σε μια οικογένεια μεταναστευτικής ή προσφυγικής γεωγραφίας, αλλά όταν του παραπονέθηκαν ότι είχε βλάβη έκρινε σκόπιμο να φωνάξει «πως εδώ είναι η χώρα μου και κάνω ό,τι θέλω» και να επιτεθεί χρησιμοποιώντας βία. Βία που αποδεικνύεται ρατσιστική ακριβώς γιατί στο αντίστοιχο σκηνικό με Ελληνοκύπριους αν ο τύπος χτυπούσε γυναίκα με βρέφος δύο τινά θα συνέβαιναν: Ή θα τον έσφαζε κάποιος. Ζωντανό. Ή θα του έριχνε κάποιος τόσο ξύλο που—στα κυπριακά—«θα τον έλυνε». Ή αν το σκηνικό δεν κατέληγε σε ενέργειες βιαιοπραγίας, με μια

Ο Σύρος και ο Αφρικανός είναι οι αδύναμοι κρίκοι εκδήλωσής του όχι μόνον γιατί είναι μουσουλμάνοι και μαύροι, αλλά γιατί είναι και φτωχοί εκτός από μουσουλμάνοι και μαύροι.

απάτη θα τον έτρεχαν στα δικαστήρια και θα τους πλήρωνε κι από πάνω στο τέλος.

Ο δράστης, που όλοι είδαμε στο βίντεο, πρέπει να τιμωρηθεί παραδειγματικά. Ακριβώς γιατί η πράξη του είναι προφανής. Πρέπει να φυλακιστεί και να σωφρονιστεί. Γιατί αν δεν υπάρξει δικαιοσύνη εδώ δύο τινά θα μπορούσαν να συμβούν: Ο επόμενος ίδιος αν σκοτώσει κάποιον αλλοδαπό, την επόμενη ημέρα ένας ριζοσπαστικοποιημένος τύπος μπορεί να εμφανιστεί για να οργανώσει 100 αλλοδαπούς «για να μη μας σκοτώσουν». Βάζοντάς τους να διαβάσουν το θεωρητικό έργο του Σαγιέντ Κουντιμπ, που στην Αίγυπτο των αρχών του '60 ανακάλυψε τα γλέκα αυτοκρατορίας. Αν δε, σε ένα αντίστοιχο σκηνικό ο επόμενος ίδιος πέσει νεκρός ανάμεσα σε φονικές κλωτσιές στο κεφάλι από 100 αλλοδαπούς, ο ρατσισμός θα κάνει τα εδώ παρατήματα της Χρυσής Αυγής να φτάσουν στο 25%. Ποιος θα χάσει από αυτόν τον φαύλο κύκλο βίας; Όλοι μας.

Ο ρατσισμός και η ξενοφοβία στην Κύπρο έχουν λόγους ύπαρξης πολύ πριν η Κύπρος καταστεί προορισμός προσφυγικών ροών ή παράτυπης μετανάστευσης και πολύ πριν ο κ. Νουρής αποτύχει με τη διαχείριση της πτυχής του μεταναστευτικού: Είναι ένας συνδυασμός που αφορά την εμπειρία από την προβληματική μας παιδεία, το ιστορικό αποτύπωμα του σοβινισμού και ρατσισμού (μετα-αποικιακού μάλιστα) και τον ψυχολογικό ετεροπροσδιορισμό σε σχέση με το τραύμα της τουρκικής εισβολής και της κατοχής. Ο Σύρος και ο Αφρικανός είναι οι αδύναμοι κρίκοι εκδήλωσής του όχι μόνον γιατί είναι μουσουλμάνοι και μαύροι, αλλά γιατί είναι και φτωχοί εκτός από μουσουλμάνοι και μαύροι. Δεν είναι σαν τους Ρώσους ή τους Μαλαιοσιανούς ολιάρχες ή απατεώνες που ήρθαν εδώ για να πολιτογραφηθούν Κύπριοι. Ο ρατσισμός είναι επίσης η κ. Σωτηρούλα Χαραλάμπους που απευθύνονταν στη ρουμανική καταγωγή κ. Βελκουλέσκου τότε επί κρίσης λέγοντάς της το αμίμητο «οι γυναίκες της χώρας σου λόγω κρίσης κατέληξαν στα καμπαρέ». Είναι επίσης η θρασυδελία του Νεοκύπριου που δεν θα τολμήσει να πει ποτέ σε έναν μαύρο, 1.90, Βρετανό στο Λονδίνο ή στο Μπέρμιγχαμ «πόθεν είσαι εσύ»; για να μη φάει καμιά σφαλιάρα στα... μάτια. Είναι επίσης η υποκρισία του, σε κάθε ευκαιρία, «την Ελλάδα αν θέλωμεν κι ασ τρώγουμεν πέτρες» αλλά του απαξιωτικού «καλαμαράς» με το πρώτο συνθετικό που παραπέμπει στα καλιαρντά για τον ομοφυλόφιλο-αν κάπου διαφωνούμε ή έχουμε, π.χ. οικονομική, διαφορά.

Για να πολεμήσουμε τον ρατσισμό στην Κύπρο και για να μη φτάνουμε στο σημείο ένας 43χρονος να δέρνει μια μάνα με το βρέφος στην αγκαλιά της ή ένας serial killer να εξαφανίζει τις γυναίκες που πλένουν τους γονείς μας χρειάζονται τρία πράγματα: Καλύτερη παιδεία, καλύτερα κοινωνικά αντανακλαστικά και καλύτερο νομοθετικό πλαίσιο. Το πρώτο θα μας κάνει ανεκτικότερους και καλύτερους ανθρώπους. Ιδίως απέναντι στο διαφορετικό. Το δεύτερο θα συμβάλει στο να απομονώνουμε σε κάθε έκφραση της κοινωνικής ζωής ή κοινότητας το μίσος και την ρητορική του. Και το τρίτο θα ηγηθεί διά του παραδείγματος τόσο στην ικανοποίηση των αισθήματος δικαιοσύνης όσο και στην προστασία των αδύναμων εκεί έξω.

Ο 43χρονος στη Λάρνακα είναι αθώος μέχρι την ημέρα που η Δικαιοσύνη θα αποφανθεί γι' αυτόν. Στο βίντεο χτυπάει βάνουσα, δίσ, μια γυναίκα που κρατά ένα βρέφος στην αγκαλιά της. Το είδαμε όλοι και δεν χωρεί καμιά αμφιβολία επί τούτου. Αυτά τα ολίγα περί ρατσισμού.

ioannoug@kathimerini.com.cy
Twitter: @JohnPikpas

Φωτογραφία από drone δείχνει κτήριο που περιβάλλεται από ένα καμένο δάσος στο χωριό San Cibrao, στη Γαλικία, Ισπανία μετά τις καταστροφικές πυρκαγιές της περασμένης εβδομάδας.

48 με «σφραγίδα» από 100

Του **ΛΑΡΚΟΥ ΛΑΡΚΟΥ**

εκτάσεις τους;

Πρώτο, copy-paste η ιστορία δεν διαθέτει. Όμως τα γεγονότα φέρουν συγγενική «σφραγίδα», τηρουμένων πάντοτε των ιστορικών αναλογιών.

Δεύτερο. Το 1922 έφερε την πλήρη συντριβή της Ελλάδας σε όλα τα επίπεδα. Οι διεθνείς συνθήκες επέτρεψαν τη συνολική ανταλλαγή πληθυσμών, με εξαιρέσεις.

Τρίτο. Πίσω από την πλήρη συντριβή της Ελλάδας, θα βρει κάποιος την απόφαση για επίθεση των ελληνικών στρατευμάτων «μέχρι την Άγκυρα». Η επίθεση «μέχρι την Άγκυρα», ισοδυναμούσε με το πραξικόπημα της 15ης Ιουλίου 1974 στη νήσο.

Τέταρτο. Οι δύο ενέργειες («μέχρι την Άγκυρα»/πραξικόπημα 15ης Ιουλίου 1974) συνιστούσαν (εκτός άλλων), επιχειρήσεις ανατροπής της γεωπολιτικής ισχύος στην περιοχή, πράγμα το οποίο η Τουρκία, κάτω από οποιοδήποτε σχήμα εξουσίας, θα παρεμπόδιζε με κάθε μέσο.

Πέμπτο. Η Συνθήκη της Λοζάνης συνιστά διεθνή συμφωνία που συνυπογράφουν στο επίσημο κείμενο Μ. Βρετανία, Γαλλία, Ιταλία, Ιαπωνία, Ελλάδα, Ρουμανία, το κράτος της Σερβίας-Κροατίας-Σλοβενίας και η Τουρκία από την άλλη.

Έκτο: Η Λοζάνη διαμόρφωσε τα οριστικά σύνορα ανάμεσα σε Ελλάδα και Τουρκία. Επίσκεψη Βενιζέλου στην Τουρκία. Υπογραφή του Ελληνοτουρκικού Συμφώνου Φιλίας το 1930. Πρόταση Βενιζέλου για Νόμιμη Ειρήνη στον Ατατούρκ. **Έβδομο**. Το Κυπριακό εξελίσσεται

σε διαφορετικό γεωπολιτικό περιβάλλον. Αυτό επέτρεψε στην Κύπρο να μην καταρρεύσει ολοκληρωτικά και να έχει δυνατότητες να βελτιώσει ουσιαστικά την κατάσταση πραγμάτων, όπως διαμορφώθηκε τη 16η Αυγούστου 1974.

Όγδοο. Σχέδια λύσης του ΟΗΕ προνοούσαν ΔΔΟ με εφαρμογή των θεμελιωδών δικαιωμάτων, διακίνηση, εγκατάσταση, απόκτηση περιουσίας

Ένατο. Με καλύτερες ρυθμίσεις στο εδαφικό με Χάρτη Γκάλι. Με καλύτερες ρυθμίσεις για εποίκους με το Ανάν. Με βελτιωμένες ρυθμίσεις για την ασφάλεια και τερματισμό των επεμβατικών δικαιωμάτων, αποχώρηση στρατού κατοχής με Γκούτες. Αλλά και απώλειες, εξαιτίας της παρέλευσης του χρόνου, λ.χ. άλλες οι ρυθμίσεις για Μόρφου το 1992, 2004, άλλες το 2017. Καμία αναφορά για εποίκους στον Μ.Μ. Γκάλι (1992), ρυθμίσεις για εποίκους στα επόμενα σχέδια.

Δέκατο. Ηγέτες και ηγέτες. Ο Ελευθέριος Βενιζέλος, κατεβαίνοντας τη σκάλα του αεροπλάνου που τον μετέφερε στην τουρκική πρωτεύουσα, ζήτησε από το βοηθό του να έχει μαζί του μαύρα γυαλιά: «Αν χρειαστεί να τα φορέσω, να μη δει κανένας, αν κλάψω...».

Πώς συνδέονται τα πιο πάνω γεγονότα με όψεις από την ιστορία, τη γεωγραφία και τη γεωπολιτική της νήσου; Δύο στρατηγικοί, ένας ναύαρχος. Κίμων, ο Αθηναίος, στρατηγός. «Αν και νεκρός ενικά», όπως βεβαιώνει η προτομή στις Φοινικίδες. Αλλά ο αθηναϊκός στόλος (αν και ενικά) επέστρεψε στην Αθήνα. Ο Σπαρτιάτης ναύαρχος Ανταλκίδας υπέγραψε: «Άπασα η Μικρά Ασία, μετά των Κλαζομένων νήσων και της Κύπρου ανεγνωρίζετο ως υποκειμένη εις την εξουσία

του Μεγάλου Βασιλέως». Ο ποιητής εξανίσταται. Ο πολιτικός, όμως, εξηγεί, αναλύει, μαθαίνει. Η γεωγραφία, η ισχύς, το ανταγωνιστικό πεδίο καθόρισαν το πιο πάνω αποτέλεσμα.

Ο τρίτος στρατηγός, Κύπριος, Γ. Γρίβας. Με τεράστια χρονική απόσταση από άλλους δύο. Στρατιωτικός με παιδεία της περιόδου του Μεσοπολέμου. Στρατιωτικός της περιόδου αυτής, όπως ο Γ. Γρίβας, πίστευαν ότι ήταν φορείς μιας «μεσοανικής» αποστολής που είχαν ένα «χρέος» να επιτελέσουν. Το χρέος το απέδιδαν στην ιστορία, στις παραδόσεις, στο έθνος κ.λπ. Οι έννοιες που καθορίζουν τους κανόνες της πολιτικής διαπάλης τους ήταν ξένες. Συσχετισμοί δύναμης, γεωγραφία και πολιτική, στρατιωτικό ισοζύγιο αντιμαχόμενων, ισοζύγιο δυνάμεων σχέσεις Ελλάδας-Τουρκίας, Ψυχρός Πόλεμος κ.λπ. Όλα αυτά ήταν ασήμαντες λεπτομέρειες, μετρούσε μόνο το «εγώ» και η «βούλησή».

Ο Γ. Γρίβας ήταν φορέας μιας τέτοιας «μεσοανικής» αντίληψης για τα πράγματα: «Αφού εγώ το θέλω, ο πλανήτης θα υποταχθεί. Και θα νικήσω, αν αντιμετωπίσω δυσκολίες, ο Θεός είναι μαζί μου!». Έτσι βασισμένος σε μια στρεβλή, χαοτικού χαρακτήρα αντίληψη, δεν μπορούσε να δει την άλλη όψη των πραγμάτων: ότι κανένας δεν ζει μόνος του σε αυτόν τον πλανήτη, ότι όλοι έχουν συμφέροντα, λογικά, παρ'όλα, αντίθετα. Ο Κίμων δεν ήταν φυγόμαχος, ανέλυσε τους συσχετισμούς. Ο Ανταλκίδας μάς διδάξε «κυνισμό» και «μίνι Γιάτλα», αλλά αυτό δεν το βλέπουμε παντού, τότε και σήμερα; Ο Ανταλκίδας μάς έμαθε πως με την αξιοποίηση της έλλογης σκέψης, με την ικανότητα της πρόβλεψης, αποφεύγουμε την

υποταγή σε κάποιον «Μεγάλο Βασίλεα». Στρατιωτικοί, με παιδεία του Μεσοπολέμου, δεν θεωρούσαν πως οι διαφορετικές στρατηγικές αποτελούν αντικείμενο μιας νηφάλας, δημόσιας συζήτησης και μιας εκλογικής διαπάλης. Οι «μεσοανικές» ιδεολογίες δεν μπαίνουν σε αυτή τη διαδικασία! Διατάζουν και εκτελούν.

Ύστερα ήρθαν οι Ε/κ «καπετάνιοι»: μεθυμένοι από την άσκηση εξουσίας, έχοντας μηδενική γνώση γύρω από συσχετισμούς δύναμης, έβλεπαν την Κύπρο ως μια απομονωμένη νησίδα, χωρίς άλλες διαστάσεις ή διασυνδέσεις με γεωπολιτικά συμφέροντα. Πίστευαν ότι η Κύπρος ήταν μόνο γεωγραφία, από τον Απόστολο Ανδρέα μέχρι την Πάφο. Αγνοούσαν ότι ήταν και γεωπολιτική, γι' αυτό έπαιξαν στο γήπεδο που ευνοούσε την στρατιωτική υπεροπλία της Τουρκίας. Δεν ήταν σε θέση να κατανοήσουν τον Ελευθέριο Βενιζέλο (1931), που ζητούσε η Ελλάδα να μην παρέμβει στο Κυπριακό, για να μην παρέμβει και η Τουρκία γιατί, στο δεύτερο ενδεχόμενο, θα άλλαζαν οι συσχετισμοί υπέρ της Τουρκίας. Θεωρούσε ότι οι ίδιοι οι Κύπριοι με ισχυρότερη δύναμη τους Ε/κ, έπρεπε να ηγηθούν της προσπάθειας για περισσότερες ελευθερίες σε διαπραγμάτευση με τη Μ. Βρετανία. Η γεωγραφία, τοπικοί και περιφερειακοί συσχετισμοί δύναμης, καθόρισαν τη θέση του Ελευθερίου Βενιζέλου. Η ε/κ πολιτική τάξη πίστευε βαθιά ότι γνώριζε τα πράγματα καλύτερα από τον Ελευθέριο Βενιζέλο. Ούτε οι ήττες διδάξαν κάτι, ούτε ανάλογες διεθνείς εμπειρίες λένε κάτι. Κανένα δίδαγμα για το μέλλον!

www.larkoslarkou.org.cy

Η τουρκική επιθετικότητα

Του **ΔΗΜΗΤΡΙΟΥ ΣΚΑΡΒΕΛΗ**

Εχει φθάσει η ώρα, η χώρα μας να θέσει θέμα ερμηνείας και επαναδιατύπωσης του άρθρου 5 του ΝΑΤΟ, διότι αυτό ως έχει, δεν προβλέπει την περίπτωση επίθεσης κατά μέλους, από άλλο νατοϊκό μέλος.

σημειωτέον αυτοί επέβαλαν, μετά την απόβασή τους στην Κύπρο και την εν συνεχεία επιθετική τους επίθεση κατά της χώρας και λόγους ασφάλειάς της. Αυτό μας θυμίζει τον κ. Πούτιν, ο οποίος επέτρεψε κατά της Ουκρανίας για «λόγους ασφαλείας» της χώρας του. Έτσι παρερμηνεύουν την αμυντική θωράκιση των νησιών μας, την οποία

αποκαλεί «φυσικών δικαιώμα», δικαίωμα που δεν απορρέει από το Διεθνές Δίκαιον ή από διακρατικές και διεθνείς συμφωνίες. Επικαλούνται επιθετικότητα στην αυτοάμυνά μας, όπως και στο όριο των 10 ν.μ. αναέρει χώρας μας, κάνοντας ότι αγνοούν το Νέο Δίκαιο της Θάλασσας που έχει επεκτείνεται σε 12 ν.μ. τα χωρικά ύδατα, καθιστώντας το θέμα αυτό ανύπαρκτο.

Η Τουρκία είναι το κράτος που παρερμηνεύει Διεθνές Δίκαιο και Συνθήκες, αδιαφορεί για τη νομιμότητα, καταπατεί αποφάσεις του ΟΗΕ, ενοχλεί γείτονες, εισβάλλει σε ξένα κράτη. Νομίζω τα αίτια αυτού του φαινομένου είναι βαθιά, είναι αίτια ιστορίας και πολιτικής και πολιτισμικής κουλτούρας.

Ήδη έχουν εμφανισθεί τα πρώτα ερωτήματα, όσον αφορά την απομάκρυνσή της από το ΝΑΤΟ, διότι δεν συνάδει η συμπεριφορά της προς τον ρόλο της ως μέλους και

συμμάχου χώρας. Μετά τη διάλυση του Συμφώνου της Βαρσοβίας και της ΕΣΣΔ, ο γεωγραφικός χώρος της, που ήταν αναγκαίος για τη στρατηγική του «containment» (ανάσχεση, περισφιγξη) την οποία υλοποιούσαν το ΝΑΤΟ, το CENTO και το SEATO (από Νορβηγίας μέχρι Νοτιοανατολικής Ασίας) κατά τη διάρκεια του Ψυχρού Πολέμου, έχει χάσει την αξία του. Όπως την έχει χάσει και ως χώρος προσκείμενος στην ταραγμένη Μέση Ανατολή, αφού ουδέν το θετικό έχει προσφέρει μέχρι τούδε και μάλλον το αντίθετο έχει συμβεί, αφού εβοήθησε το ISIS (Ισλαμικό Κράτος), όπως και τους Αδελφούς Μουσουλμάνους, θεωρεί εκθρικούς τους Κούρδους και έχει εισβάλει στη Συρία. Μία επανεκτίμηση του τουρκικού χώρου θα έφερνε στην επιφάνεια ουκ ολίγα αρνητικά στοιχεία ως προς την τωρινή αξία του, με συνυπολογισμό όχι μόνο του γεω-

γραφικού στοιχείου, αλλά και του πολιτικού και πολιτισμικού.

Τέλος, εκτιμούμε ότι η επιθετικότητα της γείτονας συνεχώς θα εντείνεται και έχει φθάσει η ώρα, η χώρα μας να θέσει θέμα ερμηνείας και επαναδιατύπωσης του άρθρου 5 του Βορειοατλαντικού Συμφώνου, διότι αυτό ως έχει, δεν προβλέπει την περίπτωση επίθεσης κατά μέλους, από άλλο νατοϊκό μέλος. Πρέπει να ξεκαθαρίσει το τοπίο από τώρα, διότι όταν θα συμβεί η επίθεση, η οποία συζήτηση πάνω στο θέμα αυτό θα είναι περιττή, αφού θα μιλούν τα πυροβόλα.

Επανερχόμενος στον κ. Μπακτσελί, συμφωνώ με τον κ. Τσιπτσίνη, ότι «η τουρκική γραφικότητα δεν είναι πια ακίνδυνη» («Κ», 12/7/2022, στήλη «Μάσκες»).

Ο στρατηγός ε.α. Δημήτριος Σκαρβελής είναι επιτιμός αρχηγός ΓΕΕΘΑ, ακαδημαϊκός.

Η δημόσια συγγνώμη του ΡΙΚ για το 1974

Του ΠΑΝΑΓΙΩΤΗ ΚΑΠΑΡΗ

Ιστορικό γεγονός αποτελεί η δημόσια συγγνώμη, η μεγάλη απολογία του ΡΙΚ, διά στόματος του γενικού διευθυντή Θανάση Τσώκου, για τη δράση των τότε διευθυντών και υπαλλήλων, υπό την απειλή και τις διαταγές Ελλήνων αξιωματικών του πραξικοπήματος, για τις ανακρινόμενες και τα πολεμικά ανακοινωθέντα, τα οποία μεταδίδονταν το 1974. Ο Θανάσης Τσώκος έκανε ιδιαίτερη αναφορά στην ψευδή ανακοίνωση για τον θάνατο του Αρχιεπισκόπου Μακαρίου την ημέρα του πραξικοπήματος, καθώς και στα παραπλανητικά πολεμικά ανακοινωθέντα για την έκβαση στρατιωτικών επιχειρήσεων, τα οποία συνετέλεσαν ίσως στην απώλεια ανθρώπων ζωών και μεγάλων περιχών. Ο γενικός διευθυντής του ΡΙΚ κατονόμασε ως εγκέφαλο του «εγκλήματος» τον συνταγματάρχη Αθανάσιο Λιασκόνη, διευθυντή του 7ου επιτελικού γραφείου της Εθνικής Φρουράς, του γραφείου προπαγάνδας, ο οποίος διοικούσε εκείνες τις μέρες, τη δημόσια ραδιοτηλεόραση.

Ο στρατιωτικός σίγουρα δεν δρούσε μόνος του, έστω και αν φέρει τις βαρύτερες ευθύνες, αλλά υπήρχαν και στο ΡΙΚ, όπως σε όλη την κυπριακή κοινωνία, «μακαριακοί» και «γριβικοί», οι οποίοι στο μέτρο των δυναμένων τους, ή στο μέτρο της αδυναμίας τους, είτε εκτελούσαν διαταγές, είτε συνεπικουρούσαν τις εντολές των αξιωματικών, ενίοτε συμπεριφερόμενοι ως «βασιλικότεροι του βασιλέως». Από το δράμα του 1974 κάποιοι άγνωστοι αναδείχθηκαν ήρωες, αρνούμενοι να εκτελέσουν διαταγές και απολαμβάναν την ψυχική τους ηρεμία. Κάποιοι άλλοι, άγνωστοι και πάλι, κατάντησαν προδότες, κουβαλώντας μέχρι τέλος, την ψυχική τους οδύνη. Βεβαίως όλα αυτά, πίσω από τα φώτα της δημοσιότητας και πίσω από τον «κλάδο ελαίας», ο οποίος μπορεί να σκέπασε τις νομικές ευθύνες, αλλά ποτέ δεν κατάφερε να απαλύνει το ψυχικό άλγος.

Σε ανύποπτο χρόνο, πριν από 33 χρόνια, κατά τη διάρκεια μιας κουβέντας με τον Αντρέα Χριστοφίδη, στενό συνεργάτη του Μακαρίου και γενικό διευθυντή του ΡΙΚ από το 1967 έως το 1983, μας μίλησε για την περίφημη «ανεξήγητη» ομιλία του Μακαρίου στη Γαλλούσα το 1973. «Τότε οι συνομιλητές των δύο κοινοτήτων, Κληρίδης και Ντενκτάς, συμφώνησαν σε λύση του Κυπριακού και οι Τουρκοκύπριοι αποδέχονταν την αλλαγή των 12 από τα 13 σημεία, τα οποία ήθελε να αλλάξει ο Μακάριος. Την επόμενη μέρα, ο Μακάριος πήγε στη γιορτή των Τριών Ιεραρχών στη Γαλλούσα και διακήρυξε ότι στόχος μας παραμένει η Ένωσις της

Κύπρου με την Ελλάδα. Τότε οι Τούρκοι εξοργίστηκαν και ανέδειξαν το θέμα ακόμη και στα Ηνωμένα Έθνη. Ο Μακάριος ζήτησε από το κινηματογραφικό συνεργείο του ΡΙΚ, το οποίο κάλυπτε το γεγονός και ήταν το μοναδικό, να μη μεταδώσει οτιδήποτε. Ωστόσο, στο ΡΙΚ, οι πολέμοι του Μακαρίου, είτε βλακώδεις, είτε λόγω εντολών της ΕΟΚΑ Β, μετέδωσαν την ομιλία και τότε ανατράπηκαν όλα». Η επιβεβαίωση της μαρτυρίας σίγουρα δεν είναι εύκολη υπόθεση, αφού χάθηκαν αρχεία και έφυγαν από τη ζωή πολλοί πρωταγωνιστές.

Το 2018, η τότε φοιτήτρια του ΤΕΠΑΚ Μαρία Καραϊσκού, έγραψε μια πτυχιακή εργασία με θέμα: «Η ταυτότητα του ραδιοφωνικού ακροατή κατά την περίοδο της τουρκικής εισβολής στην Κύπρο...». Η εργασία βρίσκεται δημοσιευμένη στο διαδίκτυο. Το ενδιαφέρον βρίσκεται στις συνεντεύξεις τις οποίες έλαβε η Καραϊσκού, από εργαζόμενους εκείνης της εποχής, οι οποίοι αποκαλύπτουν άγνωστες πτυχές του δράματος. Η πρώτη ανακοίνωση για επιστράτευση ήταν αντιγραφη διαταγής του 1910 και έλεγε: «Καλούνται άπαντες οι στρατεύσιμοι, να παρουσιαστούν πάραυτα στα στρατόπεδα των μετά των όνων, ημιόνων, αλόγων και βοών των μαζί μετά των αμαξών και βοοφαξών των». Μεταδίδονταν ειδήσεις, όπως: «Δηλούνται κατηγορηματικώς, ότι οι αναμεταδοθείσες από το BBC ειδήσεις ότι δόθεν η Κερύνεια κατέχεται από τον Τούρκο, ότι στο αεροδρόμιο Λευκωσίας γένετο ρίψης Τούρκων αλεξιπτωτιστών και ότι στη Λεμεσό διενεργήθη απόβασος είναι παντελώς ψευδείς και αποσκοπούν να εξυπηρετήσουν ανθελληνικά σχέδια.» Ακόμη άνθρωποι του ΡΙΚ δήλωσαν ότι: «κλονίστηκε η εμπιστοσύνη του κόσμου για πολύ καιρό προς το ΡΙΚ, διότι έλεγαν για παράδειγμα ότι καθαρίστηκε η περιοχή της Αγύρτας και ξέρουμε ότι εκεί τους έσφαζαν. Δεν φτάνει που πέθαιναν νέα παιδιά έδιναν στον κόσμο την αίσθηση ότι νικήσαμε. Απίστευτα πράγματα...».

Η ιστορία γράφεται πάντα από τους νικητές, αλλά και οι ηττημένοι αλήθειες λέγονται όταν πεθαίνουν οι πρωταγωνιστές. Η δημόσια απολογία, από τον Θανάση Τσώκο, σίγουρα ανοίγει τον δρόμο, για να ξεκινήσουν μελέτες σε επιστημονικό επίπεδο, για τη δράση του ΡΙΚ. Από εκεί και πέρα, τα παθήματα πρέπει να γίνουν μαθήματα. Το ζητούμενο δεν είναι το κλάμα επί ερείπων και ο θάνατος και άλλων ηρώων, αλλά να μην τιν ξαναπάθουμε μπαμπέσικα. Το κεφάλαιο προπαγάνδα είναι πάρα πολύ σοβαρή υπόθεση και δεν πρέπει να αφήνεται μόνο στα χέρια των στρατιωτικών.

kaparispan@yahoo.gr

Ρατσιστική Επίθεση και η Ηθική της Όρασης

Του ΧΑΡΑΛΑΜΠΟΥ ΣΩΦΡΟΝΙΟΥ

Το βίντεο που κατέγραψε τη ρατσιστική επίθεση και τον άγριο ξυλοδαρμό μεταναστών στη Λάρνακα έγινε βάιραλ μέσα σε λίγες ώρες. Ο σχολιασμός που ακολούθησε στα Μέσα Κοινωνικής Δικτύωσης πραγματοποιήθηκε με όρους επιτελεστικής ακτιβισμού— μια συνθήκη συμβολικής νοηματοδότησης που στόχο είχε την ανάδειξη του ενάρετου εαυτού και όχι του θέματος. Οι χρήστες στην πλειοψηφία τους καταδίκασαν την επίθεση, πολλοί ωστόσο έσπευσαν να την αναλύσουν ως «συμβάν» μέσα από μια απλουστευτική γραμμικότητα που αγνοεί την κανονικοποίηση του ρατσισμού στην κυπριακή κοινωνία. Η αξιολόγηση αυτή τους έδωσε άλλοθι για να υποκριθούν τους έκπληκτους και τους συγκλονισμένους για ακόμη μία φορά. Η ίδια συνθήκη του ψέματος, της αυτοεξαιρέσης και της καθουσιαστικής αγνώωσης. Δεν υπάρχει ευκολότερο πράγμα άλλωστε από την κριτική που εξαιρεί μονίμως τους ομιλούντες.

Κάποιοι σχολιαστές έπεσαν στην παγίδα της ψυχιατρικοποίησης, η οποία έχει εργαλειοποιηθεί διαχρονικά ως μηχανισμός συγκάλυψης της πολιτικής ευθύνης. Εάν η βία δεν αναλυθεί ως πεδίο της αρρενωπότητας και ως κοινωνική έκφραση που ακολουθεί συγκεκριμένους πολιτικούς κανόνες, τότε ελλοχεύει ο κίνδυνος απαλλαγής τόσο του δράστη όσο και της εξουσίας και μάλιστα εις βάρος ατόμων με σοβαρές ψυχοκοινωνικές βλάβες. Άλλοι έκαναν λόγο για διασπορά fake news όσον αφορά τα ρατσιστικά και ξενοφοβικά κίνητρα του δράστη μέσα στο πλαίσιο μιας στρέβλωσης που λειτουργεί ως τακτική εκφοβισμού της κοινής γνώμης και

που μας υπενθυμίζει τους υπόγειους μηχανισμούς μέσα από τους οποίους διεξάγεται η υποκλοπή των θεσαιοτήτων. Τέλος, μια ομάδα χρηστών διατύπωσε κανονιστικές απόψεις σχετικά με την ευθύνη των ατόμων που παρακολουθούν αμέτοχοι την τέλεση εγκληματικών ενεργειών (bystanders), καθώς και εκείνων που τις καταγράφουν (citizen camera-witness). Αυτή η τελευταία υποομάδα μας υπενθυμίζει το πόσο απαραίτητο είναι να συσχετίζεται η άποψη από γνώση και κυρίως από αίσθηση κοινωνικής ευθύνης σε σχέση με τα κείμενα που υπογράφουμε.

Η κοινωνική ψυχολογία επιχειρεί μια διαθεματική ανάλυση του πολύπλοκου φαινομένου της «πιδράσης των παρευρισκόμενων» (bystander effect) μέσα από τη μελέτη του πολυδιάστατου προφίλ του ατόμου που παραμένει αμέτοχο ενώ παρακολουθεί μια βίαιη επίθεση, εδώ να τονίσω ότι ο «θεατής» δεν συνιστά ενιαία κατηγορία, αλλά διαμορφώνεται μέσα από διαφοροποιήσεις, για παράδειγμα ο θεατής που βρέθηκε τυχαία στον χώρο της επίθεσης (passive/proximity), ο θεατής που έκανε την επιλογή να βρίσκεται κοντά στον χώρο της επίθεσης (active/distant), ο θεατής που πάει για να φωτογραφίσει την καταστροφή ή τους τραυματίες (disaster tourist).

Οι παράγοντες που επηρεάζουν τη στάση του θεατή περιλαμβάνουν την έννοια της πλουραλιστικής άγνοιας, η οποία μεταφράζεται συχνά και ως απάθεια καθώς ο θεατής πιστεύει ότι οι υπόλοιποι παρευρισκόμενοι θα αντιδράσουν πρώτοι, αν και εφόσον χρειαστεί, την απουσία εξοικείωσης με την έννοια της παρέμβασης και βεβαίως την αι-

σθηση του φόβου, καθώς διακυβεύεται η σωματική του ακεραιότητα. Αυτό το τελευταίο σημείο υπογραμμίζει και την ανάγκη μιας ρεαλιστικής προσέγγισης στο θέμα, το οποίο δεν πρέπει να συγκροτηθεί με όρους κατασκευής ηρώων καθώς έχουν καταγράψει χιλιάδες περιπτώσεις αναπροποίησης ή και δολοφονίας ατόμων που είχαν επιλέξει να επέμβουν για να διακόψουν περιστατικά βίας. Χαρακτηριστικό παράδειγμα η δολοφονία του Dominik Brunner το 2009 κατά τη διάρκεια παρέμβασης σε βίαιο επεισόδιο με στόχο την προστασία δύο ανήλικων αγοριών. Ωστόσο, όπως αναφέρει η κοινωνική επιστήμονας Δέσποινα Φιλιππίδου, «είναι απαραίτητη η ποινικοποίηση της αδράνειας, όταν μάρτυρες περιστατικών βίας δεν καλούν άμεσα ασθενοφόρο, την αστυνομία ή δεν καταθέτουν αργότερα υπέρ των θυμάτων. Είναι σαφές πως η έλλειψη νομικού πλαισίου ευθύνες διευκολύνει τους θύτες».

Ο Σουηδός κοινωνιολόγος Linus Andersson μελετά το προφίλ του ατόμου που καταγραφεί την πράξη του εγκλήματος και αναλύει τη διαδικασία ως ένα άμεσο και ασφαλή τρόπο αντιμετώπισης μιας βίαιης συνθήκης με έκφραση στο γεγονός ότι οι άνθρωποι λειτουργούν πιο συνεσταλμένα, όταν γνωρίζουν ότι παρακολουθούνται. Η κάμερα λειτουργεί δηλαδή ως μια μορφή παρέμβασης που αναστέλλει την επιθετικότητα του δράστη. Αλλά ακόμη κι αν η κάμερα δεν αποθαρρύνει τον δράστη, το βίντεο μπορεί να αποτελέσει μελλοντικά ένα αποδεικτικό στοιχείο ή εργαλείο δημόσιας διαπαικτείας. Επιπλέον, εάν δεν υπήρχε το βίντεο, το επεισόδιο θα αποτελούσε έναν ακόμα

μη-τόπο, μια πράξη που δεν έγινε ποτέ, χωρίς συνέπειες για τον δράστη ή δικαίωση για το θύμα.

Ωστόσο, αν επιχειρήσουμε μια εμβάθυνση στα θαλάσρια της διαπλοκής του οπτικού κώδικα με όλα σχεδόν τα πεδία του πραγματικού, θα παρατηρήσουμε την κατασκευή μιας ηθικής της όρασης όπως αυτή μεταβάλλει και μεγεθύνει τη γνώμη μας για το τι αξίζει να βλέπουμε και για το τι έχουμε δικαίωμα να παρατηρούμε. Οι φωτογραφίες και τα βίντεο ως αποδεικτικό υλικό δεν ισχυροποιούν απαραίτητα τη συνείδηση και την ικανότητα να αισθανθούμε συμπόνια, μπορούν επίσης και να τις διαφθείρουν. Οι εικόνες και τα βίντεο κινητοποιούν αλλά προκαλούν και κορεσμό, παραλύουν, αναισθητοποιούν. Αν ο κορεσμός οδηγεί στην απευαισθητοποίηση, τότε αυτή με τη σειρά της οδηγεί στην παραιτηση από την εμπειρία την οποία και αντικαθιστά η κατανάλωση εικόνων. Αν αναλογιστούμε αυτό που γράφει η Σούζαν Σόνταγκ στο κορυφαίο «Παρατηρώντας τον Πόνο των Άλλων» για την κατανάλωση εικόνων ως υποκατάστατα της άμεσης εμπειρίας, εύλογα τίθεται το ερώτημα για το εάν μια κάμερα σηματοδοτεί τελικά μια απουσία στο πραγματικό. Ερώτημα που με κάποιο τρόπο μας πάει πίσω στην αρχή, στη μεταφορά της αντίστασης στα όσα ως απουσία από τον πραγματικό χώρο και χρόνο της βίας, στο φιλοσοφικό πρόβλημα του «failed subject» και στην αποτυχία του ατόμου να αναγνωρίσει την ηθική του υποχρέωση για τη ζωή δίπλα.

Ο κ. Χαράλαμπος Σωφρονίου κατέχει διδακτορικό τίτλο στις Σπουδές Φύλου από το Πανεπιστήμιο του Νότινγκχαμ.

ΣΚΙΤΣΟ ΤΟΥ ΑΝΔΡΕΑ ΠΕΤΡΩΛΑΧΗ

ΕΠΙΦΥΛΛΙΔΑ / Του ΠΑΝΑΓΙΩΤΗ ΧΡΙΣΤΙΑ

Η αξία της δημοκρατίας

Ίσως θα έπρεπε να διορθώσουμε τον Benjamin Franklin, για τον οποίο «ο χρόνος είναι χρήμα», και να πούμε ότι η δημοκρατία και το κράτος δικαίου είναι χρήμα.

Παραδοσιολαγνεία και σκληρή πατριαρχία, σεξισμός και υποταγή της γυναίκας, δυναστική εξουσία φεουδαλικού τύπου, ολιγαρχοποίηση της κοινωνίας και της οικονομίας είναι τα κύρια φαινόμενα που διέπουν τη συλλογική ζωή στα τρία αυτά κράτη. Υπό αυτό το πρίσμα, το να κατηγορεί ο Πούτιν τη Δύση για την οικονομική της υπεροχή και τα πολιτισμικά και κοινωνικά της αγαθά είναι σαν να κατηγορεί μια καρότσα που τη σέρνουν άλογα μια Ferrari ότι τρέχει γρήγορα. Όπως ακριβώς η βασιομηνία στην επιστήμη και την τεχνολογία μηχανή του θρυλικού αυτοκινήτου του δίνει δύναμη χιλίων αλόγων, έτσι και η πολιτική και κοινωνική επιστήμη και τεχνο-

λογία του φιλελευθερισμού δίνει στο «χρυσό διασκατομμύριο» πλούτο χίλιες φορές μεγαλύτερο από οποιοδήποτε άλλο κοινωνικο-πολιτικό σύστημα που υπάρχει και εφαρμόζεται στον πλανήτη. Ίσως θα έπρεπε να διορθώσουμε τον Benjamin Franklin, για τον οποίο «ο χρόνος είναι χρήμα», και να πούμε ότι η δημοκρατία και το κράτος δικαίου είναι χρήμα. Όσο πιο ισχυρή είναι η δημοκρατική παράδοση, όσο πιο βαθιά ριζωμένο και θεμελιωμένο είναι το κράτος δικαίου στην ιστορία και την καθημερινότητα, στις αξίες και στους θεσμούς, τόσο πιο πλούσιο είναι το έθνος που ζει υπό την ευνοία ενός τέτοιου κράτους.

Την καθυστερημένη και προφανώς χειριστική αναφορά του στα μετα-αποικιακά αφηγήματα, ο Ρώσος τύραννος την οφείλει μάλλον στους ιδεολογικούς ταγούς του. Θα ήταν χρήσιμο όμως οι πνευματικοί του μέντορες να του υπενθυμίσουν μια αλήθεια από ένα παλιό αφήγημα, ήδη πέντε αιώνων. Σύμφωνα με το παλιό αυτό φιλελεύθερο αφήγημα, σε μια ανελεύθερη κοινωνία μόνο κάποιες ολιγαρχίες μπορούν να είναι σχετικά πλούσιες, ποτέ οι κοινωνίες

στην ολότητα τους. Αντίθετα, μόνο στις φιλελεύθερες κοινωνίες ο πλούτος είναι σε τέτοιο βαθμό γενικευμένος, ώστε η ένδεια και η ανέχεια των φτωχότερων πολιτών να μην γίνεται ανεκτή από το σύνολο της κοινωνίας. Οι φιλελεύθερες κοινωνίες έχουν δυσανεξία στη φτώχεια και κάνουν οτιδήποτε περνάει από το χέρι τους για να την καταπολεμήσουν. Σε αυτές τις κοινωνίες, ο πλούτος εκφράζεται κυρίως από το πλούσιο πλέγμα κοινωνικών δεσμών και σχέσεων, τη δυναμικότητα της αγοράς και της παραγωγής νέων υλικών και πολιτισμικών αγαθών, την αύξηση της παιδείας και του ανθρώπινου κεφαλαίου των πολιτών. Τα νομίσματα της Ευρώπης και των ΗΠΑ, που αποτυπώνουν τον πλούτο των εθνών τους, είναι ισχυρά για όλους τους παραπάνω λόγους, και θα παραμείνουν ισχυρά όσο οι θεσμοί που διέπουν τη χρήση τους είναι ενός κράτος δικαίου. Ο χρυσός που υπάρχει στο «χρυσό» διασκατομμύριο είναι ακριβώς αυτοί οι θεσμοί, τους οποίους η Δύση γενναιά δώρα προσέφερε και προσφέρει σε όλα τα έθνη του κόσμου. Καλώς ή κακώς δεν μπορεί να τους επιβάλει.

Όσες φορές επιχειρήσει κάτι τέτοιο, είτε στο απώτερο είτε στο πρόσφατο παρελθόν, απέτυχε παταγωδώς. Στο πολύ πρόσφατο παρόν μας, η τελευταία μεγάλη αποτυχία ονομάζεται «παγκοσμιοποίηση». Δυστυχώς, οι θεομοί της Δύσης βρήκαν πολύ ισχυρή αντίσταση από τις ντόπιες τυραννίες και τις τοπικές δυναστείες. Οι ανελεύθερες παραδόσεις τους αποδείχτηκαν απρόσβλητες στο φιλελεύθερο πνεύμα. Η αξία του χρήματος της δημοκρατίας είναι η αξία της δημοκρατίας. Ως τέτοιο το χρήμα αποτελεί και αυτό πολιτισμικό αγαθό, προϊόν του Δυτικού πολιτισμού. Όπως κάθε πολιτισμικό αγαθό, έτσι και το χρήμα έχει μια υλική και μια πνευματική διάσταση. Η δε αξία του έγκειται στην πνευματική του πλευρά, στον δημοκρατικό, θεσμικό, συλλογικό τρόπο δημιουργίας και κυκλοφορίας του. Οι τρεις τύραννοι της φωτογραφίας συσσωρεύουν ανεπαίσχυντα το υλικό χρήμα της Δύσης πολεμώντας λυσσώδως την πνευματική του αξία.

Ο κ. Παναγιώτης Χριστιάς είναι αν. καθηγητής πολιτικής και κοινωνικής φιλοσοφίας του Πανεπιστημίου Κύπρου.

Την προηγούμενη εβδομάδα δύο γεγονότα κέντρισαν το ενδιαφέρον μας στον παγκόσμιο μιντιακό ιστό. Μολονότι πρόκειται για μία φωτογραφία και μία δήλωση, η φωτογραφία αυτή και η δήλωση αυτή θέτουν ένα όριο ανάμεσα στον εικοστό πρώτο αιώνα, που μόλις ξεκινάει, και το πρόσφατο ιστορικό παρελθόν. Στη φωτογραφία που έκανε τον γύρο του κόσμου, βλέπουμε τους «ηγέτες» της Ρωσίας, της Τουρκίας και του Ιράν να ποζάρουν αυτάρεσκα στον φακό. Δύο άρθρα του ημερήσιου Τύπου παρακάτω διαβάζουμε τη δήλωση του Πούτιν ότι δεν θα επιτρέψει στο «χρυσό διασκατομμύριο», που αντιπροσωπεύει τον πλούτο της Ευρώπης και των ΗΠΑ, να μονοπωλήσουν τον παγκόσμιο πλούτο. Αυτό είναι και το νέο αφήγημα των τυράνων. Για τη φτώχεια των λαών τους ευθύνεται ακόμη μία φορά η Δύση, το «χρυσό διασκατομμύριο». Με την αποψη αυτή συντάσσονται και πολλοί ταγοί των ιδεολογικών άκρων στις δύο πλευρές του Ατλαντικού. Η εικόνα αυτή, συνοδευόμενη

από τη δήλωση του Πούτιν ως λεζάντα, θα μπορούσε να είναι γελοιογραφία, και ως τέτοια μόνο μπορεί να εκληφθεί από οποιονδήποτε δημοκράτη, είτε αποτελεί μέρος του χρυσού διασκατομμυρίου είτε όχι. Στα μάτια οποιουδήποτε ανθρώπου με κοινό νου, η ένδεια των λαών της Ρωσίας, της Τουρκίας και του Ιράν, η απελπιστική πολιτική και οικονομική κατάσταση τους, «φωβέρα και η σκλαβιά» που βαραίνει καθημερινά την κάθε τους ανδρα δεν προέρχονται από τη φιλελεύθερη Δύση, αλλά από τους αιμοσταγείς τυράννους που έχουν μονοπωλήσει την εξουσία και έχουν υφαρπάξει τον πλούτο των εθνών τους.

Θα είχε άραγε κάποιο νόημα να αποδείξει κανείς τα αυτονόητα; Ότι δηλαδή σε σκοταδιστικά πολιτισμικά περιβάλλοντα, όπως αυτά της Ρωσίας, του Ιράν και της Τουρκίας, σε έθνη που έχουν γαλουχηθεί από τον ορθόδοξο μυστικισμό—είτε σοβιετικό-κομμουνιστικό είτε ρωσικό-χριστιανικό—, τον ισλαμισμό ή τον νεο-ισλαμισμό, δεν μπορούν παρά να γεννηθούν τερατώδεις μορφές διακυβέρνησης, «ουλτανικού» τύπου, όπως έλεγε και ο Max Weber;

Νίκος Δένδιας *υπουργός Εξωτερικών Ελλάδας*

Ελπίζω σε βελτίωση μετά τις εκλογές στην Τουρκία

Επικίνδυνες οι γραφικότητες Μπακτσελί

Συνέντευξη στον **ΒΑΣΙΛΗ ΝΕΔΟ**

Την ελπίδα του ότι μετά τις εκλογές στην Τουρκία, ανεξαρτήτως αποτελέσματος, θα μπορούσαν να επικρατήσουν συνθήκες που ίσως επιτρέψουν να βελτιωθούν οι ελληνοτουρκικές σχέσεις εκφράζει με συνέντευξή του στην «Κ» ο υπουργός Εξωτερικών Νίκος Δένδιας. Σημειώνει, ωστόσο, ότι τα προβλήματα στις ελληνοτουρκικές σχέσεις δεν μπορεί να εξαφανιστούν ως διά μαγείας, ακόμα και αν το 2023 αλλάξει ο πρόεδρος της Τουρκίας. Επισημαίνει, μάλιστα, τη συστημική διείσδυση της ακροδεξιάς και εθνικιστικής ρητορικής στο επίκεντρο της τουρκικής πολιτικής σκηνής. Ο υπουργός Εξωτερικών κάνει και έναν συνολικό απολογισμό της τριετούς παρουσίας του στη Βασιλίσσης Σοφίας. Ενώ αναφερόμενος στις σχέσεις με τη Ρωσία υπογραμμίζει ότι η διάρρηξη τους δεν αποτελεί ελληνική επιλογή, τονίζοντας, μάλιστα, τις προσπάθειες που ο ίδιος είχε κάνει για τη βελτίωσή τους πριν από την έναρξη του πολέμου στην Ουκρανία.

– Έχουν περάσει πέντε μήνες από τη ρωσική εισβολή στην Ουκρανία. Δεν διαφαίνεται σύντομος τερματισμός των εχθροπραξιών. Παράλληλα αυξάνεται η πίεση στους Ευρωπαίους πολίτες. Η Ελλάδα πήρε σαφή θέση. Μήπως, όμως, επικρατούν δεύτερες σκέψεις; Μήπως η διάρρηξη των σχέσεων με τη Ρωσία αποβεί εις βάρος μας;

– Κύριε Νέδο, σας ευχαριστώ για την ερώτηση αυτή. Η απόφαση στο ερώτημα αυτό είναι σαφής. Πρέπει να κατανοήσουμε ότι η ρωσική εισβολή στην Ουκρανία ανέτρεψε τα δεδομένα του μεταψυχροπολεμικού κόσμου στην Ευρώπη, αλλά και ευρύτερα. Πλέον, δυστυχώς, βρισκόμαστε μπροστά στη δημιουργία μιας νέας «σιδηράς κουρτίνας», η οποία χωρίζει την Ευρώπη, για να μου επιτρέψετε να παραφράσω τη γνωστή ρήση του Ουίνστον Τσόρτσιλ. Η ουσιαστική διαφορά με την εποχή εκείνη είναι ότι δεν πρόκειται για έναν ιδεολογικό διχασμό, αλλά για έναν δικασμό αρχών και αξιών. Από τη μία πλευρά έχουμε τις χώρες που ασπάζονται αρχές όπως ο σεβασμός στο Διεθνές Δίκαιο, την εδαφική ακεραιότητα και την κυριαρχία όλων των κρατών, τα ανθρώπινα δικαιώματα, τη Δημοκρατία. Και από την άλλη, χώ-

ρες που βεβαίως είτε δεν ασπάζονται τις θέσεις αυτές, είτε τηρούν επιμφοτεριζούσα στάση.

Η θέση της Ελλάδας ήταν και παραμένει σαφής. Δεν κάνουμε εκπτώσεις στις αρχές πάνω στις οποίες έχουμε οικοδομήσει την πολιτική μας. Το ίδιο πράττει και το σύνολο των κρατών-μελών της Ε.Ε. Και αναγνωρίζουμε ότι υπάρχει ένα βαρύ τίμημα για την πολιτική αυτή. Αλλά το τίμημα που θα πληρώναμε θα ήταν πολύ βαρύτερο εάν δεν είχαμε τηρήσει αυτή τη στάση αρχής. Επειδή, όμως, αναφερθήκατε στη Ρωσία, επιτρέψτε μου να κάνω τρεις παρατηρήσεις.

Πρώτον. Από τη στιγμή που ανέλαβε καθήκοντα η κυβέρνηση Μητσοτάκη κατέβαλε μεγάλες προσπάθειες για τη βελτίωση των διμερών σχέσεων με τη Ρωσία. Δυστυχώς, όμως, οι σχέσεις αυτές έχουν διαρραγεί, αλλά όχι με δική μας υπαιτιότητα.

Δεύτερον. Η Ελλάδα ανέκαθεν στήριζε τη συμμετοχή της Ρωσίας σε ένα «κοινό ευρωπαϊκό σπίτι», για να δανειστώ τη φράση του Μιχαήλ Γκορμπατσόφ. Πιστεύουμε ότι η Ρωσία πρέπει να αποτελεί μέρος και μέλος της Ευρωπαϊκής Αρχιτεκτονικής Ασφαλείας. Αλλά σεβόμενοι τους θεμελιώδεις κανόνες, κάτι που δεν ισχύει σήμερα.

Τρίτον. Η Ελλάδα έχει παραδοσιακούς ιστορικούς, πολιτιστικούς και θρησκευτικούς δεσμούς με τη Ρωσία. Η Ρωσία είναι η πατρίδα συγγραφέων, ποιητών και μουσουργών παγκοσμίου εμβέλειας. Δεν θα σταματήσουμε να διαβάζουμε Τολστόι, Ντοστογιέφσκι, Μαγιακόφσκι ή να ακούμε Τσαϊκόφσκι και Προκόφιεφ λόγω της εισβολής στην Ουκρανία. – Πριν από λίγες ημέρες εμφανίστηκε ακόμα ένας χάρτης, αυτή τη φορά από τον ακροδεξιό Ντεβλέτ Μπακτσελί, κυβερνητικό εταίρο του Ρετζέπ Ταγίπ Ερντογάν. Θεωρείτε ότι υφίσταται πραγματικός κίνδυνος;

– Αναφορικά με τον χάρτη «Μπακτσελί» έχει τοποθετηθεί το υπουργείο Εξωτερικών, και βεβαίως ο πρωθυπουργός. Υπό άλλες συνθήκες, ένα παρόμοιο συμβάν θα το χαρακτηρίζαμε γραφικό ή φαιδρό. Όμως, στο πλαίσιο του κλίματος που τείνει να επικρατήσει, καθίσταται ανησυχητικό και επικίνδυνο, ιδίως προερχόμενο από κυβερνητικό εταίρο. Εντάσσεται στην κλιμάκωση της εθνικιστικής ρητορικής στη γείτονα εναντίον της χώρας μας. Ρητορική η οποία δεν περιορίζεται

«Από την ανάληψη των καθηκόντων μου, έχω επισκεφθεί 62 χώρες, έχω πραγματοποιήσει 1.123 διεθνείς επαφές και έχουμε υπογράψει 215 διεθνείς συμφωνίες. Σκοπός είναι η αναβάθμιση του ρόλου της Ελλάδας και η διεύρυνση των συμμαχιών της, καθώς και η θωράκιση της από κάθε απειλή», λέει ο κ. Δένδιας.

“

Η Ρωσία πρέπει να αποτελεί μέρος και μέλος της Ευρωπαϊκής Αρχιτεκτονικής Ασφαλείας. Αλλά σεβόμενη τους θεμελιώδεις κανόνες, κάτι που δεν ισχύει σήμερα.

“

Μέχρι την 30ή Ιουνίου, η τουρκική πολεμική αεροπορία πραγματοποίησε 3.954 παραβιάσεις και 136 υπερπτήσεις άνωθεν ελληνικού εδάφους. Δεν απαιτείται περαιτέρω σχολιασμός.

σε τμήμα κυβερνητικών κύκλων, αλλά δείχνει να την ενστερνίζεται και μέρος της αντιπολίτευσης. Εκτιμάμε ότι η ρητορική αυτή είναι εν μέρει συνυφασμένη με τη διαφαινόμενη πόλωση στο εσωτερικό της Τουρκίας ενόψει των εκλογών το 2023.

Πάντως, όσοι πιστεύουν ότι το πρόβλημα στις σχέσεις Ελλάδας - Τουρκίας είναι ο πρόεδρος της γείτονας χώρας και ότι αν φύγει από το προσκήνιο θα εξαφανιστούν οι προκλήσεις ως διά μαγείας, πλανώνται. Το ζήτημα δεν είναι, δεν ήταν ποτέ, προσωπικό. Η έξαρση του εθνικισμού κινδυνεύει να διαχυθεί πλέον και στην τουρκική κοινωνία, μεγάλο μέρος της οποίας διέκειτο φιλικά προς τη χώρα μας.

Είναι μια πρόσφατη αλλαγή που αποτυπώνεται και στις έρευνες. Εν αντιθέσει με την προσωπική μου εμπειρία πριν από λίγα χρόνια. Δεν θα ξεχάσω ποτέ τη φιλοξενία των Τούρκων πολιτών, όταν βρέθηκαν στην Κωνσταντινούπολη το 2019, στο πλαίσιο ιδιωτικής επίσκεψης.

Παρά την αλλαγή κλίματος την οποία παρατηρούμε, θεωρώ ότι, ακόμα, ένα μεγάλο μέρος της τουρκικής κοινωνίας προσβλέπει σε ένα ευρωπαϊκό μέλλον. Όμως, υπό τις παρούσες συνθήκες δεν διαφαίνεται περιθώριο ουσιαστικής βελτίωσης των διμερών σχέσεων. Παράλληλα, ο τουρκικός αναθεωρητισμός εφευρίσκει συνεχώς νέες θεωρίες. Θέσεις οι οποίες αρχικά παρουσιάζονταν ως ακραίες και φαιδρές, όπως η «Γαλάζια Πατρίδα», η σύνδεση της αποστρατιωτικοποίησης των νησιών με την κυριαρχία τους, σταδιακά εντάσσονται στο επίσημο δόγμα του τουρκικού κράτους. Ωστόσο είναι θετικό ότι ακόμα και οι πλέον δύσπιστοι σύμμαχοι και εταίροι μας αναγνωρίζουν το παράλογο και απαράδεκτο των τουρκικών αξιώσεων. Το διαπιστώνω κάθε φορά που δείχνω τον επίμαχο χάρτη σε ομολόγους μου, οι οποίοι αντιλαμβάνονται τον πλήρη παραλογισμό της τουρκικής θέσης. – Οι Τούρκοι αξιωματούχοι κατηγορούν την Ελλάδα ως υποκρινόμενη, καθώς, όπως λένε, η τουρκική αεροπορία απλώς απαντάει στις υπερπτήσεις της Πολεμικής Αεροπορίας πάνω από τουρκικό έδαφος. Πώς αντιδράτε στις αιτιάσεις αυτές;

– Η τουρκική προκλητικότητα υπερβαίνει όχι μόνο τους κανόνες του Διεθνούς Δικαίου, αλλά και τα ίδια τα όρια της λογικής. Λειτουργώντας πάντα ψυχραίμα και αποφασιστικά, έχουμε εντείνει το τελευταίο διάστημα την εκστρατεία ενημέρωσης των συμμάχων, εταίρων και της διεθνούς κοινής γνώμης. Καθώς αναφερόμαστε σε παραβιάσεις και υπερπτήσεις, να μιλήσουμε με αριθμούς. Μέ-

χρι την 30ή Ιουνίου, η τουρκική πολεμική αεροπορία πραγματοποίησε 3.954 παραβιάσεις και 136 υπερπτήσεις άνωθεν ελληνικού εδάφους. Δεν απαιτείται περαιτέρω σχολιασμός.

– Τα τελευταία χρόνια υπάρχει μια διαρκής συζήτηση για τις ελληνοτουρκικές σχέσεις που συχνά καταλήγει στο απλοϊκό συμπέρασμα ότι μια αντιπαράθεση είναι, τελικά, αναπόφευκτη. Υπάρχει μια, έστω μικρή, προοπτική βελτίωσης των σχέσεων;

– Κύριε Νέδο, επιθυμούμε ειλικρινά να υπάρχουν ανοικτοί δίαυλοι επικοινωνίας με την Αγκυρα. Εξακολουθούμε να προσβλέπουμε σε έναν εποικοδομητικό διάλογο. Θεωρούμε ότι λύση υφίσταται και ότι είναι εφικτή. Για να επιτευχθεί, όμως, αυτή η λύση, η Τουρκία οφείλει να πάψει να παραβιάζει θεμελιώδεις κανόνες του Διεθνούς Δικαίου και του Δικαίου της Θάλασσας. Δεν ζητάμε κάτι εξωπραγματικό. Ζητάμε η Τουρκία να εφαρμόσει τις αρχές και τις αξίες που οφείλουν να σέβονται όλα τα κράτη που έχουν προσυπογράψει τον Χάρτη του ΟΗΕ, τη Συνθήκη του ΝΑΤΟ και οραματίζονται να ενταχθούν στην Ε.Ε.

Μέσα σε αυτό το ιδιαίτερα αρνητικό κλίμα θα ήθελα, όμως, να εκφράσω μια νότα αισιοδοξίας. Ευελπιστώ ότι μετά τις εκλογές στην Τουρκία, ανεξαρτήτως εκλογικού αποτελέσματος, θα επικρατήσουν συνθήκες οι οποίες θα μπορούσαν να επιτρέψουν σταδιακή βελτίωση των σχέσεων. Οι ελληνοτουρκικές σχέσεις δεν ήταν πάντα και δεν πρέπει να είναι ανταγωνιστικές. Δεν πρέπει να λοσιμονούμε τις περιόδους αρμονίας, όσο βραχείες και εάν ήταν αυτές. Όπως τη δεκαετία του '30, όταν υπογράφηκε το σύμφωνο φιλίας μεταξύ Βενιζέλου και Ατατούρκ. Ή στις αρχές της δεκαετίας του '50, όταν οι δύο χώρες μαζί πολέμησαν στον πόλεμο της Κορέας και στη συνέχεια εντάχθηκαν στο ΝΑΤΟ.

Στυλοβάτης σταθερότητας

– Βρίσκεστε στη θέση του υπουργού Εξωτερικών εδώ και τρία χρόνια. Έχει αλλάξει η πολιτική μας; Έχουν επιτευχθεί οι στόχοι που θέσατε;

– Οι βασικές αρχές της ελληνικής εξωτερικής πολιτικής, όπως τις περιέγραφα νωρίτερα, παραμένουν σταθερές. Η πολιτική μας δεν ετεροκαθορίζεται από τις αμφιπλαντεύσεις της τουρκικής εξωτερικής αλλά και εσωτερικής πολιτικής. Είμαστε κράτος-μέλος της Ε.Ε. και πορευόμαστε με αυτοπεποίθηση. Διευρύνουμε τους ορίζοντές μας και αναπτύσσουμε συμμαχίες και εταιρικές σχέσεις με όσες χώρες συμμερίζονται τις ίδιες αξίες. Επιγραμματικά, επιτρέψτε μου να αναφέρω ότι, από την ανάληψη των καθηκόντων μου, έχω επισκεφθεί 62 χώρες, έχω πραγματοποιήσει 1.123 διεθνείς επαφές και έχουμε υπογράψει 215 διεθνείς συμφωνίες. Σκοπός είναι η προβολή της χώρας μας διεθνώς, η αναβάθμιση του ρόλου της και η διεύρυνση των συμμαχιών της, καθώς και η θωράκιση της από κάθε απειλή. Η Ελλάδα θεωρείται αξιόπιστος στυλοβάτης της σταθερότητας και της ασφάλειας στην περιοχή. Πιστεύω ότι έχουμε επιτύχει αρκετά και ότι πρέπει να αισθανόμαστε ικανοποιημένοι. Όμως, συνεχίζουμε. Την επόμενη εβδομάδα οργανώνουμε την εκδήλωση ενόψει της 9ης Διεθνούς Διάσκεψης «Our Ocean Greece 2024» από τη χώρα μας, θα υποδεχθούμε τους ομολόγους μου από την Γαμπόν και τη Γερμανία, θα μεταβώ στην Κύπρο και θα ακολουθήσουν εν συνεχεία το Βιετνάμ και η Καμπίτζη. Σε ένα διαρκώς μεταβαλλόμενο περιβάλλον, πρέπει να προσαρμοζόμαστε, αλλά και να οριοθετούμε τη θέση της χώρας.

Το στρατηγικό βάθος των σχέσεων μεταξύ Ελλάδας και ΗΠΑ

– Συμπληρώθηκαν 48 χρόνια από την έναρξη της τουρκικής εισβολής στην Κύπρο. Πόσο κοντά είμαστε σε πιθανή επανεκκίνηση αξιόπιστης διαδικασίας για την επίλυση του Κυπριακού;

– Δυστυχώς, όπως επισημαίνατε, 48 χρόνια από την τουρκική εισβολή, το Κυπριακό παραμένει άλυτο διεθνές ζήτημα παράνομης εισβολής και κατοχής. Η Ελλάδα, σε συντονισμό με την Κυπριακή Δημοκρατία, εργάζεται για την εξεύρεση μιας δίκαιης, λειτουργικής και βιώσιμης λύσης του. Η λύση αυτή δεν μπορεί να είναι παρά Δικονομική Διζωνική Ομοσπονδία, στο πλαίσιο που ορίζουν οι σχετικές αποφάσεις του Συμβουλίου Ασφαλείας των Ηνωμένων Εθνών. Δυστυχώς, οι απαράδεκτες και επίμονες αξιώ-

σεις της Τουρκίας και της τουρκοκυπριακής ηγεσίας περί μιας «λύσης δύο κρατών», όπως και οι παράνομες ενέργειες στα Βαρώσια, κινούνται απολύτως εκτός του πλαισίου της λύσης. Δεν αφήνουν περιθώριο αισιοδοξίας για την επανεκκίνηση μιας ουσιαστικής και αξιόπιστης διαπραγματευτικής διαδικασίας.

– Πριν από λίγες ημέρες ξεκίνησαν οι ενταξιακές διαπραγματεύσεις της Βόρειας Μακεδονίας και της Αλβανίας με την Ε.Ε. Θεωρείτε ότι η διαδικασία αυτή θα δώσει τη δυνατότητα να επιλυθούν και οι διμερείς διαφορές που απομένουν;

– Θα μου επιτρέψετε να επισημάνω την ιδιαίτερη ικανοποίησή μας για το γεγονός ότι έλαβε χώρα, επιτέλους, η πρώτη διακυ-

“

Σούδα και Αλεξανδρούπολη ενισχύουν την αποτρεπτική ικανότητα αντίστασης στους όποιους αναθεωρητισμούς αναφύονται στην περιοχή.

βερνητική διάσκεψη με την Αλβανία και τη Βόρεια Μακεδονία. Εργαστήκαμε και εμείς σκληρά για αυτό. Έχουμε τονίσει επανειλημμένα ότι η ευρωπαϊκή προο-

πητική των Δυτικών Βαλκανίων, ιδιαίτερα σε ένα ασταθές περιβάλλον, αποτελεί μονόδρομο για την ειρήνη, την ασφάλεια και τη σταθερότητα. Επίσης, τη στιγμή κατά την οποία αυξάνεται ο αριθμός των υποψηφίων προς ένταξη χωρών, είναι απαραίτητο να δοθεί ένα σαφές μήνυμα στις χώρες της περιοχής. Η Ελλάδα θα συνεχίσει να παραμένει αρωγός τους σε πολιτικό και σε τεχνικό επίπεδο. Βεβαίως, η γνωστή αιρεσιμότητα, όπως αυτή αποτυπώθηκε στα συμπεράσματα του Ευρωπαϊκού Συμβουλίου του Μαρτίου 2021, εξακολουθεί να ισχύει. Η ενταξιακή πορεία των κρατών θα εξαρτηθεί από την πλήρωση των κριτηρίων.

– Βρεθήκατε στη Σούδα, όπου πραγματοποιήθηκε άσκηση των

ελληνικών Ενόπλων Δυνάμεων με αμερικανικά F-35. Αξιωματούχοι των ΗΠΑ εκφράζουν την ικανοποίησή τους για την αραστή συνεργασία σε Αλεξανδρούπολη και Σούδα. Υπάρχουν περιθώρια περαιτέρω σύσφιγξης των σχέσεων με τις ΗΠΑ;

– Η πρόσφατη άσκηση στη Σούδα με τη συμμετοχή των αμερικανικών F-35 ήταν η πρώτη φορά που μοίρα τού εν λόγω αεροσκάφους προηγμένης γενιάς αναπτύχθηκε σε άλλη βάση. Και η πρώτη φορά που έγινε άσκηση με πραγματικά πυρά στην Ευρώπη. Τα στοιχεία αυτά από μόνα τους, σημειολογικά, υπογραμμίζουν το στρατηγικό βάθος των σχέσεων μεταξύ Ελλάδας και ΗΠΑ.

Η Αλεξανδρούπολη αποτελεί σημαντική νέα στρατηγική επι-

λογή. Ενεργειακός κόμβος, αλλά και σταθμός διακομιδής δυνάμεων για την ενίσχυση της ασφάλειας στις ανατολικές πτέρυγες του ΝΑΤΟ. Εισήλθε στον χάρτη ασφαλείας της χώρας και του ΝΑΤΟ διά του πρώτου πρωτοκόλλου τροποποίησης της Συμφωνίας Αμοιβαίας Αμυντικής Συνεργασίας (MDCA), που είχα την τιμή να υπογράψω.

Η Σούδα αποτελεί διαχρονικά στρατηγική επιλογή. Βρίσκεται πλάσιον τριών στενών από όπου περνά μεγάλο μέρος του παγκόσμιου εμπορίου, ήτοι του Γιβραλτάρ, του Βοσπόρου και του Σουέζ. Παράλληλα, οι τοποθεσίες αυτές ενισχύουν την αποτρεπτική ικανότητα αντίστασης στους όποιους αναθεωρητισμούς αναφύονται στην περιοχή.

MAN

ΚΡΥΣΤΑΛΛΙΑ ΖΗΣΙΟΠΟΥΛΟΥ

HEY
MISS
DEEJAY

ΤΟ ΠΡΩΤΟ ΑΝΤΡΙΚΟ ΠΕΡΙΟΔΙΚΟ ΤΗΣ ΚΥΠΡΟΥ | ΤΕΥΧΟΣ 161 | ΑΥΓΟΥΣΤΟΣ 2022

ΚΥΡΙΑΚΗ
31/07
ΜΕ ΤΗΝ

Η ΚΑΘΗΜΕΡΙΝΗ
THE KYPRIOI

Φαخرετίν Αλτούν, διευθυντής Επικοινωνίας της Τουρκικής Προεδρίας

Απαντάμε στις δικές σας υπερπτήσεις

Ο Κυριάκος Μητσοτάκης προσπαθεί να εμπλέξει τρίτα μέρη στις διμερείς σχέσεις – Να πείσει ότι είναι πολιτισμένος γείτονας

Συνέντευξη στον **ΜΑΝΩΛΗ ΚΩΣΤΙΔΗ**

Με τον διευθυντή Επικοινωνίας της Τουρκικής Προεδρίας Φαخرετίν Αλτούν συναντηθήκαμε στο σπίτι του στην Κωνσταντινούπολη. Μας υποδέχτηκε θερμά, ο διάλογός μας είχε μεγάλη διάρκεια και συζητήσαμε όλα τα θέματα που αφορούν τις ελληνοτουρκικές σχέσεις, τα σχέδια της Αγκυρας, για το μέλλον αλλά και τις εσωτερικές εξελίξεις της γειτονικής χώρας. Απάντησε σε όλα τα ερωτήματά μας με ήρεμο τρόπο, ακόμη κι όταν του εκφράσαμε τις θέσεις της Ελλάδας.

Ο κ. Αλτούν θεωρείται ένας από τους πιο στενούς συνεργάτες του Ρετζέπ Ταγίπ Ερντογάν. Σε κάθε δραστηριότητα του προέδρου της γειτονικής χώρας, σε κάθε συνάντηση και επικοινωνία του με τους ξένους ηγέτες είναι δίπλα του. Κάποιοι θεωρούν τον κ. Αλτούν έναν από τους σημαντικότερους ανθρώπους που βρίσκονται στην ηγετική ομάδα δίπλα στον κ. Ερντογάν.

Η συνέντευξη στην «Κ» είναι η πρώτη ενός αξιωματούχου της τουρκικής κυβέρνησης, κατόπιν της αυξημένης έντασης που κορυφώθηκε μετά τον Απρίλιο, τις υπερπτήσεις των τουρκικών μαχητικών, την επίσκεψη του κ. Μητσοτάκη στις ΗΠΑ και την απόφαση του κ. Ερντογάν να διακόψει κάθε επαφή με τον Έλληνα πρωθυπουργό. Τα μηνύματά και οι απόψεις του κ. Αλτούν ίσως έχουν αξία για να καταλάβουμε πώς βλέπει και διαβάζει η Αγκυρα τα γεγονότα και πώς θα κινηθεί το επόμενο διάστημα.

– Κύριε Αλτούν, η πρώτη ερώτηση που θα ήθελα να σας κάνω είναι να σχολιάσετε την απόφαση του προέδρου Ρετζέπ Ταγίπ Ερντογάν να διακόψει την επικοινωνία με τον Έλληνα πρωθυπουργό Κυριάκο Μητσοτάκη. Για ποιο λόγο αποφάσισε να μη συναντηθεί μαζί του κάνοντας τη δήλωση «δεν υπάρχει πια ο Μητσοτάκης για μένα»; Δεν θα ήταν χρήσιμο να υπάρξει διάλογος και επικοινωνία μεταξύ Αγκυρας και Αθηνas για τη μείωση της έντασης και τη βελτίωση των σχέσεων μεταξύ των δύο χωρών;

– Εμείς επιθυμούμε να έχουμε καλές σχέσεις με όλους τους γείτονές μας και να επικρατήσουν η ειρήνη και η σταθερότητα στην περιοχή μας. Ωστόσο δεν επιτρέπουμε σε κανέναν να εκμεταλλευθεί τις καλές μας προθέσεις προκειμένου να μη στραβώσουν τα πράγματα. Ο πρόεδρος μας είχε ήδη ανοίξει τους διαύλους του διαλόγου δίνοντας μια ευκαιρία στην

“

Η Ελλάδα θα βλάψει μόνο τον εαυτό της ανοίγοντας τις τρέχουσες διεθνείς συμφωνίες προς συζήτηση. Δεν θα ήταν σωστό αυτή η προειδοποίηση να ερμηνεύεται πως η Τουρκία απειλεί την Ελλάδα.

“

Αν η Τουρκία ήθελε να παίξει ένα παιχνίδι τόσο επικίνδυνο όσο η Ελλάδα, θα είχατε δει τουρκικά πολεμικά αεροσκάφη στον ουρανό της Αττικής.

κυβέρνηση Μητσοτάκη. Ο Έλληνας πρωθυπουργός δεν άδραξε αυτή την ευκαιρία. Παρά το γεγονός ότι υποσχέθηκε να μην εμπλακούν τρίτοι στις διμερείς σχέσεις, έστειλε στις ΗΠΑ μηνύματα κατά της Τουρκίας. Έτσι έληξε η πίστωση που του έδωσε η Αγκυρα. Θα ήθελα να εκφράσω ξεκάθαρα ότι, παρόλο που η Τουρκία βρίσκεται συνεχώς στην επικαιρότητα της Ελλάδας, η Ελλάδα δεν έχει ανάλογη βαρύτητα στην επικαιρότητα της Τουρκίας. Η Ελλάδα βλέπτε μόνο τον εαυτό της όταν με μικρούς υπολογισμούς ή στριμωμένη σε τρίτες χώρες εναντιώνεται κατά της Τουρκίας. Ομοίως, η επίλυση διαφορών στο πλαίσιο της διπλωματίας και του διεθνούς δικαίου θα είναι πρωτίστως προς το συμφέρον του ελληνικού λαού.

– Πιστεύετε ότι θα υπάρξει μια νέα συνάντηση Ερντογάν - Μητσοτάκη το επόμενο διάστημα, εάν δημιουργηθούν οι απαραίτητες προϋποθέσεις;

– Δεν νομίζω ότι θα υπάρξει τέτοια συνάντηση υπό τις παρούσες

Ο Φαخرετίν Αλτούν θεωρείται ένας από τους πιο στενούς συνεργάτες του Ταγίπ Ερντογάν. Βρίσκεται δίπλα στον Τούρκο πρόεδρο σε κάθε συνάντηση ή επικοινωνία με ξένους ηγέτες.

συνθήκες. Ο Μητσοτάκης σπατάλησε την ευκαιρία που του έδωσε η Τουρκία. Ως αποτέλεσμα, ικανοποίησε τους κύκλους που τροφοδοτούνται από την ένταση. Οι πόροι της Ελλάδας δεν θα καταναλωθούν για την παιδεία και τον πολιτισμό, αλλά για τα εξοπλιστικά. Φτάσαμε σε αυτό το σημείο εξ ολοκλήρου λόγω των επιλογών της κυβέρνησης Μητσοτάκη. Ο Έλληνας πρωθυπουργός χρειάζεται να επιδείξει μεγάλη προσπάθεια προκειμένου να πείσει την Τουρκία ότι είναι ειλικρινής στο να συμπεριφέρεται ως πολιτισμένος γείτονας.

– Κάποιοι εκπρόσωποι στο αμερικανικό Κογκρέσο υποστηρίζουν ότι η Τουρκία θα προσαρτήσει τη Βόρεια Κύπρο, δηλαδή ότι θα είναι πλέον τουρκικό έδαφος. Ο βουλευτής του CTP Ονγκούν Ταλάτ μίλησε για «προσπάθεια προσαρτήσεων, που όμως δεν έχει ανακοινωθεί». Οι ειδήσεις αυτές καλύπτονται ευρέως στον ελληνικό και τον ελληνοκυπριακό Τύπο. Η τουρ-

κική κυβέρνηση έχει τέτοιο σχέδιο;

– Όσοι ενοχλούνται από τη σύσφιγξη των σχέσεων της Τουρκίας με την «Τουρκική Δημοκρατία της Βόρειας Κύπρου» προβάλλουν συνεχώς νέους ισχυρισμούς. Και ο σκοπός τους είναι ο δικασμός την τουρκοκυπριακής κοινότητας και η απομάκρυνση των Τουρκοκυπρίων από την Τουρκία.

Όπως γνωρίζετε, η Τουρκία αναγνωρίζει την «Τουρκική Δημοκρατία της Βόρειας Κύπρου» ως κυρίαρχο κράτος και τάσσεται υπέρ της λύσης δύο κρατών στην Κύπρο. Ο κύριος λόγος είναι ότι οι Ελληνοκύπριοι απορρίπτουν μια λύση, παρ' όλα τα καλοπροαίρετα βήματα που έγιναν, και ότι δεν έχουμε καμία απτή ένδειξη πως τα εγκλήματα που διαπράχθηκαν κατά των Τουρκοκυπρίων τον περασμένο αιώνα δεν θα επαναληφθούν.

Η διεθνής κοινότητα, η οποία δεν τοποθετείται ανοιχτά κατά των απάνθρωπων και παράνομων εμπάργκο που επιβάλλει η ελληνοκυπριακή διοίκηση (σ.σ. Κυπριακή Δημοκρατία) στον τουρκοκυ-

πριακό λαό, και αγνοεί ακόμη και τα κατοχυρωμένα δικαιώματα του τουρκοκυπριακού λαού, δεν έχει δικαίωμα να έχει λόγο στις σχέσεις μεταξύ Τουρκίας και «ΤΔΒΚ» όπως τη συμφέρε.

Κανένας, ό,τι και αν πει, δεν έχει τη δύναμη να αποδυναμώσει τον εξαιρετικό δεσμό μεταξύ των Τουρκοκυπρίων, που αποτελούν αναπόσπαστο κομμάτι του τουρκικού έθνους, και της Τουρκίας.

– Υπάρχει κάποια πληροφορία για το πού θα διεξαγάγει έρευνα το νέο γεωτρύπανο «Abdülhamit Han»; Θα μπορούσε να προκύψει το ενδεχόμενο νέας έντασης;

– Όπως γνωρίζετε, η Τουρκία έχει κάνει σοβαρά βήματα στον τομέα της ενέργειας τα τελευταία χρόνια. Τερματίσαμε την εξάρτησή μας από το εξωτερικό σε αυτό το θέμα αγοράζοντας γεωτρύπανα. Αρχίσαμε να τοποθετούμε τους υποθαλάσσιους αγωγούς που θα μεταφέρουν το αέριο που βρήκαμε στη Μαύρη Θάλασσα από τη θάλασσα στη στεριά. Όλα αυτά πραγματοποιήθηκαν χάρη στην αποφασιστικότητα και στο όραμα του προέδρου μας. Το πού θα επιχειρήσουν τα γεωτρύπανά μας καθορίζεται από τις αποφάσεις που θα λάβει μόνη της η Τουρκία, ως κυρίαρχο κράτος. Δεν πρέπει να ενοχλείται κανείς από τις δραστηριότητες που θα διεξαγάγει η Τουρκία με τα δικά της γεωτρύπανα σύμφωνα με το διεθνές δίκαιο.

Η Τουρκία δηλώνει ότι η Ελλάδα έχει παραβιάσει το καθεστώς των νησιών και λέει «εάν η Ελλάδα δεν κάνει πίσω σε αυτές τις παραβιάσεις, θα ανοίξουμε τη συζήτηση για την κυριαρχία των νησιών». Υπάρχει επίσης επιστολή στον ΟΗΕ γι' αυτό το θέμα.

– Ισχύει ακόμη αυτή η στάση; Καθώς η ελληνική πλευρά δηλώνει ότι αυτή η στάση αποτελεί απειλή για την εδαφική της ακεραιότητα.

– Όπως γνωρίζετε, σύμφωνα με τη Συνθήκη της Λωζάννης (1923) και τη Συνθήκη Ειρήνης των Παρισίων (1947), ορισμένα νησιά έλαβαν το καθεστώς αποστρατιωτικοποιημένων χαρακτήρα. Εδώ και πολλά χρόνια βλέπουμε ότι η Ελλάδα παραβιάζει διεθνείς συμφωνίες στρατιωτικοποιώντας αυτά τα νησιά. Η Τουρκία προειδοποιεί επίσης ότι η Ελλάδα θα βλάψει μόνο τον εαυτό της ανοίγοντας τις τρέχουσες διεθνείς συμφωνίες προς συζήτηση. Δεν θα ήταν σωστό αυτή η προειδοποίηση να ερμηνεύεται πως στα καλά καθούμενα η Τουρκία απειλεί την Ελ-

λάδα. Ομοίως, το να πιστεύει κανείς ότι η Τουρκία δεν θα μιλήσει ενάντια στα παράνομα βήματα της Ελλάδας σε ένα τέτοιο θέμα σημαίνει ότι δεν έχει καταλάβει την Τουρκία.

– Γιατί η ομιλία του Έλληνα πρωθυπουργού στο αμερικανικό Κογκρέσο και η επίσκεψή του στις ΗΠΑ προκάλεσαν την αντίδραση της Αγκυρας;

– Το θέμα εδώ δεν είναι ότι ο Έλληνας πρωθυπουργός πάει στις ΗΠΑ ή σε άλλη χώρα. Παρά τις υποσχέσεις του προς την Τουρκία, προσπαθεί να εμπλέξει τρίτα μέρη στις διμερείς σχέσεις. Μπορεί να πιστευτεί ότι η Ελλάδα έχει ωφεληθεί από παρόμοιους ελιγμούς στο παρελθόν. Ωστόσο πρέπει να γίνει κατανοητό ότι η Τουρκία δεν είναι πλέον η παλιά Τουρκία.

– Κύριε Αλτούν, σύμφωνα με ρεπορτάζ της «Κ», τουρκικά πολεμικά αεροσκάφη πέταξαν πάνω από τα ελληνικά νησιά 120 φορές το πρώτο τετράμηνο του 2022 και παραβίασαν τον ελληνικό εναέριο χώρο 2.377 φορές. Υπάρχει μεγάλη αύξηση σε σχέση με το 2021. Θα θέλαμε τα σχολία σας σχετικά με αυτό.

– Κατ' αρχάς πρέπει να πω ότι μου φαίνεται περίεργο το γεγονός ότι μια εφημερίδα όπως η «Κ» δεν ρωτάει τις ελληνικές αρχές για τις παραβιάσεις του τουρκικού εναέριου χώρου από ελληνικά αεροσκάφη. Η Ελλάδα είναι η πλευρά που κλιμακώνει την ένταση στο Αιγαίο εδώ και αρκετούς μήνες. Επιτρέψτε μου να σας δώσω ένα συγκεκριμένο παράδειγμα: ελληνικά αεροσκάφη έφτασαν στην ηπειρωτική μας χώρα στις 27 Απριλίου. Παραβίασαν τον εναέριο χώρο μας στις περιοχές Ντάτσα, Ντίντιμ και Νταλάμαν. Αυτά δεν τα ισοχυρίζαστε εμείς. Μιλάμε για συγκεκριμένα παραδείγματα όπου μοιραζόμαστε εικόνες ραντάρ με συμμαχικές χώρες. Και η Τουρκία απαντάει στις προβοκάτσιες της Ελλάδας. Επιτρέψτε μου να εξηγήσω το γεγονός της 27ης Απριλίου προκειμένου οι αναγνώστες σας να το οπτικοποιήσουν: Αν η Τουρκία ήθελε να παίξει ένα παιχνίδι τόσο επικίνδυνο όσο η Ελλάδα, θα είχατε δει τουρκικά πολεμικά αεροσκάφη στους ουρανούς της Αττικής. Αλλά δεν έχουμε τέτοιο μέλημα. Δεν ήμασταν και δεν θα είμαστε η πλευρά που αυξάνει την ένταση. Ωστόσο έχουμε τα μέσα και τις δυνατότητες να απαντήσουμε σε κάθε κίνηση.

Το αίτημά μας για την αγορά F-16 θα εγκριθεί από το Κογκρέσο

– Η Βουλή των Αντιπροσώπων των ΗΠΑ ενέκρινε το νομοσχέδιο που περιορίζει την πώληση νέων πολεμικών αεροσκαφών F-16 και κιτ εκσυγχρονισμού F-16 στην Τουρκία. Υπάρχουν όροι που σχετίζονται με την Ελλάδα. Η άποψή σας; Πιστεύετε ότι η Τουρκία θα μπορέσει να αγοράσει αυτά τα αεροπλάνα;

– Η διαδικασία συνεχίζεται. Τους τελευταίους μήνες πραγματοποιήθηκαν στην Αγκυρα τεχνικές συναντήσεις μεταξύ των στρατιωτικών μας αρχών και των ομολόγων τους των ΗΠΑ σχετικά με το αίτημα προμήθειας και εκσυγχρονισμού των F-16 και επιτεύχθηκε η απαραίτητη πρόοδος σε αυτό το επίπεδο στη διαδικασία. Η κυβέρνηση των ΗΠΑ αξιολογεί επίσης θετικά το αίτημά μας από πολιτική άποψη. Στην πραγματικότητα, η απαντητική επιστολή που εστάλη από το υπουργείο Εξωτερικών των ΗΠΑ σε ορισμένα μέλη του Κογκρέσου που αντιτάχθηκαν στο αίτημά μας για τα F-16 τον Μάρτιο το καταδεικνύει ξεκάθαρα. Ομοίως, ο πρόεδρος Μπάιντεν έδειξε

Είναι προφανές από ποιο σημείο παρέλαβε ο Ερντογάν την Τουρκία πριν από 20 χρόνια και πού την έχει φτάσει σήμερα. Το έθνος μας γνωρίζει τι σημαίνει να έχεις πραγματικούς ηγέτες σε αυτή την εποχή χάους.

την ξεκάθαρη υποστήριξή του σε αυτό το θέμα με τις δηλώσεις που έκανε κατά την τελευταία σύνοδο κορυφής του ΝΑΤΟ. Σε αυτό το πλαίσιο, όπως τονίζουν οι Αρχές των ΗΠΑ, το αίτημά μας έχει επίσης μεγάλη σημασία τόσο όσον αφορά τις αποτρεπτικές και αμυντικές δυνατότητες του ΝΑΤΟ όσο και τη διαλειτουργικότητα της Συμμαχίας. Από αυτή την άποψη, πιστεύουμε ότι η διοίκηση θα προβεί στις απαραίτητες ενέργειες προκειμένου το αίτημά μας να εγκριθεί από το Κογκρέσο

Ο κ. Αλτούν υποδέχθηκε στο σπίτι του στην Κωνσταντινούπολη τον ανταποκριτή της «Καθημερινής» Μανώλη Κωστίδη.

και έτσι η διαδικασία να ολοκληρωθεί το συντομότερο δυνατόν.

– Υπάρχει πιθανότητα πρόωγων εκλογών στην Τουρκία; Ο κ. Ερντογάν ανακοίνωσε την υποψηφιότητά του. Πώς αξιολογείτε τον συνασπισμό των έξι κομμάτων; Ποιος πιστεύετε ότι θα είναι ο υποψήφιος της αντιπολίτευσης;

– Ο πρόεδρος μας έχει απαντήσει προσωπικά σε αυτό το ερώτημα πολλές φορές και δήλωσε ξεκάθαρα ότι οι εκλογές του 2023

θα γίνουν στην ώρα τους. Είναι προφανές από ποιο σημείο παρέλαβε ο αξιότιμος πρόεδρος μας την Τουρκία πριν από 20 χρόνια και πού την έχει φτάσει σήμερα. Ο Ρετζέπ Ταγίπ Ερντογάν είναι ένας ηγέτης που έχει αντιμετωπίσει πολλές απόπειρες πραξικοπήματος, εγκλήματα και ξένα κέντρα κηδεμονίας, καθώς και τις προσπάθειες διαμόρφωσης της πολιτικής. Να είστε βέβαιοι, το τουρκικό έθνος γνωρίζει πολύ καλά τι σημαίνει να έχεις πραγματικούς

ηγέτες σε αυτή την εποχή χάους που βρίσκεται ο κόσμος.

– Τι άλλαξε στην Τουρκία μετά την απόπειρα στρατιωτικού πραξικοπήματος στις 15 Ιουλίου 2016; Υπάρχει επίσης η άποψη στα δυτικά ΜΜΕ ότι η Τουρκία πηγαίνει σε μια πιο αυταρχική διακυβέρνηση. Θα θέλαμε τη γνώμη σας. Θα μπορούσατε επίσης να σχολιάσετε το γεγονός ότι ο αγώνας κατά της FETO (γκιουλενιστές) συμπεριελήφθη στη συμφωνία για την ένταξη της Σουδίας και της Φινλανδίας για πρώτη φορά στη σύνοδο κορυφής του ΝΑΤΟ τον Ιούνιο;

– Μετά την προδοτική απόπειρα πραξικοπήματος της 15ης Ιουλίου, η Τουρκία σημείωσε σοβαρά βήματα ιδιαίτερα στην εθνική ασφάλεια. Διεισδύοντας στους πιο στρατηγικούς θεσμούς του κράτους, τα μέλη της FETO σμποτάρισαν πολλές κρίσιμες δραστηριότητες, ειδικά την καταπολέμηση της τρομοκρατίας. Μετά την απόπειρα πραξικοπήματος, ο εντοπισμός των μελών της οργάνωσης και η απομάκρυνσή τους

από όλους τους τομείς, ιδιαίτερα από το δημόσιο, ήταν θέμα εθνικής ασφαλείας. Ο χαρακτηρισμός αυτών της προσπάθειας ως αυταρχισμού δεν μπορεί να ερμηνευθεί παρά μόνο ότι όλοι προβάλλουν τον εν λόγω ισχυρισμό έχουν όφελος στο να βρίσκονται αυτοί οι άνθρωποι στη συγκεκριμένη θέση.

Ζητήσαμε από τη Σουδία και τη Φινλανδία να κάνουν συγκεκριμένα βήματα, όχι μόνο για την οργάνωση FETO, αλλά και για το PKK και το συριακό του παράρτημα YPG. Τελικά, οι συνομιλητές μας αποδέχθηκαν αυτές τις θεμιτές απαιτήσεις και τα καταγράψαμε στο τριμερές μνημόνιο. Φυσικά, το γεγονός ότι η καταπολέμηση της FETO περιλαμβάνεται σε ένα τέτοιο έγγραφο αντικατοπτρίζει τη διπλωματική επιτυχία της Τουρκίας. Με βάση αυτό, εγκρίναμε μια πρόσκληση προς αυτές τις δύο χώρες στη σύνοδο κορυφής της Μαδρίτης. Από την άλλη πλευρά, η ένταξη της Σουδίας και της Φινλανδίας στο ΝΑΤΟ εξαρτάται από την εκπλήρωση των δεσμεύσεων που ανέλαβαν στο τριμερές μνημόνιο.

«Με το ίδιο σχήμα μέχρι τις κάλπες»

Τέλος στα σενάρια για ανασχηματισμό
βάζει ο Κυριάκος Μητσοιάκης

Του **Κ. Π. ΠΑΠΑΔΙΟΧΟΥ**

Τέλος στα σενάρια περί ανασχηματισμού της κυβέρνησης αμέσως μετά την επερχόμενη θερινή ανάπαυλα, που αποτελούσαν μόνιμη σταθερά στη δημόσια πολιτική συζήτηση στο περιβάλλον της Βουλής αλλά και στα υπουργικά γραφεία, έθεσε μιλώντας σε στενούς συνεργάτες του ο Κυριάκος Μητσοτάκης. Μάλιστα, ο πρωθυπουργός φέρεται να διευκύνει πως δεν πρόκειται να προχωρήσει σε αλλαγές στο κυβερνητικό σχήμα ούτε σε δεύτερο χρόνο, αλλά θα ολοκληρώσει την τετραετία με την παρούσα κυβέρνηση.

«Δεν έχω πρόθεση να κάνω κανέναν ανασχηματισμό. Ξέρουμε ότι ο χειμώνας θα είναι δύσκολος. Ετοιμαζόμαστε για να αντιμετωπίσουμε τις προκλήσεις, να συνεχίσουμε τις μεταρρυθμίσεις και να σταθούμε δίπλα στους πολίτες. Ο κόσμος έχει ανάγκη από σταθερότητα. Κοιτάξτε τι γίνεται γύρω μας», είπε σύμφωνα με πληροφορίες ο κ. Μητσοτάκης στους συνεργάτες του. Ενώ αμέσως μετά πρόσθεσε: «Βαδίζουμε στον τέταρτο χρόνο, έχουμε πολλή δουλειά μπροστά μας μέχρι τη λήξη της κυβερνητικής θητείας και οι υπουργοί πρέπει να είναι αφοσιωμένοι στα καθήκοντά τους. Θα πάμε στις εκλογές με το ίδιο σχήμα».

Η επιλογή του πρωθυπουργού να «κάψει» τα σενάρια του ανασχηματισμού αποτελεί εν πολλοίς λογική συνέχεια της απόφασης να μην εκπαιδευτεί το «ξέφωτο» του φθινοπώρου προκειμένου να οδηγήσει τη χώρα σε πρόωρες εκλογές σε ένα δεδομένα ευνοϊκό για τον ίδιο πολιτικό περιβάλλον. Ο κ. Μητσοτά-

κης προέταξε, τότε, την ανάγκη η χώρα να κινηθεί σε συνθήκες σταθερότητας παρά το όποιο κόστος μπορεί να επισφραγίσει για την κυβέρνηση ο δύσκολος χειμώνας που έρχεται, απόφαση που «δικαιώνεται» στην πράξη, όπως καταδεικνύουν οι εξελίξεις στην Ιταλία. Με το ίδιο σκεπτικό, ο πρωθυπουργός αγνοεί και τα όποια πρόσκαιρα επικοινωνιακά οφέλη θα είχε το «ανάκατεμα» της κυβερνητικής τράπουλας.

Τα χρονικά περιθώρια

Είναι προφανές ότι η κυβέρνηση από τον Σεπτέμβριο θα έχει ωφέλιμο χρόνο 7-8 μηνών μέχρι την προκήρυξη των επερχόμενων διπλών εκλογών. Σε περίπτωση αλλαγών στο κυβερνητικό σχήμα θα απαιτούνταν δύο με τρεις μήνες προκειμένου να ενημερωθούν για τους φακέλους τους οι νέοι υπουργοί και υφυπουργοί, με αποτέλεσμα το κυβερνητικό έργο να «παιώσει» σε μια περίοδο που η οικονομία και η κρατική μηχανή θα πρέπει να τρέξουν με ρυθμούς σπριντ.

Εξάλλου, η πραγματοποίηση ενός ανασχηματισμού στην τελική ευθεία προς τις κάλπες είναι πιθανόν να προκαλούσε παρενέργειες και αναταράξεις στην ίδια την αυλή της Ν.Δ., σε μια περίοδο κατά την οποία είναι απαραίτητη η μέγιστη δυνατή συσπείρωση. Οι «κομμένοι» του κυβερνητικού σχήματος θα έδιναν αποδυναμωμένοι τη μάχη του σταυρού. Ενώ όσοι θα λάμβαναν υπουργική καρέκλα θα είχαν προβάδισμα έναντι των συνυποψηφίων τους στις εκλογικές τους περιφέρειες.

Τα ορόσημα

Όπως προαναφέρθηκε, η απόφαση του κ. Μητσοτάκη να πο-

Η επιλογή του Κυριάκου Μητσοτάκη να «κάψει» τα σενάρια του ανασχηματισμού αποτελεί λογική συνέχεια της απόφασης να μην προχωρήσει σε πρόωρες εκλογές. «Ο κόσμος έχει ανάγκη από σταθερότητα. Κοιτάξτε τι γίνεται γύρω μας», είπε σύμφωνα με πληροφορίες στους συνεργάτες του (στιγμιότυπο από την πρόσφατη επίσκεψη σε Αιτωλοακαρνανία, Πρέβεζα, Θεσπρωτία).

«Μας περιμένει δύσκολος χειμώνας. Έχουμε πολλή δουλειά μπροστά μας μέχρι τη λήξη της θητείας και οι υπουργοί πρέπει να είναι αφοσιωμένοι στα καθήκοντά τους».

ρευτεί με το υφιστάμενο σχήμα μέχρι τις εκλογές εδράζεται στην ανάγκη οι κυβερνητικοί ρυθμοί να παραμείνουν υψηλοί, με τέσσερα κρίσιμα ορόσημα στον ορίζοντα μέχρι τις κάλπες. Δύο «σταθερά»: την παρουσίαση της οικονομικής πολιτικής από το βήμα της ΔΕΘ και τη διαμόρφωση του νέου προϋπολογισμού. Και δύο «μεταβλητά»: την απορρόφηση των μέγιστων δυνατών πόρων από το Ταμείο Ανάκαμψης και την απόκτηση επενδυτικής βαθμίδας. • Η παρουσία του πρωθυπουργού στη ΔΕΘ, στις αρχές Σεπτεμβρίου, είναι προφανές ότι θα αποτελέσει όχι μόνον την αφετηρία της νέας πολιτικής σεζόν, αλλά και την εκκίνηση μιας παρατε-

ταμένης προεκλογικής περιόδου. Σύμφωνα με πληροφορίες, ο κ. Μητσοτάκης θα κινηθεί σε τρεις άξονες:

Πρώτον, θα παρουσιάσει έναν μακροπρόθεσμο οδικό χάρτη, με συγκεκριμένες όμως δεσμεύσεις για περαιτέρω μειώσεις σε φόρους και εισφορές.

Δεύτερον, θα ανακοινώσει ένα νέο πακέτο στήριξης των νοικοκυριών και των επιχειρήσεων, ως ανάχωμα στον πληθωρισμό και στις ανατιμήσεις στο κόστος της ενέργειας. Το μείγμα και ύψος των μέτρων θα αποφασιστεί το δεύτερο δεκαπενθήμερο του Αυγούστου ώστε να υπάρχει σαφές εικονικό για τον διαθέσιμο δημοσιονομικό χώρο. Πάντως, τα έως τώρα μηνύματα είναι θετικά λόγω της πορείας του τουρισμού αλλά και των δημοσίων εσόδων.

Τρίτον, θα εξαγγείλει στοχευμένα μέτρα στήριξης συγκεκριμένων κοινωνικών ομάδων, με αιχμή, σύμφωνα με πληροφορίες, στη φετινή ΔΕΘ, τους νέους και την αντιμετώπιση των προβλημάτων τεύχασης που αντιμετωπίζουν.

• Ο νέος προϋπολογισμός θα αποτελέσει μια δύσκολη εξίσωση, καθώς θα καταρτιστεί εν μέσω των πολλαπλών αβεβαιο-

τήτων που προκαλεί ο συνεχιζόμενος πόλεμος στην Ουκρανία. Πάντως, θεωρείται βέβαιο ότι θα συνυπολογιστεί η συνέχιση των μέτρων στήριξης που, όπως έχει ανακοινώσει ο κ. Μητσοτάκης, θα παραταθούν, εάν απαιτηθεί, τουλάχιστον μέχρι το πρώτο εξάμηνο του 2023. Επίσης, θα «ενοσωματωθούν» οι κυβερνητικές δεσμεύσεις για κατάργηση της εισφοράς αλληλεγγύης για τους δημοσίου υπαλλήλους και τους συνταξιούχους, καθώς και οι αυξήσεις στις συντάξεις. Σύμφωνα με πληροφορίες, εάν κριθεί αναγκαίο, προκειμένου να «βγει ο λογαριασμός», ίσως υπάρξουν κάποιες προσαρμογές στην κατεύθυνση του Προγράμματος Δημοσίων Επενδύσεων, ενώ υπάρχει και η εφεδρεία των υψηλών ταμειακών διαθεσίμων της χώρας.

• Η απορρόφηση στον μέγιστο δυνατό βαθμό διαθέσιμων πόρων από το Ταμείο Ανάκαμψης αποτελεί ένα κρίσιμο στοιχείο για την κυβέρνηση. Το ζεστό χρήμα που μπορεί να φέρει το Ταμείο στην οικονομία και στην αγορά δύναται να αποτελέσει κρίσιμο αντιστάθμισμα στις υφεσιακές πιέσεις που προκαλούν οι συνεχείς ανατιμήσεις στην ενέργεια

αλλά και η δρομολογημένη πλέον αύξηση επιτοκίων στην Ευρωζώνη. Προκειμένου η Αθήνα να αξιοποιήσει πλήρως τις δυνατότητες του Ταμείου Ανάκαμψης πρέπει να περάσει με επιτυχία δύο διαδοχικά τεστ, στις 31/12/2022 και στις 31/3/2023, υπό την έννοια ότι καλείται να αποδείξει πως υλοποίησε με επιτυχία προγενέστερα προγράμματα των εμπλεκόμενων υπουργείων. Το μεγαλύτερο βάρος σε σχέση με το Ταμείο Ανάκαμψης στην παρούσα φάση θα κληθούν να σηκώσουν τα υπουργεία Περιβάλλοντος, Ψηφιακής Πολιτικής και Υγείας.

• Η απόκτηση επενδυτικής βαθμίδας έχει τεθεί ως στόχος για το πρώτο τρίμηνο του 2023. Το διεθνές κλίμα οικονομικής αστάθειας είναι προφανές ότι δημιουργεί περιπλοκές. Όμως η Αθήνα διαθέτει δύο σημαντικά όπλα προκειμένου να αποκτήσει την επενδυτική βαθμίδα, δημιουργώντας νέα, σαφώς ευνοϊκότερα δεδομένα, για τα επόμενα χρόνια: Πρώτον, το ιδιαίτερα καλό προφίλ χρέους που διαθέτει. Και δεύτερον ότι, σύμφωνα με όλες τις εκτιμήσεις, και τον επόμενο χρόνο η οικονομία θα κινηθεί με θετικούς ρυθμούς ανάπτυξης.

ΑΠΟΨΗ

Τελικά δαπανούμε πολλά ή λίγα;

Του **ΘΑΝΟΥ ΠΕΤΡΑΛΙΑ***

Η κυβερνητική πολιτική δέχεται διπλή κριτική ως προς το ύψος και τη στόχευση των οικονομικών ενισχύσεων. Υπάρχουν φωνές προσκειμένες στον ευκαιριακό λαϊκισμό που κατηγορούν την κυβέρνηση ότι δίνει λίγα, ενώ την ίδια στιγμή διατυπώνονται απόψεις που διατείνονται ότι δίνονται πολλά και χωρίς στόχευση, όπως για παράδειγμα στο πρόσφατο άρθρο του έγκριτου ακαδημαϊκού Κώστα Κωστή στην «Καθημερινή» της προηγούμενης Κυριακής.

Η ενεργειακή κρίση που πλύνει από το φθινόπωρο του 2021 την παγκόσμια οικονομία έρχεται σε συνέχεια μιας πρωτόγνωρης υγειονομικής κρίσης, για την οποία υλοποιήθηκαν στη χώρα μας μέτρα ύψους 43 δισ. ευρώ σε ταμειακή βάση και 30 δισ. ευρώ σε δημοσιονομική βάση. Παράλληλα, η κυβέρνηση έχει προχωρήσει σε σειρά μόνιμων παρεμβάσεων, που περιλαμβάνουν δεκάδες μειώσεις φόρων και εισφορών, το κόστος των οποίων υπερβαίνει τα 5 δισ. ευρώ σε ετήσια βάση, ενώ η χώρα αντιμετώπισε τα τελευταία έτη σειρά φυσικών καταστροφών που κόστισαν περί το 1,5 δισ. ευρώ. Αναφορικά με την ενεργειακή κρίση, έχουν δαπανηθεί από τον Οκτώβριο του 2021 έως και τον Ιούλιο του 2022 περί τα 6 δισ. ευρώ, εκ των οποίων περί τα 2,5 δισ. ευρώ

επιβαρύνουν το δημοσιονομικό αποτέλεσμα, ενώ η επιδότηση του ρεύματος συνεχίζεται και το επόμενο χρονικό διάστημα με σημαντικά ποσά μηνιαίως, το ύψος των οποίων εξαρτάται από τις διεθνείς τιμές φυσικού αερίου.

Συνολικά, λοιπόν, έχουν διατεθεί έως σήμερα άνω των 50 δισ. ευρώ σε άμεσες και έμμεσες ενισχύσεις,

Τα μέτρα για τη διαχείριση της ενεργειακής κρίσης υλοποιούνται εντός των δημοσιονομικών δυνατοτήτων, διαφυλάττοντας την πτωτική πορεία του χρέους ως προς το ΑΕΠ.

τα οποία σίγουρα αποδομούν αυτόματα τους λαϊκιστικούς ισχυρισμούς. Ωστόσο, εύλογα τίθεται το ερώτημα: Τα μέτρα που υλοποιούνται, πόσο αποτελεσματικά είναι και πώς διαφυλάσσεται η δημοσιονομική προοπτική της χώρας;

Είναι αδιαμφισβήτητο ότι τα μέτρα για την πανδημία βοήθησαν την οικονομία να ανακάμψει, αντισταθμίζοντας εντός του 2021 σχεδόν το σύνολο των απωλειών του 2020, ενώ την ίδια στιγμή ο λόγος

χρέους προς ΑΕΠ επιστρέφει φέτος στα επίπεδα του 2019 ή ακόμα χαμηλότερα. Πώς όμως συνέβη αυτό;

Η δημοσιονομική πολιτική που υλοποιείται στοχεύει στη διατήρηση της δύσκολης ισορροπίας που απαιτείται έτσι ώστε να προστατευτεί η προοπτική της οικονομίας για την επόμενη ημέρα χωρίς να υπονομευθούν τα δημόσια οικονομικά. Όπως και στην πανδημία διατέθηκαν πόροι σε στοχευμένα μέτρα, όπως η επιστρεπτέα προκαταβολή, που βασίστηκε σε πρότυπο αλγόριθμο που λάμβανε υπόψη τους δηλωμένους τζίρους και το μεικτό περιθώριο κέρδους κάθε επιχείρησης ξεχωριστά ώστε να μην επιβραβεύονται οι φοροφυγάδες, ή οι αναστολές εργαζομένων με βάση μηνιαία αναλυτικά επιλογή κωδικού αριθμού δραστηριότητας, έτσι και τώρα η πολιτεία ενίσχυσε με στοχευμένα μέτρα τους καταναλωτές για την αύξηση του ρεύματος της προηγούμενης περιόδου για την πρώτη κατοικία τους και με αναλυτικό υπολογισμό σε επίπεδο λογαριασμού ώστε να διαπιστωθεί η πραγματική επιβάρυνση, όπως ενίσχυσε και τα πιο εύκολα νοικοκυριά.

Παράλληλα, η ενίσχυση των ιδιοκτητών Ι.Χ. για τα καύσιμα δεν είναι οριζόντια, είναι με εισοδηματικά κριτήρια, για ένα μόνο όχημα ανά ιδιοκτητή και υπολογισμένη για συγκεκριμένη χιλιομετρική

απόσταση μηνιαίως. Αντιθέτως, η φαινομενικά εύκολη λύση της μείωσης του ΕΦΚ δεν υιοθετείται καθώς από τη μία διαταράσσει τη δημοσιονομική ισορροπία (τα έσοδα από τη φορολογία καυσίμων ανέρχονται σε 6 δισ. ευρώ ετησίως και αποτελούν την τρίτη μεγαλύτερη φορολογική πηγή εσόδων του κράτους μετά τον ΦΠΑ και τον φόρο εισοδήματος) και αφετέρου είναι ένα μέτρο αντιστροφής προοδευτικό, που ενισχύει λιγότερο τα μικρότερα εισοδήματα. Ωστόσο, επιδοτείται ειδικά το πετρέλαιο κίνησης με σκοπό τη μείωση της επίπτωσης της ενεργειακής κρίσης στην εφοδιαστική αλυσίδα.

Σε συνέχεια των ανωτέρω, έχει τεθεί σε εφαρμογή από τον Ιούλιο 2022 ένας πρότυπος μηχανισμός για τον έλεγχο των τιμών του ρεύματος. Πιο συγκεκριμένα, πέραν των εσόδων από τα δικαιώματα εκπομπών ρύπων και των ανανεώσιμων πηγών ενέργειας, πλέον εισρέουν στο Ταμείο Ενεργειακής Μετάβασης και έσοδα που παρακρατούνται από τους παραγωγούς στη χονδρική αγορά ρεύματος. Αυτά τα έσοδα συμπληρώνονται με απαιτούμενους πόρους από τον τακτικό προϋπολογισμό και διατίθενται στο σύνολό τους για την παροχή εκπτώσεων στον τελικό καταναλωτή. Είναι σαφές ότι πλέον οι αυξήσεις στις διεθνείς τιμές είναι τόσο μεγάλες (πενταπλάσιες ή ακόμη υψηλότερες) που δίχως τον

ανωτέρω μηχανισμό η συντριπτική πλειονότητα των καταναλωτών θα αντιμετώπιζε δυσχέρεια στην κάλυψή τους. Η μη επιδότηση, με αυτό το ύψος τιμών, θα οδηγούσε σε συσσώρευση οφειλών με πλήγμα στην κουλτούρα πληρωμών και με κίνδυνο μόνιμου πληγματος στην ελληνική οικονομία και κατά συνέπεια στα μελλοντικά δημόσια έσοδα.

Αναφορικά με το ερώτημα εάν τα μέτρα δεν λαμβάνουν υπόψη την απαιτούμενη δημοσιονομική πειθαρχία, η απάντηση είναι σαφώς αρνητική. Στο Πρόγραμμα Σταθερότητας του Απριλίου 2022 προβλέπονται οι δημοσιονομικοί στόχοι για τα έτη 2022-2025. Οι στόχοι αυτοί έχουν τεθεί με βασικό γνώμονα τη βιωσιμότητα του χρέους και προσβλέπουν σε πρωτογενές έλλειμμα ύψους 2% του ΑΕΠ για το 2022 και πρωτογενές πλεόνασμα ύψους 2,1% με 2,3% σε μεσοπρόθεσμο ορίζοντα. Αντιστοίχως, το δημόσιο χρέος, από 180,7% του ΑΕΠ το 2019 και 206,3% το 2020, αναμένεται το 2022 να επανέλθει στα επίπεδα του 2019 ή χαμηλότερα και να αποκλιμακωθεί σε επίπεδα κάτω από 150% του ΑΕΠ έως το 2025. Συνεπώς είναι σαφές ότι τα μέτρα που λαμβάνονται για τη διαχείριση της ενεργειακής κρίσης προγραμματίζονται και υλοποιούνται εντός των δημοσιονομικών δυνατοτήτων, διαφυλάττοντας

την πτωτική πορεία του χρέους ως προς το ΑΕΠ.

Η κυβέρνηση αυτή έβγαλε τη χώρα από τον ατέρμονα κύκλο των μνημονίων και της ενισχυμένης εποπτείας, επιτυγχάνοντας έντεκα συνεχείς θετικές αξιολογήσεις και σειρά αναβαθμίσεων που σήμερα μας φέρνουν ένα σκαλοπάτι πριν από την επενδυτική βαθμίδα, με επιτόκια δανεισμού που πλέον είναι ανάλογα άλλων ευρωπαϊκών χωρών. Γνωρίζει καλά τι δεν πρέπει να ξανα συμβεί για να μην παγιευτούν σε έναν νέο κύκλο αποκλεισμού από τις αγορές και αυξημένου χρέους. Γνωρίζει ότι ο ενάρετος οικονομικός κύκλος απαιτεί αντικυκλική πολιτική μέσω προσεκτικά σχεδιασμένων μέτρων κατά την ύφεση και δημοσιονομική εγκράτεια κατά τον ανοδικό κύκλο.

Η μεσοπρόθεσμη δημοσιονομική σταθερότητα επηρεάζεται εάν κανείς δαπανήσει είτε λιγότερα είτε περισσότερα από όσα απαιτείται και φυσικά εξαρτάται από το εάν τα δαπανήσει σε μέτρα με μικρό ή μεγαλύτερο πολλαπλασιαστικό αποτέλεσμα. Πρέπει συνεπώς να δαπανώνται όσα πρέπει και όπως πρέπει, εντός των δημοσιονομικών περιθωρίων, με πρωταρχικό στόχο να ξαναβγει δυνατή η ελληνική οικονομία και από την κρίση αυτή.

* Ο κ. Θάνος Πετραλιάς είναι γενικός γραμματέας Δημοσιονομικής Πολιτικής.

Φωτιές και κλιματική κρίση

«Η Ζημιά είναι τεράστια στο σπίτι, αλλά η καρδιά μου έχει ματώσει για το περιβάλλον», σημειώνει ο κ. Κωνσταντίνος Αρμάος από το Ντράφι.

«Πάντως στις 4 π.μ. που ήρθε από εδώ η φωτιά, δεν ήρθε κανείς να ειδοποιήσει, μας ξύπνησαν οι γείτονες», λέει η Ειρήνη από την Παλλήνη.

Η κ. Τασία και ο κ. Ηρακλής μπροστά από το καμένο αυτοκίνητό τους στο Ντράφι. «Το φέραμε στον κεντρικό δρόμο για να σωθεί και τελικά κάηκε».

Είδαμε την κόλαση, ήμασταν τυχεροί

Κάποιοι κάτοικοι στις πυρόπληκτες περιοχές της Αττικής έχουν ζήσει την καταστροφή μέχρι και τέσσερις φορές

Της ΑΙΝΑΣ ΓΙΑΝΝΑΡΟΥ

Λένε ότι η όσφρηση συνδέεται με τη μνήμη περισσότερο από κάθε άλλη αίσθηση. Ήδη καθώς κινούμαστε στη λεωφόρο Μαραθώνος το πρωί της Πέμπτης, πλησιάζοντας το ύψος της Παλλήνης, η οσμή της καταστροφής έχει κατέβει να μας συναντήσει. Στο αμάξι πέφτει σιωπή. Θα το ομολογήσουμε ο ένας στον άλλον αρκετά αργότερα, αλλά με τον φωτογράφο Νίκο Κοκκαλιά θυθιστήκαμε εκείνη τη στιγμή στις ίδιες σκέψεις, στις ίδιες αναμνήσεις: Πάρνηθα, Ηλεία, Πεντέλη, ξανά Πεντέλη, Μάτι, Εύβοια. Η γνώριμη μυρωδιά ανακινεί τα μικροσωματίδια καμένης γης που έχουμε σφηνωμένα στους πνεύμονες, στην καρδιά και το μυαλό. Θεός ξέρει τι μας περιμένει μετά τη στροφή.

Η Παλλήνη καπνίζει ακόμη. Ήταν στην απόληξη της τρελής πορείας της πυρκαγιάς, λαμπάδισε τα ξημερώματα βρίσκοντας τους κατοίκους που είχαν μείνει στα σπίτια τους εξουθενωμένους από την ολονύχτια αγωνία. Είναι εξοντωτικό να περιμένεις το κακό. Βρίσκουμε τον κ. Αντώνη και την κ. Ελένη Τού-

«Έχουμε 25 μέτρα λάστιχο, φόρεσα το κράνος της μηχανής, βγήκα και άρχισα να βρέχω τα πάντα. Αν δεις από την πίσω πλευρά, όλοι έχουν καεί. Εκτός από αυτούς με τα λάστιχα».

ντα πίσω από τα κάγκελα της αυλής τους. Δεν ξέρεις αν θυμίζουν κρατούμενους ή κάποιους που κρατούν ένα οχυρό. Ήταν το δεύτερο. «Κάποια στιγμή κατέβηκε από το βουνό, έστριψε ο αέρας και ήρθε κατά 'δω», λέει η κ. Ελένη. «Το πυροσβεστικό ήταν εκεί (σ.σ. δείχνει κεντρική αρτηρία), αλλά δεν μπήκε στον δρόμο να κρατήσει τη φωτιά να μη φτάσει εδώ. Δεν ζήτησα βοήθεια. Προσπαθήσαμε μόνοι μας. Αγωνιστήκαμε μαζί με το παιδί μας και σώσαμε το σπίτι».

Η φωτιά γύρω έχει κάψει τα πάντα, μαινόταν κυριολεκτικά στα 10 μέτρα από το σπίτι τους. Πώς το κράτησαν όρθιο; «Θάυμα ήταν», λέει ο σύζυγος χαμπλόφω να, ξέπνοα. «Είδαμε την κόλαση αλλά ήμασταν τυχεροί, έχουμε τον κρουνό εδώ παρακάτω. Αλλά είμαστε και οργανωμένοι από χρόνια με πυροσβεστικούς σωλήνες. Ήταν stand by πολλά καλοκαίρια, φέτος χρειαστήκανε. Σαράντα χρόνια είμαστε εδώ, έχουμε φοβηθεί πολλές φορές μια καταστροφή». Φυσικά, πριν ακόμα φτάσει το μέτωπο, είχαν καταβρέξει τα πάντα, ενώ ακόμα πιο πριν είχαν φροντίσει να καθαρίσουν τα χόρτα γύρω και

«Δεν θέλω να το ξαναφτιάξω. Δεν μας προστατεύει κανένας. Ξέρετε γιατί λυπάμαι; Γιατί γέρασα και αυτό το κράτος δεν εννοεί να διορθωθεί. Είναι τραγικό», λέει η κ. Μαίρη μπροστά στο μικρό εξοχικό της που κάηκε ολοσχερώς.

να κόψουν τα πεύκα ψηλά, «να μην ακουμπάνε κάτω τα κλαδιά». «Κινδυνεύουμε να πάρει και φυλάκι αν κόψουμε τα πεύκα. Άες και υπάρχει άλλος που πονάει τα δέντρα περισσότερο, που φροντίζει αυτή την ομορφιά, την αναπνοή μας», λέει η κ. Τούντα.

Παρακάτω, η Ειρήνη λούζει τον άντρα της, Μιχάλη, στον κήπο με νερό από μπουκάλι. Το νερό στην περιοχή είναι κοινό μύθο. «Μπορείτε να μας βοηθήσετε; Να το πείτε;» λέει εκείνος. «Ωστε αν ξαναλαμπαδιάσει πάλι, τουλάχιστον να έχουμε νερό. Εγώ όλη τη σκεπή έβρεξα, γι' αυτό σώθηκα». Το νεαρό ζευγάρι μένει στην περιοχή από το '18, δεν είχαν προηγουμένη εμπειρία από τέτοιο κίνδυνο. «Δεν ξέραμε, μάθαμε επιτόπου εκείνη τη στιγμή. Έχουμε 25 μέτρα λάστιχο, φόρεσα το κράνος της μηχανής, βγήκα και άρχισα να βρέχω τα πάντα. Αν δεις από την πίσω πλευρά, όλοι έχουν καεί. Εκτός από αυτούς με τα λάστιχα». Ο Μιχάλης έριχνε νερό συνέχεια από τις τρεις τη νύχτα έως τις 8 το πρωί. Τότε ήρθαν οι πυροσβέστες και κόπηκε και η παροχή. Ερχεται η Ειρήνη με ακόμα ένα

20.000

στρέμματα υπολογίζουν τα στελέχη της Πυροσβεστικής την περίμετρο της πυρκαγιάς στην Πεντέλη.

54

σπίτια και 5 επαγγελματικοί χώροι κρίθηκαν επικίνδυνα για χρήση από τις συνεχιζόμενες αυτοψίες μηχανικών στις καμένες περιοχές.

485

πυροσβέστες, 120 υδροφόρες και 19 εναέρια μέσα συμμετείχαν στην επίθεση κατάσβεσης, η πρώτη φάση της οποίας ολοκληρώθηκε το μεσημέρι της Τετάρτης.

μπουκάλι νερό. «Πάντως στις 4 π.μ. που ήρθε από εδώ η φωτιά, δεν ήρθε κανείς να ειδοποιήσει, μας ξύπνησαν οι γείτονες. Ένα περιπολικό με σειρήνες δεν πέρασε». Είχαν λάβει το σήμα του 112 στο κινητό τους, αλλά ήταν ώρες πριν. «Έπρεπε να έχουμε φύγει, αλλά πώς αφήνεις το σπίτι; Αν είχαμε φύγει τώρα θα ήταν καμένο, να όπως αυτό». Δείχνει με το βλέμμα το απέναντι σπίτι, καμένο συθέμελα. «Είναι πολύ στενάχωρο. Αν ο κ. Γιώργος δεν είχε φέρει συνεργείο να κόψει εκείνα τα δέντρα, θα είχαν καεί σήμερα τα πάντα εδώ. Ο άνθρωπος έσωσε τη γειτονιά».

Τα γέρικα πεύκα

Ο κ. Γιώργος δεν μιλιέται. Εδώ και ώρα ασχολείται με το μπιστόνι και τις κότες του, ό,τι έμεινε όρθιο και ζωντανό μετά τον όλεθρο. Με την κ. Μαίρη, τη σύζυγό του, είχαν φύγει από νωρίς – δεν ξέρω αν υπάκουσαν το 112 ή την αυστηρή εντολή των παιδιών τους, «μη μας κάνετε να έρθουμε να σας πάρουμε με το ζόρι». Επιστρέφοντας δεν πίστευαν στα μάτια τους. Το μικρό εξοχικό σπτάκι που με τόσο κόπο και μεράκι είχαν καταφέρει

να ολοκληρώσουν πέρυσι για να απολαύσουν τα καλοκαίρια της σύνταξης, έχασκε χωρίς σκεπή, χωρίς σωθικά, ένα καρβουνιασμένο ερείπιο. «Εδώ υπήρχαν δέκα γέρικα τεράστια πεύκα», μας λέει η κ. Μαίρη, δείχνοντας το διπλανό οικόπεδο που είχαν αγοράσει πριν από λίγο καιρό. «Είπαμε με τον άντρα μου να τα κόψουμε πριν έρθει το καλοκαίρι και πάρουμε φωτιά. Ήρθε το δασαρχείο, έκανε αυτοψία, είδε το καλί και έδωσε άδεια. Αν τα αφήναμε θα είχε καεί η γειτονιά. Τελικά γλίτωσε η γειτονιά, όχι εμείς. Η τύχη μας ήταν».

Το ζευγάρι δεν πρόλαβε να χαρεί το σπίτι του, αλλά, ένα περίεργο πράγμα, την τελευταία εκείνη μέρα είχαν περάσει πιο πολλές ώρες από ποτέ σε αυτό. «Για πρώτη φορά ο άντρας μου είπε μετά το φαγητό “δε μένουμε εδώ να ξεκουραστούμε, να πιούμε το απόγευμα το καφεδάκι μας και μετά να επιστρέψουμε”! Άες και το “ξερει”. Θα το ξαναφτιάξετε; ρωτάμε. «Δεν θέλω να το ξαναφτιάξω. Δεν μας προστατεύει κανένας. Ξέρετε γιατί λυπάμαι; Γιατί γέρασα και αυτό το κράτος δεν εννοεί να διορθωθεί. Είναι τραγικό».

Οδηγούμε έως το Ντράφι. Η εικόνα στην πλαγιά είναι αποκαρδιωτική, σε πολλά σημεία το μόνο που φαίνεται να έχει ανακαινίσει την πύρινη λαίλαπα είναι το μπετόν. Συνεργεία επιδιορθώνουν ή αποσύρουν τις καμένες κολώνες της ΔΕΗ. Ένα ζευγάρι ηλικιωμένων κοιτάει αποσβολωμένο το καμένο του αμάξι. «Έκανα όλες μου τις δουλειές μ' αυτό», λέει η κ. Τασία Χριστοπούλου, σαν να μην μπορεί ακόμα να το πιστέψει. «Το φέραμε στον κεντρικό δρόμο για να σωθεί και τελικά κάηκε». Το σπίτι τους σώθηκε, αλλά κάηκε ο περιβάλλων χώρος. «Είμαι πολύ στενοχωρημένος», λέει ο κ. Ηρακλής. «Από το '83 ήρθαμε να μείνουμε εδώ, γιατί είμαι Ρουμελιώτης και μου αρέσει το πράσινο. Όλες τις φωτιές εδώ τις έχουμε περάσει», λέει και την παίρνει από το χέρι να φύγουν.

Πιο ψηλά στον οικισμό, η κ. Εφη δεν χορταίνει να καίδεύει τον γάτο της τον Πέρσι. «Μεσ την αναμπουμπούλα φοβήθηκε και εξαφανίστηκε, αλλά ευτυχώς επέστρεψε, είμαι πολύ συγκινημένη», μας λέει. Το σπίτι είχε καταστροφές, κάηκε ο πλιακός, το boiler, αλλά το πρόσχημο είναι θετικό, θα μπορούσαν να είναι πολύ χειρότερα. «Ήξερα, όταν είδα ότι η φωτιά είναι στην κορυφογραμμή πήρα τα ζώα κι έφυγα. Το πρωί γύρισα και είδα την πόρτα ασφαλείας να έχει πυρώσει και να βγάξει καπνούς. Τέταρτη φορά μας καίει. Είναι φοβερό να ζεις με αυτή την απειλή. Αλλά η αλήθεια είναι ότι έχουμε γίνει λίγο κομάντος».

«Ο γάμος θα γίνει»

Σε λίγο καιρό, το σπίτι του επιπλοποιού Κωνσταντίνου Αρμάου στο Ντράφι θα φιλοξενούσε τον γάμο του γιου του. Οι μελλόνυμφοι δεν μπορούσαν να φανταστούν ιδανικότερο σκηνικό. Άνετο σπίτι, μεγάλος κήπος, υπέροχη θέα. Από όλα όσα μπορούσαν να πάνε στραβά στην προετοιμασία, το μόνο που δεν είχαν υπολογίσει ήταν μια πυρκαγιά που θα κατέκαιγε μεγάλο κομμάτι του σπιτιού, τη γύρω βλάστηση, που θα αφαιρούσε χειρουργικά les την ομορφιά από το περιβάλλον. «Η Ζημιά είναι τεράστια στο σπίτι, αλλά η καρδιά μου έχει ματώσει για το περιβάλλον», λέει ο κ. Αρμάος. «Δεν λυγίζουμε, αλλά η φύση δεν ξαναγίνεται. Πώς θα πάσει κάτι σε καμένο τέσσερις φορές χώμα;». Από τους πρώτους κατοίκους της περιοχής, έχει ζήσει και τις τέσσερις φωτιές. Ένα βενζινοκίνητο πυροσβεστικό που είχε αγοράσει προληπτικά στάθηκε χρήσιμο τις κρίσιμες ώρες, ενώ όταν αναγκάστηκε να εγκαταλείψει το σπίτι για να σωθεί, έκλεισε όλες τις πόρτες στο εσωτερικό. «Πάντα το κάνω αυτό, τόσα χρόνια έχω φοβηθεί. Από αυτό γλίτωσε το σπίτι και δεν “ρουφνηξε” τη φωτιά». Κι ο γάμος; «Ο γάμος θα γίνει. Πρέπει να πηγαίνουμε κόντρα στο κακό».

Η ΕΞΟΔΟΣ

Μαρτυρίες από τον Μεσόγειο Πόντο

7ος τόμος
ΚΥΡΙΑΚΗ
31/7

Μια πολύτομη
έκδοση του Κέντρου
Μικρασιατικών
Σπουδών

1922
ΒΙΒΛΙΟΘΗΚΗ
Μ Ν Η Μ Η Σ | Η ΚΑΘΗΜΕΡΙΝΗ
2022

Ο «σούπερ Μάριο» φεύγει, η Ακροδεξιά έρχεται

Η τέλεια καταιγίδα για την Ευρώπη

Της **ΞΕΝΙΑΣ ΚΟΥΝΑΛΑΚΗ**

Απνυδιμένος από την «κυβέρνηση διχονοίας» (αντί εθνικής ενότητας), όπως την αποκάλεσαν Ιταλοί αναλυτές, ο πρωθυπουργός της Ιταλίας Μάριο Ντράγκι υπέβαλε στον πρόεδρο Σέρτζιο Ματαρέλα –οριστικά αυτήν τη φορά– την παραίτησή του, που είχε «παγώσει» από την περασμένη εβδομάδα. Ο «σούπερ Μάριο» φάνηκε προς στιγμήν να αναθεωρεί μετά τις μαζικές εκχώριες και διεθνείς εκκλήσεις να μην εγκαταλείψει τη χώρα σε μια τόσο κρίσιμη χρονική στιγμή. Αν στην αρχή οι στασιαστές που τον εξώθησαν στο απονενομένο διάβημα ήταν το αντισυστημικό Κίνημα των 5 Αστέρων, στη συνέχεια τον κυβερνητικό συνασπισμό εγκατέλειψαν και οι δεξιοί εταίροι του, η Λέγκα του Βορρά του Ματέο Σαλβίνι και η Φόρτσα Ιταλία του πρώην πρωθυπουργού Σίλβιο Μπερλουσκόνι.

«Ακόμη και οι κεντρικοί τραpezίτες συγκινούνται», είπε ο Ντράγκι όταν οι βουλευτές τον χειροκρότησαν όρθιοι, αναγνωρίζοντας τη δύσκολη αποστολή του. Ίσως από ανάγκη να προστατεύσει την υστεροφημία του ως διασώστη του ευρώ στη διάρκεια της κρίσης χρέους με το whatever it takes (ό,τι χρειαστεί), ο Ντράγκι αποφάσισε να παραδώσει τα όπλα, πέφτοντας θύμα των βυζαντινισμών των πάλα ποτέ συμμάχων του.

Οι πρόωρες εκλογές προγραμματίζονται για τις 25 Σεπτεμβρίου. Θα είναι η πέμπτη προσφυγή στις κάλπες εδώ και έξι χρόνια στην χώρα. Μεγάλη κερδισμένη από την κρίση είναι η ακρο-

δεξιά ηγέτις Τζόρτζια Μελόνι και το νεοφασιστικό κόμμα της Αδέλφια της Ιταλίας, που ήταν και το μοναδικό το οποίο έμεινε εκτός της κυβέρνησης Ντράγκι, με αποτέλεσμα να γιγαντωθεί ως μοναδική αντιπολίτευση. Η Μελόνι είναι πιθανό να διαδεχθεί τον Ντράγκι στην πρωθυπουργία, επικεφαλής ενός δεξιού σχηματισμού με τη συμμετοχή της Λέγκας και της Φόρτσας Ιταλία. Τη μετωρική της άνοδο από το 4% στην πρώτη θέση των δημοσκοπήσεων με ποσοστά πάνω από 20% βοήθησαν η αποτίναξη του στίγματος των καλών σχέσεων με τη Ρωσία, η επίδειξη κυβερνητικών ικανοτήτων και η ευρύτερη απορριζοσπαστικοποίησή της.

Αμέσως μετά την εισβολή

Οι πρόωρες εκλογές στην Ιταλία προγραμματίζονται για τις 25 Σεπτεμβρίου – Θα είναι η πέμπτη προσφυγή στις κάλπες εδώ και έξι χρόνια.

στην Ουκρανία, π.χ., η Μελόνι έσπευσε να αποστασιοποιηθεί από το ισχυρό φιλορωσικό μπλοκ στην Ιταλία με επικεφαλής τη Λέγκα και καταδίκασε απερίφραστα την επιθετικότητα της Μόσχας. Την ίδια στιγμή, παρότι κατηγορεί τις Βρυξέλλες για πολλά από τα δεινά της Ιταλίας και έχει σαφώς ευρωσκεπτικιστικό πρόσημο, δεν έχει ποτέ αναφερθεί σε έξοδο της χώρας από την

Μεγάλη κερδισμένη από την κρίση στην Ιταλία είναι η ακροδεξιά Τζόρτζια Μελόνι. Το νεοφασιστικό κόμμα της, Αδέλφια της Ιταλίας, ήταν το μοναδικό το οποίο έμεινε εκτός της κυβέρνησης Ντράγκι, με αποτέλεσμα να γιγαντωθεί ως μοναδική αντιπολίτευση. Δεν αποκλείεται το φθινόπωρο να τη δούμε πρωθυπουργό.

Θολό και το μετεκλογικό τοπίο

Ο **σχηματισμός** κυβέρνησης μετά τις εκλογές μπορεί να χρειαστεί πολλούς μήνες διαβουλεύσεων, ενδεχόμενο που θέτει εν αμφιβόλω την ψήφιση νέου προϋπολογισμού μέσα στο 2022. Υπό την τεκνοκρατική εμπειρία του Ντράγκι, η Ιταλία κατάφερε να πετύχει σημαντικές μεταρρυθμίσεις που αποτελούν προϋπόθεση για να απελευθερωθούν κονδύλια ύψους 200 δισ. ευρώ σε ενισχύσεις και δάνεια από το Ταμείο Ανάκαμψης μετά την πανδημία. Το γεγονός ότι ο πρώην επικεφαλής της Ευρωπαϊκής Κεντρικής Τράπεζας (ΕΚΤ) δεν πρόλαβε να ολοκληρώσει το έργο του δημιουργεί προβληματισμό για την ιταλική οικονομία που εξακολουθεί να έχει χρέος 150% επί του ΑΕΠ, το δεύτερο μεγαλύτερο μετά την Ελλάδα, ενώ η ανεργία στους νέους είναι σχεδόν 25%. Η πρόσφατη αύξηση των επιτοκίων από την ΕΚΤ σε συνδυασμό με την πολιτική αστάθεια στη Ρώμη θα μπορούσε να πυροδοτήσει μια νέα ευρωπαϊκή κρίση χρέους με επίκεντρο την Ιταλία αυτήν τη φορά, μια οικονομία πολύ πιο κρίσιμη από την ελληνική για το σύνολο της Ευρώζωνης, αφού είναι η τρίτη μεγαλύτερη μετά τη Γερμανία και τη Γαλλία.

Ε.Ε., και μάλιστα το κόμμα της ψήφισε υπέρ της υποψηφιότητας της Ρομπέρτα Μετσόλα για την προεδρία της Ευρωβουλής. Στις αρχές του μήνα οι δύο γυναίκες συναντήθηκαν στη διάρκεια ταξιδιού της Μελόνι στο Στρασβούργο, που χαρακτηρίστηκε «ηγετικό» από διεθνείς παρατηρητές. Η στάση της της παρείχε νομιμοποίηση και της εξασφάλισε τον μανδύα της υπεύθυνης πολιτικού. Χα-

ρακτηριστικό είναι πως τον περασμένο Δεκέμβριο το ετήσιο φεστιβάλ Atreju της νεολαίας του κόμματος της Μελόνι προείλκυσε ως ομιλητές πολλούς υπουργούς αλλά και τον επίτροπο Μαργαρίτα Σχοινά.

Όπως και σε άλλα ακροδεξιά κόμματα στην Ευρώπη, οι απαρχές του κόμματος της Μελόνι εντοπίζονται στη φασιστική παράδοση της χώρας. Η πρώτη απόπειρα ενσωμάτωσης

τέτοιων στοιχείων έγινε από τον Μπερλουσκόνι στη δεκαετία του 1990, όταν οι νεοφασίστες της Εθνικής Συμμαχίας του Τζιανφράνκο Φίνι ανέλαβαν κυβερνητικούς θώκους στις κυβερνήσεις του.

Πλέον όμως το κόμμα της Μελόνι κυριαρχεί απολύτως στον χώρο της και πολλοί παρατηρητές πιστεύουν ότι η συνωμοσία των Σαλβίνι - Μπερλουσκόνι κατά του Ντράγκι υποκινήθηκε από την επικεφαλής των Αδερφών, που θεωρήσε πως η συγκυρία είναι ιδανική για τις φιλοδοξίες της.

Ο φυλετισμός, ο εθνικισμός, η εξιδανίκευση της οικογένειας και η αφοσίωση στην Καθολική Εκκλησία είναι οι ιδεολογικοί πυλώνες του κόμματός της. Οι νοσταλγοί του Μουσολίνι δεν είναι όμως πλέον βίαιοι, έχουν ένα πολύ ευρύτερο ακροατήριο και η επικεφαλής τους έχει κατορθώσει να διανθίζει τις ξενοφοβικές ομιλίες της με αποσπάσματα από το Χόμπερ του Τζ. Ρ. Ρ. Τόλκιν, όπως «αν αυτό είναι να ληλείωσει με μια φωτιά, ας καούμε όλοι μαζί».

Την ίδια στιγμή, πάντως, η έξοδος του Ντράγκι δείχνει και

τα όρια των πολυκομματικών κυβερνήσεων με επικεφαλής τεκνοκράτες πρωθυπουργούς που δεν έχουν αναδειχθεί από το εκλογικό σώμα και καλούνται να συνεργαστούν με λαϊκιστές πολιτικούς, όπως ο πρώην πρωθυπουργός Τζουζέπε Κόντε των 5 Αστέρων, ο Σαλβίνι και ο Μπερλουσκόνι.

Σαμπάνιες... στη Ρωσία

Η αιφνίδια κατάρρευση της μεταρρυθμιστικής κυβέρνησης Ντράγκι και η πιθανή πρωθυπουργοποίηση της Μελόνι είναι λογικό να ανησυχούν τις Βρυξέλλες και να χαροποιούν τα μάλα τη Μόσχα. «Η τέλεια καταιγίδα για την Ευρώπη», σχολίασε η γερμανική εφημερίδα Frankfurter Allgemeine Zeitung. «Στη Ρωσία ανοίγουν σαμπάνιες και βότκα και στην άλλη πλευρά υπάρχουν διεθνώς εκείνοι που ανησυχούν ότι θα λείψει ένας πυλώνας της ευρωπαϊκής σταθερότητας σαν τον Μάριο Ντράγκι», σχολίασε ο Τζενάρο Μιλιόρε από το φιλελεύθερο κόμμα Ιταλία Βίβα του πρώην πρωθυπουργού Ματέο Ρέντσι, που στήριξε τον Ντράγκι.

Ο Βλαντιμίρ Πούτιν, ο σύμμαχος και ο μπαλάντέρ

Η ευθυγράμμιση της Ρωσίας με το Ιράν σε σειρά ζητημάτων και ο εναλλασσόμενος ρόλος του Ταγίπ Ερντογάν

Τον **ΣΤΙΒΕΝ ΕΡΛΑΝΓΚΕΡ**
THE NEW YORK TIMES

Το ταξίδι του Βλαντιμίρ Πούτιν στην Τεχεράνη, και η τριμερής σύνοδος κορυφής με την ιρανική και την τουρκική ηγεσία, υπήρξε επιτυχημένο για τουλάχιστον ένα λόγο: επέτρεψε στον Ρώσο πρόεδρο να συναντηθεί με ηγέτη μεγάλης χώρας, του Ιράν, ο οποίος έχει στηριχθεί ολόψυχα τη ρωσική εισβολή στην Ουκρανία. Τη στήριξη του αυτή επανέλαβε ο αγιατολάχ Αλί Χαμενεΐ με γλαφυρό τρόπο: «Αν δεν είχατε αναλάβει πρωτοβουλία στην Ουκρανία, η άλλη πλευρά θα είχε προκαλέσει τον πόλεμο».

Παρότι ο Πούτιν δεν μοιράζεται την εχθρότητα του ιρανικού καθεστώτος εναντίον του Ισραήλ και οι δύο χώρες είναι ανταγωνίστριες στη λαθραία εξαγωγή πετρελαίου υποκειμένου σε διεθνείς κυρώσεις, με αποδέκτρια την Κίνα αλλά και άλλες χώρες, στο ζήτημα της Συρίας, Μόσχα και Τεχεράνη ομονοούν στην ανάγκη στήριξης του καθεστώτος Ασαντ. Η Τουρκία, από τη μεριά της, δεν ενδιαφέρεται να γίνει μέλος νέου άξονα ή συμμαχίας με τη Ρωσία ή το Ιράν. Αντίθετα, η Αγκυρα κατάρχει να εκπονήσει εξωτερική πολιτική ανοικτή σε κάθε γεωπολιτική τάση και είναι ικανή να συνδιαλέγεται ταυτόχρονα με τη Μόσχα αλλά και την Ουάσινγκτον.

«Η Τουρκία συνεχίζει να παίζει με όλες τις πλευρές, ευρισκόμενη σε ιδιαίτερα πλεονεκτική θέση. Αν και το παιχνίδι αυτό είναι πολιτικό, οικονομικό και στρατηγικά επωφέλες, αποκλείει τη σύσταση νέας συμμαχίας με το Ιράν και τη Ρωσία», λέει ο Τζέρεμι Σαπίρο, πρώην στέλεχος του Στέιτ Ντιπάρτμεντ. Η Τουρκία αναδείχθηκε σε ζωτικό διαμεσολαβητή μεταξύ Ουάσινγκτον, NATO και Ρωσίας. Έχει συνεργασθεί με όλες τις πλευρές, συμπεριλαμβανομένων των Ηνωμένων Εθνών, προ-

Μόσχα και Τεχεράνη ομονοούν στην ανάγκη στήριξης του καθεστώτος Ασαντ στη Συρία.

κειμένου να εξασφαλισθεί η εξαγωγή ουκρανικών σιτηρών μέσω της Μαύρης Θάλασσας προς τον αναπτυσσόμενο κόσμο.

Ο Ερντογάν αγόρασε ρωσικό αντιαεροπορικό σύστημα και δεν συμμετείχε στην επιβολή οικονομικών κυρώσεων κατά της Ρωσίας, κάτι που εξόργισε την Ουάσινγκτον. Η Τουρκία παραμένει, όμως, σημαντικός εταίρος του NATO και αναγκαίος σύμμαχος της Ουάσινγκτον. Η Αγκυρα έχει αποδείξει επανειλημμένως την

Ο **Ρώσος** πρόεδρος Βλαντιμίρ Πούτιν με τους ομολόγους του, Εμραχίμ Ραΐσι του Ιράν, και Ταγίπ Ερντογάν της Τουρκίας, στην πρόσφατη τριμερή συνάντηση κορυφής στην Τεχεράνη. Ο τελευταίος επιθυμεί διακαώς να εισβάλει στη βόρεια Συρία για να επιτεθεί στους Κούρδους.

αξιοπιστία της, συνυπογράφοντας ανακοίνωση σε αυστηρή γλώσσα κατά της ρωσικής εισβολής στην Ουκρανία μετά τη σύνοδο κορυφής της Συμμαχίας στη Μαδρίτη, πουλώντας όπλα και μη επανδρωμένα αεροσκάφη στο Κίεβο και αείροντας –έστω και προσωρινά– τις αντιρρήσεις της στην είσοδο Σουδανίας και Φινλανδίας στο NATO. Η μεσολάβηση του Ερντογάν μπορεί να προσφέρει ακόμη πολλά οφέλη στη Βορειοατλαντική Συμμαχία, σύμφωνα με

τον καθηγητή Διεθνών Σχέσεων του Πανεπιστημίου Τζορτζτάουν στην Ουάσινγκτον, Τσαρλς Κούλτσαν. «Ο Ερντογάν απολαύει ταυτόχρονα της εμπιστοσύνης της Μόσχας, της Ουάσινγκτον και του Κιέβου. Αν καταφέρει να μεσολαβήσει σε συμφωνία που θα επιτρέψει εκ νέου τη ροή ουκρανικών σιτηρών, αυτό θα μπορεί να αποτελέσει το πρώτο βήμα προς τη διπλωματική επίλυση της ουκρανικής κρίσης, μια πρωτοβουλία οικοδόμησης εμπιστοσύ-

νης που θα απαιτήσει αμοιβαίους συμβιβασμούς από τη Ρωσία και την Ουκρανία και θα μπορεί να πραγματοποιηθεί κάτω από την πρόφαση της επιχείρησης παροχής ανθρωπιστικής βοήθειας», λέει ο Κούπτσαν.

Στόχος του οι Κούρδοι

Το πραγματικό κίνητρο πίσω από τη συμμετοχή του Ερντογάν στην τριμερή σύνοδο της Τεχεράνης ήταν, ωστόσο, πιο περιορισμένο: το πράσινο φως για νέα τουρκικά διασυνοριακά στρατιωτική επιχείρηση στη βόρεια Συρία με στόχο τους Κούρδους της Συρίας, τους οποίους ο Ερντογάν χαρακτηρίζει συμμάχους του εκτός νόμου Κουρδικού Εργατικού Κόμματος PKK. Η σκληρή γραμμή απέναντι στους Κούρδους είναι παραδοσιακά δημοφιλής μεταξύ των κομμάτων της τουρκικής πολιτικής σκηνής και έχει ήδη αποκτήσει κεντρική θέση στην πολιτική αντιπαράθεση στην Τουρκία ενόψει των προεδρικών εκλογών του επόμενου έτους. Το συριακό είναι το μόνο ζήτημα στο οποίο τα συμφέροντα Τουρκίας, Ιράν και Ρωσίας εμφανίζουν σημεία ταύτισης, παρά τις διαφορετικές απόψεις επιδιώξεις κάθε πλευράς.

Το Ιράν και η Ρωσία υπήρξαν οι πιο πιστοί σύμμαχοι του Μπασάρ αλ Ασαντ. Η Τουρκία, όμως, έχει εξοπλίσει και χρημα-

τοδοτήσει ένοπλες οργανώσεις που μάχονται για την ανατροπή του καθεστώτος του, έχει στείλει στρατεύματά της στη βόρεια Συρία και έχει εμποδίσει συριακές, ιρανικές και ρωσικές στρατιωτικές δυνάμεις να καταλάβουν την επαρχία Ιντλίμπ, που συνεχίζει να βρίσκεται υπό τον έλεγχο Σύρων αντικαθεστωτικών ανταρτών. «Η επιρροή που έχει αποκτήσει εσχάτως ο Ταγίπ Ερντογάν και η ανάγκη της Μόσχας και της Τεχεράνης να τον εξευμενίσουν επιτρέπει στον Τούρκο πρόεδρο να εμφανίζεται απαιτητικός στη διεθνή σκηνή, ζητώντας επίμονα τη διεξαγωγή επιχειρήσεων κατά των Κούρδων», λέει ο Γάλλος αμυντικός αναλυτής Φρανσουά Αϊμπόουρ.

Παρότι ο ύπατος θρησκευτικός ηγέτης του Ιράν, αγιατολάχ Αλί Χαμενεΐ, προειδοποίησε την Τουρκία να αποφύγει κάθε νέα επιθετική ενέργεια στο έδαφος της Συρίας, ο Ερντογάν δεν συγκινήθηκε στο παραμικρό. Την ίδια ώρα, η Ρωσία δεν μοιάζει να ενδιαφέρεται για την τύχη των Κούρδων, εφόσον η τουρκική στρατιωτική επιχείρηση περιορισθεί στη βόρεια Συρία. Ο Ερντογάν, εκτιμά ο Αϊμπόουρ, εκμεταλλεύθηκε την τριμερή σύνοδο στην Τεχεράνη για να ενημερώσει τη Ρωσία και το Ιράν για τα σχέδιά του προκειμένου να αποφύγει ανατίτες διπλωματικές αντιπαράθεσεις.

Στρατηγός Ντανί Γιατόμ, πρώην διοικητής της Μοσάντ

Ο Ταγίπ Ερντογάν αισθάνεται αδύναμος

Ο βετεράνος των μυστικών υπηρεσιών του Ισραήλ μιλάει αποκλειστικά στην «Κ» για την Ουκρανία και τη Μέση Ανατολή

Συνέντευξη στον ΑΘΑΝΑΣΙΟ ΚΑΤΣΙΚΙΔΗ

Έχοντας εμπειρία 42 χρόνων στον κόσμο των ενόπλων δυνάμεων και των υπηρεσιών πληροφοριών, οι καταστάσεις που έχει βιώσει αντανakλώνται μόνο στις ταινίες δράσης. Ο στρατηγός Ντανί Γιατόμ, ένας ζωντανός θρύλος του Ισραήλ, υπηρέτησε την πατρίδα του από στρατηγικά πόστα που τον οδήγησαν στην πρώτη γραμμή διαφόρων πολέμων. Έχοντας διατελέσει, μεταξύ άλλων, υποδιοικητής της επίλεκτης μονάδας Sayeret Matkal (ειδικές δυνάμεις), καθώς και διοικητής της Μοσάντ (ειδικές δυνάμεις), αργότερα αποκλειστικά στην «Κ» άγνωστες πτυχές του κόσμου των ενόπλων δυνάμεων και των πληροφοριών, καθώς και καταστάσεις πίσω από τις κλειστές πόρτες. Το τέλος της επιτυχούς καριέρας τον βρίσκει στη νέα του ενασχόληση, ως ιδρυτικό στέλεχος της CIY Global, εταιρείας με κεντρικό ρόλο την ενασχόληση με πολιτικές εκστρατείες, την ψυχολογία των ψηφοφόρων και της έμμεσης επιρροής της κοινής γνώμης. Ο στρατηγός Γιατόμ, με την εμπειρία χρόνων, καταθέτει εμβριθή αξιολόγηση των σύγχρονων εντάσεων τόσο στον φάκελο της Ουκρανίας όσο και στα ελληνοτουρκικά.

– Στρατηγέ Γιατόμ, το Ισραήλ είναι γνωστό ως πρωτοπόρος και ηγέτης στον κόσμο των πληροφοριών. Πώς διαμορφώθηκε μέσα στα χρόνια το ισραηλινό δόγμα πληροφοριών;

– Όταν το Ισραήλ κέρδισε την ανεξαρτησία του, τα πάντα ήταν ακόμη επισφαλή. Αυτό που κάναμε ήταν να μελετήσουμε κυρίως τον τρόπο με τον οποίο θα έπρεπε να λειτουργούν οι υπηρεσίες πληροφοριών, όπως λειτουργούσαν υπό τους Βρετανούς, που ήταν εδώ για χρόνια και έφυγαν.

Αμέσως μετά την αποχώρησή τους το 1947, δυστυχώς, μπήκαμε στον μεγαλύτερο πόλεμο της σύγχρονης ιστορίας μας. Αυτός ήταν ο πόλεμος της ανεξαρτησίας, όπου ήμασταν πολύ λίγοι εναντίον πάρα πολλών. Χρησιμοποιούσαμε λοιπόν τις πληροφορίες που δεν ήταν τόσο εξελιγμένες όσο σήμερα, ως πολλαπλασιαστική δύναμη. Ξέρετε, όσο περισσότερα γνωρίζεις για τον εχθρό σου τόσο καλύτερα μπορείς να αντιμετωπίσεις τα προβλήματα που δημιουργεί και να κερδίσεις τον πόλεμο. Αυτή ήταν λοιπόν η αρχή.

– Ο Πούτιν, πριν από λίγες ημέ-

“
Μπορούμε να πούμε ότι βρισκόμαστε σήμερα σε μια κατάσταση που είναι πιο απειλητική από τον Ψυχρό Πόλεμο.

“
Ο Ερντογάν ανησυχεί ότι στις επόμενες εκλογές του 2023 δεν θα εκλεγεί ξανά πρόεδρος και θέλει να αλλάξει την πολιτική του. Με δική του πρωτοβουλία προσπαθεί να έρθει πιο κοντά στο Ισραήλ.

ρες δήλωσε το τέλος της εποχής του μονοπολικού κόσμου. Πόσο κοντά βρισκόμαστε σε μια νέα εποχή ψυχρού πολέμου;

– Νομίζω ότι είμαστε πολύ κοντά. Στην πραγματικότητα, ίσως βρισκόμαστε ήδη σε έναν νέο ψυχρό πόλεμο λόγω του γεγονότος ότι υπάρχει μια ρωσική εισβολή στην Ουκρανία και το ΝΑΤΟ στέκεται σταθερά στην άλλη πλευρά. Μέχρι στιγμής δεν υπάρχουν συγκρούσεις, αλλά και στον Ψυχρό Πόλεμο δεν υπήρχαν σχεδόν καθόλου συγκρούσεις μεταξύ της Αμερικής και της Σοβιετικής Ένωσης. Υπήρχε αμοιβαία αποτροπή αυτών των δύο πλευρών. Σε αυτή την περίπτωση, νομίζω ότι είναι ακόμα πιο κοντά από τον Ψυχρό Πόλεμο.

Αυτή τη στιγμή είναι ένας πόλεμος στην Ουκρανία με τη συμμετοχή κυρίως των Ρώσων που εισέβαλαν, αλλά και με τη συμμετοχή της Δύσης που έστειλε τα οπτικά συστήματα και τα χρήματα και κάποια άλλα αποθέματα στην Ουκρανία, χωρίς να έχει στείλει κανέναν στρατιώτη, διότι μπορεί να προκληθεί ανάφλεξη σε παγκόσμιο επίπεδο. Και καταλαβαίνω ότι οι ηγέτες αποφεύγουν να το ωθήσουν να γίνει μεγαλύτερο από ό,τι είναι, αλλά δεν γνωρίζουν ποιες είναι οι σκέψεις

Ο στρατηγός Ντανί Γιατόμ υπηρέτησε το Ισραήλ από κομβικές θέσεις. Υπήρξε υποδιοικητής της επίλεκτης μονάδας Sayeret Matkal (ειδικές δυνάμεις), καθώς και διοικητής της Μοσάντ, προτού ασχοληθεί με την πολιτική.

Συνομιλίες στο Καμπ Ντέιβιντ, Ιούλιος 2000. Με τον τότε πρωθυπουργό του Ισραήλ Εχούντ Μπάρακ (αριστερά) και τον Αμερικανό πρόεδρο Μπιλ Κλίντον.

του Πούτιν.

Μου φαίνεται ότι ο Πούτιν μπορεί να μη σταματήσει καν όταν κατακτήσει ολόκληρη την Ουκρανία, γιατί η βασική του ιδέα είναι να επαναφέρει τη ρωσική αυτοκρατορία. Να παραβιάσει όλα τα σύνορα και ένα μέρος αυτών των συνόρων είναι στη μέση

της Ευρώπης. Ετσι, νομίζω ότι οι σχέσεις μεταξύ της Ρωσίας και των Ηνωμένων Πολιτειών και της Δύσης δεν θα είναι οι ίδιες όπως ήταν μετά τον Ψυχρό Πόλεμο. Και μπορούμε να πούμε ότι βρισκόμαστε σήμερα σε μια κατάσταση που είναι πιο απειλητική από τον Ψυχρό Πόλεμο.

– Η Τουρκία ανεβάζει και πάλι την ένταση στην Ανατολική Μεσόγειο. Μέσα από την εμπειρία σας, ποια είναι η επιδίωξη και οι προσδοκίες του Ερντογάν;

– Είναι δύσκολο να διαβάσει κανείς τις σκέψεις του Ερντογάν. Νομίζω όμως ότι το όνειρό του από τότε που ήταν νεαρός φοιτητής ή πολιτικός, ήταν να επαναφέρει στη ζωή την Οθωμανική αυτοκρατορία και πως οι χώρες της Δύσης δεν αντιμετωπίζουν την Τουρκία με τον τρόπο που θα έπρεπε να την αντιμετωπίζουν. Νομίζει ότι η Τουρκία είναι μια από τις μεγάλες δυνάμεις στον κόσμο και βέβαια, τα τελευταία χρόνια, όλοι είδαν τη διαμάχη σχεδόν με όλους, με τους Αιγυπτίους, με τους Σύρους, με το ΡΚΚ, με τους Ιρανούς και με το Ισραήλ.

Προς το παρόν, νομίζω ότι ο Ερντογάν αισθάνεται αδύναμος. Νομίζω ότι ανησυχεί ότι στις επόμενες εκλογές του 2023 δεν θα

εκλεγεί ξανά πρόεδρος και θέλει να αλλάξει την πολιτική του προκειμένου να αποκτήσει περισσότερη πολιτική δύναμη. Επομένως, αυτό που βλέπουμε είναι ότι με δική του πρωτοβουλία προσπαθεί να έρθει πιο κοντά στο Ισραήλ.

Για πρώτη φορά τα τελευταία 15 χρόνια ο υπουργός Εξωτερικών της Τουρκίας επισκέφθηκε το Ισραήλ και ο πρόεδρος μας επισκέφθηκε την Τουρκία. Οι σχέσεις γίνονται πλέον όλο και πιο θερμές. Ο κύριος στόχος του είναι να αναπτύξουν φιλικές σχέσεις. Νομίζω ότι ο χαρακτήρας της Τουρκίας ανάμεσα στον ελεύθερο κόσμο θα γίνει πολύ πιο θετικός.

Ο υπουργός Εξωτερικών του Ιράν επισκέπτεται την Τουρκία. Αλλά υπάρχει μια ένταση στις σχέσεις μεταξύ της Τουρκίας και του Ιράν. Οπότε το συμπέρασμα είναι ότι το τελικό παιχνίδι του Ερντογάν είναι να αναβιώσει την Οθωμανική αυτοκρατορία.

– Πολλοί αναλυτές υποστηρίζουν ότι ο πόλεμος στην Ουκρανία είναι το προοίμιο ενός πιθανού ολοκληρωτικού πολέμου. Προβλέπετε μια παγκόσμια κλιμάκωση;

– Κανείς δεν μπορεί να πει. Γενικά μιλώντας, πιστεύω ότι οι ηγέτες θα είναι αρκετά έξυπνοι ώστε να αποτρέψουν ο ένας τον άλλον και να αποφύγουν μια παγκόσμια κλιμάκωση, διότι η παγκόσμια κλιμάκωση σήμερα θα μπορούσε να επιφέρει και τη χρήση πυρηνικών όπλων, τα οποία θα μπορούσαν να καταστρέψουν ολοκληρωτικά σημαντικά τμήματα του κόσμου στον οποίο ζούμε.

Ετσι, από τη μια πλευρά δεν μπορώ να τον αποκλείσω, αλλά η αίσθησή μου –και δεν νομίζω ότι πρόκειται για εκτίμηση– είναι ότι δεν θα επιδεινωθεί σε έναν παγκόσμιο πόλεμο πλήρους κλίμακας, όπως ο Α΄ Παγκόσμιος ή ο Β΄ Παγκόσμιος Πόλεμος. Παρ’ όλο που υπάρχουν ειδικοί, όπως κάποιοι Αμερικανοί που δήλωσαν μόλις πρόσφατα ότι πιστεύουν ότι βρισκόμαστε ήδη στον Γ΄ Παγκόσμιο Πόλεμο.

Η Φιονά Χιλ, μια Αμερικανίδα που είχε τον φάκελο της Συρίας στο Συμβούλιο Εθνικής Ασφαλείας κατά τη διάρκεια των δύο πρώτων ετών του προέδρου Τραμπ, όταν της επισήμαναν πως «υπάρχουν άνθρωποι που λένε ότι βρισκόμαστε στα πρόθυρα ενός Γ΄ παγκοσμίου πολέμου», αυτό που απάντησε ήταν ότι «είμαστε ήδη σε αυτόν». Υπάρχουν λοιπόν άνθρωποι που πιστεύουν ότι η κατάσταση μπορεί να επιδεινωθεί ακόμη περισσότερο.

Τα μυστικά της επιτυχίας για τις υπηρεσίες πληροφοριών

– Στρατηγέ Γιατόμ, έχοντας περισσότερα από 40 χρόνια εμπειρίας στις Ενοπλες Δυνάμεις και στις υπηρεσίες πληροφοριών, ποιο είναι το σημαντικότερο μάθημα στον κόσμο των πληροφοριών;

– Να αποφεύγετε την κατάσταση μιας λανθασμένης αντίληψης. Να είστε δηλαδή σε θέση να ακούτε όσο το δυνατόν περισσότερους ανθρώπους, να ενθαρρύνετε τους υφισταμένους σας να μιλήσουν αν πιστεύουν ότι κάτι δεν πάει καλά, όπου ίσως η εκτίμησή σας να μην είναι τόσο ακριβής όσο θα έπρεπε να είναι. Έτσι αποφεύγεται η πιθανότητα σφάλματος λόγω της συμπεριφοράς του αρχηγού των στρατιωτικών πληροφοριών, καθώς οι άλλοι δεν φοβούνται να του πουν το αντίθετο από αυτό που πιστεύει.

Είναι εξαιρετικά σημαντικό να ενθαρρύνουμε τους ανθρώπους να πουν τι πιστεύουν. Και σε πάρα πολλές περιπτώσεις οι αξιωματικοί, οι οποίοι εργάζονται 24 ώρες το 24ωρο, επτά ημέρες την

Ο λαός στο Ισραήλ είναι το κύριο μυστικό μας για το πώς κερδίζουμε κάθε πόλεμο. Αυτό οφείλεται στον λαό μας, όχι στα αεροπλάνα ή στα τανκς. Οφείλεται στο κίνητρο.

εβδομάδα για ένα συγκεκριμένο θέμα, όπως για παράδειγμα ο αναλυτής για τη Συρία, είναι πολύ σημαντικό να καλούνται στο γραφείο του στρατηγού, ώστε να συμμετέχουν στη συζήτηση, διότι πρέπει να ακούσουμε τους πιο ειδικούς ανθρώπους που έχουμε.

Ετσι, είναι πολύ διαφωτιστικό να δούμε τι συνέβη στον πόλεμο του Γιορ Κιπούρ. Αυτό είναι το μάθημα των υπηρεσιών πληροφοριών, δηλαδή πως δεν διάβασαν σωστά την εσωτερική εικόνα της υπηρεσίας τους. Ως εκ τούτου, αποτύχαμε να λάβουμε, εμείς που ήμασταν στο πεδίο, την έγκαιρη

προειδοποίηση για τον πόλεμο και αυτός θα μπορούσε πιθανώς να αποφευχθεί εάν ο επικεφαλής των στρατιωτικών πληροφοριών ενθάρρυνε τους ανθρώπους του. Αυτό είναι το κύριο μάθημα.

– Στο βιβλίο σας με τίτλο «Ο λαβύρινθος της εξουσίας» αναπτύσσετε θέματα σχετικά με την ψυχολογική φύση πολλών πολιτικών προσωπικοτήτων. Πόσο σημαντική είναι η αξιολόγηση των πληροφοριών για ξένους υψηλόβαθμους αξιωματούχους, ειδικά όταν μιλάμε για θεοκρατικά καθεστώτα όπως στην περίπτωση του Ιράν;

– Ναι, νομίζω ότι είναι σημαντική. Υπάρχουν πολλά πράγματα που είναι πολύ σημαντικά στις πληροφορίες. Ο τρόπος με τον οποίο συλλέγεις τις πληροφορίες, ο τρόπος με τον οποίο τις αναλύεις, ο τρόπος με τον οποίο τις αξιολογείς, ο τρόπος με τον οποίο τις διανέμεις στους πελάτες και θα πρέπει, ως αξιωματικός των υπηρεσιών πληροφορι-

ών, να αναλύεις πολλά θέματα, όπως την οικονομική κατάσταση, την κατάσταση της κοινής γνώμης, εάν το κοινό είναι θυμωμένο ή όχι. Για παράδειγμα, ποιο είναι το νόημα αυτών των διαδηλώσεων στους δρόμους του Ιράν σήμερα ενάντια στο γεγονός ότι η οικονομία επιδεινώνεται και ούτω καθεξής.

Επιπλέον, υπάρχουν και οι ηγέτες. Είναι λοιπόν σημαντικό να προσπαθήσουμε και να ανακαλύψουμε ποιοι είναι οι πραγματικοί χαρακτήρες των ηγετών. Και αυτό είναι πιο σημαντικό στην περίπτωση του Ιράν, όπου υπάρχει ένα καθεστώς που είναι πολύ άκαμπτο και στο τέλος υπάρχει μόνο ένας άνθρωπος που αποφασίζει και αυτός είναι ο Χαμενεΐ. Είναι λοιπόν πολύ σημαντικό να προσπαθήσουμε να αναλύσουμε τι τρέχει στο κεφάλι του, αλλά είναι επίσης πολύ δύσκολο να το πετύχεις, και μπορεί να αποτύχεις στη σκιαγράφηση του χαρακτήρα ενός ηγέτη.

Επομένως πρέπει να το κά-

νεις, όμως δεν πρέπει να είναι η πιο σημαντική πληροφορία που εκθέτεις, αλλά λειτουργεί ως συμπληρωματικό ζήτημα για να δεις ολόκληρη την εικόνα. Είναι σημαντικό.

– Ως πρώην διευθυντής της Μοσάντ, πώς αναγνωρίζετε το πότε μια κατάσταση ήταν κρίσιμη;

– Λοιπόν, είναι ένα ζήτημα πολλών ετών. Η Μοσάντ εργαζόταν και συνέλεγε πληροφορίες πριν από εμένα και συνεχίζει να το κάνει και μετά την ολοκλήρωση του ρόλου μου ως διευθυντή της. Πρόκειται λοιπόν για μια μηχανή που συνεχίζει να λειτουργεί προκειμένου να συλλέγει πληροφορίες και να τις αναλύει. Γνωρίζουμε ότι υπάρχουν πηγές πληροφοριών που είναι προβληματικές, ιδίως οι άνθρωποι. Ετσι, σε αυτές που είναι προβληματικές και δεν είναι απόλυτα αξιόπιστες, θα πρέπει να ανατρέχετε με έναν πιο εξειδικευμένο τρόπο και να βρίσκετε τις πιο αξιόπιστες πηγές προκειμένου να

χτίζετε πάνω στις πληροφορίες τους. Εκτός από αυτό, διασταυρώνουμε τις συνδέσεις μεταξύ διαφορετικών πηγών.

– Στρατηγέ Γιατόμ, πριν από μερικά χρόνια τονίσατε την ανησυχία για την ύπαρξη του Ισραήλ. Ποια ήταν τα κύρια αίτια αυτής της δήλωσης;

– Ναι, ήμουν πολύ ανήσυχος. Και εξακολουθώ να ανησυχώ λόγω της εσωτερικής κατάστασης στην ισραηλινή κοινωνία. Αυτό που είπα τότε ήταν για τις προωρινές κυβερνήσεις, οι τότε τέσσερις που ακολούθησαν η μία την άλλη μέσα σε δύο χρόνια. Είπα δημόσια ότι αν συνεχιστεί αυτή η κατάσταση, αποδυναμώνει το κράτος του Ισραήλ. Ραγίζει την αλληλεγγύη του λαού στο Ισραήλ και ο λαός στο Ισραήλ είναι το κύριο μυστικό μας για το πώς κερδίζουμε κάθε πόλεμο. Αυτό οφείλεται στον λαό μας, όχι στα αεροπλάνα ή στα τανκς ή σε κάτι άλλο. Αυτό οφείλεται στο κίνητρο.

Μεταβολές εβδομάδας		Dow Jones	Nasdaq	Nikkei	Dax	FTSE 100	 ΚΙΝΑ Ο Δρόμος του Μεταξιού απειλεί την οικονομία Σελ. 11	Πετρέλαιο	€/ \$
	Χ.Α.Κ. 1,30%								
	Χ.Α. 4,45%	1,63%	2,86%	4,20%	3,02%	1,64%		-2,11%	1,33%

ΔΙΑΒΑΣΤΕ

ΣΥΝΑΓΕΡΜΟΣ ΣΤΗ ΒΙΟΜΗΧΑΝΙΑ

«Οχι» Αθήνας σε ψαλίδι στην κατανάλωση Φ.Α.

Πολλά κράτη-μέλη, μεταξύ των οποίων και η Ελλάδα, απορρίπτουν κατηγορηματικά την πρόταση που προωθεί η Γερμανία για υποχρεωτική μείωση της κατανάλωσης αερίου κατά 15% με απόφαση της Κομισιόν. Στη Γερμανία οι περικοπές της κατανάλωσης στη βιομηχανία είναι αναπόφευκτες. **Σελ. 5**

ΕΛΛΑΔΑ

Δουλεύουν 181 ημέρες κάθε χρόνο για φόρους

Απελευθερωμένα από την 1η Ιουλίου είναι τα νοικοκυριά, στην Ελλάδα έχοντας καλύψει με την εργασία τους τις υποχρεώσεις τους, είτε αυτές είναι φορολογικές είτε ασφαλιστικές. Το 2022 οι Έλληνες δούλεψαν 181 ημέρες για να αποπληρώσουν φόρους και εισφορές 76,2 δισ. ευρώ. **Σελ. 8**

ΓΙΑ ΝΕΟΥΣ ΣΤΗΝ ΕΛΛΑΔΑ

Ονειρο θερινής νυκτός το ιδιόκτητο «κεραμίδι»

Η ιδιόκτητη κατοικία αποτελεί διαχρονικό όνειρο και βασική επιδίωξη των Ελλήνων. Όμως, τα τελευταία χρόνια το όνειρο απομακρύνεται και ένα μέσο νοικοκυριό θα πρέπει να διαθέσει το εισόδημα 13 ετών για να αγοράσει μια κατοικία 100 τ.μ., σύμφωνα με έρευνα του ΟΟΣΑ. **Σελ. 12**

Απόδοση δεκαετών ομολόγων		
	Απόδοση	Εβδομαδιαία αλλαγή
Κύπρος	3,15%	0,02%
Γερμανία	1,02%	-0,11%
Γαλλία	1,61%	-0,12%
Ιταλία	3,32%	0,06%
Ισπανία	2,24%	-0,04%
Ιρλανδία	1,64%	-0,07%
Ελλάδα	3,25%	-0,25%
Ην. Βασίλειο	1,94%	-0,15%

Βαθμολογία από οίκους αξιολόγησης		
Οίκος Αξιολόγησης	Μακροπρόθεσμο Χρέος	Βραχυπρόθεσμο Χρέος
DBRS	BBB (low)	R-2 (middle)
Fitch	BBB-	F3
Moody's	Ba1	NP
S&P	BBB-	A-3

Στόχος το διψήφιο ποσοστό χρέους

Η Κύπρος κατάφερε τη δεύτερη μεγαλύτερη μείωση στην Ε.Ε. κατά 16,1% μέσα στο 2021

Η Κύπρος κατάφερε να μειώσει κατά 16,1% το δημόσιο χρέος της το 2021 και κατέγραψε τη δεύτερη καλύτερη επίδοση σε σχέση με άλλες ευρωπαϊκές χώρες. Ακόμα και έτσι όμως, η Κύπρος έχει το

έβδομο μεγαλύτερο χρέος στην Ε.Ε. Το 104,9% που είχε στο πρώτο τρίμηνο του 2022 έχει στόχο να το μειώσει σε διψήφιο ποσοστό μέχρι το τέλος του έτους, ωστόσο προκύπτουν εμπόδια, όπως οι

στηρίξεις για πανδημία και ακρίβεια. «Πονοκέφαλος» για το Γραφείο Διαχείρισης Δημοσίου Χρέους είναι η επόμενη έκδοση χρέους 0,5 δισ. ευρώ. Το μέσο επιτόκιο του συνολικού δανεισμού από το

πρόγραμμα SURE ανέρχεται στο 0,14%, το οποίο έχει συμβάλει στη μείωση του μέσου σταθμικού κόστους του δημόσιου χρέους της Κύπρου, σημειώνεται στην έκδοση. Τον Σεπτέμβριο του 2021

η Κύπρος έλαβε 157 εκατ. ως προκαταβολή της συνολικής χρηματοδότησης, από τα οποία τα 131 εκατ. είναι επιχορηγήσεις και τα 26 εκατ. δάνειο μέσω του Ταμείου Ανάκαμψης. **Σελ. 3**

Η «μεγάλη παραίτηση» γίνεται επιστροφή στο γραφείο

Αντιστρέφεται σταδιακά το πρωτοφανές φαινόμενο της «μεγάλης παραίτησης», όπως αποκλήθηκε η μαζική αποχώρηση εργαζομένων από τις θέσεις τους στη διάρκεια της πανδημίας, που προκάλεσε προβλήματα σε επιχειρήσεις, βιομηχανίες και εφοδιαστικές αλυσίδες σε Αμερική και Ευρώπη. Οι παράγοντες που επαναφέρουν τον κόσμο στην αγορά εργασίας διαφέρουν και προκύπτουν από την άνοδο του κόστους διαβίωσης και την αύξηση των μισθών, μέχρι τη βελτίωση των συνθηκών εργασίας, αλλά και την εξάντληση των αποταμιεύσεων που συγκεντρώσαν Ευρωπαίοι και Αμερικανοί στη διάρκεια των lockdowns. **Σελ. 10**

Αυξήθηκαν οι φορολογούμενοι το 2021 κατά 32 χιλιάδες

Προωθείται νέο σύστημα

Αυξήθηκαν κατά 32.600 το 2021 οι νέοι φορολογούμενοι σε σχέση με το 2020, από τα νέα εγγεγραμμένα νομικά και φυσικά πρόσωπα. Προωθείται νέο φορολογικό σύστημα με περιβαλλοντικό προσανατολισμό και έχει δρομολογηθεί μεταρρύθμιση του φόρου χαρτοσήμων. **Σελ. 3**

Ανοικτοχέρηδες οι Βρετανοί και οι Γερμανοί τουρίστες

«Σφικτοί» οι Ισραηλινοί

Βρετανοί και Γερμανοί ξεδουύνουν περισσότερα χρήματα για τα ταξίδια τους, σε σχέση με την προκορωνοϊού περίοδο. Το αντίστροφο φαίνεται να ισχύει για τους τουρίστες από το Ισραήλ. Οι τάσεις των αγορών, το είδος των διακοπών που επιλέγουν και οι προοπτικές. **Σελ. 4**

 Προς νέο γύρο συζητήσεων για τον κατώτατο **Σελ. 3**

ΑΝΑΛΥΣΗ / Του ΧΟΛΓΚΕΡ ΣΜΙΕΝΤΙΝΓΚ*

Από το μαστίγιο της τρόικας στο καρότο του Ταμείου Ανάπτυξης

Μετά την παραίτηση του Μάριο Ντράγκι στην Ιταλία, επικίνδυνται πρόωρες εκλογές εντός 70 ημερών, όπως δήλωσε ο πρόεδρος της χώρας Σέρτζιο Ματαρέλα. Κρίνοντας από ορισμένα μακροπρόθεσμα θεμελιώδη στοιχεία, η Ιταλία μετατρέπεται σιγά σιγά σε ένα ατύχημα, που περιμένει να συμβεί. Τρία μεγάλα προβλήματα αμαυρώνουν τις προοπτικές της και είναι, πρώτον, η τάση του ρυθμού αύξησης του πραγματικού ΑΕΠ στο 0,5% στην καλύτερη περίπτωση, δεύτερον, τα θλιβερά δημογραφικά στοιχεία και, τρίτον, η ροπή προς τη θεατρικότητα στα πολιτικά τεκταινόμενα. Ως αποτέλεσμα,

η μακροπρόθεσμη βιωσιμότητα του δημόσιου χρέους της Ιταλίας σχεδόν στο 150% του ΑΕΠ δεν είναι καθόλου εξασφαλισμένη. Ωστόσο, ο κίνδυνος να συμβεί σύντομα το πιθανό ατύχημα εξακολουθεί να είναι χαμηλός. Προς το παρόν, ως προετοιμαστούμε για ενδεχόμενες περιόδους θορύβου, αλλά όχι για μια γνήσια κρίση του ευρώ, κατά την άποψή μας.

Στις επόμενες εκλογές θα μπορούσε να αναλάβει πρωθυπουργός η Τζιόρτζια Μελόνι, επικεφαλής κεντροδεξιού συνασπισμού. Προέρχεται από το κόμμα των «Αδελφών της Ιταλίας» με νεοφασιστικές ρίζες, έχει κατη-

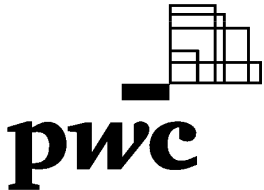
Η Ιταλία θα είχε πολλά να χάσει από πολιτικές που θα έβαζαν σε κίνδυνο τα ευρωπαϊκά κονδύλια.

γορήσει επανειλημμένως την Ε.Ε. για τα δεινά της χώρας και υποστήριξε μια προσέγγιση «πρώτα η Ιταλία». Δικαίως οι αγορές ανησυχούν για την ατζέντα της. Όμως, η Ε.Ε. και το ευρώ έχουν ξεπεράσει άλλους ριζοσπάστες στο παρελθόν. Θυμάστε τον Γιάνη Βαρουφάκη και τον

Αλέξη Τσίπρα; Πέραν τούτου, τάχθηκε υπέρ μιας κοινής και δυναμικής απάντησης της Ε.Ε. στον πόλεμο του Πούτιν, ενώ η Μελόνι έχει ήδη αποστασιοποιηθεί από ορισμένους άλλους δεξιούς στην Ιταλία και την Ευρώπη. Πάντως, μια περαιτέρω προσωρινή άνοδος της διαφοράς στις αποδόσεις μεταξύ ιταλικών και γερμανικών ομολόγων θα μπορούσε να είναι ακριβώς αυτό που χρειάζεται για να υπενθυμίσει σε οποιαδήποτε (πιθανή) νέα κυβέρνηση ότι η Ιταλία θα είχε πολλά να χάσει από πολιτικές που θα έβαζαν σε κίνδυνο τα ευρωπαϊκά κονδύλια προς τη χώρα από το πρόγραμμα με το Ταμείο

της Επόμενης Γενιάς και τα οποία συμποσούνται στην περίπτωση της στο 5% του ετήσιου ΑΕΠ της. Το πρόγραμμα παρέχει στην Ε.Ε. ένα χρήσιμο εργαλείο για να αποτρέψει τις χώρες από το να απομακρυνθούν πολύ από τις ορθολογικές οικονομικές και χρηματοπιστωτικές πολιτικές. Σε αντίθεση με τα προγράμματα λιτότητας της «τρόικας» κατά τη διάρκεια της κρίσης του ευρώ, οι επιχορηγήσεις του Ταμείου Ανάκαμψης λειτουργούν ως ένα επιθυμητό καρότο και όχι ως μαστίγιο.

* Ο κ. Χόλγκερ Σμιέντινγκ είναι οικονομολόγος της Berenberg Bank.

Πώς να επιλέξετε ένα Πολυεπιχειρησιακό Ταμείο Προνοίας & πώς επηρεάζει την επιχείρησή σας

Μάθετε περισσότερα!

ΑΝΑΛΥΣΗ

Του ΠΕΤΕΡ ΜΠΟΦΙΝΓΚΕΡ*

Με χρεοκοπία απειλούνται τα ευάλωτα νοικοκυριά

Οι απότομες αυξήσεις τιμών, που μαστιίζουν τα νοικοκυριά με χαμηλότερο εισόδημα, θα μπορούσαν εύκολα να μετριαστούν μέσω κρατικών εγγυημένων δανείων, με ελάχιστο ρίσκο. Ο πόλεμος στην Ουκρανία και οι επιπτώσεις του στις παγκόσμιες αγορές ενέργειας, μετάλλων και τροφίμων ασκούν ολοένα και μεγαλύτερες πιέσεις στα νοικοκυριά. Το πιο ανησυχητικό είναι ότι το κύμα του πληθωρισμού επηρεάζει ολοένα και περισσότερο τις τιμές των τροφίμων. Αναφορικά με τα μη επεξεργασμένα τρόφιμα, ο δείκτης πληθωρισμού στην Ευρωζώνη ανήλθε στο 11,1% τον Ιούνιο και είναι απίθανο να έχει

Θα μπορούσαν εύκολα να ενισχυθούν μέσω κρατικών εγγυημένων δανείων, με ελάχιστο ρίσκο.

φθάσει στα ανώτατα επίπεδά του, διότι οι αυξήσεις στις τιμές του φυσικού αερίου συνήθως μετακυλούνται στους καταναλωτές με χρονοκαθυστέρηση. Οι εξελίξεις αυτές γεννούν νέες πιέσεις. Στη Γερμανία η ένωση εταιρειών στεγαστικής πίστης αναμένει πρόσθετες επιβαρύνσεις μόνο για την ενέργεια το 2022, σε σύγκριση με το 2021, οι οποίες ενδεχομένως να ανέλθουν έως και τα 2.749 ευρώ για τα ατομικά νοικοκυριά και τα 5.074 ευρώ για τα τετραμελή νοικοκυριά. Δεδομένου ότι τα νοικοκυριά χαμηλού εισοδήματος ξοδεύουν σχετικά υψηλό μερίδιο του προϋπολογισμού τους σε ενέργεια και τρόφιμα, επηρεάζονται ιδιαίτερα από την έκρηξη των τιμών. Όπως δείχνει μελέτη του Ινστιτούτου Μπρίγκελ, τον Δεκέμβριο του 2021 οι δείκτες πληθωρισμού, που αφορούσαν τα άτομα με χαμηλό εισόδημα, ήταν 1,4, 1,7 και 0,3 ποσοστιαίες μονάδες υψηλότερα από αυτούς που αφορούσαν τα άτομα υψηλού εισοδήματος στο Βέλγιο, στην Ιταλία και τη Γαλλία αντίστοιχα. Αυτά τα νοικοκυριά συνήθως έχουν λίγες αποταμιεύσεις ή έχουν ήδη χρέη. Επομένως, χωρίς κρατική ενίσχυση υπάρχει φόβος για ένα κύμα υπερχρέωσης μεταξύ των

νοικοκυριών με σοβαρές κοινωνικές συνέπειες. Οσον αφορά την οικονομική πολιτική, η βέλτιστη λύση θα ήταν η προσωρινή άμβλυση του σοκ των τιμών μέσω παρεμβάσεων στην αγορά ενέργειας και καταβολής επιδομάτων. Οι περισσότερες χώρες έχουν ήδη εφαρμόσει αντίστοιχα μέτρα και προγράμματα βοήθειας. Δεδομένης όμως της έκτασης της πρόσθετης οικονομικής επιβάρυνσης των νοικοκυριών, δεν θα είναι δυνατόν η πλήρης κρατική αποζημίωση. Ως εκ τούτου, ως συνοδευτικό μέτρο θα μπορούσε να εξεταστεί ένα πρόγραμμα κρατικών πιστώσεων για τα νοικοκυριά. Το μοντέλο είναι εκείνο με τα δάνεια με κρατική εγγύηση, που χορηγούνται σε εταιρείες με ευνοϊκούς όρους κατά τη διάρκεια της πανδημίας, με στόχο την αποφυγή εκτεταμένων πτώχευσεων. Το 2021, ακόμη και πριν από την έκρηξη των τιμών της ενέργειας, στη Γερμανία, για παράδειγμα, 575.000 άτομα απευθύνθηκαν σε κέντρα παροχής συμβουλών για τα χρέη τους. Το μέγεθος της κρατικής εγγύησης θα πρέπει να εξαρτάται από τον αριθμό των μελών του νοικοκυριού. Λαμβάνοντας υπόψη τα ανωτέρω, για τη Γερμανία το δάνειο για ένα ατομικό νοικοκυριό θα μπορούσε να είναι 2.750 ευρώ, 4.624 ευρώ για τριμελές νοικοκυριό και 5.074 ευρώ στην περίπτωση των τεσσάρων ατόμων. Το δάνειο θα μπορούσε να χορηγηθεί με 2% επιτόκιο και η αποπληρωμή του να κατανεμηθεί σε πέντε χρόνια, άνευ δόσεων την πρώτη διετία. Το πλεονέκτημα για τα οικονομικά αδύναμα νοικοκυριά θα ήταν, από τη μια πλευρά το ευνοϊκό επιτόκιο. Αυτό βοηθάει να αποφευχθεί η παγίδα του χρέους, η οποία προκαλείται από τα πολύ υψηλά επιτόκια, που πρέπει να πληρωθούν για τις υπερναλήψεις. Από την άλλη πλευρά, η διαθεσιμότητα της πρόσθετης πίστωσης βοηθάει, όταν τα νοικοκυριά αντιμετωπίζουν περιορισμό στον δανεισμό – ειδικά ως να ολοένα ακριβότερη ενέργεια θα τα οδηγούσε σε πτώχευση.

* Ο κ. Πέτερ Μπόφινγκερ είναι καθηγητής Οικονομικών του Πανεπιστημίου Βίρτσμπουργκ. Το άρθρο δημοσιεύεται στην ιστοσελίδα του Ινστιτούτου Φρίντριχ Εμπερτ.

ΔΗΚΤΗΣ

diktis@kathimerini.com.cy

Εκπληξη

Σε μια συνάντηση που δεν προοριζόταν για συγκινήσεις, έγινε τελικά η εκπληξη και η ΕΚΤ αύξησε τα επιτόκια κατά μισή ποσοστιαία μονάδα, 11 χρόνια μετά την τελευταία άνοδο, διαψεύδοντας τις προσδοκίες που η ίδια είχε κτίσει για δύο ισόποσες αυξήσεις ύψους 0,25% με τη δεύτερη να συμβαίνει τον Σεπτέμβρη. Η απόφαση προφανώς και στέλνει το μήνυμα ότι η κατάσταση στο μέτωπο της ακρίβειας είναι χειρότερη από ό,τι αρχικά αναμενόταν, αλλά κυρίως σηματοδοτεί το σενάριο ότι πολύ πιθανόν το παράθυρο ευκαιρίας του Σεπτέμβρη για κάποια αύξηση να μην είναι διαθέσιμο, γιατί η οικονομία ίσως να βρίσκεται στα πρόθυρα της ύφεσης μέχρι τότε. Ως αποτέλεσμα της απόφασης τα επιτόκια του ευρώ έχουν πια διαμορφωθεί στο 0% για καταθέσεις, 0,5% για πράξεις κύριας αναχρηματοδότησης και 0,75% για διευκολύνσεις οριακής χρηματοδότησης.

• • • •

Μηχανισμός

Η πολιτική κρίση στην Ιταλία αναγκάζει την ΕΚΤ να δώσει περισσότερες πληροφορίες για τον μηχανισμό προστασίας μετάδοσης κρίσεων που έχει σχεδιάσει για την αποτροπή αυξημένου κόστους δανεισμού για συγκεκριμένες οικονομίες, κυρίως του ευρωπαϊκού νότου. Ο μηχανισμός κρίνεται ως απαραίτητος σε μια περίοδο που η ΕΚΤ επιχειρεί μια πιο «σφιχτή» νομισματική πολιτική ενώ βρίσκονται σε εξέλιξη δύο παράλληλες κρίσεις, γεωπολιτική και ενεργειακή. Για τους διαφωνούντες ο μηχανισμός θεωρείται ότι ενισχύει τον κτηκό κίνδυνο και «επιτρέπει» σε κάποιες οικονομίες να χάσουν τη δημοσιονομική τους πειθαρχία. Για κάποιους, ο μηχανισμός θεωρείται πως ελευθερώνει τα χέρια της ΕΚΤ για περισσότερες αυξήσεις επιτοκίων στην μάχη κατά της ακρίβειας.

• • • •

Επαναφορά

Η ροή του φυσικού αερίου επανήλθε κανονικά από την προηγούμενη Πέμπτη εξανεμίζοντας τους φόβους ότι το κλείσιμο του Nord Stream 1 που επέβαλε η Ρωσία για συντήρηση θα ήταν μια μόνιμη κατάσταση. Η Γερμανία μέσω του αγωγού συνεχίζει να λαμβάνει φυσικό αέριο, αποφεύγοντας τα σενάρια που είχαν δει το φως της δημοσιότητας τις προηγούμενες μέρες και ήθελαν την χώρα να βυθίζεται σε ύφεση. Σύμφωνα με δηλώσεις του Ρώσου προέδρου, η επαναφορά του αγωγού γίνεται στο 40% της δυναμικότητας. Υπενθυμίζεται ότι η Gazprom έχει διακόψει την παροχή φυσικού αερίου σε 12 χώρες μέλη της ΕΕ.

• • • •

Παραίτηση

Η αδύναμη ιταλική οικονομία που πασχίζει να σταθεροποιηθεί το τελευταίο διάστημα βρίσκεται από την προηγούμενη Πέμπτη σε βαθιά κυβερνητική κρίση, αφού μια μέρα προηγουμένως ο Μάριο Ντράγκι απέτυχε να εξασφαλίσει

Το κόστος για υφιστάμενες και νέες δανειοδοτήσεις αποτελεί πλέον ακόμη ένα βαρίδι στην αναμικτή ούτως ή άλλως ανάπτυξη.

την ισχυρή στήριξη που επιζητούσε και οδηγήθηκε σε παραίτηση παρά την εξασφάλιση ψήφου εμπιστοσύνης για συνέχιση της πρωθυπουργίας τους. Η παραίτηση Ντράγκι θα στερήσει από την ιταλική οικονομία έναν έμπειρο πρώην κεντρικό τραπεζίτη, που έχει όλα τα εφόδια για να αντιμετωπίσει τον πληθωρισμό

και τις επιπτώσεις ενός καταστροφικού πολέμου εντός της Ευρώπης. Τα βλήματα πλέον είναι στραμμένα στις αποδόσεις των ιταλικών ομολόγων και τα σχέδια που ετοιμάζει η ΕΚΤ για αποτροπή των χειρότερων.

• • • •

Αναζωπύρωση

Οι φίμες που ήθελαν την ρωσο-ουκρανική σύγκρουση όχι μόνο να μην εκτονώνεται αλλά να μπαίνει σε μια νέα φάση αναζωπύρωσης επιβεβαιώθηκαν μετά τις δηλώσεις του Ρώσου υπουργού Εξωτερικών. Ο κ. Λαβρόφ επιβεβαίωσε ότι οι στόχοι της Ρωσίας δεν περιορίζονται πλέον στην επαρχία του Ντονμπάς αλλά εκτείνονται στον έλεγχο όλων των βόρειων επαρχιών της Ουκρανίας. Η ρωσική επίθεση στη Ουκρανία βρίσκεται σε εξέλιξη εδώ και 5 μήνες με τους τελευταίους τρεις να έχει μετατραπεί σε έναν πόλεμο φθοράς.

• • • •

Επιδείνωση

Σύμφωνα με έρευνα της ΕΚΤ που αξιολογεί την κατάσταση στον τραπεζικό τομέα της ευρωζώνης προκύπτει ότι οι τράπεζες έχουν δυσκολίες στην εξασφάλιση χρηματοδότησης λόγω αυξημένου κόστους. Αυτό έχει ως αποτέλεσμα να εφαρμόζονται πιο αυστηρά κριτήρια παραχώρησής δανείων σε νοικοκυριά και επιχειρήσεις. Έχει επίσης παρατηρηθεί ότι η δεύτερη κατηγορία παρουσιάζει αυξημένη ζήτηση για δανεισμό προκειμένου να καλύψει ανάγκες που σχετίζονται με το κεφάλαιο κίνησης.

Καλοκαίρι σημαίνει ταξίδια. Τα lockdowns ακύρωσαν το 2020, η «Δέλτα» το 2021. Όλοι περίμεναν το φετινό καλοκαίρι να είναι ανέμελο, χωρίς τεστ και μάσκα.

Ενα ακόμη δύσκολο καλοκαίρι

Της ΑΛΙΣΟΝ ΚΡΟΥΓΚΕΡ

Μεγάλες προσδοκίες είχε καλλιεργήσει για αυτό το καλοκαίρι ο 29χρονος κομμωτής και φωτογράφος Τιμοθί Χέλ. Εχοντας μετακομίσει από τη Βαλτιμόρη στη Νέα Υόρκη τον Φεβρουάριο του 2021, ο Χέλ βρέθηκε κλεισμένος στο διαμέρισμά του στο Μπρούκλιν στο απόγειο της έξαρσης της παραλλαγής «Δέλτα» του κορωνοϊού και περίμενε έτσι με αγωνία την άφιξη του θέρους προκειμένου να απολαύσει τα ονομαστά πάρτι στην ταράσσα του κέντρου Le Bain στην πάλαι ποτέ συνοικία της κρεαταγοράς (Meat Packing District) και στο

κλαμπ Mr. Purple στο Λόουερ Ιστ Σάιτν. «Ηθελα να βρίσκομαι έξω και να χαίρομαι τη Νέα Υόρκη», λέει ο Χέλ. Η ευχή του, όμως, δεν ήταν γραφτό να εκπληρωθεί. Το πρώτο κακό σημάδι εμφανίσθηκε τον Απρίλιο, με περιστατικό πυροβολισμών στη γραμμή Ν, την οποία χρησιμοποιεί τα Σαββατοκύριακα ο Χέλ για να μεταβεί στην εργασία του. «Όλοι ήταν εμφανώς νευρικοί από εκείνη την ημέρα. Για εμένα, αυτή ήταν η αρχή», λέει ο 29χρονος κομμωτής.

Η ευλογία των πιθήκων

Ο Χέλ –που είναι Αφροαμερικανός και ομοφυλόφιλος– έχει τώρα

Πανδημία και ακρίβεια απογοήτευσαν όσους προσδοκούσαν ότι το 2022 θα ήταν απαλλαγμένο από προβλήματα.

έναν ακόμη λόγο ανησυχίας: την ευλογία των πιθήκων. Φίλοι του, που προσβλήθηκαν από την ασθένεια, υπέφεραν από φρικτούς πόνους, ενώ τα αποθέματα εμβολίων είναι ακόμη περιορισμένα. «Όλα

αρχίζουν να θυμίζουν το καλοκαίρι του 2020, όταν όλοι ήμασταν κλεισμένοι στα σπίτια μας», λέει ο 29χρονος. Η μετάδοση της ευλογιάς των πιθήκων γίνεται κυρίως με στενή επαφή, αλλά και μέσω ρούχων ή σεντονιών ή σταγονιδίων της αναπνοής. Αντί να διασκεδάζει σε κλαμπ και πολυσύχναστα μπαρ, ο Χέλ επιλέγει να επισκέπτεται μόνο μικρές παρέες σε φιλικά σπίτια ή παρκμασμένα άδεια συνοικιακά εστιατόρια.

Ακύρωση σχεδίων

Για πολλούς Αμερικανούς, καλοκαίρι σημαίνει ταξίδια, ιδιαίτερα τώρα που η υποχρέωση για τη χρή-

ση μάσκας και τη διενέργεια τεστ έχει αρθεί. Τα γεμάτα επιβάτες αεροδρόμια και τα ακριβά αεροπορικά εισιτήρια (τον Απρίλιο οι τιμές εισιτηρίων αυξήθηκαν κατά 18,6%), όμως, έχουν ακυρώσει πολλά τέτοια σχέδια. «Πριν από την πανδημία, ταξίδευα κάθε καλοκαίρι. Το καλοκαίρι είναι για διασκέδαση και εμπειρίες ζωής», λέει ο 34χρονος Ρέτζιναλντ Ατζά, διοικητικό στέλεχος νοσοκομείου στο Λος Άντζελες και «ινφλουένσερ» στο TikTok. Ο Ατζά είχε προγραμματίσει φέτος δύο ταξίδια με τη μνηστή του (στο Ντουμπάι και στο Μεξικό), αλλά ακύρωσε τα σχέδιά του όταν συνειδητοποίησε πόσο ακριβά

ήταν τα αεροπορικά εισιτήρια. Ο άνθρωπος είναι, όμως, ανθεκτικός οργανισμός. «Υπάρχει η λεγόμενη “ηδονική προσαρμογή”, ενώ οι έρευνες δείχνουν ότι οι άνθρωποι έχουν την εντυπωσιακή ικανότητα να συνθίζουν και να προσαρμόζονται στις αλλαγές της ζωής τους», λέει η Σόνια Λιουμπομίρσκι, καθηγήτρια Ψυχολογίας στο Πανεπιστήμιο της Καλιφόρνιας, η οποία μελετάει την ευτυχία. Όταν, για παράδειγμα, κάποιος παντρευτεί, ενδέχεται να νιώσει παροδική «ένεση» ευτυχίας, προτού επανέλθει στη συνηθισμένη του ψυχολογική κατάσταση.

THE NEW YORK TIMES

Με το βλέμμα σε διψήφιο ποσοστό χρέους

Η Κύπρος σημείωσε μείωση του δημοσίου χρέους της κατά 16,1% μέσα σε ένα χρόνο, τη δεύτερη μεγαλύτερη στην Ε.Ε.

Τον **ΠΑΝΑΓΙΩΤΗ ΡΟΥΓΚΑΛΑ**

Με **βλέμμα** στραμμένο στην μείωση του δημοσίου χρέους σε διψήφιο ποσοστό είναι το Υπουργείο Οικονομικών. Η Κύπρος κατέγραψε τη δεύτερη μεγαλύτερη μείωση του δημοσίου χρέους στο πρώτο τρίμηνο του 2022 σε σύγκριση με το τέταρτο τρίμηνο του 2021 ανάμεσα στις χώρες της Ευρωπαϊκής Ένωσης. Συγκεκριμένα, σύμφωνα με τα στοιχεία της Ευρωπαϊκής Στατιστικής Υπηρεσίας (Eurostat) το δημόσιο χρέος μειώθηκε κατά 16,1%. Πρώτη στη μείωση του δημοσίου χρέους της σε σχέση με το τέταρτο τρίμηνο του 2021 ήταν η Ελλάδα, κατά 20%. Το δημόσιο χρέος της Κύπρου κυμαίνεται ωστόσο στο 104,9% και καταγράφει την 7η χειρότερη επίδοση. Η Κύπρος πλέον έχει βλέμμα μείωσης του δημοσίου χρέους της σε διψήφιο ποσοστό, με το ποσοστό που ήθελαν οι αρχικές εκτιμήσεις να είναι στο 94% στα τέλη του 2022. Ερωτηματικά προκύπτουν για το αν θα καταφέρει να μειώσει σχεδόν κατά 10% το δημόσιο χρέος της μέχρι το τέλος του έτους, την ώρα ιδίως που προκύπτουν πρόσθετα έξοδα για το κράτος ενόψει στήριξης των πολιτών από την ακρίβεια. Η πανδημία συνεχίζει να δείχνει τα δόντια της παγκοσμίως και δεν έχει ολοκληρωθεί ο κύκλος της, με το Υπουργείο Οικονομικών να έχει προχωρήσει ήδη με δύο πρόσθετους συμπληρωματικούς προϋπολογισμούς. Ο πρώτος ήταν της τάξης των 102 εκατομμυρίων ευρώ και ο δεύτερος της τάξης των 172 εκατομμυρίων ευρώ.

Ο «πονοκέφαλος» του Γραφείου Διαχείρισης Δημοσίου Χρέους αφιερώνεται στην επόμενη έκδοση χρέους. Σε μια περίοδο που ο δανεισμός είναι ακριβός η Κύπρος πρέπει να εξασφαλίσει άλλο 0,5 δισ. ευρώ για να καλύψει τις χρηματοδοτικές της

ανάγκες. Η Κύπρος αρχές Ιανουαρίου 2022 προχώρησε σε έκδοση χρέους 1 δισ. ευρώ με επιτόκιο στο 0,99%, επιτόκιο που βάσει των συνθηκών της αγοράς που επικρατούν δεν θα «ξανταπίσει».

Σύμφωνα με τα στοιχεία της Eurostat και σε σύγκριση με το τέταρτο τρίμηνο του 2021, τρία κράτη μέλη κατέγραψαν αύξηση του χρέους τους προς το ΑΕΠ στο τέλος του πρώτου τριμήνου του 2022 και είκοσι τέσσερα κράτη μέλη μείωση. Αυξήσεις στην αναλογία καταγράφηκαν στη Σλοβακία (+2,6 π.μ.), στη Ρουμανία (+1,0 π.μ.) και στη Μάλτα (+0,4 π.μ.), ενώ οι μεγαλύτερες μειώσεις όπως προαναφέ-

Το μέσο επιτόκιο του συνολικού δανεισμού από το πρόγραμμα SURE ανέρχεται στο 0,14%, το οποίο έχει συμβάλει στη μείωση του μέσου σταθμικού κόστους του δημόσιου χρέους της Κύπρου.

θηκε σε Ελλάδα (-20,0 π.μ.), Κύπρο (-16,1 π.μ.), Κροατία (-12,8 π.μ.), Πορτογαλία (-12,0 π.μ.), Σλοβενία (-9,9 π.μ.), Βέλγιο (-9,1 π.μ.), Δανία (-7,8 π.μ.), Ισπανία (-7,5 π.μ.) και Ιρλανδία (-7,3 π.μ.).

Χρηματοδότηση του 2021

Σύμφωνα με την ετήσια έκθεση του Υπουργείου Οικονομικών για το 2021 που εξέδωσε την Παρασκευή, στις 2 Φεβρουαρίου 2021 η Δημοκρατία εξέδωσε ένα 5-ετές ομόλογο EMTN με κοινοπρακτική έκδοση ονομαστικού ύψους 1000

«Πονοκέφαλος» για το Γραφείο Διαχείρισης Δημοσίου Χρέους η επόμενη έκδοση χρέους των 0,5 δισ. ευρώ.

εκατ., επιτυγχάνοντας για πρώτη φορά επιτόκιο 0% και με χαμηλό επιτόκιο απόδοσης 0,053%. Η έκδοση, η οποία στέφθηκε με επιτυχία, πραγματοποιήθηκε στις αρχές του έτους ώστε να επωφεληθεί η Κυπριακή Δημοκρατία από το περιβάλλον χαμηλών επιτοκίων που επικρατούσε τη δεδομένη χρονική στιγμή. Για το συγκεκριμένο ομόλογο υπήρξαν προσφορές πέραν των 8,5 δισ. ευρώ. «Ο δείκτης κάλυψης ξεπέρασε το 8 και είναι από τους μεγαλύτερους των τελευταίων ετών», σχολιάζει σχετικά. Επιπρό-

σθετα, η έκδοση αποσκοπούσε στην αναπλήρωση των ρευστών διαθεσίμων της ΚΔ που θα δίνονταν για την αποπληρωμή του εγχώριου γραμματίου δημοσίου ύψους 1,25 δισ. ευρώ τον Απρίλιο του 2021.

Αρχικά υπήρχε προγραμματισμός και για δεύτερη έξοδο στις αγορές προς το τέλος του έτους, αναλόγως των δημοσιονομικών δεδομένων που θα διαμορφωνονταν στο τέλος της καλοκαιρινής τουριστικής περιόδου, όμως η επιτακμένη διαχείριση της πανδημίας και το άνοιγμα της τουριστικής

αγοράς επέφεραν μετριασμό των επιπτώσεων και των ελλειμμάτων με αποτέλεσμα τη διατήρηση των ρευστών διαθεσίμων σε υψηλότερες τιμές από ότι αρχικά είχε προβλεφθεί και έτσι δεν υφίστατο ανάγκη για έξοδο στις αγορές.

Στη συνέχεια αναφέρεται πως τον Σεπτέμβριο του 2021 η Κυπριακή Δημοκρατία έλαβε συνολικά 157 εκατ. ως προκαταβολή της συνολικής χρηματοδότησης, από τα οποία τα 131 εκατ. είναι επικυρωγής και τα 26 εκατ. δάνειο μέσω του Ταμείου Ανάκαμψης και Αν-

θεκτικότητας (RRF-NGEU). Γίνεται αναφορά και για δόσεις του 2022 από το Ταμείο, με τις επικυρωγής να είναι ύψους 170 εκατ. νοουμένου ότι η ΚΔ θα ικανοποιήσει τα ορόσημα που έχουν συμφωνηθεί εντός χρονοδιαγραμμάτων. Τα 85 εκατ. αναμένεται να τα αιτηθεί και πιστοποιούν στην πρώτη δόση. Τον Φεβρουάριο του 2021 η Κύπρος εξασφάλισε επίσης το 2ο μέρος του δανείου από το ευρωπαϊκό πρόγραμμα SURE, ονομαστικής αξίας 229 εκατ. και τον Μάιο του ίδιου έτους την 3η δόση ύψους 123,6 εκατ. ευρώ. Συνολικά το ύψος του ποσού που εκταμιεύθηκε από το πρόγραμμα SURE έφθασε τα 614,5 εκατ. από τα οποία τα 603 εκατ. αποτελούν επίσημο δανεισμό ενώ η ΚΔ επωφελήθηκε άμεσα ένα καθαρό όφελος στα ρευστά διαθέσιμα ύψους 11,5 εκατ. ευρώ. «Το μέσο επιτόκιο του συνολικού δανεισμού από το πρόγραμμα SURE ανέρχεται στο 0,14%, το οποίο έχει συμβάλει στη μείωση του μέσου σταθμικού κόστους του δημόσιου χρέους της Κύπρου», σημειώνεται στην έκδοση.

Πού χρησιμοποιήθηκαν

Τα κεφάλαια που αντλήθηκαν από την έκδοση EMTN χρησιμοποιήθηκαν πρώτον για την αποπληρωμή του εγχώριου Γραμματίου δημοσίου διάρκειας 52 εβδομάδων τον Απρίλιο 2021 ύψους 1256,6 εκατ. ευρώ συμπεριλαμβανομένων και τόκων. Δεύτερον για την αποπληρωμή πέντε εγχώριων ομολόγων συνολικού ύψους 689 εκατ. ευρώ. Τρίτον, για τη διατήρηση των ρευστών διαθεσίμων του κράτους ώστε σε οποιαδήποτε χρονική στιγμή να ικανοποιείται ο στόχος κάλυψης των χρηματοδοτικών αναγκών των επόμενων 6-9 μηνών εν μέσω συνεχούς της πανδημίας του κορωνοϊού.

Περισσότεροι 32 χιλιάδες φορολογούμενοι το 2021

Πρωθείται νέο φορολογικό σύστημα

Τον **ΠΑΝΑΓΙΩΤΗ ΡΟΥΓΚΑΛΑ**

Η **βάση** άμεσας φορολογίας παρυσίασε αύξηση 32.618 φορολογούμενων σε σχέση με το 2020, προερχόμενη από τα νέα εγγεγραμμένα νομικά πρόσωπα και φυσικά πρόσωπα για σκοπούς φόρου εισοδήματος, ενώ το μπρώτο της έμμεσας φορολογίας κατά το τέλος του 2021 παρουσίασε μείωση ύψους 3.972 σε σχέση με το 2020, κυρίως προερχόμενη από την διαγραφή νομικών προσώπων. Σύμφωνα με την ετήσια έκθεση του Υπουργείου Οικονομικών για το 2021, αναφέρεται πως η φορολογική βάση άμεσας φορολογίας κατά το τέλος του 2021 περιλάμβανε 968.745 ενεργούς φακέλους φορολογουμένων και η βάση έμμεσας φορολογίας 93.850 ενεργούς φορολογούμενους.

Την ίδια ώρα, ο Υπουργός Οικονομικών σε γραπτό του μήνυμα εντός της έκθεσης, αναφέρει ότι προωθείται ένα νέο φορολογικό σύστημα με περιβαλλοντικό προσανατολισμό. Στο πλαίσιο αυτό τονίζει ότι έχει δρομολογήσει τη μεταρρύθμιση του φόρου χαρτοσήμων, ενώ προωθείται συστηματικά και η φορολογική συμμόρφωση. Συμπληρώνει ότι ήδη έχει δρομολογηθεί η φορολογική μεταρρύθμιση με στόχο τον εκσυγχρονισμό του φορολογικού πλαισίου των εταιρειών, ώστε να καταστεί πιο απλό και δίκαιο, παραμένοντας ταυτόχρονα ανταγωνιστικό και ελκυστικό. Στο πλαίσιο αυτό θα περιληφθεί και η πράσινη

φορολογική μεταρρύθμιση, η οποία στοχεύει στην προστασία του περιβάλλοντος, στην ώθηση της καινοτομίας και σε «πράσινες» επενδύσεις στον τομέα της ενέργειας. Παράλληλα, εντός του 2021, έχουν νομοθετηθεί σημαντικά μέτρα για πάταξη του ακραίου φορολογικού σχεδιασμού στο πλαίσιο των δεσμεύσεων του Σχεδίου Ανάκαμψης και Ανθεκτικό-ττας.

Όπως τονίζεται στην έκθεση, κατά το 2021 συνεχίστηκε η εκστρατεία μείωσης της καθυστέρημένης εργασίας που ξεκίνησε κατά τα μέσα του 2017. Μέσα από το εν λόγω πρόγραμμα, μέσα στο 2021 έχει εκκαθαριστεί περίπου το 50% των δηλώσεων εισοδήματος ατόμου για το φορολογικό έτος 2016. Η εν λόγω εξέλιξη βοηθά κατά πολύ το στόχο που έχει τεθεί για εκκαθάριση της καθυστέρημένης εργασίας μέχρι το τέλος του 2022. Επιπρόσθετα και ως συνέπεια του έργου εκκαθάρισης της καθυστέρημένης εργασίας, τέθηκε σε ισχύ η αυτοματοποιημένη μαζική επιβολή φορολογιών για τα φορολογικά έτη 2012-2014 για 132.116 νομικά πρόσωπα και 71.841 φυσικών προσώπων για το φορολογικό έτος 2015», σημειώνεται. Ο αριθμός των μη διευθετημένων ενστάσεων κατά τις 31 Δεκεμβρίου 2021 μειώθηκε σε 9.137 σε σχέση με τις 10.044 που ήταν στις αρχές του έτους. Σημειώνεται επίσης ότι εντός του έτους παραλήφθηκαν και καταχωρήθηκαν συνολικά 8.310 νέες ενστάσεις

Η **φορολογική** βάση άμεσας φορολογίας κατά το τέλος του 2021 περιλάμβανε 968.745 ενεργούς φακέλους.

Κατά τη διάρκεια του 2021 έχουν ξεκινήσει οι εργασίες του Σταδίου 1 του νέου Μηχανογραφικού Συστήματος, το οποίο αφορά την υλοποίηση του ΦΠΑ.

για όλα τα είδη φόρων και εντός του έτους διευθετήθηκαν 9.217 ενστάσεις.

Νέο Μηχανογραφικό

Κατά τη διάρκεια του 2021 έχουν ξεκινήσει οι εργασίες του Σταδίου 1 του νέου Μηχανογραφικού Συστήματος, το οποίο αφορά την υλοποίηση του ΦΠΑ, μαζί με διάφορες λειτουργίες του συστήματος, καθώς και οι εργασίες για το Στάδιο 2, το οποίο αφορά άμεσες φορολογίες (φυσικών προσώπων και εταιρειών) μαζί με άλλες λειτουργίες του συστήματος. Όσον αφορά το Στάδιο 1, μέχρι τον Ιούνιο 2021 είχε πραγματοποιηθεί η μελέτη υλοποίησης, δηλαδή η καταγραφή των λεπτομερών προδιαγραφών, την οποία ακολούθησε ο επιχειρησιακός ανασχεδιασμός

των διαδικασιών βάσει των λεπτομερών προδιαγραφών και η καταγραφή των τεχνικών προδιαγραφών, εργασίες οι οποίες ολοκληρώθηκαν τον Νοέμβριο του 2021. Η μελέτη υλοποίησης του Σταδίου 2 (άμεση φορολογία φυσικών προσώπων και εταιρειών), ξεκίνησε τον Ιούλιο 2021 και συνεχίστηκε μέχρι το τέλος του έτους. Η μελέτη υλοποίησης του συγκεκριμένου σταδίου αναμένεται να ολοκληρωθεί το πρώτο τρίμηνο του 2022. Σημειώνεται ότι το 2021 συνεχίστηκε η υλοποίηση του σχεδίου Τεχνικής Βοήθειας για την Υλοποίηση του Συστήματος το οποίο παρέχεται από την Φινλανδική Φορολογική Αρχή και χρηματοδοτείται από την ΕΕ. Η εν λόγω τεχνική βοήθεια έχει χρονικό ορίζοντα τα τρία χρόνια.

Παράλληλα ξεκίνησαν οι εργασίες για τη μετάπτωση και τη μεταφορά των δεδομένων του Τμήματος από τα παλιά συστήματα στη μεταβατική βάση δεδομένων, ώστε να μεταφερθούν στο Νέο Μηχανογραφικό Σύστημα. Επιπρόσθετα, έχουν πραγματοποιηθεί εργασίες που αφορούν τη διασύνδεση δικτύων και εξοπλισμού, καθώς και διασυνδέσεων με συστήματα άλλων τμημάτων και υπηρεσιών.

Συνεχίζεται το σήριαλ για τον κατώτατο μισθό

Με **μάεστρο** τον υπουργό Εργασίας Κυριάκο Κούσιο θα συνεχιστούν και την επόμενη εβδομάδα οι συναντήσεις με τους κοινωνικούς εταίρους για να καθοριστεί επιτέλους ο κατώτατος μισθός στην Κύπρο. Όπως γίνεται αντιληπτό, τα επεισόδια του σήριαλ για τον κατώτατο μισθό θα έχουν και συνέχεια, καθώς ούτε την 22α Ιουλίου που είχε ανέβει πολύ ο πήχης έγινε κατορθωτή μία συμφωνία. Οι αποστάσεις μεταξύ εργοδοτών και συντεχνιών παραμένουν σε δομικά στοιχεία του ορισμού του κατωτάτου και όπως μεταφέρθηκε από πηγές, «είναι σαν να αρχίζει από την αρχή η συζήτηση για καθορισμό του».

Ο υπουργός Εργασίας κ. Κυριάκος Κούσιος δήλωσε ότι ευελπιστεί μέχρι τον Αύγουστο να έχει βρεθεί η χρυσή τομή και να είναι εις θέση να υποβάλει ενώπιον του Υπουργικού Συμβουλίου προτάσεις. Η πρόταση εξάλλου θα πρέπει να υποβληθεί στον Πρόεδρο Αναστασιάδη, να εγκριθεί σε συνεδρία του Υπουργικού και μετά να υπογραφεί από τον Υπουργό Εργασίας.

Υπάρχουν αποστάσεις σε διάφορα ζητήματα, και δεν έγινε κατορθωτό να γεφυρωθούν οι διαφορές. Για το ύψος του κατωτάτου για παράδειγμα, μπορεί να μην χρησιμοποιηθούν μόνο τα στοιχεία της Στατιστικής Υπηρεσίας Κύπρου που αφορούν τον εθνικό διάμεσο, αλλά και ούτε μόνο της Ευρωπαϊκής Στατιστικής (EU-Silc). Μπορεί να βασιστούν σε ποσό που προκύπτει από το μέσο όρο των δύο στατιστικών του εθνικού διαμέσου στην Κύπρο, δηλαδή τα 1.650 ευρώ. Ένα ποσοστό του 56% των 1.650 ευρώ φτάνουν τα 924 ευρώ μίκτων απολαβών, ενώ στο 60% του ποσο-

Ο **υπουργός** Εργασίας κ. Κυριάκος Κούσιος δήλωσε ότι ευελπιστεί μέχρι τον Αύγουστο να έχει βρεθεί η χρυσή τομή.

Από βδομάδας οι συζητήσεις μεταξύ Υπουργείου Εργασίας, συντεχνιών και εργοδοτών για τον καθορισμό του.

στού αυτού προκύπτουν 990 ευρώ. Ο Υπουργός Εργασίας έχει δηλώσει από προηγούμενες συναντήσεις ότι ο μισθός δεν πρόκειται να μην είναι πάνω από τον υφιστάμενο κατώτατο που ισχύουν για εννέα επαγγέλματα στην Κύπρο και είναι τα 924 ευρώ. Ένα ρεαλιστικό σενάριο είναι να καθοριστεί στο 57% των 1.650 ευρώ, δηλαδή στα 940 ευρώ, ή στο 58%, δηλαδή στα 956 ευρώ.

Υπάρχει δέσμευση πάντως ο κατώτατος να οριστεί από την παρούσα κυβέρνηση.

ΠΑΝΑΓΙΩΤΗΣ ΡΟΥΓΚΑΛΑΣ

Τι γνωρίζουμε για τους ξένους τουρίστες της Κύπρου

Ποιες οι τάσεις των αγορών, τι διακοπές επιλέγουν και ποιες οι προοπτικές τους

Της **ΜΑΡΙΑΣ ΗΡΑΚΛΕΟΥΣ**

Οι τουριστικές αφίξεις Ιουνίου ανήλθαν στις 372.324, ενώ για την περίοδο Ιανουαρίου-Ιουνίου ανήλθαν στις 1.221.382. Υπό τις περιστάσεις - δηλαδή χωρίς το μερίδιο των Ρώσων τουριστών - αυτά τα δεδομένα θεωρούνται ικανοποιητικά, και γύρω στο 75% της χρονιάς ρεκόρ, του 2019. Πέραν των αριθμών των αφίξεων, τα διαθέσιμα στατιστικά στοιχεία δίνουν και τις αγορές που τις διαμορφώνουν. Πρώτη αγορά η Βρετανία (155.703 αφίξεις) ακολουθεί το Ισραήλ (27.288), η Πολωνία (21.445), η Γερμανία (20.906), η Σουηδία (18.478) και η Ελλάδα (14.435). Κάπου εδώ σταματούν και οι διαθέσιμες πληροφορίες σχετικά με τους τουρίστες που επισκέπτονται την Κύπρο. Δεν δίνονται άλλες επίσημες στατιστικές πληροφορίες όπως για παράδειγμα, την κατά κεφαλήν δαπάνη τους, στοιχείο το οποίο ήταν διαθέσιμο στην προ πανδημίας εποχή. Ένα τέτοιο εργαλείο θα ήταν εξαιρετικά χρήσιμο για τις επιχειρήσεις του κλάδου, ειδικά φέτος. Μετά από δύο χρόνια πανδημίας και περιοριστικών μέτρων, καταγράφεται μεγάλη ώθηση τόσο στην ζήτηση ταξιδιών, όσο και στο ύψος των εξόδων που είναι διατεθειμένοι να προχωρήσουν οι ταξιδιώτες. Είναι γεγονός πάντως ότι η εικόνα που υπάρχει στην Κύπρο για τις ταξιδιωτικές προτιμήσεις και τις συνήθειες των τουριστών και του προφίλ τους, βασίζεται κυρίως σε εκτιμήσεις παρά σε στοιχεία, αφού δεν υπάρχουν πρόσφατες έρευνες και δεδομένα πέραν του αριθμού των αφίξεων, για την κάθε αγορά. Αναζητήσαμε λοιπόν τέτοια στοιχεία σε τελευταίες έρευνες από ευρωπαϊκές τουριστικές πλατφόρμες και ιστοσελίδες.

Ξοδεύουν περισσότερα

Διαπιστώνεται, λοιπόν, σύμφωνα με στοιχεία τελευταίων ερευνών, ότι φέτος τόσο οι Βρετανοί όσο και οι Γερμανοί ξοδεύουν, ή είναι διατεθειμένοι να ξοδέψουν περισσότερα χρήματα για τα ταξίδια τους, σε σχέση με την προ κορωνοϊού περίοδο. Συγκεκριμένα, στην περίπτωση της Γερμανίας, έρευνα στην οποία συμμετείχαν περισσότεροι από 300 επαγγελματίες τουριστικών γραφείων και πρακτορείων, καταδεικνύει ότι

γύρω στο 80% των ταξιδιωτών ξοδεύει περισσότερα φέτος. Σαφώς ένας λόγος για αυτό είναι οι αυξήσεις στο κόστος των διακοπών, συνεπεία του πληθωρισμού. Από την άλλη, η προθυμία για υψηλότερο κόστος διακοπών μπορεί να αποδοθεί στην σημασία που δίνουν οι Γερμανοί τουρίστες στην βιωσιμότητα ταξιδιών. Σύμφωνα με έρευνα που παρουσιάζει το Tourism Review, ένα υψηλό ποσοστό, γύρω στο 41% θεωρεί την βιωσιμότητα ως σημαντικό στοιχείο επιλογής των διακοπών του, ενώ περισσότεροι από τους μισούς θεωρούν ότι η βιωσιμότητα είναι σημαντική. Επιπλέον, περισσότεροι από τους μισούς ερωτηθέντες (57%) είναι πρόθυμοι να δεχτούν υψηλότερο κόστος για πιο βιώσιμα ταξίδια, ενώ ένας στους πέντε ερωτηθέντες είπε ότι θα απέφυγε συνειδητά να ταξιδεύει με αεροπλάνο - τόσο για μεγάλα όσο και για σύντομα ταξίδια. Την ίδια ώρα, σύμφωνα με έρευνα της YouGov, δημοτικότητα φαίνεται ότι αποκτούν και τα εικονικά ταξίδια για τις ηλικίες μεταξύ 16-29 ετών, αν και η

Φέτος οι τουρίστες από Γερμανία ξοδεύουν περισσότερα σε σχέση με το 2021, ενώ το αντίστροφο φαίνεται να ισχύει για τους τουρίστες από το Ισραήλ.

πλειοψηφία των ερωτηθέντων (87%) εκτιμά ότι τα κλασικά ταξίδια και οι πραγματικές εμπειρίες θα συνεχίσουν να είναι η πρώτη επιλογή. Ιδιαίτερο ενδιαφέρον έχει το στοιχείο που προκύπτει ως αποτέλεσμα έρευνας για τους Γερμανούς καταναλωτές, ότι κάνουν οικονομία στα τρόφιμα αλλά όχι -ακόμη- στα ταξίδια. Την ώρα που οι αγορές σε καθημερινά είδη κατέγραψαν μεγάλη πτώση, οι κρατήσεις σε ταξίδια και διακοπές κατέγραψαν άνοδο. Μάλιστα, τα φετινά στοιχεία είναι συγκρίσιμα με αυτά το 2019, ενώ σε κάποιες περιπτώσεις το ξεπέρασαν. Κάτι αντίστοιχο ισχύει και για την βρετανική αγορά. Σύμφωνα με πρόσφατες έρευνες ταξιδιωτών, οι

Το 60% των Πολωνών προτιμά προορισμούς ήλιου και παραλίας και υπαίθριες περιοχές κάτι που αποδίδεται και στην ανησυχία για τον κορωνοϊό.

Μετά από δύο χρόνια πανδημίας και περιοριστικών μέτρων, καταγράφεται μεγάλη ώθηση τόσο στην ζήτηση ταξιδιών, όσο και στο ύψος των εξόδων που είναι διατεθειμένοι να προχωρήσουν οι ταξιδιώτες.

διακοπές παραμένουν ψηλά στις προτεραιότητες των Βρετανών, ενώ η αύξηση του κόστους ζωής δεν αποτελεί εμπόδιο για διακοπές στο εξωτερικό. Επιπλέον, έρευνα της Norwegian Cruise Line, έδειξε ότι το 73% των Βρετανών επιστρέφουν γύρω στις 4 φορές σε κάποιο προορισμό που έχουν επισκεφθεί. Αυτό συγκαταλέγεται στα θετικά χαρακτηριστικά των Βρετανών τουριστών.

Η περίπτωση του Ισραήλ

Λιγότερα χρήματα είναι διατεθειμένοι να ξοδέψουν φέτος, σε σχέση με το 2018, τουρίστες από το Ισραήλ, μειώνουν και το ποσό των μετρητών που φέρνουν μαζί τους και επιλέγουν τις ανέπαφες

συναλλαγές. Αυτό καταγράφει τουλάχιστον έρευνα για τις ταξιδιωτικές προθέσεις των Ισραηλινών της πολυεθνικής εταιρείας χρηματοπιστωτικών υπηρεσιών Visa. Η έρευνα κατέδειξε επίσης ότι οι Ισραηλινοί προτιμούν πλέον τα πιο σύντομα ταξίδια από ό,τι πριν από την εποχή του κορωνοϊού. Έτσι, σύμφωνα με τα ευρήματα της έρευνας, η διάρκεια ενός ταξιδιού διαρκεί κατά μέσο όρο 6,5 ημέρες, σε σχέση με 8,9 μέρες, που ήταν η μέση διάρκεια ταξιδιού τους το 2018. Πρόκειται για μείωση της τάξης του 27%. Δεν έχει αλλάξει πάντως η προτίμηση των Ισραηλινών σε σχέση με τον προορισμό των διακοπών. Το 75% της έρευνας επιλέγουν ευρωπαϊκές χώρες και

Οι Σουηδοί και οι άλλοι Σκανδιναβοί

Μετά την επίσκεψη του Υφυπουργού Τουρισμού στην Σουηδία και την Ελβετία για επαφές είχε εκφράσει την εκτίμηση ότι φέτος οι σκανδιναβικές χώρες (Σουηδία, Νορβηγία, Δανία, Φινλανδία, Δανία) αλλά και η Ελβετία, θα αποτελέσουν φέτος σημαντικό κομμάτι των φετινών αφίξεων και θα κυμανθούν γύρω στα επίπεδα του 2019 (γύρω στις 340 χιλιάδες). Στην περίπτωση της Σουηδίας τουλάχιστον για τον Ιούνιο, οι αριθμοί κυμαίνονται γύρω στο 83% σε σχέση με τον αντίστοιχο μήνα του 2019. Υπενθυμίζονται και οι δηλώσεις για ζήτηση συγκεκριμένα στην Σουηδία, σε επίπεδα ψηλότερα σε σχέση με το 2019 καθώς και για το ότι η Κύπρος ήταν στους πρώτους προορισμούς για κρατήσεις για φέτος, με πέρασμα και από την πρώτη θέση. Μένει να δούμε αυτή την ζήτηση να μεταφράζεται και σε αφίξεις. Πάντως, οι διακοπές ήλιου και θαλάσσης είναι ψηλά στις προτιμήσεις των Σκανδιναβών τουριστών, όπως επίσης και των προορισμών με ήπιο χειμώνα. Πρόκειται λοιπόν για τουρίστα που δεν ταξιδεύει μόνο κατά την καλοκαιρινή περίοδο, ενώ αναζητά την περιπέτεια και τις μοναδικές εμπειρίες που προσφέρει ο προορισμός. Είναι ευαίσθητοι σε θέματα βιωσιμότητας και ελαχιστοποίησης του αποτυπώματος άνθρακα και το αναζητούν και στον προορισμό/κατάλυμα που επισκέπτονται. Επιπλέον μεγάλο ποσοστό των Σκανδιναβών ευρύτερα, είναι μεμονωμένοι/ανεξάρτητοι ταξιδιώτες που διαμορφώνουν οι ίδιοι τα ταξίδια τους, μέσω διαδικτύου, ενώ γενικότερα θεωρούνται τουρίστες με ψηλή κατά κεφαλή δαπάνη.

το υπόλοιπο 20% μεσογειακές όπως την Κύπρο, την Τουρκία και την Ελλάδα. Ποσοστό 10% επιλέγει Ηνωμένες Πολιτείες. Σημαντικό εύρημα της έρευνας είναι ότι ποσοστό 53% των Ισραηλινών προγραμματίζει να ταξιδέψει Σεπτέμβριο και Οκτώβριο, ενώ ποσοστό 17% αναμένεται να ταξιδέψει ξανά στο εξωτερικό πριν από το τέλος του έτους.

Οι Πολωνοί

Μια αγορά με πολλές προοπτικές, όπως περιγράφεται από το Υφυπουργείο Τουρισμού αλλά και από τα στοιχεία τουριστικών αφίξεων Ιουνίου, είναι η πολωνική. Πρόκειται για αγορά η οποία σύμφωνα με πρόσφατη έκθεση της

GlobalData, αναμένεται ότι θα ανακάμψει μέχρι το 2024, με σημαντική αύξηση στα ταξίδια στο εξωτερικό που θα φτάσουν τα επίπεδα προ της πανδημίας. Σύμφωνα με τα αποτελέσματα της έρευνας, ψηλά στην λίστα των Πολωνών είναι οι ψηφιοποιημένες υπηρεσίες και προϊόντα, κλείνουν διαδικτυακά τις διακοπές τους, ενώ το 65% των ερωτηθέντων ανέφερε ότι είναι σημαντικό για τον προορισμό που θα επιλέξει, να είναι οικονομικά προσιτός. Επιπλέον, το 60% τείνει να προτιμά προορισμούς ήλιου και παραλίας και υπαίθριες περιοχές κάτι που αποδίδεται και στην ανησυχία για την εξέλιξη του κορωνοϊού.

Επαφές με Γερμανούς tour operators για χειμερινές διακοπές στην Ελλάδα

Μήνυμα ότι οι διακοπές στην Ελλάδα δεν τελειώνουν το καλοκαίρι, αλλά συνεχίζονται καθ' όλη τη διάρκεια του χρόνου, έστειλε ο υπουργός Τουρισμού Βασίλης Κικίλιας στη συνάντησή του με τον Γερμανό πρέσβη στην Ελλάδα δρ. Ερνστ Ράικελ.

Ο υπουργός Τουρισμού επανέλαβε το κάλεσμα προς τους Γερμανούς πολίτες –ιδίως συνταξιούχους– που θα θελήσουν να περάσουν τον βαρύ γερμανικό χειμώνα στη χώρα μας, επισημαίνοντας ότι η Ελλάδα είναι μια χώρα με ήπιο μεσογειακό κλίμα, χαμηλότερο κόστος θέρμανσης σε σχέση με τον Βορρά, καθώς και με άρτιες υποδομές και υπηρεσίες που μπορούν να εξασφαλίσουν φιλοξενία υψηλής ποιότητας δώδεκα μήνες τον χρόνο.

Όπως ανέφερε ο κ. Κικίλιας, έχουν ήδη εκκινήσει οι επαφές με μεγάλους tour operators της Γερμανίας, οι οποίοι έχουν εκδηλώσει έντονο ενδιαφέρον για ειδικά αν-

ταγωνιστικά πακέτα που θα δίνουν επιπλέον κίνητρα στους Γερμανούς πολίτες που επιθυμούν να περάσουν τους χειμερινούς μήνες σε περιοχές της χώρας μας με θερμότερο κλίμα.

«Οι πρωταθλητές του καλοκαιριού “χτίζονται” από τον χειμώνα. Και αυτό κάναμε φέτος με στο-

Συνάντηση του υπουργού Τουρισμού Β. Κικίλια με τον Γερμανό πρέσβη Ε. Ράικελ.

χειμένη και σκληρή δουλειά. Αλλά και οι πρωταθλητές του χειμώνα “χτίζονται” το καλοκαίρι. Βασίζόμενοι, λοιπόν, στη στρατηγική μας για επέκταση της τουριστικής περιόδου δώδεκα μήνες τον χρόνο –και έχοντας τη σύμφωνη γνώμη, αλλά και τη συνεργασία των επαγγελματιών του κλάδου στα Χανιά,

Αρκετές περιοχές της Ελλάδας –όπου ο χειμώνας διαρκεί λιγότερο από ό,τι στη βόρεια Ευρώπη και η μέση θερμοκρασία είναι πολύ υψηλότερη– πληρούν τις προϋποθέσεις για ποιοτικό τουρισμό, τόνισε ο υπουργός Τουρισμού.

στο Ρέθυμνο, στο Ηράκλειο, στην Θεσ, στη Ρόδο, στην Αθήνα, στη Θεσσαλονίκη και αλλού– θα ήθελα να επαναλάβω ότι θα ήταν μεγάλη μας χαρά να φιλοξενήσουμε στη χώρα μας –και τους χειμερινούς μήνες– ταξιδιώτες και τουρίστες από όλο τον κόσμο, φυσικά από τη βόρεια Ευρώπη και βέβαια και από τη Γερμανία».

Κατά τη διάρκεια της συνάντησης με τον Γερμανό πρέσβη ο υπουργός Τουρισμού επισήμανε ότι αρκετές περιοχές της χώρας μας –όπου ο χειμώνας διαρκεί πολύ λιγότερο από ό,τι στη βόρεια Ευρώπη και η μέση θερμοκρασία είναι πολύ υψηλότερη, όπως η Κρήτη και η Νότια Πελοπόννησος– πληρούν τις προϋποθέσεις για ποιοτικό τουρισμό, με ξενοδοχειακές μονάδες που λειτουργούν και τους δώδεκα μήνες τον χρόνο, πρωτογενή παραγωγή και οργανωμένες δομές υγείας, όπως νοσοκομεία και κέντρα υγείας για πρωτοβάθμια περίθαλψη.

«Είναι μια εξαιρετική ευκαιρία, που δεν πρέπει να την αφήσουμε να πάει χαμένη. Όλους τους προηγούμενους μήνες εργαστήκαμε σκληρά και εντατικά σε συνεργασία με όλους τους φορείς του τουρισμού, προκειμένου αυτή τη στιγμή να μπορούμε να δούμε στην πράξη τη στρατηγική μας για τουρισμό και τους δώδεκα μήνες του χρόνου να αποδίδει καρπούς. Η κίνησή μας αυτή, σήμερα, συνδέεται με το νέο παραγωγικό και αναπτυξιακό μοντέλο για την Ελλάδα των επόμενων δεκαετιών», σημείωσε ο κ. Κικίλιας.

Από την πλευρά του ο κ. Ράικελ επισήμανε την ισχυρή ζήτηση από τη γερμανική αγορά για τη χώρα μας, γεγονός που αποτυπώνεται –όπως ανέφερε– στα στοιχεία των κρατήσεων και των αφίξεων. «Όπως εγώ απολαμβάνω πάρα πολύ τη διαμονή μου στην Ελλάδα, πιστεύω το ίδιο θα κάνουν και οι συμπολίτες μου», τόνισε χαρακτηριστικά.

Συναγερμός στην ελληνική βιομηχανία

Οι συνέπειες από τη μείωση της κατανάλωσης φυσικού αερίου κατά 15% για 8 μήνες θα είναι καταστροφικές, λένε βιομήχανοι

Της ΧΡΥΣΑΣ ΛΙΑΓΓΟΥ

Σοκαρισμένες και με την αγωνία στο κατακόκκινο παρακολουθούν η εγχώρια και η ευρωπαϊκή βιομηχανία τις εξελίξεις γύρω από την πρόταση της Ε.Ε. για την υποχρεωτική μείωση της κατανάλωσης φυσικού αερίου σε ποσοστό 15% τους επόμενους οκτώ μήνες. «Παρακαλούμε τις κυβερνήσεις να κάνουν οτιδήποτε μπορούν για να διατηρήσουν βασικές βιομηχανίες όπως ο τομέας μετάλλων και να αποφύγουν τις περικοπές... Οι Ευρωπαίοι παραγωγοί μετάλλων προετοιμάζονται ήδη για ένα χειμώνα ζωής ή θανάτου», δήλωσε ο Guy Thiran, γενικός διευθυντής της Eurometaux, που εκπροσωπεί έναν από τους πιο ισχυρούς βιομηχανικούς κλάδους της Ευρώπης με πάνω από 900 εγκαταστάσεις και ετήσιο κύκλο εργασιών 120 δισ. ευρώ, που απασχολεί 500.000 άτομα. Συναγερμό σήμανε η απόφαση της Επιτροπής και για την ελληνική βιομηχανία, η οποία αν και δεν είναι μεγάλος καταναλωτής φυσικού αερίου, ανησυχεί ότι η παραγωγή της θα επηρεαστεί λόγω της υψηλής συμμετοχής του φυσικού αερίου στον ηλεκτρισμό. «Δεν είναι μόνο η ποσότητα, είναι και η διάρκεια. Μιλάμε για περικοπή φορτίων 15% σε ημερήσια βάση για διάστημα οκτώ μηνών. Οι συνέπειες θα είναι καταστροφικές για τη βιομηχανία και την εθνική οικονομία», δηλώνει στην «Κ» πρόεδρος της Ένωσης Βιομηχανικών Καταναλωτών Ενέργειας (ΕΒΙΚΕΝ) Αντώνης Κοντολέων.

«ΟΧΙ» στο σχέδιο της Ε.Ε.
Με το που ανακοινώθηκε η απόφαση της Επιτροπής πήραν φωτιά τα τηλέφωνα και οι επι-

Οι Ευρωπαίοι παραγωγοί μετάλλων προετοιμάζονται «για ένα χειμώνα ζωής ή θανάτου», δήλωσε ο Guy Thiran, γενικός διευθυντής της Eurometaux, που εκπροσωπεί έναν από τους πιο ισχυρούς κλάδους της Ευρώπης με ετήσιο τζίρο 120 δισ. και 500.000 εργαζομένους.

Μη βιώσιμη χαρακτήρισε την πρόταση της Κομισιόν ο υπουργός Ενέργειας της Πορτογαλίας.

στολές, με τις επιχειρήσεις του κλάδου να μεταφέρουν στους θεσμικούς φορείς τους αλλά και στα αρμόδια κυβερνητικά επιτελεία την αγωνία τους και τις μη αναστρέψιμες συνέπειες μιας τέτοιας απόφασης για την ελληνική βιομηχανία και την εθνική οικονομία. Για πάνω από έξι ώρες διαβουλευόνταν μεταξύ τους και τα αρμόδια κυβερνητικά επιτελεία για να καταλήξουν αργά τα

μεσάνυχτα στην απόφαση που κοινοποίησε στην πρωινή ενημέρωση Τύπου χθες ο κυβερνητικός εκπρόσωπος Γιάννης Οικονόμου. Οτι δηλαδή και η Ελλάδα λέει «όχι» στην πρόταση της Επιτροπής. «Η κυβέρνηση δεν συμφωνεί επί της αρχής με την πρόταση της Κομισιόν για μείωση 15% στο φυσικό αέριο. Εμείς έχουμε καταθέσει προτάσεις και στις προτάσεις αυτές θα επιμεινουμε...», δήλωσε ο κυβερνητικός εκπρόσωπος. Τη διαφωνία της Ελλάδας μετέφερε λίγο αργότερα με δηλώσεις του και ο υπουργός Περιβάλλοντος και Ενέργειας Κώστας Σκρέκας. Το 70% του φυσικού αερίου που εισάγει η χώρα μας χρησιμοποιείται για την παραγωγή ηλεκτρικού ρεύματος, κατά συνέπεια

θα προκαλούνταν προβλήματα σε νοικοκυριά και επιχειρήσεις, σημείωσε ο κ. Σκρέκας, ενώ συμπλήρωσε ότι «μια τέτοια μείωση δεν πρόκειται να συμβάλει στην ενίσχυση των βορείων χωρών, όπως η Γερμανία και η Αυστρία, οι οποίες έχουν το μεγαλύτερο πρόβλημα». Ο ίδιος χαρακτήρισε περίεργο το γεγονός ότι η Ε.Ε. προχώρησε σε αυτή την απόφαση χωρίς να έχει προηγηθεί σοβαρή διαβούλευση και ανακοίνωσε ότι βρίσκεται σε συνεννόηση με τους ομολόγους του στην Ισπανία, την Ιταλία και σε άλλες χώρες προκειμένου να συνυπογράψουν μια κοινή επιστολή προς την Επιτροπή ενόψει της συζήτησής της στο συμβούλιο υπουργών της 26ης Ιουλίου. Είχε προηγηθεί η νηρηή αντι-

δραση της Ισπανίας με την ανακοίνωση της πρότασης από την Επιτροπή, καθώς και της Πορτογαλίας, γύρω από τις οποίες, και μαζί με την Ελλάδα, συγκροτείται ένα νέο μέτωπο των χωρών του Νότου ενάντια στο μέτωπο του Βορρά με επίκεντρο τη Γερμανία, αντίστοιχο με αυτό που είδαμε στην αρχή της ενεργειακής κρίσης, αλλά αυτή τη φορά με τους ρόλους να αντιστρέφονται. Το τελευταίο τρίμηνο του 2021 η κρίση είχε πλήξει δυσανάλογα τις χώρες του Νότου, οι οποίες πίεζαν για τιμολόγηση της κιλοβατώρας βάσει του μέσου κόστους παραγωγής αντί της ακριβότερης (οριακής), με τον Βορρά να αντιστέκεται και την Επιτροπή να κλείνει το θέμα με μια απόφαση που συνοψιζόταν στο ότι θα ήταν καταστροφική η αλλαγή του μοντέλου λειτουργίας της αγοράς. Το πρόβλημα των υψηλών τιμών δεν είχε αγγίξει ακόμη τη γερμανική οικονομία και άλλες χώρες του Βορρά, που είχαν εν ενεργεία προθεσμιακά συμβόλαια με τιμές προ κρίσης. Με τον Πούτιν να κορυφώνει την εργαλειοποίηση του φυσικού αερίου, περιορίζοντας τις ροές μέσω του αγωγού Nord Stream 1 που τροφοδοτεί τη μεγαλύτερη οικονομία της Ευρώπης, η Γερμανία με την υψηλή εξάρτηση από το ρωσικό αέριο βρέθηκε στην πιο αδύναμη θέση και είναι αυτή τώρα που επιδιώκει επιμερισμό των συνεπειών, γι' αυτό και εμφανίζεται ως βασικός υποστηρικτής της πρότασης της Κομισιόν. «Υπερασπιζόμαστε τις ευρωπαϊκές αξίες, αλλά δεν μπορούμε να αναλάβουμε μια θυσία για την οποία δεν μας έχει ζητηθεί καν προηγούμενη γνώμη», δήλωσε η Ισπανίδα υπουργός Οικολογι-

κής Μετάβασης Teresa Ribera. Η ίδια έκρινε ότι η ιδέα της Επιτροπής «δεν είναι απαραίτητα ούτε η πιο αποτελεσματική, ούτε η πιο αποδοτική, ούτε η πιο δίκαιη». Την απόλυτη αντίθεσή της εξέφρασε και η Πορτογαλία, με τον υπουργό Ενέργειας της χώρας Joao Galamba να χαρακτηρίζει την πρόταση της Επιτροπής «μη βιώσιμη», επειδή κάτι τέτοιο θα παρεμπόδιζε την παραγωγή ηλεκτρικής ενέργειας από μονάδες φυσικού αερίου, την ώρα που η χώρα βρίσκεται αντιμέτωπη με ακραία ξηρασία.

Πυρετώδεις συζητήσεις
Το μπλοκ των χωρών του Νότου, με το οποίο έχουν συνασπιστεί και η Ιταλία, το Βέλγιο, η Κύπρος, η Μάλτα, η Πολωνία κ.ά. στις συζητήσεις που συνεχίζονται πυρετώδως μεταξύ κρατών-μελών και της Επιτροπής, επικαλείται στην επιχειρηματολογία του κατά της απόφασης και νομικά προβλήματα. Υποστηρίζει ότι η απόφαση παραβιάζει το άρθρο 21 της Συνθήκης της Λισσαβώνας που προβλέπει την αυτονομία και αυτενέργεια των κρατών-μελών στις αποφάσεις τους για το ενεργειακό τους μείγμα. Η μάχη για το τελικό αποτέλεσμα συνεχίζεται, με το μπλοκ του Νότου να επιδιώκει αδυναμία λήψης απόφασης δεδομένου ότι η υποχρεωτικότητα της εφαρμογής της προϋποθέτει αυξημένη πλειοψηφία (άνω του 1/3 των σταθμισμένων ψήφων των χωρών-μελών). Στόχος είναι η πρόταση να μη φθάσει στο συμβούλιο υπουργών της 26ης Ιουλίου, δηλαδή να αναβληθεί, ή η Επιτροπή να καταλήξει σε μια συμβιβαστική πρόταση που θα μπορεί να εγκριθεί.

Σουίτες Limassol Del Mar: Εκεί που τ' όνειρο μετατρέπεται σ' ένα σύγχρονο και πολυτελές ευ ζην

Το Limassol Del Mar, εμπνευσμένο από τη θάλασσα, κτισμένο δίπλα στη θάλασσα, αποτελεί όχι μόνο αρχιτεκτονικό, αλλά και σχεδιαστικό αριστούργημα, με εξαιρετική διαρρύθμιση και διακόσμηση. Δεν είναι τυχαίο που το Limassol Del Mar θεωρείται ένα από τα μεγαλύτερα και πλέον επιβλητικά έργα της Λεμεσού - είναι το κράμα της συνέργειας ανάμεσα στους μεγαλύτερους κατασκευαστικούς ομίλους της χώρας, των ομίλων Leptos και D. Zavos. Από αυτή την επιτυχημένη συνεργασία δημιουργήθηκε ένας συνδυασμός οικοδομημάτων που αποτελείται από πολυτελή διαμερίσματα, σουίτες, σύγχρονους χώρους αναψυχής και ευεξίας, πολυτελές εμπορικό κέντρο και υπηρεσίες υψηλών προδιαγραφών, που σπάνια συναντώνται σε τόσο ολοκληρωμένο βαθμό.

Ονειρεύεσαι να ζήσεις την απόλυτη πολυτέλεια; Επιθυμείς να έχεις την εμπειρία μιας ξεχωριστής διαμονής σ' ένα εκλεπτυσμένο περιβάλλον, που χαρακτηρίζεται από μοντέρνα αισθητική, άπλετους χώρους, προσφέροντας συνάμα μια ξεχωριστή εμπειρία ευ ζην, σ' ένα περιβάλλον που διαθέτει όλα όσα έχει να προσφέρει το διεθνές jetset; Στις σουίτες του Limassol Del Mar, που βρίσκονται στον 3ο και 18ο όροφο, θα βρεις όλα όσα ονειρεύεσαι και αναζητάς για διαμονή, μόνιμη ή προσωρινή, μικρής

διάρκειας ή μεγάλης, επαγγελματικής φύσεως ή για αναψυχή - μα κι ακόμα περισσότερα.

Σε αυτό το επιβλητικό κτίριο απολαμβάνεις κορυφαίες εγκαταστάσεις υψηλής αισθητικής επίπλωσης, τις οποίες επιμελήθηκε ο διακεκριμένος ιταλικός οίκος Gianfranco Ferré Home, φαντασμαγορική πανοραμική θέα που ξεπερνά τα όρια της ακτογραμμής της πόλης, αλλά και όλες τις πολυτελείς ανέσεις - όπως 24ωρη υπηρεσία υποδοχής και θυρωρού, εσωτερική και εξωτερική πισίνα, σπα, σάουνα και high-tech γυμναστήριο. Σύντομα στο Limassol Del Mar θα ενταχθεί και η λειτουργία του Le Plaza Del Mar, ενός αστικού πόλου διεθνούς εμβέλειας, που συνδυάζει εμπορικό κέντρο με επιλεγμένες προτάσεις αγορών, πύλη ψυχαγωγίας και σημείο συνάντησης υψηλής γαστρονομίας.

Αν θεωρείς τον εαυτό σου προσωπικότητα που εκτιμά το σύγχρονο lifestyle, αποζητά την πολυτελή ιδιαιτερότητα και την ευκαιρία να έχει μια κορυφαία εμπειρία ποιότητας ζωής, το Limassol Del Mar είναι ο προορισμός σου. Στο www.limassoldelmarsuites.com και στο +35725510880 μπορείς να βρεις όποιον άλλον πληροφόρηση χρειάζεσαι, αλλά και να κάνεις άμεσα την κράτησή σου.

«Πακέτα» φοιτητικής στέγης από εταιρείες ακινήτων

Επιπλωμένα διαμερίσματα από 280 έως 675 ευρώ με παροχές και υπηρεσίες

Του **ΝΙΚΟΥ Χ. ΡΟΥΣΑΝΟΓΛΟΥ**

Σε πάνω από 250 υπολογίζονται τα διαμερίσματα που έχουν αναπυχθεί από ιδιωτικές εταιρείες και απευθύνονται αποκλειστικά σε φοιτητές σε Αθήνα, Θεσσαλονίκη και Πάτρα, αριθμός που αναμένεται να αυξηθεί κατακόρυφα τα επόμενα χρόνια. Η αύξηση της ζήτησης για φοιτητική στέγη, μετά το «διάλειμμα» της προηγούμενης διετίας, λόγω πανδημίας, έχει ως αποτέλεσμα την αντίστοιχη κινητοποίηση σειράς εταιρειών ακινήτων, που επιχειρούν να καλύψουν τις αυξημένες αυτές ανάγκες ανακαίνιζοντας κι εξοπλίζοντας ολόκληρες πολυκατοικίες με στόχο την προσέλκυση φοιτητών.

Η ισραηλινή Zoia έχει ήδη αναπτύξει δύο τέτοια ακίνητα στην περιοχή του Ζωγράφου και της Καλλιθέας. Το πρώτο εκ των δύο κτιρίων διαθέτει 20 διαμερίσματα και το δεύτερο 24, με μηνιαίο κόστος της τάξεως των 450 έως 600 ευρώ, ανάλογα με τις προδιαγραφές των ακινήτων, το πακέτο των παρεχόμενων υπηρεσιών και την τοποθεσία. Οπως αναφέρουν στην «Κ» στελέχη της Zoia, τα διαμερίσματα είναι πλήρως εξοπλισμένα κι επιπλωμένα, ενώ στην τιμή περιλαμβάνονται έξοδα κοινόχρηστων, δωρεάν Internet και η δυνατότητα χρήσης των κοινόχρηστων πλυντηρίων που βρίσκονται εντός των κτιρίων. Το ακίνητο του Ζωγράφου απευθύνεται αποκλειστικά σε φοιτητές, ενώ εκείνο της Καλλιθέας τόσο σε φοιτητές όσο και σε νέους εργέντσες ή και νέα ζευγάρια. Κατά κύριο λόγο οι προσφερόμενες κατοικίες αφορούν στούντιο ή διαμερίσματα ενός υπνοδωματίου, επιφάνειας από 25 έως 35 τ.μ., ενώ υπάρχουν και μερικά διαμερίσματα που προσφέρονται για συγκατοίκηση, διαθέτοντας δύο ξεχωριστά υπνοδωμάτια και κοινόχρηστους χώρους κουζίνας, καθιστικού κ.λπ. Στόχος της Zoia το επόμενο διάστημα είναι να αναπτύξει ένα ακόμα κτίριο που έχει στην κατοχή της στου Ζωγρά-

Αρκετές εταιρείες ακινήτων επιχειρούν να καλύψουν τις αυξημένες ανάγκες φοιτητικής στέγασης ανακαίνιζοντας και εξοπλίζοντας ολόκληρες πολυκατοικίες με στόχο την προσέλκυση φοιτητών.

Στην τιμή περιλαμβάνονται τα κοινόχρηστα, το Internet, η καθαριότητα και σε κάποιες περιπτώσεις οι λογαριασμοί ΔΕΚΟ.

φου, όπου θα φιλοξενηθούν 30 διαμερίσματα.

Αποκλειστικά σε φοιτητές στοχεύουν και τα τρία ακίνητα που έχει αναπτύξει και διαχειρίζεται η Hamlet Student Flats σε Αθήνα (Κυψέλη), Θεσσαλονίκη και Πάτρα. Τα εν λόγω κτίρια αποκτήθηκαν από την Premia Properties ΑΕΕΑΠ στο τέλος του 2021 και μισθώνονται από τη Hamlet. Η συνολική επιφάνεια των τριών ακινήτων ανέρχεται σε 7.764 τ.μ., ενώ φιλοξενούνται 153 διαμερίσματα, εκ των οποίων τα 85 στη Θεσσαλονίκη, τα 49 στην Πάτρα και τα 19 στην Αθήνα, πλυσίον της αγοράς της Κυψέλης, η οποία βρίσκεται

στον πεζόδρομο της Φωκίωνος Νέγρη. Η Hamlet υπεκμισθώνει τα διαμερίσματα σε φοιτητές τιμές που εκκινούν από 280 ευρώ (Πάτρα) και αγγίζουν έως τα 675 ευρώ (Θεσσαλονίκη). Το πακέτο των παρεχόμενων υπηρεσιών προβλέπει ακόμα και την ενσωμάτωση του κόστους των ΔΕΚΟ (π.χ. ηλεκτρικό ρεύμα και νερό) στην τιμή του ενοικίου, ενώ περιλαμβάνονται επίσης ηλεκτρικές συσκευές και δωρεάν σύνδεση στο Internet και κοινόχρηστες δαπάνες.

Η Prodea Investments είχε επενδύσει στον τομέα της φοιτητικής στέγης ήδη από το 2016, ανακατασκευάζοντας ακίνητο στην Πάτρα (όμορο του ξενοδοχείου Moxu της πόλης, επίσης συμπεριόντων της Prodea), ενώ έκτοτε έχει προχωρήσει σε δύο ακόμα αναπτύξεις στην πόλη της Θεσσαλονίκης. Η πρώτη εξ αυτών βρίσκεται στη συνοικία Λαδάδικα, ενώ η εταιρεία έχει αγοράσει ένα ακόμα ακίνητο για την αξιοποίησή του ως φοιτητική στέγη στη συμπρωτεύουσα.

Στελέχη της αγοράς σημειώνουν ότι η ζήτηση για φοιτητική

στέγη αναμένεται να αυξηθεί σημαντικά τα επόμενα χρόνια, τη στιγμή που δεν συμβαίνει το ίδιο και στο μέτωπο της προσφοράς, μια χρόνια έλλειψη των ελληνικών πανεπιστημίων.

Ωστόσο, δεν είναι πάντα εύκολη η εύρεση των κατάλληλων ακινήτων στην κατάλληλη τιμή ώστε να είναι βιώσιμη μια τέτοια επένδυση. Το κόστος ενοικίασης των διαμερισμάτων θα πρέπει να είναι προσιτό (πéριξ των 450-550 ευρώ στα μεγάλα αστικά κέντρα), ώστε να είναι και ελκυστική μια τέτοια κατοικία, γεγονός που δεν είναι μια ιδιαίτερα εύκολη εξίσωση στις περισσότερες περιπτώσεις. Από την άλλη πλευρά, η πληρότητα είναι σχεδόν εξασφαλισμένη λόγω των σημαντικών παροχών και διευκολύνσεων (π.χ. υπηρεσίες καθαριότητας, φύλαξης, δωρεάν Διαδίκτυο κ.λπ.), που λειτουργούν ως σημαντικό δέλεαρ, παράλληλα βέβαια με το γεγονός ότι και οι υπόλοιποι ένοικοι είναι φοιτητές, στοιχείο που εκτιμάται ότι αποτελεί πρόσθετο πλεονέκτημα για την προσέλκυση μισθωτών.

Μείωση στεγαστικών, αύξηση επιχειρηματικών δανείων το β΄ τρίμηνο

Αύξηση της ζήτησης για επιχειρηματικά δάνεια και πτώση της ζήτησης για στεγαστικά δάνεια διαπιστώνει η ΤτΕ στην έρευνα τραπεζικών χορηγήσεων για το β΄ τρίμηνο του έτους, ανακόπτοντας τη θετική τάση που είχε καταγραφεί στο α΄ τρίμηνο του έτους για τα δάνεια για την αγορά κατοικίας. Αντίθετα, ανοδική διατηρείται η τάση για χρηματοδότηση των επιχειρήσεων, ακόμη και μετά την επιδείνωση των οικονομικών συνθηκών που προκάλεσε η γεωπολιτική κρίση, καθώς η αύξηση του ενεργειακού κόστους δημιουργεί πρόσθετες χρηματοοικονομικές ανάγκες για τις επιχειρήσεις προκειμένου να καλύψουν το αυξημένο λειτουργικό κόστος τους.

Η έρευνα τραπεζικών χορηγήσεων πραγματοποιείται ανά τρίμηνο και αποτυπώνει τις τάσεις στις χρηματοδοτήσεις τόσο στην επιχειρηματική πίστη όσο και στη λιανική τραπεζική, με παράλληλη αποτύπωση του κόστους χρηματοδότησης, και όπως προκύπτει από τα αποτελέσματα της έρευνας για το β΄ τρίμηνο του έτους σαφώς είναι η επιπτώση της οικονομικής αβεβαιότητας στον σχεδιασμό των νοικοκυριών για την αγορά κατοικίας. Η ζήτηση για στεγαστικά δάνεια πέρασε σε αρνητικό έδαφος με βάση τη μεθοδολογία που ακολουθεί η ΤτΕ, και όπως παρατηρεί «οι παράγοντες που επηρέασαν τη μείωση της ζήτησης των στεγαστικών δανείων ήταν αφενός το επίπεδο των επιτοκίων και αφετέρου η χειροτέρευση της εμπιστοσύνης των καταναλωτών», διαπίστωση που αποτυπώνει την ανησυχία των νοικοκυριών για την αύξηση των επιτοκίων χορήγησης στεγαστικών δανείων ενόψει της ανόδου των επιτοκίων από την ΕΚΤ. Σε ό,τι αφορά τις προοπτικές για το γ΄ τρίμηνο του 2022, η ΤτΕ διαπιστώνει ότι «η ζήτηση για στεγαστικά δάνεια αναμένεται να παραμείνει σχεδόν αμετάβλητη, ενώ η ζήτηση για καταναλωτικά δάνεια αναμένεται να αυξηθεί

έως ένα βαθμό». Να σημειωθεί ότι η ζήτηση για καταναλωτικά δάνεια, που ήταν ούτως ή άλλως χαμηλή τα δύο προηγούμενα τρίμηνα, δεν έχει επηρεαστεί από το κλίμα αβεβαιότητας και η έρευνα διαπιστώνει ανοδική τάση τόσο κατά το β΄ όσο και κατά το γ΄ τρίμηνο του έτους.

Σε πλήρη αντιδιαστολή με την πρωτική τάση της ζήτησης για στεγαστικά δάνεια είναι η ζήτηση για επιχειρηματικά δάνεια, που καταγράφει άνοδο σε ό,τι αφορά τόσο τις μικρομεσαίες όσο και τις μεγάλες επιχειρή-

Η άνοδος του ενεργειακού κόστους αυξάνει το λειτουργικό κόστος των επιχειρήσεων και ενισχύει τις χρηματοοικονομικές ανάγκες τους.

σεις. «Οι παράγοντες που επηρέασαν την αύξηση της ζήτησης ήταν η χρηματοδότηση παγίων επενδύσεων αλλά και η επέκταση κεφαλαίων κίνησης», σημειώνει η ΤτΕ, εκτιμώντας ότι η συνολική ζήτηση δανείων αναμένεται να αυξηθεί περαιτέρω το επόμενο τρίμηνο τόσο από τις μικρομεσαίες όσο και από τις μεγάλες επιχειρήσεις. Σημαντική ώθηση στις προσδοκίες για την άνοδο της ζήτησης για επιχειρηματικά δάνεια δημιουργεί η ενεργοποίηση του Ταμείου Ανάκαμψης, καθώς και ο νέος αναπτυξιακός νόμος που αναμένεται να ενεργοποιηθεί από το γ΄ τρίμηνο του έτους. Οι συνολικοί όροι χορήγησης δανείων προς τις μη χρηματοπιστωτικές επιχειρήσεις παρέμειναν σχεδόν αμετάβλητοι σε σχέση με το α΄ τρίμηνο του 2022, παρατηρεί η ΤτΕ, παρότι το περιθώριο επιτοκίου των τραπεζών παρουσίασε μικρή κάμψη.

EYGENIA TZOZPTZH

Τα υψηλά ενοίκια οδηγούν στη συγκατοίκηση

Δεδομένη είναι πλέον η επιστροφή της συγκατοίκησης ως μία από τις βασικές τάσεις στην αγορά της φοιτητικής στέγης τη φετινή χρονιά. Άλλη μια νέα τάση είναι η έναρξη της αναζήτησης κατοικίας, όχι στο τέλος Αυγούστου, όπως συννηθίζαν τα προηγούμενα χρόνια, αλλά ήδη από τις αρχές Ιουλίου. Αιτία ασφαλώς είναι το γεγονός ότι δεν υπάρχουν πολλά διαθέσιμα και ποιοτικά ακίνητα προς ενοικίαση, ενώ η κατάσταση είναι σαφώς δυσκολότερη στα διαμερίσματα μικρής επιφάνειας, τα οποία γίνονται ανάρπαστα λόγω του σχετικά χαμηλότερου συνολικού τους κόστους, συγκριτικά με μεγαλύτερα ακίνητα.

Ωστόσο, ανάλογα με την περιοχή και το κατά πόσο είναι εφικτή η λύση της συγκατοίκησης, είναι πιθανώς πιο συμφέρον για τους φοιτητές να αναζητήσουν ένα μεγαλύτερης επιφάνειας διαμέρισμα, δύο υπνοδωματίων, καθώς το μέσο κόστος ανά τ.μ. είναι σαφώς πιο λογικό σε σχέση με το αντίστοιχο μιας κατοικίας των 40-45 τ.μ. Για παράδειγμα, σε πολλές περιοχές του κέντρου της Αθήνας το μέσο ζητούμενο ενοίκιο προσεγγίζει ή και ξεπερνάει τα 9 ευρώ/τ.μ. Μάλιστα, στην περίπτωση μικρών διαμερισμάτων, που είναι και πιο δυσύρρετα, δεν αποκλείεται η ζητούμενη τιμή να ξεπερνάει τα 11 ευρώ/τ.μ. Την ίδια στιγμή, ένα μεγαλύτερης επιφάνειας

Στην αγορά προσφέρονται πλέον και ακίνητα, που στο παρελθόν είχαν ανακατασκευαστεί, εξοπλιστεί και επιπλωθεί, με στόχο την αξιοποίηση μέσω βραχυχρόνιων μισθώσεων.

Σε πολλές περιοχές του κέντρου της Αθήνας το μέσο ζητούμενο ενοίκιο προσεγγίζει ή και ξεπερνάει τα 9 ευρώ/τ.μ.

ακίνητο μπορεί να διαθέτει ζητούμενη τιμή της τάξεως των 8 ευρώ/τ.μ. Το τελικό μηνιαίο τίμημα είναι παρόμοιο, αλλά κερδίζει κανείς σε επιφάνειες και

μπορεί ευκολότερα να συγκατοικήσει με κάποιον φίλο του συμφοιτητή, επιμερίζοντας το κόστος και τα σχετικά έξοδα.

Σε κάθε περίπτωση, οι υψηλές τιμές ενοικίασης είναι ένας παράγοντας που θα πρέπει να επιβληθεί στην αγορά προσιτών ακινήτων. Στην αγορά προσφέρονται πλέον και ακίνητα, που στο παρελθόν είχαν ανακατασκευαστεί, εξοπλιστεί και επιπλωθεί, με στόχο την αξιοποίηση μέσω βραχυχρόνιων μισθώσεων. Ωστόσο, επειδή βρίσκονται σε περιοχές όχι πολύ μαγάλςς ζήτησης από ξένους επισκέπτες, οι ιδιοκτήτες τους

έχουν επιλέξει να τα αξιοποιήσουν με ένα παρόμοιο μοντέλο, αλλά εστιάζοντας πλέον σε φοιτητές. Ετσι, υπάρχουν αγγελίες που αφορούν πλήρως εξοπλισμένα ακίνητα, με την τιμή της αγγελίας να ενσωματώνει όλες τις συναφείς δαπάνες, όπως ΔΕΚΟ (με πολιτική ορθής χρήσης), κοινόχρηστα κτλ. Ουσιαστικά, οι κάτοχοι των ακινήτων αυτών επιχειρούν να τα εκμισθώσουν με μια αντίστοιχη προσέγγιση με τη βραχυχρόνια μίσθωση, ίσως επειδή προσδοκούν ότι τα επόμενα χρόνια θα μπορέσουν να επιστρέψουν στη συγκεκριμένη αγορά.

Στις τουριστικές περιοχές

Αντίστοιχα, σε περιοχές της περιφέρειας με υψηλή τουριστική κίνηση, όπως π.χ. τα Χανιά και η Κέρκυρα, υπάρχουν πολλά ακίνητα τα οποία εκμισθώνονται μεν σε φοιτητές, αλλά για περίοδο εννιά μηνών. Στη συνέχεια, ο φοιτητής αποχωρεί προκειμένου το ακίνητο να αξιοποιηθεί τουριστικά κατά τη θερινή τουριστική περίοδο, προτού επιστρέψει πάλι το φθινόπωρο. Μπορεί να μοιάζει παράδοξο και δύσκολο, ωστόσο η επιλογή αυτή έχει το προτέρημα ότι το ακίνητο δεν επιβαρύνει με έξοδα ενοικίασης τον φοιτητή κατά τους μήνες που αυτός δεν το χρειάζεται ουσιαστικά. Με τον τρόπο αυτό, το τελικό ετήσιο κόστος είναι χαμηλότερο.

Ρεκόρ τζίρου τον Μάιο στον κλάδο των καταλυμάτων

Το μισό δισεκατομμύριο ευρώ ξεπέρασε για πρώτη φορά από τον Μάιο του 2019 ο τζίρος του κλάδου καταλυμάτων τον Μάιο του 2022, στοιχείο που αποτελεί μια ακόμη ένδειξη για τα έσοδα - ρεκόρ που αναμένονται φέτος από την αυξημένη τουριστική κίνηση. Με αυξημένα έσοδα σε σύγκριση με τον τελευταίο Μάιο προ πανδημίας, τον Μάιο του 2019, έκλεισε και ο κλάδος της εστίασης. Σε αμφότερους τους κλάδους, πάντως, θα πρέπει να συνυπολογισθεί στον αυξημένο τζίρο και η επίδραση του πληθωρισμού.

Σύμφωνα, λοιπόν, με τα στοιχεία που ανακοίνωσε η Ελληνική Στατιστική Αρχή (ΕΛΣΤΑΤ), ο κύκλος εργασιών των επιχειρήσεων που δραστηριοποιούνται στον κλάδο καταλυμάτων και έχουν υποχρέωση τήρησης διπλογραφικών βιβλίων -και για τις οποίες επομένως υπάρχουν διαθέσιμα στοιχεία σε μηνιαία βάση- διαμορφώθηκε τον Μάιο του 2022 σε 554,87 εκατ. ευρώ. Πρόκειται για τζίρο πενταπλάσιο σε σύγκριση με αυτόν του περυσινού Μαΐου (105,78 εκατ. ευρώ), καθώς τα καταλύματα ήταν πέρυσι ανοικτά, όμως υπήρχαν πολλοί περιορισμοί για τους τουρίστες από το εξωτερικό, ενώ στο εσωτερικό οι μετακινήσεις από νομό σε νομό ήταν απαγορευμένες έως τα μέσα Μαΐου. Τον Μάιο του 2019 ο τζίρος στον εν λόγω κλάδο είχε διαμορφωθεί σε

528,09 εκατ. ευρώ, ενώ τον Μάιο του 2020 ο τζίρος ήταν μόλις 17,81 εκατ. ευρώ.

Ο τζίρος των επιχειρήσεων στον κλάδο της εστίασης διαμορφώθηκε τον Μάιο του 2022 σε 179,12 εκατ. ευρώ έναντι 108,85 εκατ. ευρώ τον Μάιο του 2021. Διευκρινίζεται ότι και σε αυτή την περίπτωση τα στοιχεία αφορούν μόνο τις επιχειρήσεις εκείνες που έχουν υποχρέωση τή-

Ξεπέρασαν για πρώτη φορά το μισό δισ. ευρώ – Υψηλές επιδόσεις και στην εστίαση.

ρησης διπλογραφικών βιβλίων. Υπενθυμίζεται ότι ο κλάδος της εστίασης υπό την έννοια της παροχής υπηρεσιών σερβιρίσματος (καθώς λειτουργούσαν οι υπηρεσίες της διανομής κατ' οίκον και της παραλαβής από το κατάστημα) στον χώρο του καταστήματος ξεκίνησε να λειτουργεί πέρυσι στις 3 Μαΐου. Ωστόσο, οι περιορισμοί ήταν πολλοί στην αρχή σε ό,τι αφορά τον αριθμό των ατόμων, τις αποστάσεις μεταξύ των τραπεζιών κ.ά. Τον Μάιο του 2019 ο τζίρος στον κλάδο της εστίασης είχε διαμορφωθεί σε 141,86 εκατ. ευρώ, ενώ τον Μάιο του 2020 σε 60,35 εκατ. ευρώ.

Νέα κόντρα μεταξύ ξενοδόχων και Airbnb

Αντιδρούν στην ένταξη βραχυχρόνιων μισθώσεων στο «Τουρισμός για όλους»

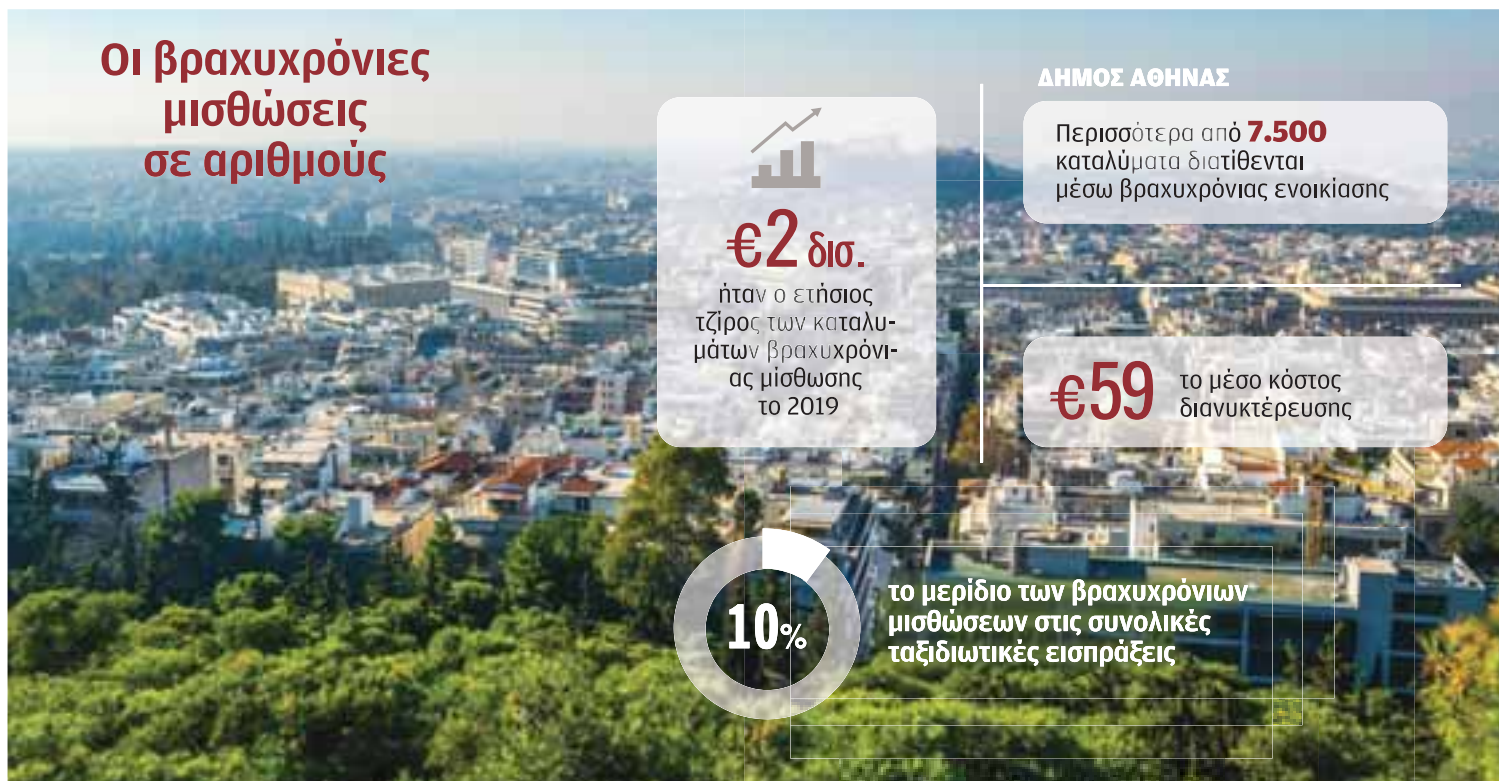
Νέα κόντρα έχει ξεσπάσει μεταξύ των ξενοδόχων και των ιδιοκτητών καταλυμάτων που διατίθενται μέσω βραχυχρόνιων μισθώσεων. Αιτία αυτή τη φορά είναι το πρόγραμμα «Τουρισμός για όλους 2022», που είναι προϋπολογισμού 31 εκατ. ευρώ και προβλέπει την επιδότηση των τουριστικών δαπανών διαμονής τόσο για ξενοδοχεία όσο και για καταλύματα σε όλη τη χώρα.

Ωστόσο, ο ξενοδοχειακός κλάδος διαφωνεί με την ένταξη στο πρόγραμμα και των τουριστικών καταλυμάτων που διατίθενται μέσω Airbnb, με τον πρόεδρο της Πανελλήνιας Ομοσπονδίας Ξενοδόχων (ΠΟΞ) Γρηγόρη Τάσιο να κάνει λόγο για αθέμιτο ανταγωνισμό εις βάρος των νόμιμα αδειοδοτημένων επιχειρήσεων. Κατά το σκεπτικό του ξενοδοχειακού κλάδου, τα ξενοδοχεία λειτουργούν βάσει συγκεκριμένων νομοθεσίας, πρέπει να εξασφαλίζουν συγκεκριμένες αδειοδοτήσεις και να πληρούν ορισμένες προδιαγραφές, για τις οποίες ελέγχονται αυστηρά. «Πρόκειται για υποχρεώσεις που έχουν προβλεφθεί από την πολιτεία προκειμένου να διασφαλίζεται το επίπεδο

των παρεχόμενων στους πελάτες τους υπηρεσιών βάσει της κατηγορίας του κάθε καταλύματος», σύμφωνα με τον κ. Τάσιο. Επίσης, κατά τον ίδιο, τα καταλύματα που διατίθενται μέσω Airbnb δεν πληρούν προδιαγραφές υγιεινής και ασφάλειας, ενώ δεν διασφαλίζονται ένα ελάχιστο επίπεδο παρεχόμενων υπηρεσιών, υγιεινής και ασφάλειας και συγκεκριμένες υποχρεώσεις (όπως ΦΠΑ, φόρος διαμονής, ασφάλιση στον ΕΦΚΑ και τέλος διαμονής παρεπιδημούντων).

Αντίστοιχες ήταν οι αντιδράσεις των ξενοδόχων και το 2020 όταν στο τότε πρόγραμμα «Τουρισμός για όλους» είχαν ενταχθεί καταλύματα βραχυχρόνιων ενοικιάσεων. Σύμφωνα, όμως, με τον αντίλογο, μόνο ένα πολύ μικρό κλάσμα από το σύνολο των αιτήσεων καταλυμάτων βραχυχρόνιας μίσθωσης εγκρίνεται και αφορά υποδομές που πληρούν τα κριτήρια που θέτει το πρόγραμμα.

Ωστόσο, ο πόλεμος ανάμεσα στα ξενοδοχεία και τα καταλύματα που διατίθενται μέσω Airbnb είναι διαρκείας. Όπως έχει ακόμη αναφέρει στην «Κ» ο πρόεδρος του Συνδέσμου Ελληνικών Του-

Η ΚΑΘΗΜΕΡΙΝΗ

Για αθέμιτο ανταγωνισμό εις βάρος των νόμιμα αδειοδοτημένων επιχειρήσεων κάνει λόγο ο πρόεδρος της Ομοσπονδίας Ξενοδόχων.

ριστικών Επιχειρήσεων (ΣΕΤΕ) Γιάννης Ρέτσος, «η πολιτεία έχει ξεκάθαρα ορίσει τι είναι ξενοδοχείο και πώς λειτουργεί η βραχυχρόνια μίσθωση, και έχει και τους απαραίτητους ελεγκτικούς μηχανισμούς για να διασφαλίσει ότι η δημιουργία των νέων προϊόντων θα βοηθήσει τον υγιή ανταγωνισμό και θα είναι σε όφελος του καταναλωτή».

Τα τελευταία χρόνια έχει δη-

μιουργηθεί ένας πολύ μεγάλος αριθμός επιχειρήσεων ενοικίασης κατοικιών και αυτοτελών δωματίων που λειτουργούν ως ξενοδοχεία υπό τον μανδύα των βραχυχρόνιων μισθώσεων. Όπως τεκμηριώνεται επισήμως, υπάρχουν δεκάδες μεγάλες τέτοιες επιχειρήσεις ανά την επικράτεια, και ειδικά στις μητροπολιτικές περιφέρειες, που εκμεταλλεύονται ολόκληρα κτίρια με αυτόνομα δωμάτια που τα ενοικιάζουν σε ξένους ταξιδιώτες μέσα από ηλεκτρονικές πλατφόρμες τύπου Airbnb. Λειτουργούν, δε, ως ξενοδοχεία, χωρίς όμως να πληρούν τις απαιτούμενες φορολογικές και κανονιστικές υποχρεώσεις.

Το 2019 οι βραχυχρόνιες μισθώσεις δωματίων ή διαμερισμάτων που γίνονται από επαγγελματίες και όχι από μεμονωμένους ιδιώτες άγγιξαν σε αξία τα 500 εκατ. ευρώ, σύμφωνα με εκτιμή-

σεις της αγοράς αλλά και φορέων του τουρισμού. Μελέτη της Grant Thornton προσδιορίζει το μερίδιο των βραχυχρόνιων μισθώσεων στις συνολικές ταξιδιωτικές εισπράξεις (18,2 δισ. το 2019) στο 10%, ενώ έρευνα του Ινστιτούτου του Συνδέσμου Ελληνικών Τουριστικών Επιχειρήσεων κάνει λόγο για τζίρο που ξεπέρασε τα 2 δισ. ευρώ το 2019.

Από την πλευρά της η Ένωση Ξενοδόχων Αθηνών - Αττικής και Αργοσαρωνικού (ΕΞΑΑΑ) σημειώνει πως επί σειρά ετών «κρούει τον κώδωνα του κινδύνου» για τη λεγόμενη «φέρουσα ικανότητα» της Αθήνας σε τουριστικές κλίβες, για την ανάγκη τήρησης του μέτρου στην προσφορά τουριστικών κλινών, για το πλήθος των κοινωνικών προβλημάτων που έχουν προκύψει, για τον ήδη έντονο - αθέμιτο ανταγωνισμό που επικρατεί.

Πράγματι, η ραγδαία ανάπτυ-

ξη των επιχειρήσεων βραχυχρόνιων μισθώσεων έχει ενοχοποιηθεί και για το φαινόμενο του υπερτουρισμού αλλά και της εκτόπισης του τοπικού πληθυσμού από συγκεκριμένους προορισμούς υψηλής τουριστικής αξίας, όπως για παράδειγμα η Σαντορίνη. Εκεί κατά την τελευταία δεκαετία οι ξενοδοχειακές μονάδες έχουν αυξηθεί κατά μόλις 9% και τα δωμάτια τους κατά 22% (λιγότερα από 1.500 επιπλέον ξενοδοχειακά δωμάτια), αλλά τα διατιθέμενα καταλύματα από πλατφόρμες τύπου Airbnb (οι οποίες συνεργάζονται αδιακρίτως και με επιχειρήσεις μαζικής διάθεσης ακινήτων, που λειτουργούν στην ουσία ως άτυπα ξενοδοχεία, και όχι μόνο με μεμονωμένους ιδιώτες) έχουν ξεπεράσει τα 3.350, αναφέρει σχετική μελέτη του πολεοδόμου μηχανικού Π. Βουλέλλη που έγινε για λογαριασμό του Δήμου Θήρας.

Βράβευση της Medcover στα 10a Invest Cyprus International Investment Awards

Το βραβείο αποτελεί διάκριση για τη συμβολή και συνεισφορά του ευρωπαϊκού κολοσσού στην κυπριακή επιστημονική κοινότητα και οικονομία

ΤΙΜΗΤΙΚΗ βράβευση εξασφάλισε ο ευρωπαϊκός κολοσσός παροχής υγειονομικής περίθαλψης και διαγνωστικών υπηρεσιών Medcover στα 10a Invest Cyprus International Investment Awards, για την επένδυσή του στην NIPD Genetics.

Η βράβευση της Medcover στα 10a Invest Cyprus International Investment Awards, κρίνεται ως σημαντικό γεγονός καθώς ο θεσμός των βραβείων αναδεικνύει διεθνείς επενδυτές, προσωπικότητες και επιχειρήσεις που δραστηριοποιούνται στην Κύπρο και αφιερώνουν τη σφραγίδα τους στην επιχειρηματική και οικονομική δραστηριότητα της χώρας μας. Η εκδήλωση βράβευσης τελούσε υπό την αιγίδα του Προέδρου της Κυπριακής Δημοκρατίας, κ. Νίκου Αναστασιάδη. Η Medcover βραβεύτηκε για την αναγνώριση, την εμπιστοσύνη και την ουσιαστική της επένδυση στον καινοτόμο οργανισμό βιοτεχνολογίας NIPD Genetics, και κατ' επέκταση για τη συμβολή της στον επιχειρηματικό κόσμο και την κυπριακή οικονομία.

Παραλαμβάνοντας το βραβείο εκ μέρους της Medcover, ο κ. Staffan Ternström, Chief Operations Officer, Diagnostic Services, δήλωσε: «Πρόκειται για μια ξεχωριστή αναγνώριση την οποία αποδεχόμαστε με υπερηφάνεια καθώς πρόκειται για μια ιδιαίτερα τιμητική βράβευση. Η επένδυσή

μας θα αποδώσει τα επόμενα χρόνια, και δεν αναφερόμαι σε οικονομικό κέρδος, αλλά στον ουσιαστικό αντίκτυπο που θα έχει ενδεχομένως σε εκατομμύρια ανθρώπους σε όλο τον κόσμο».

Προχωρώντας ένα βήμα πιο πέρα, ο κ. Ternström εξέφρασε τη βεβαιότητα για τις μακροπρόθεσμες δυνατότητες της επένδυσης της Medcover. Επισήμανε ότι «η NIPD Genetics διαθέτει ισχυρό χαρτοφυλάκιο, μοναδικές ερευνητικές δυνατότητες και εντυπωσιακό επιστημονικό ταλέντο. Ο συνδυασμός των υποδομών και της ιδιόκτητης τεχνολογικής πλατφόρμας της, σε συνδυασμό με την εκτεταμένη τεχνογνωσία της Medcover στον τομέα της γενετικής, δημιουργεί νέες ευκαιρίες ανάπτυξης και ανέλιξης. Ως όμιλος, στοχεύουμε να γηρθούμε της αγοράς στον τομέα των γενετικών εξετάσεων στην Ευρώπη. Η επένδυση της Medcover στην Κύπρο ανοίγει σημαντικές προοπτικές αναγνωρίζοντας τις δυνατότητες, τις επιδόσεις και τις υποδομές της Κύπρου στον τομέα της βιοτεχνολογίας για την ανάπτυξη και παροχή των πιο καινοτόμων, ασφαλών και αξιόπιστων γενετικών εξετάσεων που ανταποκρίνονται στις ανάγκες των ιατρών και των ασθενών παγκοσμίως».

Σε δηλώσεις του, ο Ιδρυτής και Διευθύνων Σύμβουλος της

NIPD Genetics, Καθηγητής Φίλιππος Πατσάλης, αφού συνεχάρη την Medcover για τη βράβευση, τόνισε ότι «η επένδυση αυτή διανοίγει τεράστιες προοπτικές ανάπτυξης για εμάς σε παγκόσμια

κλίμακα και ενισχύει ακόμη περισσότερο τον ρόλο της Κύπρου στον τομέα της έρευνας και της επιστημονικής καινοτομίας. Από την αρχή, το όραμά μας ήταν και παραμένει να γηρθούμε στον πα-

κόσμιο τομέα της έρευνας, της καινοτομίας και της επιστημονικής αριστείας, προσφέροντας υψηλής ποιότητας και κλινικής αξίας υπηρεσίες, για τη βελτίωση της ποιότητας ζωής των ανθρώπων. Είμαστε πραγματικά πολύ περήφανοι και ευγνώμονες για αυτή την αναγνώριση που κατοχυρώνει το κύρος μας. Θα θέλαμε να ευχαριστήσουμε όλες τις ομάδες της NIPD Genetics και της Medcover για τη σκληρή δουλειά, την αφοσίωση, την υποστήριξη και τη συνεχή δέσμευσή τους όλα αυτά τα χρόνια».

Medcover

Η Medcover ιδρύθηκε το 1995 και αποτελεί μια κορυφαία διεθνής εταιρεία παροχής υπηρεσιών υγείας και διαγνωστικών υπηρεσιών. Προσφέρει ένα ευρύ φάσμα εργαστηριακών εξετάσεων και υπηρεσιών υγειονομικής περίθαλψης μέσω ενός εκτεταμένου δικτύου κλινικών (ambulatory clinics), νοσοκομείων, εγκαταστάσεων ειδικής φροντίδας, εργαστηρίων και σιμίων αιμοληψίας. Οι μεγαλύτερες αγορές της είναι η Πολωνία και η Γερμανία. Το 2021, η Medcover είχε έσοδα 1.377 εκατ. ευρώ και περισσότερους από 38.000 υπαλλήλους.

Για περισσότερες πληροφορίες επισκεφθείτε www.medcover.com.

NIPD Genetics

Η NIPD Genetics είναι κορυφαία καινοτόμος εταιρεία βιοτεχνολογίας με έδρα την Κύπρο, που σχεδιάζει, αναπτύσσει και παρέχει ένα ευρύ φάσμα μη επεμβατικών γενετικών εξετάσεων. Η ιδιόκτητη τεχνολογική πλατφόρμα και οι υπηρεσίες βιοτεχνολογίας της NIPD Genetics καλύπτουν όλους τους τύπους γενετικών παθήσεων σε ολόκληρο το ανθρώπινο γονιδίωμα και μπορούν να εφαρμοστούν σε πολλές περιπτώσεις, από εξετάσεις ρουτίνας DNA μέχρι περίπλοκες ιδιόκτητες μη επεμβατικές εξετάσεις, όπως ο προγεννητικός έλεγχος και η υγρή βιοψία. Η NIPD Genetics προσφέρει προηγμένες υπηρεσίες γενετικών υπηρεσιών σε περισσότερες από 30 χώρες στην Ευρώπη, την Ασία και την Αφρική. Η NIPD Genetics αποτελεί μέρος της Medcover, μιας κορυφαίας διεθνούς εταιρείας υγειονομικής περίθαλψης και διαγνωστικών υπηρεσιών. Η Medcover ιδρύθηκε το 1995 και είναι εισηγμένη στο Nasdaq της Στοκχόλμης. Για περισσότερες πληροφορίες επισκεφθείτε www.nipd.com.

Για περισσότερες πληροφορίες: Πένα Τανούσης, Chief Marketing and Communications Officer +357 22 267 153 communications@nipd.com

Εξάγεται χύμα στην Ιταλία και πωλείται ακόμη σε τενεκέ

Οι Έλληνες παραγωγοί δεν έχουν καταφέρει να τυποποιήσουν το ελαιόλαδο

Της ΔΗΜΗΤΡΑΣ ΜΑΝΙΦΑΒΑ

Είναι θησαυρός, αλλά γλιστράει μέσα από τα χέρια τους. Οχι επειδή είναι το χαρακτηριστικό του αυτό μιας και ο λόγος για το ελαιόλαδο, αλλά διότι η πλειονότητα των παραγωγών στην Ελλάδα επιλέγει να το εξάγει χύμα στην Ιταλία σε τιμές πολύ χαμηλές – χαμηλότερες μάλιστα από ό,τι το εξάγει σε άλλες χώρες–, να το τυποποιούν ιταλικές εταιρείες και να το πωλούν σε υπερδιπλάσια τιμή τόσο στην Ιταλία όσο και σε πολλές άλλες χώρες. Την ίδια ώρα, στα ιταλικά σούπερ μάρκετ δεν υπάρχει ελληνικό τυποποιημένο ελαιόλαδο, υπό την έννοια να έχει εισαχθεί στην Ιταλία ως επώνυμο τελικό προϊόν, ούτε για δείγμα! Υστερεί μάλιστα σε ποιότητα το ελληνικό ελαιόλαδο; Κάθε άλλο. Στον περυσινό διαγωνισμό ελαιολάδου NYIOOCC Olive Oil Competition, ο οποίος θεωρείται ο μεγαλύτερος διεθνής διαγωνισμός στην κατηγορία αυτή, τα ελληνικά ελαιόλαδα απέσπασαν 99 βραβεία, εκ των οποίων 45 χρυσά και 54 ασημένια.

Στον περυσινό διαγωνισμό ελαιολάδου NYIOOCC Olive Oil Competition, ο οποίος θεωρείται ο μεγαλύτερος διεθνής στην κατηγορία αυτή, τα ελληνικά ελαιόλαδα απέσπασαν 99 βραβεία, εκ των οποίων 45 χρυσά και 54 ασημένια.

Το 75,88% του συνολικού όγκου κατευυُنθηκε το 2021 στην ιταλική αγορά.

Ελλάδα αποτελεί τον δεύτερο μεγαλύτερο προμηθευτή της Ιταλίας σε ελαιόλαδο, με το σχετικό μερίδιό της να ανέρχεται το 2021 σε 21,69%. Μεγαλύτερος προμηθευτής της Ιταλίας είναι η Ισπανία με το μερίδιό της να φτάνει το 61,53%. Και μπορεί φέτος οι τιμές παραγωγού για εξαγωγές στην Ιταλία να βρίσκονται σε σχετικά υψηλά επίπεδα, στα 3,70-3,80 ευρώ/κιλό, ακολουθώντας τη γενικότερη τάση που σχετίζεται με τη μειωμένη παραγωγή, όμως οι κανόνες είναι οι χαμηλές τιμές. Σύμφωνα με τα διαχρονικά στοιχεία που αφορούν μέχρι το 2020, οι τιμές στις οποίες αγοράζουν οι Ιταλοί εισαγωγείς το ελληνικό ελαιόλαδο είναι κάτω από τις 3.000 ευρώ/τόνο ή 3 ευρώ/κιλό. Πόσο πωλείται στα ιταλικά

σούπερ μάρκετ ως τυποποιημένο σε προϊόντα - μείγματα ελαιολάδου από διάφορες χώρες; Η τιμή, σύμφωνα με τα στοιχεία που αναφέρονται στη σχετική έκθεση, για τα μείγματα ελαιολάδου προέλευσης Ευρωπαϊκής Ένωσης κυμαίνεται από 4 έως 9,50 ευρώ/κιλό. Πολλά από αυτά μάλιστα είναι προϊόντα ιδιωτικής ετικέτας, κάτι που έχει ιδιαίτερη σημασία. Σύμφωνα με τα στοιχεία της Nielsen, το μεγαλύτερο μερίδιο πωλήσεων παρθένου και εξαιρετικά παρθένου ελαιολάδου (26%) αφορούσε ελαιόλαδο ιδιωτικής ετικέτας. Αυτό που επίσης ανεβάζει την αξία στα ελαιόλαδα που πωλούνται στην Ιταλία είναι το γεγονός ότι εμφανίζονται συνήθως σε γυάλινη φιάλη του ενός λίτρου και όχι πλαστική και οι συσκευασίες δεν ξεπερνούν τα 5 λίτρα. Το γεγονός ότι το ελληνικό ελαιόλαδο πωλείται στην ιταλική αγορά και στις αγορές του εξωτερικού ως «μείγμα ελαιολάδου Ε.Ε.» ή «μείγμα ελαιολάδου Ε.Ε. και τρίτων χωρών, «έχει ως αποτέλεσμα την εγγραφή του «μείγ-

ματος ελαιολάδου» στη συνείδηση των καταναλωτών διεθνώς ως προϊόν “Made in Italy”», σημειώνεται χαρακτηριστικά στην έκθεση. Στην Ελλάδα λειτουργούν περί τις 300 αναγνωρισμένες μονάδες τυποποίησης ελαιολάδου, αλλά και απροσδιόριστος αριθμός μικρών μονάδων που λειτουργούν χωρίς έγκριση. Τι φταίει για το γεγονός ότι το ελαιόλαδο πωλείται χύμα, αφαιρώντας στην ουσία εισόδημα τόσο από τους παραγωγούς όσο και από την εθνική οικονομία; Το γεγονός ότι μεγάλο μέρος των καταναλωτών έχουν οι ίδιοι παραγωγή ελαιολάδου ή συγγενείς με παραγωγή ελαιολάδου δεν ευνόησε την κατανάλωση του τυποποιημένου ελαιολάδου στην εγχώρια αγορά. Αποτρεπτικά λειτουργήσει και το γεγονός ότι καταναλωτές η ενίσχυση στο επώνυμο ελαιόλαδο. Τρίτος παράγοντας, σύμφωνα με αναλυτές της αγοράς, είναι το γεγονός ότι οι συνεταιρισμοί έχουν στην πλειονότητά τους ως κεντρική κατεύθυνση την πώληση χύμα ελαιολάδου στην Ιταλία.

Εκτόξευση τζιρού κατά 53,1% για τη βιομηχανία στη διάρκεια του Μαΐου

Σε επίπεδα ρεκόρ διαμορφώθηκε ο δείκτης κύκλου εργασιών στη βιομηχανία τον Μάιο του 2022 τόσο λόγω της ολικής επαναφοράς της οικονομικής δραστηριότητας έπειτα από δύο χρόνια πανδημίας, όσο και λόγω των πολύ υψηλών τιμών των προϊόντων. Αξίζει δε να σημειωθεί ότι τον Μάιο καταγράφηκε μεγαλύτερη αύξηση του δείκτη κύκλου εργασιών της εγχώριας αγοράς σε σύγκριση με τον δείκτη κύκλου εργασιών της εξωτερικής αγοράς, κάτι που εν μέρει οφείλεται στη μερική κάμψη των παραγγελιών από το εξωτερικό, αλλά και της παραγωγής, τόσο εξαιτίας της έλλειψης πρώτων υλών όσο και λόγω των πληθωριστικών πιέσεων.

Σύμφωνα με τα στοιχεία που ανακοίνωσε η Ελληνική Στατιστική Αρχή (ΕΛΣΤΑΤ), ο δείκτης κύκλου εργασιών στη βιομηχανία αυξήθηκε τον Μάιο του 2022 κατά 53,1% σε σύγκριση με τον Μάιο του 2021. Ο δείκτης κύκλου εργασιών στη βιομηχανία τον Μάιο του 2022 σε σύγκριση με τον Απρίλιο του 2022 παρουσίασε αύξηση 12,5%. Ο μέσος γενικός δείκτης του δωδεκαμήνου Ιουνίου 2021 - Μαΐου 2022, σε σύγκριση με τον αντίστοιχο δείκτη του δωδεκαμήνου Ιουνίου 2020 - Μαΐου 2021, παρουσίασε αύξηση 34,8%, έναντι αύξησης 0,3% που σημειώθηκε κατά τη σύγκριση των αντίστοιχων προηγούμενων δωδεκαμήνων. Σε ετήσια βάση ο δείκτης κύ-

κλου εργασιών εγχώριας αγοράς αυξήθηκε κατά 55,7%, ενώ το ίδιο διάστημα ο δείκτης κύκλου εργασιών εξωτερικής αγοράς αυξήθηκε κατά 49,4%. Οι μεγαλύτερες αυξήσεις κύκλου εργασιών τον Μάιο του 2022 σε σύγκριση με τον Μάιο του 2021 καταγράφηκαν στους ακόλουθους κλάδους: στα πετρελαιοειδή κατά 119%, κατά 89,4% στην κατασκευή μηχανοκίνητων οχημάτων, στην παραγωγή

Πέραν της ζήτησης, η μεγάλη αύξηση της αξίας των πωλήσεων συνδέεται και με το κύμα ανατιμήσεων.

Βασικών μετάλλων κατά 60,8%, στη χαρτοποιία κατά 47,9%, στην κατασκευή λοιπού εξοπλισμού μεταφορών κατά 39%, στην παραγωγή άλλων μη μεταλλικών ορυκτών προϊόντων κατά 34,7%, στην κατασκευή προϊόντων από πλαστικό κατά 33,5%, στην κατασκευή επίπλων κατά 32,4%, στην κατασκευή ηλεκτρολογικού εξοπλισμού κατά 31,4%, στη φαρμακοβιομηχανία κατά 30,4%. Σημαντική, επίσης, ήταν η αύξηση του κύκλου εργασιών της βιομηχανίας τροφίμων, κατά 26,5% στο σύνολο της αγοράς.

Στήριξη 115 νέων επιχειρηματιών από τον 10ο κύκλο του egg

Σαράντα επιχειρηματικές ομάδες θα φιλοξενηθούν και θα υποστηριχθούν στον 10ο κύκλο του egg - enter•grow•go, του αναγνωρισμένου και ολοκληρωμένου προγράμματος επιχειρηματικής επιτάχυνσης στην Ελλάδα, που σχεδίασε και υλοποιεί από το 2013 η Eurobank, σε συνεργασία με τη Μονάδα Corallia του Ε.Κ. Αθηνά. Οι συνολικά 115 νέοι επιχειρηματίες που αναδείχθηκαν μετά την ολοκλήρωση της αξιολόγησης των υποβληθεισών υποψηφιότητων θα φιλοξενηθούν και θα υποστηρικθούν από το egg για 12 μήνες, με στόχο την επιχειρηματική τους ανάπτυξη. Στρατηγική στόχευση του egg - enter•grow•go, που από την αρχή της λειτουργίας του έχει ήδη υποστηρίξει περισσότερους από 1.000 νέους επιχειρηματίες, είναι η υποστήριξη του δυναμικού και ανταγωνιστικού ελληνικού οικοσυστήματος καινοτομίας. Οπως σημειώνει σε ανακοίνωσή της η Eurobank, στη φετινή διαδικασία υποβολής συμμετοχών κυριάρ-

χησαν ισχυρά ποσοτικά και ποιοτικά θετικά χαρακτηριστικά με ενσχυμένο ανταγωνισμό, υψηλό επίπεδο ωριμότητας επιχειρηματικών σχεδίων σε πολλούς παραγωγικούς κλάδους της οικονομίας και μεγάλο ενδιαφέρον από πλήθος ερευνητικών ομάδων. Είναι ενδεικτικό πως φέτος το 84%—επί του συνόλου των υποψηφιότητων που προκρίθηκαν από την α΄ φάση αξιολόγησης των επιχειρηματικών σχεδίων τα οποία υποβλήθηκαν— κατάφερε να περάσει στην τρίτη (και τελική) φάση αξιολόγησης, από την οποία προέκυψαν και οι 40 τελικώς προκρίθεισες επιχειρηματικές ομάδες. Το ποσοστό αυτό είναι το υψηλότερο που έχει καταγραφεί στην ιστορία του egg. Επιπρόσθετα, μία στις δύο ομάδες που εντάχθηκαν στον 10ο κύκλο είναι εγγεγραμμένη στο Εθνικό Μητρώο Νεοφυών Επιχειρήσεων Elevate Greece, ενώ έξι στις δέκα διαθέτουν ήδη, ως φορέα υλοποίησης του επιχειρηματικού τους σχεδίου, εταιρεία που έχει συσταθεί.

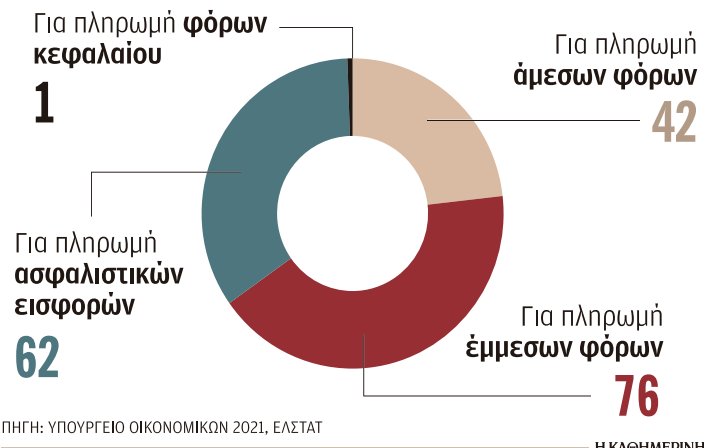
Δουλεύουμε 181 ημέρες για το κράτος

Του ΠΡΟΚΟΠΗ ΧΑΤΖΗΝΙΚΟΛΑΟΥ

Απελευθερωμένα από την 1η Ιουλίου είναι τα νοικοκυριά έχοντας καλύψει με την εργασία τους τις υποχρεώσεις τους, είτε αυτές είναι φορολογικές είτε ασφαλιστικές. Το 2022 δουλέψαμε 181 ημέρες (δύο λιγότερες σε σύγκριση με το περυσινό έτος) για να αποπληρώσουμε φόρους και εισφορές ύψους 76,2 δισ. ευρώ. Το ποσό αυτό μάλιστα είναι σχεδόν διπλάσιο από αυτό που χρειάζονται τα νοικοκυριά για να καλύψουν τις βασικές τους ανάγκες.

Οπως προκύπτει από την έρευνα του ΚΕΦΙΜ, οι πολλές ημέρες που εργαζόμαστε για το κράτος, δηλαδή οι ημέρες που μεγάλο μέρος του εισοδήματος που παράγουμε πηγαίνει μέσω φόρων και ασφαλιστικών εισφορών στη διαχείριση της γενικής κυβέρνησης, φαίνεται πως δεν συνδυάζονται ούτε με αναπτυξιακή οικονομική πολιτική ούτε με αποτελεσματική κοινωνική πολιτική. Το μείγμα φορολογικής πολιτικής που ακολουθεί η Ελλάδα φαίνεται να έχει πενιχρά αναπτυξιακά αποτελέσματα και σχετικά μικρή κοινωνική αποτελεσματικότητα, σε σύγκριση με τις αναπτυγμένες ευρωπαϊκές οικονομίες. Η Ελλάδα έχει υψηλή φορολογική επιβάρυνση με 7 περισσότερες ημέρες εργασίας από τον μέσο όρο των 29 ανεπτυγμένων ευρωπαϊκών οικονομιών που εξετάζονται, και παράλληλα ένα από τα μεγαλύτερα μεγέθη παραοικονομίας. Το 2019 το ΔΝΤ υπολόγιζε το μέγεθος της ελληνικής παραοικονομίας στο 29,4% του ΑΕΠ, το 7ο υψηλότερο ποσοστό ανάμεσα σε 29 ανεπτυγμένες ευρωπαϊκές οικονομίες.

Πόσες ημέρες θα εργαστούμε το 2022 για να πληρώσουμε τις βασικές κατηγορίες φόρων

Για να αποπληρώσουμε φόρους και εισφορές ύψους 76,2 δισ. ευρώ.

Με βάση λοιπόν την έρευνα του ΚΕΦΙΜ το τρέχον έτος χρειάστηκε να δουλέψουμε 181 από τις 365 ημέρες του χρόνου για το κράτος, ενώ εάν συνυπολογιστεί και το δημοσιονομικό έλλειμμα του 2022, το οποίο θα κληθούν να πληρώσουν μελλοντικές γενιές, τότε θα έπρεπε να εργαστούμε μέχρι την 20η Ιουλίου για να πληρώσουμε φόρους, εισφορές και ελλείμματα. Βάσει των κυριότερων κατηγοριών των κρατικών εσόδων από φόρους και ασφαλιστικές εισφορές, το 2022 δουλέψαμε 76 ημέρες για την πληρωμή έμμε-

σων φόρων, 62 ημέρες για την πληρωμή ασφαλιστικών εισφορών, 42 ημέρες για την πληρωμή άμεσων φόρων και 1 ημέρα για την πληρωμή των φόρων κεφαλαίου. Από την πλευρά του ο υπουργός Ανάπτυξης και Επενδύσεων Άδωνις Γεωργιάδης ανέφερε ότι «η φετινή έκθεση του ΚΕΦΙΜ, όπως και οι αντίστοιχες εκθέσεις άλλων οργανισμών και φορέων, έρχεται να επιβεβαιώσει ότι η κυβέρνηση του Κυρ. Μητσοτάκη βρίσκεται σε σταθερή τροχιά μείωσης φόρων και ασφαλιστικών εισφορών. Συνεπώς στην ιδεολογία και στις προγραμματικές δεσμεύσεις της, επιλέγει στρατηγικά να απαντήσει στην παραδοχή αλλά πρωτόγνωρη διπλή κρίση, πόλεμο και πανδημία, και με φοροαπαλλαγές μόνιμου χαρακτήρα, ακριβώς για να σπυρίξει τον παραγωγικό ιστό μαζί βεβαίως με το εισόδημα, ιδίως των πιο ευάλωτων».

Δυτικές τράπεζες εγκλωβισμένες στη Ρωσία αναζητούν προσωπικό

Για αντικατάσταση στελεχών που εγκατέλειψαν τη Μόσχα μετά την 24η Φεβρουαρίου

Οι ρωσικές αρχές εμποδίζουν δυτικές τράπεζες να εγκαταλείψουν την τοπική αγορά χωρίς, ταυτόχρονα, να προβαίνουν σε κατάσχεση των περιουσιακών στοιχείων τους. Εξ ου και ρωσικές θυγατρικές της αμερικανικής Citi και της αυστριακής Raiffeisen Bank International, μεταξύ άλλων, άρχισαν να αναζητούν προσωπικό αυτόν τον μήνα. Τα σχετικά αναφέρουν πηγές του κλάδου και εταιρεία εξεύρεσης δυναμικού, που επικαλείται σε αποκλειστικό του ρεπορτάζ το ειδησεογραφικό πρακτορείο Reuters. Η εισβολή της Ρωσίας στην Ουκρανία στις 24 Φεβρουαρίου ώθησε τις δυτικές τράπεζες στη Μόσχα να απομακρύνουν τους ξένους υπηκόους από

Η αυστριακή Raiffeisen Bank δημοσίευσε αγγελίες για 276 θέσεις εργασίας, ενώ η αμερικανική Citi αναζητά 84 υπαλλήλους.

ανώτερες θέσεις στην ιεραρχία τους και να μελετήσουν τρόπους εξόδου από την εκεί αγορά. Ωστόσο, η κλιμάκωση των κυρώσεων έχει περιορίσει τις επιλογές τους, όπως ανέφεραν οι προαναφερθείσες πηγές.

Η κεντρική τράπεζα αντιστάθηκε στις εκκλήσεις να αναλάβει τον έλεγχο των τοπικών βραχιόνων των ξένων τραπεζών, όπως ανέφεραν καλά πληροφορημένες πηγές. Εν μέρει η άρνησή της έχει να κάνει με το ότι ανησυχεί μήπως κάτι τέτοιο μπορούσε να ωθήσει τους καταθέτες να αποσύρουν

Η Citibank Russia, θυγατρική της Citigroup, αναζητά εργαζόμενο για διαχείριση πιστώσεων με μηνιαίο εισόδημα έως και 200.000 ρούβλια (3.609 δολάρια).

κεφάλαια. Την περασμένη εβδομάδα ο αναπληρωτής υπουργός Οικονομικών Αλεξέι Μοϊσέεφ δήλωσε ότι η Ρωσία θα μπλοκάρει την πώληση τοπικών επιχειρήσεων ξένων τραπεζών, όταν οι ρωσικές τράπεζες στο εξωτερικό δεν μπορούν να λειτουργήσουν κανονικά. Κατόπιν τούτου, οι δυτικές τράπεζες στη χώρα αποπειρώνται να προσλάβουν υπαλλήλους, ώστε να καλύψουν κενές θέσεις που δημιουργήθηκαν όταν το προσωπικό αποχώρησε ξαφνικά λόγω πολέμου. Αλλωστε, τα πιστωτικά ιδρύματα συνειδητοποιούν

σαν ότι δεν θα μπορούσαν να φύγουν εύκολα από τη Ρωσία.

Από τον Απρίλιο έως τον Ιούνιο τράπεζες με ξένη προέλευση είχαν ελάχιστα κενά, αλλά αυτόν τον μήνα τα πράγματα άλλαξαν άρδην, όπως ανέφερε μία από κορυφαίες εταιρείες προσλήψεων στη Ρωσία, η Headhunter. Συγκεκριμένα, η Raiffeisen Bank δημοσίευσε 276 θέσεις εργασίας στη χώρα τον Ιούλιο, ενώ η Citi αναζητούσε υποψηφίους για να καλύψει 84 κενές θέσεις, ανέφερε η Headhunter ή η www.hh.ru. Η Citigroup αρνή-

θηκε να σχολιάσει τα γραφόμενα. Το δεύτερο τρίμηνο αυτή η αμερικανική τράπεζα αποκάλυψε πως στη Ρωσία είχε έκθεση της τάξεως των 8,4 δισ. δολαρίων, ενώ δήλωσε ότι διερευνά όλες τις επιλογές για να εγκαταλείψει την καταναλωτική και την εμπορική τραπεζική της στη χώρα. Πάντως, μετά τα σχόλια του Αλεξέι Μοϊσέεφ το προσωπικό των ξένων τραπεζών «ανέπνευσε με ανακούφιση», καθώς πολλοί φοβούνταν ότι θα χάσουν τη δουλειά τους στην περίπτωση που οι εργοδότες τους αποφάσιζαν να τερματίσουν τις ρωσικές δραστηριότητες, είπε στο Reuters πηγή σε ξένη τράπεζα στη Μόσχα. Και προσέθεσε: «Οι κενές θέσεις που άνοιξαν σχετίζονται με το γεγονός ότι πολλοί υπάλληλοι έφυγαν από τη Ρωσία μετά τις 24 Φεβρουαρίου. Απλώς παραιτήθηκαν και τράπηκαν σε φυγή σε ένα κύμα πανικού. Αρα υπάρχουν κενές θέσεις που πρέπει να καλυφθούν».

Μεταξύ άλλων, η ρωσική μονάδα της Raiffeisen Bank International αναζητούσε διευθυντή στη Μόσχα για την εξυπηρέτηση εταιρικών πελατών στα μέσα Ιουλίου, ενώ η Citibank Russia, μέρος της Citigroup, αναζητούσε άτομο για διαχείριση πιστώσεων με μηνιαίο εισόδημα έως και 200.000 ρούβλια (3.609 δολάρια) και άλλο ένα για πρωτοβάθμιο εμπειρογνώμονα με μηνιαίο μισθό που ξεκινούσε από 85.000 ρούβλια, βάσει διαικτυακών αγγελιών προσλήψεων. Οι ξένες τράπεζες, τέλος, αντιπροσώπευαν το 11% του συνολικού ρωσικού τραπεζικού κεφαλαίου στο τέλος του 2021, σύμφωνα με τελευταία στοιχεία της κεντρικής τράπεζας.

REUTERS

Λειτουργικά κέρδη 714 εκατ. για τη Nokia

Λειτουργικά κέρδη υψηλότερα των εκτιμήσεων της αγοράς ανακοίνωσε χθες ο φινλανδικός όμιλος κινητής τηλεφωνίας και εξοπλισμού τηλεπικοινωνιών Nokia, κυρίως χάρη στην πολύ ζωρήρη ζήτηση για τα δίκτυα κινητής τηλεφωνίας 5ης γενιάς. Συν τοις άλλοις ανέφερε πως αναμένει ενδείξεις για άμβλυνση των ελλείψεων σε ημιαγωγούς σε παγκόσμια κλίμακα. Μετά την ανακοίνωση αυτή, η τιμή της μετοχής της φινλανδικής εταιρείας ενισχυόταν 4%, για να κλείσει χθες με επιπλέον κέρδη της τάξεως του 9%. Η έλλειψη ημιαγωγών, που ξεκίνησε στην κορύφωση της πανδημίας του κορωνοϊού το 2020, έχει επηρεάσει δυσμενώς σειρά βιομηχανικών κλάδων, συμπεριλαμβανομένων των τηλεπικοινωνιών. Η Nokia χθες δήλωσε πως αναμένει οι πιέσεις από αυτή τη συνθήκη να υποχωρήσουν το δεύτερο εξάμηνο του 2022 και κατά το πρώτο ήμισυ του επομένου έτους.

«Η συνολική πορεία στον κλάδο των ημιαγωγών είναι θετική για την ώρα, αλλά συνεχίζουμε να έχουμε περιορισμούς στο β' τρίμηνο», τόνισε ο διευθύνων σύμβουλος της Nokia, Πέκα Λούντμαρκ. Η ζήτηση για επεξεργαστές αναμένεται να εξασθενήσει εντός των προσεχών μηνών και ο λόγος είναι πως οι πωλήσεις σε έξυπνα κινητά τηλέφωνα και σε ηλεκτρονικούς υπολογιστές ελαττώθηκαν, αναθερμαίνοντας την προσφορά προς άλλους κλάδους. Κατά τις εκτιμήσεις, το 2022 οι πωλήσεις κινητών θα περισταλούν 7,1% εν συγκρίσει με αρχικές προβλέψεις για αύξηση 2,2%. Το δεύτερο τρίμηνο τα λειτουργικά κέρδη της Nokia ενισχύθηκαν στα 714 εκατ. ευρώ από τα 682 εκατ. ευρώ την ίδια περίοδο πέρυσι, υπερβαίνοντας τις εκτιμήσεις για 636,52 εκατ. ευρώ. Οι καθαρές πωλήσεις της αυξήθηκαν 11% στα 5,87 δισ. ευρώ, έναντι εκτιμήσεων για 5,60 δισ. ευρώ.

PIK 1

ΕΙΔΗΣΕΙΣ

- Στις οκτώ το βράδυ ακριβώς.
- Ενημέρωση με εγκυρότητα, σοβαρότητα, αντικειμενικότητα.
- Από κάθε σημείο στην Κύπρο και τον κόσμο, με το πιο εκτεταμένο δίκτυο ανταποκριτών.

Παρουσίαση
Αντρέας Κημήτρης

8.00 μ.μ.
PIK 1 (Με ταυτόχρονη μετάδοση στη νοηματική από το PIK 2)

PIK

ψηφιακός Ηρόδοτος

Σας ευχαριστούμε που γράφετε μαζί μας την Ιστορία

- 10.000 ιστορικά ντοκουμέντα στη διάθεση της κοινωνίας
- 170.000 χρήστες στην ιστοσελίδα μας <https://www.digital-herodotus.eu/>
- Αξιοποίηση ευρωπαϊκών κονδυλίων
- Ποιτισμική προσφορά, διεθνής αναγνώριση

(Φωτογραφία: Λευκωσία, περίοδος Αγγλοκρατίας ΓΤΠ)

Οι αποταμιεύσεις τελειώνουν, οι εργαζόμενοι επιστρέφουν

Αντιστρέφεται το φαινόμενο της «μεγάλης παραίτησης»

Αντιστρέφεται σταδιακά το πρωτοφανές φαινόμενο της «μεγάλης παραίτησης», όπως αποκλήθηκε η μαζική αποχώρηση εργαζόμενων από τις θέσεις τους στη διάρκεια της πανδημίας, που προκάλεσε προβλήματα σε επιχειρήσεις, βιομηχανίες και εφοδιαστικές αλυσίδες σε Αμερική και Ευρώπη. Οι παράγοντες που επαναφέρουν τον κόσμο στην αγορά εργασίας διαφέρουν και προκύπτουν από την άνοδο του κόστους διαβίωσης και την αύξηση των μισθών, μέχρι τη βελτίωση των συνθηκών εργασίας, αλλά και την εξάντληση των αποταμιεύσεων που συγκέντρωσαν Ευρωπαίοι και Αμερικανοί στη διάρκεια των lockdowns. Παράγοντες της αγοράς αναφέρουν, επίσης, και τα υψηλά ποσοστά εμβολιασμού που ενθάρρυναν τους ανθρώπους να επιστρέψουν σε επαγγέλματα με συχνές επαφές, σε εκείνα δηλαδή που είχαν γνωρίσει τον μεγαλύτερο αριθμό παραιτήσεων στα πρώτα κύματα της πανδημίας.

Η αντιστροφή της μεγάλης παραίτησης είναι ορατή πρωτίστως στη Βρετανία, όπου οι εργαζόμενοι επιστρέφουν στην αγορά εργασίας με ταχύτερο ρυθμό σε σύγκριση με τα προ της πανδημίας επίπεδα και αιτία είναι βέβαια η ακρίβεια. Σύμφωνα με

στοιχεία της Στατιστικής Υπηρεσίας, ο αριθμός των ατόμων που παραμένουν εκτός αγοράς εργασίας μολονότι βρίσκονται στις κατάλληλες ηλικίες για εργασία μειώθηκε κατά 144.000 από τον Μάρτιο μέχρι και τον Μάιο. Στο ίδιο χρονικό διάστημα, άλλωστε, αυξήθηκε η απασχόληση κατά 296.000 άτομα, σαφώς περισσότερα από τις 170.000 που προέβλεπαν οικονομολόγοι και αναλυτές. Τα στοιχεία εμπνέουν αισιοδοξία πως ενδεχομένως αντιστρέφεται η τάση και μπορεί να λυθεί σταδιακά το πρόβλημα των ελλείψεων προσωπικού, που παράλληλα με όλα τα άλλα προβλήματα ευθύνεται σε μεγάλο βαθμό και για το χάος στα μεγαλύτερα αεροδρόμια της Ευρώπης εν μέσω της περιόδου των διακοπών.

Στην περίπτωση αυτή μπορεί να μειωθεί η πίεση προς την Τράπεζα της Αγγλίας, καθώς οι ελλείψεις στην αγορά εργασίας επιτείνουν τις πληθωριστικές πιέσεις. Τα προβλήματα παραμένουν, πάντως, όπως αναφέρει ο Κίτι Ούσερ, επικεφαλής των οικονομολόγων του Ινστιτούτου Διευθυντών, «η βρετανική αγορά εργασίας εξακολουθεί να παρουσιάζει μεγάλες ελλείψεις, αλλά υπάρχουν ενδείξεις ότι μπορεί να αρχίσει να λύνεται το πρόβλημα».

Οι παράγοντες που επαναφέρουν τον κόσμο στην αγορά εργασίας διαφέρουν και προκύπτουν από την άνοδο του κόστους διαβίωσης και την αύξηση των μισθών μέχρι τη βελτίωση των συνθηκών εργασίας, αλλά και την εξάντληση των αποταμιεύσεων που συγκέντρωσαν Ευρωπαίοι και Αμερικανοί στη διάρκεια των lockdowns.

Η μεσαία τάξη και οι χαμηλόμισθοι δεν έχουν τη δυνατότητα να παραμείνουν αδρανείς, ενώ επελαύνει η ακρίβεια.

Την εκτίμησή του επιβεβαιώνουν τα στοιχεία, που φέρουν τον αριθμό όσων παραμένουν αδρανείς, χωρίς ούτε να εργάζονται ούτε να αναζητούν εργασία, να είναι κατά 378.000 άτομα περισσότερα σε σύγκριση με τα προ πανδημίας επίπεδα.

Ανάλογη είναι η εικόνα και στις ΗΠΑ, τη χώρα στην οποία η «μεγάλη παραίτηση» πήρε τεράστιες διαστάσεις, ίσως τις μεγαλύτερες ανάμεσα στις αναπτυσσόμενες οικονομίες. Μολονότι το 2021 — και όχι το 2020 όπως θα περίμενε κανείς— χαρακτηρίστηκε το έτος

της «μεγάλης παραίτησης», στην πραγματικότητα ήταν η χρονιά που άρχισε να αντιστρέφεται το πρωτοφανές αυτό κίνημα. Στη διάρκεια του περασμένου έτους περισσότεροι από 6,5 εκατ. άνθρωποι προσελήφθησαν σε διάφορες εργασίες καταγράφοντας μια εντυπωσιακή ανάκαμψη της αγοράς εργασίας στην ιστορία των ΗΠΑ. Η ανάκαμψη αφορά μάλιστα όλο το φάσμα των εργαζομένων, με τις γυναίκες στις ηλικίες από 25 έως 54 ετών να επιστρέφουν στην αγορά εργασίας εξίσου με τους άνδρες.

Όπως τονίζουν οικονομολόγοι και παράγοντες της αγοράς, καθοριστικός παράγοντας που εξώθησε τον κόσμο πίσω στην εργασία ήταν πρώτα απ' όλα ότι εξανεμίστηκαν οι αποταμιεύσεις των lockdowns. Μιλώντας στο BusinessInsider, ο υπουργός Εργασίας Μάρτι Γουόλς τόνισε πως «η μεσαία τάξη και οι χαμηλόμισθοι δεν έχουν τη δυνατότητα να

παραμείνουν αδρανείς στο σπίτι επί έξι μήνες γιατί δεν έχουν τόσο πολλές αποταμιεύσεις».

Έχουν, άλλωστε, προηγηθεί οι αυξήσεις των μισθών που δόθηκαν εκτεταμένα στη διάρκεια του περασμένου έτους όταν οι εργοδότες αγωνίζονταν κυριολεκτικά να βρουν προσωπικό, αλλά και να κρατήσουν όσους υπαλλήλους είχαν. Με στοιχεία του πρώτου τριμήνου του 2022 οι μισθοί στις ΗΠΑ σημείωσαν αύξηση 5,7% σε σύγκριση με την αντίστοιχη περίοδο του περασμένου έτους. Κοινός παρονομαστής ανάμεσα σε Βρετανία και ΗΠΑ είναι επίσης η επιστροφή ή και παραμονή στην αγορά εργασίας ατόμων σε ηλικία συνταξιοδότησης. Στη Βρετανία, συμπεριλαμβανομένων και των άνω των 65 ετών, ο αριθμός των ατόμων που δεν εργάζεται μειώθηκε κατά 225.000. Κάτι ανάλογο συμβαίνει και στις ΗΠΑ όπου με στοιχεία του Απριλίου εργάζονταν ακόμη το 64%

των ανθρώπων ηλικίας από 55 έως 64 ετών.

Αβεβαιότητα

Ίσως βέβαια αποδειχθούν μάλλον υπερβολικά αισιόδοξες οι εκτιμήσεις αναλυτών της αγοράς, που βλέποντας την επιστροφή των Αμερικανών στη δουλειά από τις αρχές του έτους προέβλεπαν πως η αμερικανική αγορά εργασίας θα έχει πλήρως ανακάμψει μέσα στον Ιούλιο. Στην πραγματικότητα και στις ΗΠΑ ο αριθμός των ανθρώπων που εργάζονται παραμένει μειωμένος σε σύγκριση με τα προ πανδημίας επίπεδα, επειδή η πανδημία οδήγησε πολλούς σε πρόωρη συνταξιοδότηση. Στις ΗΠΑ το υπουργείο Εργασίας θεωρεί πιθανόν να πληγεί και πάλι η απασχόληση σε τομείς όπως, για παράδειγμα, τα ξενοδοχεία, που εκθέτουν τον εργαζόμενο σε επαφές με μεγάλο αριθμό ανθρώπων.

BLOOMBERG

Εξοικονόμηση ενέργειας και από τα νοικοκυριά ζητούν οι γερμανικές βιομηχανίες

Εντονότερες διαμάχες έχουν ξεσπάσει στη Γερμανία γύρω από το ποιος έχει προτεραιότητα ενόψει του ενδεχομένου να επιβληθεί δελτίο στην κατανάλωση φυσικού αερίου, καθώς η μεγαλύτερη οικονομία της Ευρώπης ετοιμάζεται αγωνιωδώς για ένα χειμώνα χωρίς το ρωσικό αέριο. Στην περίπτωση ενεργοποίησης του τρίτου σταδίου συναγερμού και επιβολής δελτίου, η υφιστάμενη νομοθεσία δίνει προτεραιότητα σε νοικοκυριά, νοσοκομεία, γηροκομεία και γενικότερα υποδομές κρίσιμες για την επιβίωση της κοινωνίας και όχι στις βιομηχανίες.

Αντιδρούν, όμως, εντονότερα οι επικεφαλής των γερμανικών επιχειρήσεων και ζητούν να κατανεμηθεί σε όλους η εξοικονόμηση ενέργειας, υποστηρίζοντας ότι και οι βιομηχανίες είναι εξίσου σημαντικές για την κοινωνία. Μιλώντας στους Financial Times ο Καρλ Χάουσγκεν, επικεφαλής της ένωσης βιομηχανιών μηχανολογικού εξοπλισμού VDMA, τονίζει πως «πρέπει όλοι να μειώσουν

Εάν επιβληθεί δελτίο, η νομοθεσία δίνει προτεραιότητα σε νοικοκυριά, νοσοκομεία, γηροκομεία και όχι στις βιομηχανίες.

την κατανάλωση, συμπεριλαμβανομένων των νοικοκυριών». Υποστηρίζει πως «δεν δουλεύει αυτή η προσέγγιση ότι τα νοικοκυριά έχουν προτεραιότητα και η βιομηχανία όχι, καθώς η βιομηχανία είναι υπαρκτά σημαντική για την κοινωνία». Σε ανάλογες δηλώσεις έχει προβεί, άλλωστε, ο Ντέτλεφ Βέστεν, διευθύνων σύμβουλος της βιομηχανίας χημικών H&R, που τονίζει πως αυτή η συλλογιστική του δελτίου που αφήνει απέξω τις βιομηχανίες «θα προκαλέσει τεράστια έλλειψη προσφορών στη γερμανική οικονομία». Ο Βέστεν αναγνωρίζει πως «δεν πρέπει σε καμία περίπτωση να παγώσουν οι άν-

Ο Γερμανός υπουργός Οικονομίας Ρόμπερτ Χάμπεκ κάλεσε τα νοικοκυριά να εξετάσουν «κατά πόσον έχουν πραγματικά ανάγκη να διατηρούν ορισμένα δωμάτια σε συγκεκριμένη θερμοκρασία».

θρωποι μέσα στα σπίτια τους», αλλά επιμένει πως «χρειάζεται μια ισορροπημένη προσέγγιση καθώς πρέπει να εξακολουθήσει να λειτουργεί η οικονομία μας».

Οι διαμάχες αντανακλούν την

εντεινόμενη αγωνία των Γερμανών, νοικοκυριών και επιχειρήσεων, για το ενδεχόμενο να μην επαναλειτούργησει από αύριο, όπως θεωρητικά θα έπρεπε, ο αγωγός Nord Stream 1 και η χώρα

να μείνει χωρίς το ρωσικό αέριο. Οι γερμανικές επιχειρήσεις προσπαθούν να εξασφαλίσουν εναλλακτικούς προμηθευτές, αλλά δεν τα καταφέρνουν και τόσο καλά. Όπως τονίζει ο Βέστεν, η H&R δεν έχει τη δυνατότητα να αντικαταστήσει παρά μόνο το 25% του φυσικού αερίου που καταναλώνει με άνθρακα και πετρέλαιο. «Για εμάς το φυσικό αέριο είναι αναπνευστικό τουλάχιστον βραχυπρόθεσμα», λέει ο Βέστεν.

Πράγματι αν η H&R μειώσει την παραγωγή της, οι παρενέργειες θα είναι σημαντικές. Η εν λόγω βιομηχανία παράγει μεγάλο φάσμα πετρελαιοειδών που χρησιμοποιούνται εκτεταμένα σχεδόν στα πάντα, από τις φαρμακοβιομηχανίες μέχρι τις βιομηχανίες τροφίμων και τις αυτοκινητοβιομηχανίες. Η αγωνία των γερμανικών βιομηχανιών έχει προβληματίσει και το Βερολίνο. Την περασμένη εβδομάδα ο υπουργός Οικονομίας Ρόμπερτ Χάμπεκ πρότεινε αναθεώρηση όπτα στις περιπτώσεις δελτίου

στην κατανάλωση αερίου. Όπως τόνισε, οι κανόνες αυτοί έχουν σχεδιασθεί για σύντομες περιόδους όπως μια διακοπή στην ηλεκτροδότηση και όχι για το σενάριο που αντιμετωπίζει αυτή τη στιγμή η Γερμανία και μαζί της και όλη η Ευρώπη.

Ο κ. Χάμπεκ τόνισε ότι «αυτή τη φορά μιλάμε για διακοπές στην παροχή αερίου που μπορεί να διαρκέσουν μήνες», και σε αυτή την περίπτωση πρέπει να συνδράμουν και τα νοικοκυριά, γιατί μια διακοπή της βιομηχανικής παραγωγής θα έχει «εκτεταμένες συνέπειες». Κάλεσε μάλιστα τα γερμανικά νοικοκυριά να εξετάσουν σοβαρά «κατά πόσον έχουν πραγματικά ανάγκη να διατηρούν ορισμένα δωμάτια σε μια συγκεκριμένη θερμοκρασία». Το θέμα αρχίζει να χρωματίζεται πολιτικά, με βουλευτές του Σοσιαλιστικού Κόμματος να επικρίνουν δριμύτατα και μάλιστα να χαρακτηρίζουν προϊόν πανικού κάθε κίνηση ή δήλωση που θέτει τα νοικοκυριά της Γερμανίας απέναντι στις βιομηχανίες της.

Η διακοπή των ροών αερίου θα φέρει ύφεση

Το Διεθνές Νομισματικό Ταμείο προειδοποίησε πως η διακοπή της παροχής ρωσικού φυσικού αερίου θα προκαλούσε βαθιά ύφεση στην Ουγγαρία, τη Σλοβακία, την Τσεχία αλλά και την Ιταλία, εκτός εάν καταφέρουν να εντείνουν τη συνεργασία τους με εναλλακτικούς προμηθευτές. Ειδικότερα, ερευνητές του ΔΝΤ ανέφεραν σε blog ότι ορισμένες χώρες μπορεί να βρεθούν αντιμέτωπες με ελλείψεις έως και 40% της κανονικής τους κατανάλωσης σε περίπτωση πλήρους διακοπής των ρωσικών ροών.

Σε μια τέτοια περίπτωση η Ουγγαρία θα δεχθεί το μεγαλύτερο πλήγμα, με βουτιά άνω του 6% στο ΑΕΠ της, ενώ στη Σλοβακία, την Τσεχία και την Ιταλία η

Πολλές ευρωπαϊκές χώρες θα αντιμετωπίσουν ελλείψεις αερίου που αντιστοιχούν στο 40% της κανονικής τους κατανάλωσης, προειδοποιεί το ΔΝΤ.

συρρίκνωση μπορεί να φθάσει και το 5% εάν δεν συνεχιστούν απρόσκοπτα οι εναλλακτικές ροές προμηθειών, συμπεριλαμβανομένου του υδροποιημένου φυσικού αερίου.

Στο πιο αισιόδοξο σενάριο μιας

τελείως ενοποιημένης αγοράς, η οικονομική ζημία για την Ουγγαρία φθάνει στο 3% του ΑΕΠ της, ενώ η Σλοβακία και η Ιταλία θα αντιμετωπίσουν μείωση 2%, και το ΑΕΠ της Τσεχίας θα συρρικνωθεί λίγο λιγότερο από 2%.

Στο χειρότερο σενάριο, αυτό της πλήρους διακοπής, το γερμανικό ΑΕΠ θα συρρικνωθεί κατά 2%, ενώ στο αισιόδοξο οι απώλειες για το Βερολίνο θα φθάσουν το 1% του ΑΕΠ, με προϋπόθεση την πρόσβαση σε εναλλακτικές πηγές ενέργειας και τη μείωση της κατανάλωσης.

Οι ερευνητές του ΔΝΤ αναφέρουν ακόμα ότι οι ευρωπαϊκές υποδομές και η παγκόσμια προσφορά αντιμετωπίζουν από τον Ιούνιο του 2021 μείωση 60% στις

παραδόσεις ρωσικού φυσικού αερίου. Στο μεταξύ, και ενώ ο επίτροπος Οικονομικού Προγραμματισμού και Προϋπολογισμού Γιοχάνες Χαν έχει δηλώσει πως η Κομισιόν δεν αναμένει πως θα ξαναρχίσει η παροχή φυσικού αερίου από τον Nord Stream 1 μετά την ολοκλήρωση των εργασιών συντήρησης, πηγές με γνώση του ζητήματος δήλωσαν στο Reuters ότι η παροχή του αερίου θα ξεκινήσει εγκαίρως αύριο. Οι εν λόγω πηγές, που μίλησαν σε καθεστώς ανωνυμίας, τόνισαν πάντως ότι η ροή του αερίου θα είναι σε χαμηλότερο επίπεδο από τη χωρητικότητα του αγωγού, που ανέρχεται περίπου στα 160 εκατ. κυβικά μέτρα την ημέρα.

Στο χειρότερο σενάριο, αυτό της πλήρους διακοπής, το γερμανικό ΑΕΠ θα συρρικνωθεί κατά 2%, εκτιμούν οι αναλυτές του Ταμείου.

REUTERS

ΑΝΑΛΥΣΗ

Ο καύσωνας
στο σπίτι μας

Του ΤΖΟΤΖΤ ΧΕΪ / REUTERS BREAKINGVIEWS

Στο βιβλίο του «Το υποурγειό του Μέλλοντος», ο συγγραφέας Κιμ Στάνλεϊ Ρόμπινσον φαντάστηκε μια ιστορία, βάσει της οποίας ο ανεπτυγμένος κόσμος απαντά με ένα σήκωμα των ώμων σε έναν άγριο καύσωνα, που σκοτώνει 20 εκατομμύρια ανθρώπους στην Ινδία. Το πρόβλημα είναι ότι η τραγωδία βρίσκεται μακριά από τα μάτια και το μυαλό των Δυτικών. Υπό αυτή την έννοια, οι θερμοκρασίες-ρεκόρ της τρέχουσας εβδομάδας στον ανεπτυγμένο κόσμο μπορεί να βοηθήσουν. Κάθε φορά που οι τιμές του πετρελαίου εκτινάσσονται, οι σοφοί της αγοράς των εμπορευμάτων ξεκαθαρίζουν πως οι υψηλές τιμές είναι η καλύτερη θεραπεία για αυτές τις υψηλές τιμές. Δίνουν κίνητρα για τη χαμηλότερη κατανάλωση και τη χρηματοδότηση μεγαλύτε-

Οι υψηλές θερμοκρασίες στη Δυτ. Ευρώπη μπορεί να κινητοποιήσουν τον κόσμο στη μάχη κατά της κλιματικής αλλαγής.

ρης προσφοράς, γεγονός που ωθεί τις τιμές να κινηθούν καθοδικά. Το ισοδύναμο (του πετρελαίου) εμπόρευμα για την κλιματική αλλαγή σε έλλειψη είναι η σημαντική δράση για τη μείωση των εκπομπών αερίων ρύπων, ώστε να αποκλιμακωθεί η θερμοκρασία σε επίπεδα 1,5 βαθμού Κελσίου πάνω από τα προβιομηχανικά. Από τη διάσκεψη για το κλίμα (COP26) του Νοεμβρίου στη Γλασκώβη και μέχρι σήμερα η κινητοποίηση κυβερνήσεων και εταιρειών με στόχο να μειώσουν σχεδόν στο μισό τις εκπομπές ρύπων έως το 2030 και στο 100% έως το 2050 έχει σταματήσει. Ο γερουσιαστής Τζο Μάντιν «παγώνει» το νομοσχέδιο του προέδρου Τζο Μπάιντεν για το κλίμα και ο πόλεμος στην Ουκρανία έχει στρέψει το ενδιαφέρον της πολιτικής στην ενεργειακή ασφάλεια και στο κόστος της, ενώ η αποδέσμευση από ρυπογόνες πηγές βρίσκεται στην τρίτη θέση ως προτεραιότητα. Παρά το Σύμφωνο της Γλασκώβης για

το κλίμα που απαιτεί από τις κυβερνήσεις να υποβάλουν τις προτάσεις τους για αυστηρότερους στόχους το 2030, κανένας δεν το έχει κάνει.

Οι χρηματοπιστωτικοί όμιλοι το παρατήρησαν αυτό. Ορισμένες τράπεζες έχουν ταχθεί υπέρ της επιβράδυνσης των δικών τους σχεδίων για το 2030. Οι διαχειριστές περιουσιακών στοιχείων, στα οποία δεν συμπεριλαμβάνουν ρυπογόνες δραστηριότητες, είναι οι μεγάλοι χαμένοι, καθώς οι τιμές του πετρελαίου σχεδόν διπλασιάστηκαν και οι τιμές του ευρωπαϊκού φυσικού αερίου υπερτετραπλασιάστηκαν σε ένα χρόνο.

Το δεύτερο τρίμηνο τα αμοιβαία κεφάλαια της Ευρωπαϊκής Ένωσης, που βαδίζουν βάσει κριτηρίων περιβάλλοντος, κοινωνικής δράσης και εταιρικής διακυβέρνησης, είδαν επενδυτές να αποσύρουν χρήματα για πρώτη φορά σε διάστημα μεγαλύτερο από πέντε χρόνια, αναφέρει η Bank of America.

Εκτός από τις απώλειες ζωών, οι υψηλότερες θερμοκρασίες διαταράσσουν την οικονομία και οδηγούν σε καταστροφικές πυρκαγιές. Οι ετήσιες απώλειες του ΑΕΠ στην Ευρώπη που προκλήθηκαν από τον καύσωνα, ήταν 0,2% μεταξύ 1981 και 2010, αλλά μελλοντικά θα μπορούσαν να πενταπλασιαστούν, σύμφωνα με έγγραφο της Ευρωπαϊκής Επιτροπής.

Αξίζει να αναφερθεί πως στη διάσκεψη της Γλασκώβης για το κλίμα η Ινδία και η Κίνα επέμειναν ότι το quid pro quo για αυστηρότερους στόχους του 2030 θα ήταν οι ανεπτυγμένες χώρες και ιστορικά υπεύθυνες για την υπερθέρμανση να αυξήσουν μαζί τις ροές δημοσίων και ιδιωτικών κεφαλαίων, ώστε να στηρίξουν τις αναπτυσσόμενες χώρες να απομακρυνθούν από τον γαιάνθρακα. Η Δύση έχει αποτύχει εδώ και καιρό να εκπληρώσει τη δέσμευσή της να αποστέλλει 100 δισ. δολ. ετησίως και αυτό που χρειάζεται πλέον είναι περισσότερο από 1 τρις. δολ. σήμερα. Αυτό θα συμβεί μόνο εάν οι Δυτικοί ψηφοφόροι στηρίξουν τις κυβερνήσεις τους στο να υπογράψουν αυτήν την επιταγή. Τα κύματα καύσωνα κοντά στο σπίτι τους μπορεί να τους παρακινήσουν να αναλάβουν δράση κατά της κλιματικής αλλαγής.

Ο Δρόμος του Μεταξιού
απειλεί την κινεζική οικονομία

Δάνεια 118 δισ. που χορήγησε η Κίνα σε αναπτυσσόμενες χώρες έχουν «κοκκινίσει»

Στριμμένος κόκκινα δάνεια είναι ο νέος Δρόμος του Μεταξιού, το μεγαλύτερο πρόγραμμα έργων υποδομών που έχει αναλάβει ποτέ μια χώρα μόνη της και το πιο επιθετικό στοίχημα εξωτερικής πολιτικής που έχει επιχειρήσει το Πεκίνο από την ίδρυση της Λαϊκής Δημοκρατίας της Κίνας το 1949.

Πολλές από τις αναπτυσσόμενες χώρες που ήλπιζαν να επωφεληθούν από τον εκτεταμένο δανεισμό της Κίνας ανά τον κόσμο, αδυνατούν να εξυπηρετήσουν δανειά τους συνδεδεμένα με το εγχείρημα του νέου Δρόμου του Μεταξιού. Το αποτέλεσμα είναι να ανέρχονται συνολικά σε 118 δισ. δολάρια τα μη εξυπηρετούμενα δάνεια που έχει χορηγήσει η Κίνα σε αναπτυσσόμενες χώρες, με το μεγαλύτερο μέρος τους να αφορά έργα υποδομής στο πλαίσιο του Δρόμου του Μεταξιού. Και η Κίνα αναγκάζεται να τους χορηγήσει δάνεια «διάσωσης» για να αποτρέψει μείζονα κρίση στο ισοζύγιο πληρωμών.

Όπως διαπίστωσαν οι Financial Times, μια διεξοδική έρευνα στο εγχείρημα που ο Κινέζος πρόεδρος Σι Τζινπίνγκ έχει χαρακτηρίσει «σχέδιο του αιώνα», φέρνει στην επιφάνεια «ένα βουνό από κόκκινα δάνεια». Σύμφωνα με στοιχεία του ομίλου ερευνών Rhodium Group, στη διάρκεια μόνον της τελευταίας διετίας, 2020-2021, χρειάστηκε να αναδιρθωθούν δάνεια συνολικής αξίας 52 δισ. δολαρίων, που είχαν χορηγήσει κινεζικές τράπεζες στο πλαίσιο του Δρόμου του Μεταξιού. Το ποσό αυτό ήταν υπερτριπλάσιο του αντίστοιχου της αμέσως προηγούμενης διετίας, που ανήλθε σε 16 δισ. δολάρια. Πρόκειται για ραγδαία επιδείνωση και έχει ως αποτέλεσμα να χρήζει αναδιρθωμένες περίπτωση το 16% του συνόλου των πιστώσεων που έχουν χορηγήσει κινεζικά χρηματοπιστωτικά ιδρύματα στις αναπτυσσόμενες χώρες.

Η Κίνα έχει αναγκαστεί να αντιμετωπίσει στάσεις πληρωμών σε κρίσιμα δάνεια που έχουν χορηγήσει οι τράπεζές της σε ξένους φορείς. Όπως επισημαίνει όμως η βρετανική εφημερίδα, τώρα το Πεκίνο έχει να αντιμετωπίσει έναν τεράστιο όγκο μη εξυπηρετούμενων δανείων που εγκυμονούν ένα είδος κρίσης χρέους κινεζικής έμπνευσης στο εξωτερικό. Πολλές από τις αναδιρθώσεις

Μια διεξοδική έρευνα στο εγχείρημα που ο Κινέζος πρόεδρος, Σι Τζινπίνγκ, έχει χαρακτηρίσει «σχέδιο του αιώνα», φέρνει στην επιφάνεια «ένα βουνό από κόκκινα δάνεια». Στη διάρκεια μόνον της τελευταίας διετίας, 2020-2021, χρειάστηκε να αναδιρθωθούν δάνεια συνολικής αξίας 52 δισ. δολ., που είχαν χορηγήσει κινεζικές τράπεζες στο πλαίσιο του Δρόμου του Μεταξιού.

Το Πεκίνο αναγκάζεται να χορηγήσει δάνεια «διάσωσης», για να αποτρέψει μείζονα κρίση στο ισοζύγιο πληρωμών.

χρέους περιλαμβάνουν διαγραφές χρέους, μεγάλες επιμνησσεις στον χρόνο αποπληρωμής αλλά και μειώσεις των επιτοκίων. Και καθώς αυξάνονταν αδιάκοπα τα κόκκινα δάνεια του Δρόμου του Μεταξιού, η Κίνα αναγκάστηκε να παρέχει επειγόντως πιστώσεις «διάσωσης» σε πολλές από τις κυβερνήσεις που είχε δανείσει, προκειμένου να αποτρέψει μια γενικευμένη και μείζονα κρίση στο ισοζύγιο πληρωμών. Ανάμεσα στις χώρες που έλαβαν τέτοια δάνεια ήταν η Τουρκία, η Αίγυπτος, η Ουκρανία αλλά και η Σρι Λάνκα που βυθίστηκε σε πολιτική και οικονομική κρίση. Όπως επισημαίνουν, πά-

ντως, οικονομολόγοι με γνώση του θέματος, αυτές οι πιστώσεις εκτάκτου ανάγκης αποτρέπουν μεν ένα κύμα πτωχεύσεων, αλλά σε καμία περίπτωση δεν λύνουν τα βαθύτερα οικονομικά προβλήματα πίσω από τα κόκκινα δάνεια. Και βέβαια το μείζον ερώτημα για το Πεκίνο αυτή τη στιγμή είναι κατά πόσον θέλει πραγματικά να παραμείνει στη διαδικασία αυτή και να χορηγεί πιστώσεις διάσωσης.

Χρηματοδοτώντας έργα οδοποιίας, σιδηροδρομικά δίκτυα, λιμάνια, αεροδρόμια και γενικώς ευρύτατο φάσμα έργων υποδομής σε όλη τη διάρκεια της περασμένης δεκαετίας, η Κίνα βρέθηκε να ανταγωνίζεται τους μεγάλους διεθνείς χρηματοπιστωτικούς θεσμούς και κυρίως την Παγκόσμια Τράπεζα. Τώρα, που όλος αυτός ο δανεισμός μετατρέπεται σε μια προσπάθεια να αποτραπούν πτωχεύσεις, ο ρόλος της αρχίζει πραγματικά να μοιάζει με εκείνον που συνήθως διαδραματίζει το ΔΝΤ εφόσον χορηγεί δάνεια εκτάκτου

ανάγκης σε περιόδους μεγάλης οικονομικής κρίσης.

Παράλληλα, το πρόβλημα του χρέους και των κόκκινων δανείων που έχει περιβληθεί ο Δρόμος του Μεταξιού έχει υποπέσει στην αντίληψη και των πολιτικών αρχηγών κρατών ανά τον κόσμο. Τον Μάιο, ο Γερμανός καγκελάριος Ολαφ Σολτς έκρουσε τον κώδωνα του κινδύνου αναφερόμενος στα ιλιγγιώδη δάνεια που έχει χορηγήσει η Κίνα σε φτωχές χώρες και κυρίως σε χώρες της Αφρικής. Ο Γερμανός καγκελάριος προειδοποίησε μάλιστα πως «υπάρχει πραγματικός κίνδυνος μιας νέας μεγάλης κρίσης χρέους στον παγκόσμιο Νότο και θα απορρέει από τα δάνεια που έχει χορηγήσει η Κίνα παγκοσμίως». Η προειδοποίησή του απηχούσε τη γενικότερη ανησυχία που εξέφρασε τον περασμένο μήνα η Παγκόσμια Τράπεζα, όταν προειδοποίησε ότι ίσως οι αναπτυσσόμενες χώρες οδεύουν προς μια κρίση χρέους ανάλογη εκείνης που είχαν βιώσει τη δεκαετία του 1980.

Οι επενδυτές εγκαταλείπουν τις εταιρείες fintech

Όσες εταιρείες είχαν γνωρίσει μεγάλη δημοφιλία κατά τη διάρκεια του εγκλεισμού και της καραντίνας στον τομέα της τεχνολογίας χρηματοπιστωτικών υπηρεσιών δέχονται πλέον μεγάλο πλήγμα, όπως αναφέρει σχετικό δημοσίευμα της βρετανικής εφημερίδας Financial Times. Κι αυτό διότι οι επενδυτές ανησυχούν πως δεν θα μπορέσουν να αντέξουν ένα πιθανό πλήγμα από μία ύφεση, εξ ου και από τις αρχές της χρονιάς έχουν απολέσει 156 δισ. δολάρια από τη χρηματιστηριακή τους αξία, ενώ εάν υπολογιστεί η απώλεια από τα επίπεδα-ρεκόρ της κεφαλαιοποίησής τους, τότε οι απώλειες φθάνουν τα 460 δισ. δολάρια. Όπως επισημαίνουν οι FT, από τις αρχές του 2020 στο αμερικανικό χρηματιστήριο έχουν εισαχθεί 30 εταιρείες fintech, βάσει των στοιχείων της CB Insights, διότι οι επενδυτές έσπευσαν να τοποθετήσουν χρήματα σε εταιρείες που πίστευαν ότι θα μπορούσαν να επωφεληθούν από τη στροφή προς την ψηφιοποίηση. Σήμερα, εντούτοις, οι ανησυχίες για την αύξη-

ση των επιτοκίων, την έλλειψη κερδών και τα μη δοκιμασμένα επιχειρηματικά τους μοντέλα, έχουν οδηγήσει σε μαζικές πωλήσεις των μετοχών τους, ενόσω η οικονομία των ΗΠΑ οδεύει προς ενδεχόμενη ύφεση.

Οι τιμές των μετοχών των εταιρειών fintech έχουν υποχωρήσει κατά μέσον όρο πάνω από 50% από την αρχή της χρονιάς, σύμφωνα με ανάλυση των Financial Times, σε

Σε σύγκριση με το ζενίθ της κεφαλαιοποίησής τους, η χρηματιστηριακή αξία τους σήμερα έχει μειωθεί κατά 460 δισ. δολ.

σύγκριση με την πτώση 29% του βασικού δείκτη των ομίλων υψηλής τεχνολογίας στις ΗΠΑ, Nasdaq. Αξίζει να αναφερθεί ένα παράδειγμα για να γίνουν σαφή τα προβλήματα

Οι επενδυτές ανησυχούν πως οι fintech δεν θα μπορέσουν να αντέξουν ένα πιθανό πλήγμα από μια ύφεση.

που καλούνται να επιλύσουν οι επιχειρήσεις χρηματοπιστωτικής τεχνολογίας. Η Upstart, ψηφιακή εταιρεία παροχής δανείων, χρησιμοποιεί την τεχνητή νοημοσύνη, όπως διατείνεται,

για να λαμβάνει αποφάσεις σχετικά με καταναλωτικά δάνεια. Προσφάτως αναθεώρησε τις προβλέψεις της για βραδύτερη αύξηση εσόδων και διόγκωση ζημιών εξαιτίας της αναστά-

τωσης στην οικονομία. Αυτή η δυσπραγία έλαβε μεγαλύτερες διαστάσεις, διότι συγκρίθηκε με το πολύ δυναμικό δεύτερο τρίμηνο του παρελθόντος έτους – τότε η οικονομία είχε

εκκινήσει ζωνρά και πάλι μετά την πανδημία και η αύξηση των ετησίων εσόδων ήταν άνω του 1.000%. Οι αντιζοότητες υπάρχουν και για εδραιωμένες επιχειρήσεις, όπως οι PayPal και Block (πρώην Square), οι οποίες σε κεφαλαιοποίηση έχασαν περίπου 300 δισ. δολάρια. Εν τω μεταξύ, ο αντίκτυπος της καμψης αυτών αποτυπώνεται και στις μη εισηγμένες μονάδες.

Η Klarna αναθέωρσε την αποτίμησή της από τα 46 δισ. δολάρια λίγες ημέρες πριν στα μόλις 7 δισ. δολάρια, όταν ζήτησε χρηματοδότηση από επενδυτές. Κατά τον Νταν Ντόλεβ, αναλυτή της Mizuho, «οι εταιρείες παροχής τεχνολογικών χρηματοπιστωτικών υπηρεσιών συνολικά και ειδικότερα όσες δραστηριοποιούνται στις ψηφιακές πληρωμές, ήταν και το πρώτο τμήμα του κλάδου που ευνοήθηκε από την πανδημία, διότι όλοι έκαναν αγορές από τον υπολογιστή τους – τώρα οι εταιρείες αυτές αντιδρούν, ενίοτε υπερβολικά, στις καθοδικές πιέσεις και πριν από άλλους τομείς».

Δεκατρία χρόνια δουλειάς για 100 τετραγωνικά

Απρόσιτη η αγορά για τους νέους στην Ελλάδα, σύμφωνα με έρευνα του ΟΟΣΑ – Ακίνητα το 80% της περιουσίας των Ελλήνων

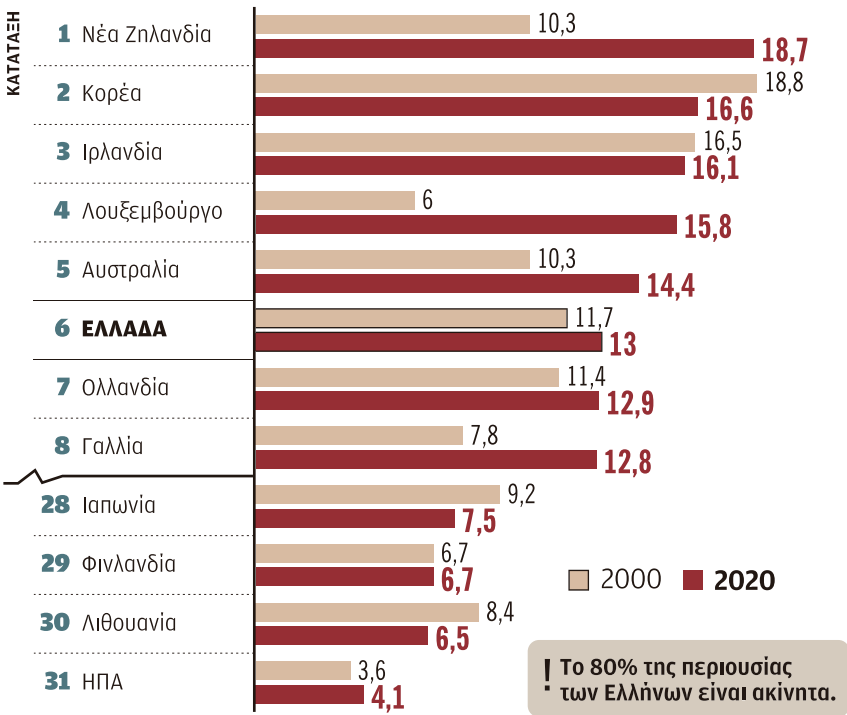
Του ΠΡΟΚΟΠΗ ΧΑΤΖΗΝΙΚΟΛΑΟΥ

Στη 13η θέση μεταξύ των 38 χωρών του ΟΟΣΑ (housing taxation in OECD countries) βρίσκεται η Ελλάδα στους φόρους που επιβάλλει στην ακίνητη περιουσία. Συγκεκριμένα, το 7% των φορολογικών εσόδων προέρχεται από φόρους στα ακίνητα με βάση τα στοιχεία του 2020, ενώ υπολογίζεται ότι αυτό το ποσοστό περιορίζεται 1-1,5 μονάδα μετά τις νέες μειώσεις στον ΕΝΦΙΑ που ισχύουν από το φετινό έτος. Σημειώνεται ότι ο μέσος όρος του ΟΟΣΑ είναι στο 6%. Από την έκθεση προκύπτει επίσης ότι οι Έλληνες κατέχουν τα ντρία μεταξύ των χωρών του ΟΟΣΑ με ποσοστό ιδιοκατοίκησης 72%. Την ίδια στιγμή, το 80% της περιουσίας των Ελλήνων αποτελούν ακίνητα.

Οι φόροι ακίνητης περιουσίας αντιπροσωπεύουν συνήθως μια μικρή πηγή εσόδων για τις χώρες του ΟΟΣΑ. Κατά μέσον όρο αντιπροσωπεύουν περίπου το 6% των συνολικών φορολογικών εσόδων, ποσοστό πολύ μικρότερο από τους λοιπούς φόρους, συμπεριλαμβανομένων των φόρων επί των αγαθών και των υπηρεσιών (33%) των συνολικών φορολογικών εσόδων), των εισφορών κοινωνικής ασφάλισης (26%), των φόρων εισοδήματος φυσικών προσώπων (23%) και των φόρων εισοδήματος εταιρειών (10%). Τα έσοδα από τον φόρο ακίνητης περιουσίας αντιπροσωπεύουν περίπου το 14% των συνολικών φορολογικών εσόδων στην Κορέα, το 12% στο Ηνωμένο Βασίλειο, στις Ηνωμένες Πολιτείες και στον Καναδά, και το 10% στο Λουξεμβούργο, ενώ αντιπροσωπεύουν λιγότερο από το 1% των συνολικών φορολογικών εσόδων στην Τσεχική Δημοκρατία, την Εσθονία και τη Λιθουανία.

Οι επαναλαμβανόμενοι φόροι επί της ακίνητης περιουσίας (αντίστοιχοι του ΕΝΦΙΑ) αποτελούν τη σημαντικότερη πηγή εσόδων από τον φόρο ακίνητης περιουσίας

Πόσα χρόνια χρειάζεται ένα μέσο νοικοκυριό για να αγοράσει μία κατοικία 100 τ.μ.

Ενα από τα μεγαλύτερα ποσοστά ιδιοκατοίκησης έχουν οι Έλληνες μεταξύ των 38 χωρών του ΟΟΣΑ.

στην πλειονότητα των χωρών του ΟΟΣΑ και, κατά μέσον όρο, αντιπροσωπεύουν το 62% των συνολικών εσόδων από τον φόρο ακίνητης περιουσίας των χωρών. Ωστόσο, τα έσοδα αυτά κατά κύριο λόγο αποδίδονται στην τοπική αυτοδιοίκηση.

Εξετάζοντας την εξέλιξη τους με την πάροδο του χρόνου, τα συνολικά έσοδα από τον φόρο ακίνητης περιουσίας έχουν παραμείνει σταθερά ως ποσοστό του ΑΕΠ από

τα μέσα της δεκαετίας του 1960, μεταξύ 1,5% και 1,9%.

Από την έκθεση προκύπτει επίσης ότι τα έσοδα από τους φόρους επί της στεγασίας δεν συμβαδίζουν με τις αυξήσεις στις τιμές των κατοικιών. Η διαρκής αύξηση της αξίας των ακινήτων τις τελευταίες δεκαετίες θα έπρεπε να είχε συνοδευτεί από σχετική αύξηση των εσόδων από τον φόρο ακίνητης περιουσίας. Όπως αναλύεται, οι φόροι ακίνητης περιουσίας συχνά επιβάλλονται σε σημαντικά παρωχημένες και υποτιμημένες αξίες ακινήτων που δεν αντικατοπτρίζουν την εξέλιξη των τιμών.

Τα τελευταία χρόνια η αύξηση των τιμών στις κατοικίες κάνει απρόσιτη την αγορά ακινήτων, κυρίως για τους νέους. Οι πραγματικές τιμές των ακινήτων, μετά την αφαιρεση του πληθωρισμού, αυξήθηκαν

στην Ελλάδα περίπου 10% στην πρώτη διετία της πανδημίας (από το τέταρτο τρίμηνο του 2019 έως το τρίτο τρίμηνο του 2021), έναντι 13% κατά μέσον όρο στις χώρες του ΟΟΣΑ.

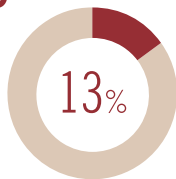
Αν και στην 20ετία 2000-2020 οι πραγματικές τιμές των ακινήτων αυξήθηκαν στην Ελλάδα πολύ λιγότερο από τις υπόλοιπες χώρες του ΟΟΣΑ, η αγορά τους έχει γίνει πολύ δύσκολη για τους Έλληνες εξαιτίας της συρρίκνωσης των εισοδημάτων κυρίως κατά τη δεκαετή οικονομική κρίση. Για παράδειγμα, η αγορά μιας κατοικίας 100 τετραγωνικών μέτρων το 2020 αντιστοιχούσε στα εισοδήματα περίπου 13 ετών ενός μέσου ελληνικού νοικοκυριού έναντι περίπου 11,7 ετών το 2000. Μάλιστα, η Ελλάδα βρίσκεται στην έκτη υψηλότερη θέση στην κατηγορία αυτή μεταξύ των

χωρών του ΟΟΣΑ μετά τη Νέα Ζηλανδία, την Κορέα, την Ιρλανδία, το Λουξεμβούργο και την Αυστρία. Αντίθετα, στις ΗΠΑ απαιτούνται 4,1 χρόνια για την απόκτηση κατοικίας σήμερα (από 3,6 το 2000), στη Φινλανδία 6,7 χρόνια και στην Ιταλία 8,7 χρόνια (από 8,5).

Όπως προαναφέρθηκε, το πρόβλημα απόκτησης κατοικίας είναι ιδιαίτερα έντονο στους νέους έως 34 ετών. Το ποσοστό των Ελλήνων αυτής της ηλικιακής ομάδας που έχουν δικό τους σπίτι, χωρίς να έχουν κληρονομήσει ή λάβει ακίνητο με γονική παροχή, είναι μόλις 13%. Το ποσοστό αυτό είναι το χαμηλότερο μεταξύ των χωρών του ΟΟΣΑ.

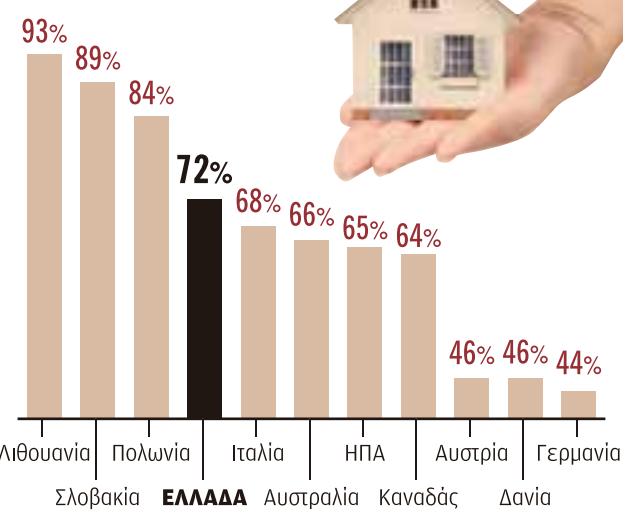
Το δικό μου κεραμίδι...

Παρά την αδυναμία απόκτησης κατοικίας από τους νέους, η ιδιο-

Το ποσοστό των νέων έως 34 ετών στην Ελλάδα που έχουν δικό τους σπίτι, χωρίς να έχουν κληρονομήσει ή λάβει ακίνητο με γονική παροχή. Πρόκειται για το χαμηλότερο ποσοστό μεταξύ των χωρών του ΟΟΣΑ.

ΠΟΣΟΣΤΟ ΙΔΙΟΚΑΤΟΙΚΗΣΗΣ

κατοίκηση βρίσκεται στο 72%, ενώ ποσοστό της τάξης του 80% της περιουσίας των Ελλήνων αφορά τα ακίνητα. Σύμφωνα με την έκθεση, το ποσοστό των νοικοκυριών που κατέχουν την κατοικία τους (με ή χωρίς υποθήκη) είναι χαμηλότερο στη Γερμανία (44%), ακολουθούμενη από την Αυστρία (46%) και τη Δανία (46%). Από την άλλη, το 93% των νοικοκυριών στη Λιθουανία κατέχουν την κύρια κατοικία τους, με ιδιαίτερα υψηλά επίπεδα να παρατηρούνται επίσης στη Σλοβακία (89%) και την Πολωνία (84%). Τα πρότυπα ιδιοκτησίας σπιτιού ποικίλλουν μεταξύ των περιφερειών, με χαμηλότερα ποσοστά ιδιοκτησίας σπιτιού στις χώρες της Βόρειας και της Δυτικής Ευρώπης, σε σύγκριση με τα ιδιαίτερα υψηλά επίπεδα στην Κεντρική και την Ανατολική Ευρώπη.

Σε γενικές γραμμές, τα ποσοστά ιδιοκτησίας σπιτιού σε αγγλόφωνες χώρες, π.χ. Αυστραλία 66%, Καναδάς 64%, Ηνωμένες Πολιτείες 65%, και χώρες της Νότιας Ευρώπης, π.χ. Ελλάδα 72%, Ιταλία 68%, είναι σε υψηλά επίπεδα. Στις Κάτω Χώρες, για παράδειγμα, μόνο το 9% των νοικοκυριών είναι απόλυτοι ιδιοκτήτες της κύριας κατοικίας τους και το 47% των νοικοκυριών κατέχουν την κατοικία τους με υποθήκη.

Επίσης, η μεταβίβαση περιουσίας στην Ελλάδα αφορά ακίνητα σε ποσοστό 92%, το υψηλότερο ποσοστό από τις χώρες του ΟΟΣΑ, με το χαμηλότερο να καταγράφεται στην Ολλανδία (19%).

Τέλος, στην έκθεση τονίζεται ότι η αύξηση των επιτοκίων αναμένεται να δημιουργήσει προβλήματα στην εξυπηρέτηση των στεγαστικών δανείων, ιδιαίτερα για τους δανειολήπτες που πληρώνουν υψηλό ποσοστό του εισοδήματός τους για τη μηνιαία δόση. Πάντως οι ερευνητές εκτιμούν ότι η αύξηση των επιτοκίων μπορεί να οδηγήσει στη σταθεροποίηση ή ακόμη και στη μείωση των τιμών των ακινήτων.

ΑΡΘΡΟ / Του ΑΝΔΡΕΑ Α. ΑΝΔΡΕΟΥ

Αστοχίες της καθημερινότητάς μας

Ο «πόλεμος» μεταξύ του «καλού και του κακού» είναι κάτι το διαχρονικό που υπάρχει από την ανατολή της ανθρωπότητας – ίσως και πιο πριν. Το να καταλήξουμε όμως στην απόλυτη ταύτιση μιας κατηγορίας ανθρώπων με το «κακό» και τους υπόλοιπους με το «καλό» σίγουρα αποτελεί κατάντια της συνειδητός μας και δεν μπορεί να θεωρείται υγιές φαινόμενο.

Στην προκειμένη περίπτωση αναφέρομαι στην εκ των προτέρων καταχώρηση των ιδιοκτητών ακινήτων στην κατηγορία των «κακών» και την ταυτόχρονη ένταξη των ενοικιαστών και των αγοραστών, στην κατηγορία των «καλών». Θέλοντας και μη, καθημερινά βομβαρδιζόμαστε με προσεγγίσεις που θέλουν και παρουσιάζουν τους ιδιοκτήτες και πωλητές ακινήτων να είναι οι άκαρδοι, οι εκμεταλλευτές, οι αδίστακτοι, αυτοί που τα θέλουν όλα δικά τους, αυτοί που δεν χορταίνουν να τρώνε – όχι με μια, αλλά με δέκα μασέλες. Είναι αυτοί που δεν διστάζουν να πατήσουν τον άλλο στο λαιμό και να ξεζουμίσουν τον ποδηγετούμενο από κάθε ιχνος... μπακίρας που έχει στις τσέπες του.

Αυτή η αντίληψη παίρνει μορφή με δημοσιεύσεις του στυλ, «Φωτιά τα Ενοίκια», «Πανάκριβη η Στέγη», «Άπιστο Όνειρο η Αγορά και η Ενοικίαση», «Τιμές Μανχάταν σε Καλύβες Σρι Λάνκα», με τα ευφάνταστα σλόγκαν να δίνουν και να παίρνουν ασχέτως αν οι συγγραφείς τους μπορεί να μην ξέρουν να εντοπίσουν... ούτε καν σε χάρτη τα «Μανχάταν» και τις «Σρι Λάγκες»

αυτού του πλανήτη. Εν μέρει φταίει ο χρηματοοικονομικός μας αναφαβητισμός. Επειδή αν ήμασταν αρκούντως χρηματοοικονομικά μορφωμένοι ενδεχομένως να γνωρίζαμε πως όταν ο άλλος αγοράζει ένα μονάρι διαμέρισμα για επένδυση και πληρώνει γι' αυτό €170.000 – ποσό το οποίο περιλαμβάνει την τιμή αγοράς, τον ΦΠΑ, τα μεταβιβαστικά τέλη, τη σύνδεση

Όταν ο άλλος αγοράζει ένα μονάρι διαμέρισμα για επένδυση και πληρώνει γι' αυτό €170.000, είναι λογικό να ζητά μια αρχική ετήσια απόδοση τουλάχιστον της τάξης του 5%.

με όλες τις υπηρεσίες, την επίπλωση του περιλαμβανομένων όλων των λευκών ειδών (ψυγείο, πλυντήριο, φούρνο, μάτια, αποσμητήρα), κλιματιστικά και θέρμανση, είναι λογικό να ζητά μια αρχική ετήσια απόδοση τουλάχιστον της τάξης του 5%. Και γιατί τουλάχιστον 5%; Επειδή αν ήταν να δεσμεύσει όλα αυτά τα χρήματα για να αμείβεται λιγότερα, είχε εναλλακτικές επιλογές που δεν είχαν το ίδιο επενδυτικό ρίσκο, που δεν θα του απαιτούσαν επιδιорθώσεις και ανακαινίσεις κάθε τρεις και λίγο και που ήταν ευκολότερα ρευστοποιήσιμες.

Σε μια περίοδο αυξανόμενου

Βομβαρδιζόμαστε με προσεγγίσεις που θέλουν και παρουσιάζουν τους ιδιοκτήτες και πωλητές ακινήτων να είναι οι άκαρδοι, οι εκμεταλλευτές, οι αδίστακτοι.

πληθωρισμού και αύξησης των επιτοκίων το 5% φαντάζει και αγαθουργία. Το 5% λοιπόν στις €170.000 σημαίνει προσδοκώμενο ετήσιο εισόδημα €8.500 ή €708/μηνιαίως. Από αυτό το εισόδημα, ο κακός ιδιοκτήτης έχει να πληρώσει φόρο εισοδήματος, φόρο Γε.ΣΥ, Άμυνα και κτηματικούς φόρους. Επιπλέον έχει να πληρώσει ασφάλεια κτηρίου, ίσως και κτηματομεσίτη. Δεν κάνω αναφορά σε εκείνα τα έξοδα τα οποία μεταφέρονται στον ενοικιαστή, όπως τα κοινόχρηστα, οι φόροι σκυβάλων, τα αποχετευτικά κλπ). Έκανα αναφορά σε προσδοκώμενο εισόδημα.

Γιατί είναι προσδοκώμενο; Επειδή είναι το μέγιστο που μπορεί να επιπίζει να εισπράξει στη βάση του συμβολαίου που υπόγραψε. Έλα όμως που τα πράγματα δεν είναι συνήθως έτσι...! Αλήθεια πόσοι και πόσοι (καλοί) ενοικιαστές παρατάνε τα συμβόλαια τους στη μέση και εξαφανίζονται; Πόσοι και πόσοι (καλούτσικοι) ενοικιαστές μένουν μέσα και δεν πληρώνουν τις υποχρεώσεις τους, είτε αρνούμενοι ή προφασιζόμενοι δυσκολίες ή τάζοντας πληρωμή σε λίγες μέρες που κρατάνε μήνες; Και πόσες μα πόσες φορές ο κακός – δράκος ιδιοκτήτης προσπαθεί να βρει λύσεις

απλά και μόνο για να μην χάσει τις δόσεις του στο δάνειο και τελικά να του το πάρει η τράπεζα;

Και αυτοί μας φέρνει στο άλλο είδος προβλήματος. Πιο συγκεκριμένα, στο πως οι κρατικές υπηρεσίες πολλές φορές βλέπουν τον ιδιοκτήτη και πως τον ενοικιαστή. No surprises there either. Ο ιδιοκτήτης είναι ο κακός (aka πλουσιόβλακας) και ο ενοικιαστής ο καλός (aka γένημος). Γι' αυτό βλέπουμε φαινόμενα, όπως για παράδειγμα την υδατοπρομήθεια, να χορηγεί απρόσκοπτα νερό σε μονάδα για δύο χρόνια (12 λογαριασμοί) χωρίς να πληρώνεται από

τον ενοικιαστή που έχει κατά τ' άλλα «γυρισμένο το ρολόι πάνω του» και χωρίς να ειδοποιεί τον ιδιοκτήτη μετά τον δεύτερο λογαριασμό, απλά επειδή δεν ιδρώνει το αγκύρι τους θεωρώντας τον πλουσιόβλακα πως θα πληρώσει αυτός τον τελικό λογαριασμό σαν «εγγυητής» εφόσον είναι ο ιδιοκτήτης. Αφαιρέστε λοιπόν και €1.700 από το προσδοκώμενο εισόδημα του ιδιοκτήτη μπας και κατανοήσετε την έννοια του ρίσκου καλύτερα.

Το δράμα που ζουν οι κακοί ιδιοκτήτες του πιο πάνω παραδείγματος είναι πως ενώ έπρεπε να λαμβάνουν €708/μήνα, 12 μήνες τον χρόνο για να φιλοβγαίνει η επένδυση τους τα προσφέρουν χαμηλότερα επειδή έτσι πολλές φορές επιτάσσουν οι νόμοι της προσφοράς και της ζήτησης. Οι οποίοι by-the-way δεν είναι στατικοί. Μην έρχεστε λοιπόν κάποιοι κάθε Ιούλιο και Σεπτέμβριο να λέτε για τα «φοιτητικά ενοίκια βουνό», όταν η ζήτηση είναι στο φώρτε της και η προσφορά στο ναδίρ της. Αν θέλετε να βοηθήσετε τους φοιτητές, πρώτον ενθαρρύνετε τους να προβαίνουν σε forward contracts όπως κάνετε όμα κλείνεται αεροπορικά εισιτήρια μήνες πριν ταξιδέψετε, και δεύτερον να υποστηρίζετε πολιτικές που ενθαρρύνουν τις στοχευμένες αναπτύξεις που αυξάνουν συγκεκριμένα είδη προσφοράς.

Μ' αυτά και μ' αυτά, καλές βουτιές!

Ο κ. Ανδρέας Α. Ανδρέου, MRICS, είναι CEO της APS Andreou Property Strategy - Chartered Surveyors.

Πρώτη παρουσίασή του ορατόριου «Πονεμένες Παναγίες» ήταν την Τετάρτη 20 Ιουλίου στις εκδηλώσεις μνήμης για τις επετείους του πραξικοπήματος και της τουρκικής εισβολής στο Προεδρικό Μέγαρο.

Απαντοχή και καρτερία μέσα σε 133.370 νότες

Ένα μνημόσυνο για τη μάνα του αγνοούμενου το ορατόριο του Μάριου Ιωάννου Ηλία «Πονεμένες Παναγίες»

Του **ΑΠΟΣΤΟΛΟΥ ΚΟΥΡΟΥΠΛΑΚΗ**

Ο Μάριος Ιωάννου Ηλία μέσα από το ορατόριό του «Πονεμένες Παναγίες» μίλησε για τον πόνο της μάνας που χάνει το παιδί της, για τον καημό της μάνας που δεν έκανε τα προεπιμένα στον νεκρό του σπλάγχχνου της, για την άβυσσστη επιθυμία της να δει τον γιο της να περνάει ξανά το κατώφλι του σπιτιού της. Το ορατόριο «Πονεμένες Παναγίες» αποτελείται από 133.370 νότες, και ανατέθηκε στον συνθέτη από την Προεδρία της Κυπριακής Δημοκρατίας, και για πρώτη φορά παρουσιάστηκε την Τετάρτη 20 Ιουλίου στις εκδηλώσεις μνήμης για τις επετείους του πραξικοπήματος και της τουρκικής εισβολής στο Προεδρικό Μέγαρο. Το έργο είναι γραμμένο για λυρικό και λαϊκό τραγουδιστή (συμμετείχαν η σοπράνο Μυρσίνη Μαργαρίτη και ο τραγουδιστής Γιάννης Διονυσίου), μικτή χορωδία νέων (συμμετείχε η Χορωδία Μουσικού Λυκείου Λευκωσίας), βυζαντινή χορωδία (Χορός Ιεροψαλτών Ιεράς Αρχιεπισκοπής Κύπρου «Άγιος Ιωάννης ο Δαμασκηνός», Βυζαντινή Χορωδία Ιεράς Μητροπόλεως Τριμυθούντος «Άγιος Σπυρίδων» και ο π. Δημήτριος Δημοσθένους – Σόλο), σύνολο κρουστών και εκκλησιαστικά σκεύη, άγημα τυφεκιστών, ηλεκτρονικούς ήχους, και συμφωνική ορχήστρα (Συμφωνική Ορχήστρα Κύπρου), στην οποία ενσωματώνονται μπουζούκι, πίο και αναλογικό συνθεσάιζερ. Οι «Πονεμένες Παναγίες» χωρίζονται σε τρία μέρη, το πρώτο έχει τίτλο «Την ψυχήν διελεύσεται ρομφαία», το δεύτερο «Πλένοντας με κρασί και δάκρυα τα οστά» και το τρίτο «Μάνα, ήρτα!».

Λίγο μετά την παρουσίαση του έργου, επικοινωνήσα με τον κ. Ηλία και τον ρώτησα αν οι «Πονεμένες Παναγίες» είναι μουσικά παραμυθία ή υπόμνηση μιας ιεράς υποχρέωσης όλων μας στη διατήρηση της μνήμης... μου απάντησε πως οι «Πονεμένες Παναγίες» είναι ένα μνημόσυνο για τη μάνα τ' αγνοούμενου... «εν ονόματι Τριανταφυλλιά, η οποία, στην προσωποποίηση της κάθε μάνας, στο τρίτο μέρος του έργου μετουσιώνεται στο “Ρόδον το Αμάραντο”, δηλαδή σε αυτό που ο χρόνος δεν μπορεί να το μαράνει. Η μνήμη δεν φθείρεται, όπως και η ιστορική τραγωδία της σύγχρο-

Ο Μάριος Ιωάννου Ηλία υπογράφει ένα ακόμη έργο στο οποίο συνομιλούν ήχοι, ηχοτοπία και διαφορετικές μουσικές υφές.

Πολλές φορές αρκεί ένα άτομο να μετουσιώσει την ελπίδα σε συλλογικό δυναμισμό γι' ανατροπή του κατεστημένου και του εφήμερου απραγματοποιήτου σε επιτεύξιμο του αύριο.

νης Κύπρου». Ο συνθέτης, όπως και σε άλλες περιπτώσεις (βλ. την «Ελευθερία», ανάθεση των Μουσικών Συνόλων της ΕΡΤ με αφορμή τον εορτασμό των 200 χρόνων από την Ελληνική Επανάσταση με 111.511 νότες) υπογράφει ένα ακόμη έργο στο οποίο συνομιλούν ήχοι, ηχοτοπία και διαφορετικές μουσικές υφές... σε αυτή την πολυφωνία ήχων, όταν τον ρωτώ σχετικά μου λέει πως τον οδηγεί ο θεματικός του πυρήνας και οι έμφυτοι του ηχητικοί και άλλες παράμετροι και συγκεκριμενοποιεί: «Εν αρχή, η τραυματική εμπειρία της όλης τραγωδίας – ο αυξομειούμενος ήχος της σειρήνας. Στη συνέχεια, τα εκκλησιαστικά σκεύη μέχρι το άγημα των τυφεκιστών, το οποίο “εκπυρσοκορεί” τη μνήμη, τα κείμενα συνάμα με

Το ορατόριο «Πονεμένες Παναγίες» του Μάριου Ιωάννου Ηλία χωρίζεται σε τρία μέρη, το πρώτο έχει τίτλο «Την ψυχήν διελεύσεται ρομφαία», το δεύτερο «Πλένοντας με κρασί και δάκρυα τα οστά» και το τρίτο «Μάνα, ήρτα!» και αποτελείται από 133.370 νότες.

της γλωσσικές ποικιλίες των ελληνικών, από την αρχαία ελληνική, την κυπριακή και νεοελληνική γλώσσα, την εκκλησιαστική και βυζαντινή μνηογραφία, τη λαϊκή και κλασική μουσική υφή» και συνεχίζει: «Όλα αυτά αποκτούν κατά τη διάρκεια της συνθετικής πράξης μια νέα διάσταση και ταυτότητα. Απελευθερώνονται από την αρχική τους κατάσταση, ως πρώτη ύλη, και ενσωματώνονται σ' ένα ορατόριο, μέσω της προσωπικής μου σύγχρονης αντίληψης, προσδοκώντας την άμεση επικοινωνία μ' ένα αυτόνομο μουσικό κώδικα επικοινωνίας».

Τα ηχοτοπία του αγήματος ή της σειρήνας είναι η ηχηρή υπόμνηση της τραγωδίας του 1974 η εις Άδου κατάβασις και το «Μάνα Ήρτα» η Ανάστασις... Βρίσκουν λυτρωμό ποτέ αυτές οι πονεμένες Παναγίες; ρωτώ τον συνθέτη: «Οι μάνες στο ορατόριο προσδοκούν στη λύτρωση ως απόρροια μιας συνειδητότητας, αναστοχαστικής και ενορατικής. Η εξύψωσή τους ως μιας σύγχρονης Παναγίας υπερβαίνει το γήινο και εστιάζεται στη θεϊκή πίστη για δικαιοσύνη, στην απαλλαγή των παθών και στην επανένωση με το παιδί της» μου απαντά.

Η μάνα παντοτινό ιερό σύμβολο

Αναφέρω στον κ. Ηλία δυο γραμμές από τα λόγια του Χορού των «Ικέτιδων» του Ευριπίδη, τα «Γοργά η ζωή κυλάει, as την περνούμε με όση μπορούμε ειρήνη και ηρεμία» και τον ρωτώ αν έχει το ορατόριο που συνέθεσε στοιχεία πέραν από αυτά του πόνου και της απώλειας εν γένει... «Ο πόνος και η απώλεια πλάθει στη διάρκεια του χρόνου το εσωτερικό μεγαλείο της μάνας, αυτό της άμωμης αγάπης, της καρτερικότητας, της υπομονής, της προσφοράς και της απαντοχής. Είναι η αρχή και η συνέχεια, το φως και η ελπίδα. Προκαλεί ρίγη συγκίνησης και ενεργοποιεί μυστικούς κώδικες επικοινωνίας με το παιδί της. Εξίσου και η οικουμενική διάσταση του ορατορίου, το οποίο τοποθετεί τη μάνα ως ιερό σύμβολο τραγικότητας και πίστης για την αναστάσιμη νίκη επί του κακού και των δεινών».

Συνεχίζω πάλι με στίχους... «Θερία οι άνθρωποι δεν μπορούν το φως να το σπκώσουν» λέει ο Κ. Βάρναλης στους Πό-

Η οικουμενική διάσταση του ορατορίου, το οποίο τοποθετεί τη μάνα ως ιερό σύμβολο τραγικότητας και πίστης για την αναστάσιμη νίκη επί του κακού και των δεινών.

νους της Παναγιάς... έχουμε ελπίδα, κ. Ηλία, να δούμε καλύτερες μέρες σε μια νέα, ενωμένη Κύπρο; «Αν κάποιος θεωρεί ότι δεν υπάρχει ελπίδα, αρχίζει να πιστεύει πως δεν υπάρχει ελπίδα και ως εκ τούτου ζει χωρίς ελπίδα» μου λέει και συνεχίζει: «Ουσιώδης ελπίδα ισοδυναμεί

με την υπερνίκηση της αντιξοότητας, την προαγωγή της πνευματικής αντοχής και δυνάμεως. Πολλές φορές αρκεί ένα άτομο να μετουσιώσει την ελπίδα σε συλλογικό δυναμισμό γι' ανατροπή του κατεστημένου και του εφήμερου απραγματοποιήτου σε επιτεύξιμο του αύριο».

Ο Μάριος Ιωάννου Ηλία με τις «Πονεμένες Παναγίες» έφερε μπροστά μας όλες εκείνες τις μάνες που έστεκαν καρτερικά στο Λήδρα Πάλλας, στο Φιλοξένια, στην οδό Λήδρας, στα ξωπόρτια τους για να μάθουν τι απέγινε, χρόνια πολλά μετά τους πυρηνόους Ιούλη και Αύγουστο του 1974, κι εγώ στρέφομαι στον Ρίτσο: «Γιε μου, ποια Μοίρα στόγραφε και ποια μου τόξε γράφει /τέτοιον καημό, τέτοια φωτιά στα στήθεα μου ν' ανάψει;» και από εκεί σε ολόκληρο τον «Θόλο» του Κυριάκου Χαραλαμπίδη μα κυρίως στον στίχο «Τρέξε, αν μ' ακούς, τρέξε Χριστάκη γιε μου, κι έλα στη μάνα σου, as είναι κι έξι μηνες» από την «Παλαικυθρίτσα Γ'».

Αιζέντα

Ε Π Ι Λ Ο Γ Ε Σ

24.7 - 29.7.22

Επιμέλεια: **ΑΠΟΣΤΟΛΟΣ ΚΟΥΡΟΥΠΑΚΗΣ**
art@kathimerini.com.cy
louil@kathimerini.com.cy

ΣΙΝΕΜΑ

«Πολίτης τρίτης ηλικίας»
στο Θερινό Κωνστάντια

Στο θερινό σινεμά «Κωνστάντια», στο πλαίσιο του Μαραθώνιου Θερινών Προβολών προβάλλεται ο «Πολίτης Τρίτης Ηλικίας», σε σενάριο και σκηνοθεσία Μαρίνου Κατρίκκη, το οποίο απέσπασε το Βραβείο Κοινόυ Cyprus Film days 2020. Ο Θεοχάρης, ένας ηλικιωμένος και μοναχικός άντρας, καταφεύγει κάθε βράδυ στο νοσοκομείο για να περάσει τη νύχτα πάνω στους πάγκους και τις καρέκλες των εξωτερικών ιατρείων. Κάθε πρωί εισπνέει στο σπίτι του, όπου μοναδική του συντροφιά είναι η γάτα του και οι αναμνήσεις του. Θερινός Κινηματογράφος Κωνστάντια, Σόλωνος Μιχαηλίδη 15, Λευκωσία. Σάββατο 30 Ιουλίου, ώρα 9:00 μ.μ. **Πληροφορίες τηλέφωνο 22348203, 22349085.**

ΜΟΥΣΙΚΗ

«Κάλεσμα» στο Ριάλτο

Το «**Κάλεσμα**» είναι ένα νεοσύστατο εξαμελές φωνητικό σύνολο που ασχολείται με τη φωνητική εκτέλεση και έρευνα στις μουσικές παραδόσεις κυρίως της Κύπρου και της Ελλάδας, όπως επίσης και με προσωπικές, αυθεντικές συνθέσεις, στοχεύοντας στη γεφύρωση των επιτόπιων παραδόσεων με τη σύγχρονη δημιουργία. Σημαντικό ρολό στη μουσική που το «Κάλεσμα» μελετά, έχει ο λόγος, με αναφορές στην κυπριακή δημοτική ποίηση. Το προτζεκτ «Το τζελαπνιμα του φου» συστήνει ηχοτοπία που ανήκουν στον γεωγραφικό χώρο της Ανατολικής Μεσογείου με έμφραση στην κυπριακή, επιτόπια μουσικοποιοτική με σύγχρονες εναρμονίσεις για 6 φωνές. Πάρκινγκ ΣΕΚ, (πίσω από Θέατρο Ριάλτο), Ανδρέα Δρουσιώτη 19, Λεμεσός. Τετάρτη 27 Ιουλίου, ώρα 9:00 μ.μ. **Πληροφορίες τηλέφωνο 77777745.**

ΕΙΚΑΣΤΙΚΑ

«Island»: Έκθεση τέχνης στο Almyra

Με στόχο την έμπρακτη και διαχρονική στήριξη της καλλιτεχνικής κοινότητας της Κύπρου, το ξενοδοχείο Almyra σε συνεργασία με την isnotgallery, φιλοξενεί την ομαδική έκθεση σύγχρονης τέχνης «Island». Η isnotgallery διοργανώνει, επιμελείται και παρουσιάζει τα έργα 18 σύγχρονων καλλιτεχνών, με φωτογραφικές και εικαστικές εγκαταστάσεις, ζωγραφικά έργα, γλυπτά και σύγχρονα κεραμικά. Η Γιάννη Τουμαζή του Almyra με την isnotgallery, επιβεβαιώνει, αφενός, τη συνεχή και αδιάλειπτη στήριξη του ξε-

νοδοχείου προς την καλλιτεχνική κοινότητα της Κύπρου, και αφετέρου την επιθυμία των διοργανωτών να αναδείξουν τους καλλιτέχνες που εκπροσωπούν, δημιουργώντας έναν πιο ευρύ, εποικοδομητικό και άμεσο διάυλο επικοινωνίας με το κοινωνικό σύνολο. Σημειώνεται ότι διαχρονικά, το ξενοδοχείο μετατρέπει τις εγκαταστάσεις του σε χώρο φιλοξενίας καλλιτεχνών και έργων σύγχρονης τέχνης. **Πληροφορίες: Ξενοδοχείο Almyra, Κάτω Πάφος. Διάρκεια έκθεσης μέχρι τις 31 Αυγούστου 2022.**

ΘΕΑΤΡΟ

«Φωτεινή» από την θεατρική ομάδα «Σόλο για Τρεις»

Η **Θεατρική** ομάδα «Σόλο για Τρεις» παρουσιάζει το έργο της Ευρυδικής Περικλέους – Παπαδοπούλου «Φωτεινή», σε σκηνοθεσία και δραματολογία Μαρίας Μανναρίδου – Καρσερά. Το έργο, ακολουθεί τη ζωή της Φωτεινής που καταφέρνει να διαφύγει μαζί με την κορούλα της τη σφαγή, που διαδραματίζεται στην προκυμαία της Σύμρνης τον Αύγουστο του 1922. Το έργο εκτυλίσσεται στη δεκαετία του '50 στην αποικιοκρατική τότε Κύπρο. Ερμηνεύουν οι ηθοποιοί: Έρικα Μπεγέτη, Χριστιάνα Λάρκου, Χάρης Αττώνης.

Περιοδεία: Κάτω Μονή, 22 Ιουλίου, Χώρος Εκδηλώσεων Κοινοτικού Συμβουλίου Κάτω Μονής (Δημοτικό Σχολείο). Πεδουλάς, 30 Ιουλίου, Αίθουσα Γυμνασίου Πεδουλά, Άλωνα, 6 Αυγούστου, Χώρος Εκδηλώσεων Κοινοτικού Συμβουλίου Άλωνα, ώρα έναρξης 8:30 μ.μ.

ΕΠΙΣΗΜΑΝΣΕΙΣ | Του ΑΠΟΣΤΟΛΟΥ ΚΟΥΡΟΥΠΑΚΗ

Πολιτισμός είμαστε εμείς

Η αλήθεια είναι ότι περιμένω πολλά από το υφυπουργείο Πολιτισμού και σιγά-σιγά να μπαίνουν κάποια πράγματα στη θέση τους ή έστω να δρομολογούνται εξελίξεις προς το καλύτερο, να καταλαβαίνουμε προς τα που θέλουμε να πάμε και πώς να αρχίσουμε να αξιοποιούμε όλες μας τις δυνατότητες για το καλύτερο δυνατό αποτέλεσμα.

Προσωπικά, όπως έγραφα και σε προηγούμενη στήλη μου, θα προσπαθώ να μην ξύνω παλιές πληγές για όλα κακά συνέβησαν στον τομέα του πολιτισμού διαχρονικά. Θα προσπαθώ να βλέπω, όταν μπορώ βέβαια, το ποτήρι μισογεμάτο... και το θέρος με βοηθάει, για να είμαι ειλικρινής!

Με τα παραπάνω ως απαραίτητη εισαγωγή θα σας πω ότι με τεράστια ικανοποίηση βλέπω τον κ. Γιάννη Τουμαζή, τον πρώτο υφυπουργό Πολιτισμού να δίνει ουσιαστικά το παρών του σε διάφορες πολιτιστικές εκδηλώσεις, θεατρικές και άλλες. Ιδιαίτερη δε εντύπωση μου έκανε η επίσκεψή του στο Φεστιβάλ Ζερκας, όπου συνομιλούσε με τους διοργανωτές, με άλλο κόσμο, στον Αγρό της Λεμεσού, δείχνοντας ενδιαφέρον για ό,τι συνέβαινε στην ορεινή κωμόπολη. Νομίζω πως δεν έχω ξαναδεί αξιωματούχο του κράτους σε φεστιβάλ, βγάλτε κάτι Γιορτές του Κρασίου, κάτι φεστιβάλ αγριοαγκινά-

ρας και λοιπών εδωδίων φυτών και ο νοών νοετώ...

Ο κ. Τουμαζής έχει επίσης παρενρευθεί στην Πάφο, στην έναρξη του Φεστιβάλ Αρχαίου Ελληνικού Δράματος, όπου ο πολυάσχολος δήμαρχος της Πόλης, Φαίδωνας Φαίδωνος καθυστέρησε να εμφανιστεί λόγω άλλων υποχρεώσεων, ενώ την πόλη του επισκεπτόταν ο πρώτος υφυπουργός Πολιτισμού της χώρας του –εντάξει είχε ειδοποιήσει, αλλά τέλος πάντων, έχεις τον υφυπουργό Πολιτισμού στο Αρχαίο Ωδείο της Πόλης σου... –τέλος πάντων, μην κολάζομαι! Τον κ. Τουμαζή τον είδαμε επίσης στις παραστάσεις του Θεατρικού Οργανισμού Κύπρου.

Επίσης, η στήλη γνωρίζει ότι ενδιαφέρεται και μελετά και τα κινηματογραφικά πράγματα της χώρας, όπως και τα ζητήματα του βιβλίου, για τα οποία έχει επίσης κάνει συναντήσεις και τα έχει ψηλά στην ατζέντα του. Γενικά, προσπαθεί να είναι παρών σε κάθε τι που αφορά το καρτοφυλάκιό του και αυτό είναι σημαντικό. Διότι έως σήμερα δεν το έβλεπες και πολύ συχνά.

Επειδή, λοιπόν, μάθαμε η Πολιτεία να είναι απούσα από τις σημαντικές αποφάσεις για τα πολιτιστικά πράγματα του τόπου, επειδή η Πολιτεία κατάλαβε ότι αν τους ικανοποιείς όλους, με επικορνήσεις, με επιπλέον χρηματοδοτήσεις και λοιπές διευκολύν-

σεις, αριστερούς και δεξιούς, ανεξάρτητους και αντιδραστικούς, ίσως να φαίνεται περίεργο που επιτέλους ένας άνθρωπος τουλάχιστον πηγαίνει και βλέπει τι συμβαίνει στον τομέα του, διότι φαίνεται επιτέλους ότι κάποιος ασχολείται και όταν η κεφαλή ασχολείται, αναγκαστικά θα ασχοληθούν και τα άκρα, άνω και κάτω, αριστερά και δεξιά. Ο χρόνος του κ. Τουμαζή στο υφυπουργείο Πολιτισμού έχει αρχίσει να μετράει αντίστροφα ήδη, και όμως μπορεί να γίνει παράδειγμα προς μίμηση, για τον ή την όποια επόμενο/η που θα αναλάβει τη θέση και να βάλει τα πράγματα σε μία τάξη, διότι δεν περιμένει κάποιος μέσα σε λίγους μήνες να λυθούν όλα μας τα προβλήματα. Και μιλώντας για προβλήματα έχω να πω ότι πρόβλημα του πολιτισμού σε αυτή τη χώρα δεν είναι κατά τη γνώμη μου μόνο η υποχρηματοδότηση, ούτε και η έλλειψη κινήτρων. Το μεγαλύτερο πρόβλημά μας είναι ότι δεν έχουμε ως πολίτες ουσιαστική έγνοια για τον πολιτισμό, έχουμε χωρίσει σε κουλτουριάρηδες και λαϊκούς, πραγματιστές. Σε αριστερόστροφους και δεξιόστροφους ανθρώπους του πολιτισμού, σε αυτούς που τους αρέσει ο Βάγκνερ και στους άλλους που προτιμούν τον Πουτσίνι και κάθε τόσο τους αναζητούν, αν καταλαβαίνετε τι εννοώ...

Αυτός ο διχασμός της κοινωνίας εί-

ναι προβληματικός, όπως κάθε διχασμός βέβαια, διότι οχυρώνόμαστε στα μετερίζια μας ο καθένας και η καθεμιά και πολεμάμε για αυτό που νομίζουμε πως είναι σωστό... και στο τέλος έχουμε χάσει όλοι και ψάχνουμε να δούμε τι πήγε λάθος. Μάθαμε επίσης να ζητάμε πολλά και ταυτόχρονα να ικανοποιούμαστε με τα λίγα που εν τέλει παίρνουμε και να λέμε και ευχαριστώ από πάνω.

Είναι χρήσιμο νομίζω λοιπόν να αλξάσουμε κι εμείς λίγο την προσέγγισή μας προς τα πολιτιστικά πράγματα, να γίνουμε περισσότερο δεκτικοί, και φυσικά να γίνουμε περισσότερο απαιτητικοί. Είναι καλό να μάθουμε να εκφράζουμε τις ανάγκες μας σε καλό πολιτιστικό προϊόν και όχι να τρώμε ό,τι μας σερβίρουν φορείς και Πολιτεία, ιδίως και ομάδες πάσης φύσεως.

Είναι σημαντικό λοιπόν ο υφυπουργός Πολιτισμού, ο σημερινός και ο/η αυριανός/η να γνωρίζουν ότι οι ενεργειές τους έχουν αντίκρισμα και φυσικά αντίκτυπο σε ολόκληρη την κοινωνία. Οι αποφάσεις τους δεν επηρεάζουν μόνο τους ανθρώπους του πολιτισμού αυτούς καθαυτούς, αλλά τον καθένα και την καθεμία από εμάς, διότι πολιτισμός χωρίς τους ανθρώπους είναι θεατρική παράσταση χωρίς θεατές.

ΠΑΡΑΣΤΑΣΗ

«Οι γαμπροί
της Ευτυχίας»

Η **κωμωδία** «Οι γαμπροί της Ευτυχίας», των Ν. Τσιφόρου και Π. Βασιλειάδη», σε σκηνοθεσία Αχιλλέα Γραμματικόπουλου, από την «ΕΘΑΛ» παρουσιάζεται στο πλαίσιο του 6ου Φεστιβάλ Θεάτρου Δήμου Στροβόλου. Στο θεατρικό έργο «Οι Γαμπροί της Ευτυχίας» βασίστηκε η γνωστή κινηματογραφική ταινία που κυκλοφόρησε για πρώτη φορά στην Ελλάδα το 1962 με πρωταγωνιστές τη Γεωργία Βασιλειάδου, τον Βασίλη Αυλωνίτη και τον Νίκο Ρίζο και αγαπήθηκε παράφορα από το ελληνικό κοινό! Σ' αυτή την δύσκολη και αβέβαιη περίοδο που διανύουμε η Ευτυχία με τους Γαμπρούς της έρχονται να σκορπίσουν το πλατύ γέλιο, κάτι που χρειαζόμαστε περισσότερο από ποτέ άλλοτε. Ο Βαγγέλης, κρεατέμπορας στο επάγγελμα, προκειμένου να παντρευτεί την από χρόνια αρραβωνιαστικιά του Λίνα πρέπει προηγουμένως να αποκαταστήσει την γεροντοκόρη και πολύ άσχημη αδερφή του Ευτυχία. Έχοντας εξασφαλίσει την υπόσχεση του συνεργάτη του Κλεομένη να την δει και αν του αρέσει να την παντρευτεί, περιμένει με αγωνία τη στιγμή που θα γίνει αυτή η συνάντηση. Αμφιθέατρο Μακαρίου Γ, το Σάββατο 30 Ιουλίου 2022 στις 8:30 μ.μ. 28ης Οκτωβρίου, Ακρόπολη, Λευκωσία. **Πληροφορίες τηλέφωνο 25877827.**

ΑΝΑΓΝΩΣΕΙΣ

Της ΜΑΡΙΑΣ ΚΑΤΣΟΥΝΑΚΗ

Μετά
τη συντέλεια

Δεκάδες εστίες φωτιάς εν μέσω «ιστορικού καύσωνα» στη Βρετανία. Η θερμοκρασία ξεπέρασε για πρώτη φορά τους 40 βαθμούς Κελσίου. Χιλιάδες άνθρωποι αναγκάζονται να εγκαταλείψουν τις εστίες τους, ενώ υπάρχουν και νεκροί στη Γαλλία, την Πορτογαλία και την Ισπανία. Ο πρωθυπουργός Πέδρο Σάντσεθ δήλωσε: «Θέλω να κάνω κάτι πολύ σαφές. Η κλιματική αλλαγή σκοτώνει: σκοτώνει ανθρώπους, σκοτώνει το οικοσύστημά μας, τη βιοποικιλότητά μας και επίσης καταστρέφει τα πράγματα που αγαπάμε ως κοινωνία – τα σπίτια μας, τις επιχειρήσεις μας, τα ζώα μας».

Στην Ελλάδα, αυτήν την περίοδο, οι πύρινοι κλοιοί μοιάζουν χωρίς τέλος, φωτιές ξεσπούν διαρκώς. Πώς αντέχει κανείς τόσες απώλειες; Περιβαλλοντικές και προσωπικές. Παντού στον κόσμο χάνονται ζωές από τις πυρκαγιές, άνθρωποι βλέπουν τα σπίτια τους να γίνονται στάχτη, ό,τι έχτιζαν επί χρόνια καταλήγει «να χωράει σε ένα φαράσι». Τι δυνάμεις πρέπει να επιστρατεύσει κανείς για να αντιμετωπίσει συντηρίμια και σιωπή εκεί όπου πρώτα υπήρχαν μικροί παράδεισοι, γεμάτοι από χρώματα, κίνηση ζωντανών οργανισμών, φως; Πώς διαχειρίζεται κανείς την απελπισία;

Όταν συναντήσαμε τον διάσημο Βρετανό φωτογράφο Γκίντιον Μέντελ στην Εύβοια («Κ» 3/7, με αφορμή το Ενία Film Project), ο οποίος ειδικεύεται στις αποτυπώσεις των φυσικών καταστροφών με έναν πολύ προσωπικό τρόπο, είχε επισημάνει κάτι σωστό: «Πιστεύω ότι στα προγράμματα αποκατάστασης πληγείσων περιοχών θα έπρεπε να προβλεφθούν χρήματα και για ψυχοθεραπευτές ως μέλη των ομάδων». Στις φωτογραφίες του Μέντελ «αντανακλάται» το τοπίο στα βλεπόμενα των ανθρώπων, στον τρόπο που κοιτούν στον φακό, στη στάση των σωμάτων (ακίνητα μεν, «ομιλητικά» δε), ακόμη κι όταν δεν είναι όλα τα μέλη ορατά γιατί είναι βυθισμένα μέσα στο νερό (στις μεγάλες πλημμύρες). Δύο από τις κεντρικές ενότητες της δουλειάς του περιγράφουν τις όψεις της καταστροφής: Drowning World (για τις πλημμύρες) και Burning World (για τις φωτιές). Οι λήψεις του με την κάμερα είναι σαν να καταγράφουν έναν κόσμο μετά τη συντέλεια (όπως μας επιτρέπει η φαντασία μας να τη συλλάβουμε). Δεν υπάρχει αναταραχή. Ούτε αγωνία. Συνέβη. Συντελέστηκε. Θα διακινδυνεύαμε να πούμε (εκ της εικόνας πάντα) ότι δεν υπάρχει ούτε φόβος. Ξαν να βρίσκονται οι άνθρωποι στο σημείο μετά τον θάνατο. Μετά την απώλεια εκείνων των σταθερών που συνέθεταν τον βίο τους. Για την ακρίβεια, που στέγαζαν τον βίο τους. Οι τοίχοι έχουν χαθεί, τίποτα εκτός από τη στάχτη δεν θυμίζει το πριν. Ή αντικείμενα επιπλέουν στο νερό, έχοντας χάσει όχι μόνο το βάρος αλλά και τη σημασία τους. «Τι είναι χειρότερο από τα δύο;» είχα ζητήσει από τον Γκίντιον Μέντελ να περιγράψει. «Υπάρχει μεγάλη κουβέντα πάνω σε αυτό», απάντησε. «Έχω συναντήσει ανθρώπους που τα σπίτια τους πλημμύρισαν να φθονούν σχεδόν εκείνους που τα έχασαν από τη φωτιά, γιατί φωτιά σημαίνει απόλυτη καταστροφή. Πρέπει να ξεκινήσεις από το μηδέν. Όταν το σπίτι πλημμυρίζει είναι τραυματικό, υπάρχει μια ολόκληρη διαδικασία, η μυρωδιά είναι τρομερή, η ζημιά μεγάλη, η τριβή με τις ασφαλιστικές εταιρείες διαρκής. Είναι εκτός από τραγική και σουρεαλιστική εμπειρία, σχεδόν εκστατική, όταν πρέπει να περπατάς στο νερό μέσα στο σπίτι σου. Όταν όμως το νερό αποσυρθεί, αρχίζει ο εφιάλτης: η μούχλα, η οσμή, οι τοίχοι που καταρρέουν...»

Η απάντηση με είχε αψιφιδιάσει. Μόνο ένας άνθρωπος όπως αυτός, όμως, που εδώ και δεκαετίες (είναι 63 χρόνων) παρακολουθεί από κοντά τις συνέπειες της κλιματικής αλλαγής, σταδιακά, σε διαφορετικές περιοχές του πλανήτη, συνομιλεί με ανθρώπους από όλες τις κοινωνικές τάξεις που έχουν βιώσει το διαλυτικό πέρασμα του νερού ή της φωτιάς, μπορεί να αντιληφθεί τη διαφορά. Έχει ακούσει εκατοντάδες ιστορίες. Τι απομένει; Η ανάγκη, όλων σχεδόν, των πληγέντων να αψηγηθούν αυτό που συνέβη, να πουν και να ξαναπουν τα γεγονότα, να ενώσουν τα θραύσματα. Ετσι, μιλώντας σαν να θέλουν να ξερκίσουν την καταστροφή. Να ξαναδώσουν σχήμα σε ό,τι έκαψε η φωτιά ή έπνιξε το νερό.

kouroupakisa@kathimerini.com.cy

ΕΙΚΑΣΤΙΚΑ

Το φαινόμενο της ηχορύπανσης στον βυθό

Ο καλλιτέχνης Οθωνας Χαραλάμπους παρουσιάζει το νέο του πρότζεκτ μέσω του προγράμματος snehta residency στην Αθήνα

Συνέντευξη στη **ΛΟΥΙΖΑ ΛΟΥΗ**

Ο Κύπριος καλλιτέχνης Όθωνας Χαραλάμπους μίλησε στην «Κ» για το πρότζεκτ που παρουσιάζει στην Αθηνά με τίτλο «imperceptibilities». Με κεντρικό άξονα το snehta residency, το έργο εξαπλώνεται σε διάφορους δημοσίους χώρους στην περιοχή της Κυψέλης και θα παρουσιάζεται από τις 24 Ιουλίου μέχρι τις 31 Ιουλίου 2022. Όπως μου ανέφερε ο κ. Όθωνας Χαραλάμπους για τη νέα του δουλειά, «Στην προσπάθειά μου να εξασφαλίσω πρόσβαση στα διυλιστήρια πετρελαίου και φυσικού αερίου σε Ελευσίνα και Ασπρόπυργο συνειδητοποιώ πως η πρόσβαση σε αυτές κρίνεται αδύνατη, έχοντας απαγορευτεί ακόμα και τη νοτιή πρόσβαση σε αυτές μέσα από τη φωτογράφιση. Ερχόμαστε ουσιαστικά αντιμέτωποι με το γεγονός ότι η ευαισθητοποίηση του ανθρώπου γύρω από θέματα που δεν μπορεί να δει άμεσα, με τα μάτια του, περιορίζεται περαιτέρω από την αποστολή της προσβασιμότητας και καθορίζεται ακόμη δυσκολότερη από τους ίδιους τους ανθρωποκεντρικούς φραγμούς».

–Μιλήστε μου για το πρότζεκτ σας «imperceptibilities».

–Πρόκειται για μια νέα οπτικοακουστική δουλειά που αναπτύσσεται γύρω από το φαινόμενο της ηχορύπανσης στον βυθό ως αποτέλεσμα της ανθρώπινης δραστηριότητας. Εξερευνά τον αντίκτυπο μιας κατάχρησης του φυσικού περιβάλλοντος από τον άνθρωπο στην υποθαλάσσια ζωή και τους οργανισμούς που ζουν στο νερό. Διαπραγματεύεται δη-

«Το έργο αποτελείται από διαφορετικά οπτικοακουστικά θραύσματα που συνδέονται νοητά μέσα από μια αφήγηση, μια σειρά από ποιήματα».

λαδή μια συνθήκη η οποία δεν είναι αντιληπτή πάρα μόνο μέσα από τα αποτελέσματα που αφήνει πίσω της εκ των υστέρων. Σε αντίθεση με την εκμετάλλευση της κτηνοτροφίας σε υπέρμετρη, βιομηχανική κλίμακα ή τη ρύπανση του πλανήτη με πλαστικά που είναι συνθήκες που μπορούμε να αντικρίσουμε άμεσα.

–Ποια ήταν η διαδικασία που κάνατε για την υλοποίηση του έργου αυτού;

–Η προετοιμασία του έργου είναι τρομερά απαιτητική. Πρόκειται για το πιο περίπλοκο και απαιτητικό έργο που έχω δημιουργήσει μέχρι τώρα μιας και η υλοποίηση του εξαρτάται από άπειρους παράγοντες που με τη σειρά τους κρύβουν άλλες προκλήσεις, μικρές, διαχειρίσιμες ή πελώριες, αξεπέραστες. Το έργο αποτελείται από διαφορετικά οπτικοακουστικά θραύσματα που συνδέονται νοητά μέσα από μια αφήγηση, μια σειρά από ποιήματα, λέξεις που μιλούν για τη συνθήκη του αποπροσανατολισμού και της απόγνωσης. Η υλοποίηση ενός τέτοιου έργου είναι δύσκολη εκ των πραγμάτων, αλλά μετατρέπεται σχεδόν σε αδύνατη μέσα από τις τεχνικές, πρακτικές, λογιστι-

«Ο ρόλος του καλλιτέχνη ορίζεται από τις συνθήκες στις οποίες δεν μπορεί πλέον να αντισταθεί» λέει ο Όθωνας Χαραλάμπους.

κές, απαιτήσεις που καλείται να επιλύσει κανείς σε μικρό χρονικό διάστημα, σε έναν ξένο χώρο. Ίσως αυτό να λειτουργεί ως μια διαλεκτική πρόκληση.

–Τι είναι αυτό που σας παρακίνησε να ασχοληθείτε με τη συγκεκριμένη θεματική;

–Βλέποντας εικόνες από θηλαστικά του βυθού να σπαρταρούν σε κάποια παραθαλάσσια ακτή προσπαθούσα να σκεφτώ ποιες μπορεί να ήταν οι αιτίες πίσω από μια τέτοια συνθήκη. Μάλλον πολλοί από μας έχουν δει αυτές τις

εικόνες, αλλά δεν έχουν αναρωτηθεί πως η υποθαλάσσια ζωή αποπροσανατολίζεται σε τέτοιο βαθμό που καταλήγει να χάνει εντελώς τον προσανατολισμό της ή να μην είναι σε θέση να προειδοποιήσει απέναντι σε κοντινούς κινδύνους. Η επικοινωνία μεταξύ υβρίδιων ειδών πραγματοποιείται μέσα από ηχητικά σήματα που διατάσσονται από ανθρώπινες δραστηριότητες όπως οι παραθαλάσσιες γεωτρήσεις για πετρέλαιο και αέρια.

–Τι είναι αυτό που ανακαλύψα-

τε μέσα από την έρευνά σας;

–Προσπαθώντας να προσεγγίσω τοποθεσίες που μπορούν να θεωρηθούν ενδεικτικές του φαινομένου της υποθαλάσσιας ηχορύπανσης ανακάλυψα την εισβολή των φραγμών σε μια ήδη δύσκολη αποστολή. Ανακάλυψα πως καλούμαι να διαχειριστώ τις απαγορευτικές συνθήκες που καθορίζουν τις τοποθεσίες. Στην περίπτωση των διυλιστηρίων, συνειδητοποιώ πως έπρεπε να εκμεταλλευτώ τις μεταλλικές περιφράξεις που μου ανέκοψαν την πορεία, ενσωματώνοντάς τις άμεσα στο έργο ως μια ξαφνική εμφάνιση (manifestation) μιας ξεκάθαρα απειλητικής οριοθέτησης.

–Πιστεύετε ότι ένας από τους ρόλους του καλλιτέχνη είναι να ευαισθητοποιεί το κοινό σε σχέση με θέματα που αφορούν το γενικό σύνολο του πλανήτη, όπως οικολογία και περιβάλλον;

–Στην προκειμένη περίπτωση η τέχνη μπορεί να φωτίσει αθέατες πτυχές της πραγματικότητας, όπου ενώ όλοι είμαστε παρόντες, λίγοι ωστόσο προσέχουμε πραγματικά, ελάχιστοι αφιερώνουμε δηλαδή συγκέντρωση, αφοσίωση. Ο καλλιτέχνης δεσμεύεται στην

εξερεύνηση των προβληματισμών που απασχολούν τον ίδιο προκειμένου να κατανοήσει τον ρόλο του μέσα σε αυτούς, έτσι ο ρόλος του καλλιτέχνη ορίζεται από τις συνθήκες στις οποίες δεν μπορεί πλέον να αντισταθεί.

–Πώς μπορούμε να φέρουμε πίσω την ισορροπία στον πλανήτη;

–Ισορροπία επέρχεται μόνο με την οπισθοχώρηση του ανθρώπου από ορισμένα φυσικά, αν όχι όλα, περιβάλλοντα. Η παρουσία των ανθρώπων σχεδόν πάντα αποβαίνει τοξική, είναι κάτι που ακολουθείται από απερίσκεπτη ή αλόγιστη κατάχρηση του φυσικού χώρου. Η επαναφορά κάποιου είδους ισορροπίας ίσως να είναι ουτοπική. Αυτό σχετικά με μια οικουμενική ισορροπία. Σχετικά με μια δική μου ισορροπία, με ενδιαφέρει πολύ το να προσπληθώ στο άυλο, το να δουλέψω χωρίς υλικότητα, βάρος, ακαταστασία, με ενσυναίσθηση και μικρότερο περιβαλλοντικό αποτύπωμα.

–Πιστεύετε ότι χάθηκε η ανθρωπιά στις μέρες; Υπάρχει ελπίδα;

–Η προσέγγισή μου έχει ως σημείο εκκίνησης μια επαναλαμβανόμενη απογοήτευση με την ανικανότητα των ανθρώπων να κατανοήσουν τη θέση τους στο ευρύτερο φάσμα της ύπαρξης. Μόνο κατανοώντας πόσο τεράστια είναι η ζημιά που προξενούμε μπορούμε να την ανακατίσουμε. Δεν έχουμε μεγαλύτερο δικαίωμα να υπάρχουμε απ' ό,τι οποιοδήποτε άλλο ζώο ή ζωντανός οργανισμός. Πώς μπορεί κανείς να ευθυγραμμιστεί με το σύμπαν αν δυσκολεύεται να το κατανοήσει;

SUMMER TOUR

POWERED BY

DEE JAY 93.5 RADIO

SPONSORED BY

THE ISLAND'S DJ

ΣΑΒΒΑΤΟ 09/07
ΑΓΙΑ ΝΑΠΑ/ NISSI BAY
11:00 - 13:00 LIVE LINK
13:00-19:00 MUSIC

ΚΥΡΙΑΚΗ 17/07
GOVERNOR'S CAMPING AREA
11:00 – 13:00

ΚΥΡΙΑΚΗ 07/08
ΛΑΡΝΑΚΑ/ MAKENZY
11:00-13:00

ΣΑΒΒΑΤΟ 13/08
ΠΑΦΟΣ/ ΠΟΛΗ CAMPING AREA
11:00 – 13:00

ΣΑΒΒΑΤΟ 20/08
ΛΑΡΝΑΚΑ/ ΦΟΙΝΙΚΟΥΔΕΣ
18:00-20:00

ΟΙ ΓΑΜΠΡΟΙ ΤΗΣ ΕΥΤΥΧΙΑΣ

ΕΚΗΡΩΘΕΣΙΑ! ΑΧΙΛΛΕΑΣ ΓΡΑΜΜΑΤΙΚΟΠΟΥΛΟΣ

Λευκωσία
30 ΙΟΥΛΙΟΥ 2022
Αμφιθέατρο Μακαρίου Γ | 8:30 μ.μ.

Πάφος
31 ΙΟΥΛΙΟΥ 2022
Μαρκίδειο Δημοτικό Θέατρο | 8:30 μ.μ.
(συνδιοργανωτής Δήμος Πάφου)

Εκηρωθεσία: Αχιλλέας Γραμματικόπουλος

Σκηνικά/κοστούμια: Έλενα Κατσούρη | Μουσική σύνθεση: Γιώργος Ανέριου | Χορογραφίες: Χλόη Μελίδου

Σχεδιασμός φωτισμών: Αλεξάντερ Γιότοβιτς | Video art/γραφικά: Γιώργος Αλεξάνδρου | Βοηθός σκηνοθέτης: Θεοδώρα Βάχα

Επι σκηνής: Μαρίνα Βρόντη, Αχιλλέας Γραμματικόπουλος, Κρήστος Γρηγοριάδης, Χριστίνα Κυριάκου, Γρηγόρης Γεωργίου

Μαρίλια Χαροδήφρου, Κρίστη Χαραλάμπους, Γιάννος Αντωνίου, Μαίρη Ζαρκά, Χριστίνα Πιερίδη

Πληροφορίες: 25 877827 • www.ethal.com.cy • Τεχνχώρος ΕΘΑΛ / Technohoros ETHAL

Μέγας Παιδαγωγός, Καλλιγράφος	Πάρος Παράσης	Πορτογάλλος Επιστήμονας	Σταχίσι	Προκατάληξη Επιστήμονας

Μια μουσική φιάστα ανάσα δροσιάς

Η φλαουτίστρια Ελεονώρα Ρούσου και ο κιθαρίστας Αλέξης Κάσινος λαμβάνουν μέρος στο Windcraft Fest και μιλούν στην «Κ»

Συνέντευξη στον
ΑΠΟΣΤΟΛΟ ΚΟΥΡΟΥΠΑΚΗ

Για ακόμη μία χρονιά, τα πνευστά παίρνουν φωτιά στο Windcraft Music Fest 8 που θα πραγματοποιηθεί στα Κατύδατα της Σολέας από τις 5 έως τις 7 Αυγούστου. Στο μουσικό φεστιβάλ του Windcraft οι πρωταγωνιστές είναι τα πνευστά, που θα ταξιδέψουν όσες και όσους βρεθούν στο φιλόξενο χωριό της Σολιάς, και θα τους κάνουν να χορέψουν με ήχους έθνικ και τζαζ, που φτάνουν μέχρι την techno. Από την Κύπρο θα φιλοξενηθούν δύο ξεχωριστά σχήματα που αποτελούνται από τη φλαουτίστρια Ελεονώρα Ρούσου, με το πρότζεκτ «Χαρά», και το κουιντέτο του κιθαρίστα Αλέξη Κάσινου. Η Ελεονώρα και ο Αλέξης μιλούν στην

Το Windcraft Music Fest θα πραγματοποιηθεί στο χωριό Κατύδατα της επαρχίας Λευκωσίας στις 5, 6 και 7 Αυγούστου και για όγδοη χρονιά μουσικές του κόσμου όλου θα γεμίσουν τα περβόλια και τις αυλές του χωριού!

«Κ» για τη συμμετοχή τους στο φεστιβάλ και για τα νέα τους σχέδια, που μέρος τους θα παρουσιάσουν στο φεστιβάλ. Νέοι δημιουργοί όπως ο Αλέξης και η Ελεονώρα είναι αυτό που λέμε, αν έχεις μαγιά θα έχεις και ψωμί μεθαύριο. Υπηρετούν τη μουσική με κέφι και αυτοπεποίθηση, και απολαμβάνουν να δημιουργούν παρέες μουσικές...

Info: Windcraft Music Fest 8 Κατύδατα, 5-7 Αυγούστου 2022
Πρόγραμμα και πληροφορίες: www.windcraftmusicfest.com
Τιμή εισιτηρίου: Προώληση €15 / 1ήμερο, €35 / 3ήμερο. Στην είσοδο (κατόπιν διαθεσιμότητας) €20 / 1ήμερο, €45 / 3ήμερο. Παιδιά κάτω των 12 δωρεάν.
Διαδικτυακή προώληση εισιτηρίων: soldoutticketbox.com.

Η δημιουργική μου ώθηση είναι το μοίρασμα και το άνοιγμα

«Οι συνθέσεις ξεκινούν από μια πυρηνική ανάγκη της συνθέτριας ν' αποτυπώσει την παρόρμηση της. Στην πορεία αυτό μεταμορφώνεται σε μια συλλογική ηχητική ταυτότητα με τη συμβολή των μουσικών και των ηχοχρωμάτων που προσφέρει κάθε όργανο» μου λέει η συνθέτρια Ελεονώρα Ρούσου για το τι πρόκειται να ακούσουμε στο φεστιβάλ του Windcraft.
—Ελεονώρα, τι θα ακούσουμε στο Windcraft Festival από εσένα και την παρέα σου;
—Θ' ακούσετε μουσική εμπνευσμένη από ανθρώπινα συναισθήματα/συναισθηματικές συνθήκες, την ικανότητά τους να μας συνεπαίρουν, τη δομή τους, τη ροή τους, το ανεξέλεγκτο ή/και το ατελέσφορο τους. Οι συνθέσεις ξεκινούν από μια πυρηνική ανάγκη της συνθέτριας ν' αποτυπώσει την παρόρμηση της. Στην πορεία αυτό μεταμορφώνεται σε μια συλλογική ηχητική ταυτότητα με τη συμβολή των μουσικών και των ηχοχρωμάτων που προσφέρει κάθε όργανο.
—Ποιο είναι το συνθετικό μουσικό υλικό που σας φέρνει κοντά;

—Μας συνδέει κατ' αρχάς η διάθεση της συγχώνευσης διαφορετικών ειδών μουσικής (fusion), είμαστε όλοι crossover musicians. Έχουμε ποικίλα ακούσματα και βιώματα που είναι μεν διαφορετικά από μουσικό σε μουσικό, αλλά αυτό μας φέρνει σε μια κοινή πλατφόρμα αντίληψης. Κατά δεύτερον, κι αυτό ήταν εντελώς τυχαίο, σπουδάσαμε όλοι στην Ολλανδία, μια χώρα γνωστή για την ανοικτόσυνή της στις τέχνες και αυτό το vibe είναι διάχυτο μέσα στην ομάδα. Τρίτο, τα μουσικά ένστικτα των παιχτών είναι 100% ανοικτά, πράγμα που καθιστά εύκολη την επικοινωνία.

—Τι σημαίνει Χαρά για την Ελεονώρα Ρούσου;

—Μου δίνει μεγάλη χαρά η ερώτησή σου! Λοιπόν, για μένα χαρά είναι η κινητήριος δύναμη στη ζωή, είναι η αισιοδοξία που δεν εθελotuφλεί, αλλά που εξασκεί ευγνωμοσύνη για όσα έχει. Είναι ο ενθουσιασμός που αισθάνεσαι διαπιστώνοντας ότι αγαπίσαι κι αγαπάς. Είναι η ανυπομονησία να νιώσω, να συνδεθώ!

—Τι σε εμπνέει;

—Με εμπνέει ο άνθρωπος και οι ανάγκες του. Η δημιουργική μου ώθηση είναι η διαφάνεια, το μοίρασμα και το άνοιγμα, έτσι κατά συνέπεια αυτές οι συνθέσεις αποτελούν μια συγκινητική συγχώνευση της ζωής που ζήσασ μέχρι τώρα, από πρώτο κι από δεύτερο χέρι. Αυτές οι πρωτογενείς και δευτερογενείς εμπειρίες δρουν παρορμητικά μέσα μου,

«Μια ιστορία, ένα γεγονός, μια ιδέα που μπορεί να μου έρθει καθώς ψωνίζω στο σουπερμάρκετ, ποικίλοι ήχοι, με προβληματίζουν αρκετά ώστε να θέλω να τα διηγηθώ με τον δικό μου τρόπο» λέει η Ελεονώρα Ρούσου.

“

Για μένα χαρά είναι η κινητήριος δύναμη στη ζωή, είναι η αισιοδοξία που δεν εθελotuφλεί, αλλά που εξασκεί ευγνωμοσύνη για όσα έχει.

μια ιστορία, ένα γεγονός (π.χ. ο θάνατος του Chick Corea που γέννησε το κομμάτι «Light as a feather»), μια ιδέα που μπορεί να μου έρθει καθώς ψωνίζω στο σουπερμάρκετ, ποικίλοι ήχοι, οργανωμένοι και μη κ.λπ. και με προβληματίζουν αρκετά ούτως ώστε να θέλω να τις διηγηθώ με τον δικό μου τρόπο.

—Είναι η μουσική η απόλυτη έκφραση συναισθημάτων;

—Ναι ΝΑΙ! Ναι. νΑι. ΝΑι. ΝΑΙ! Η δόνηση της μουσικής καλύ-

πτει απόλυτα όλη τη γκάμα των συναισθημάτων χωρίς να πρέπει να λησθεί τίποτα άλλο. Πρόσφατα ήμουν σ' ένα σεμινάριο μουσικής στη Δανία με κόσμο από Σουηδία, Νορβηγία, Δανία, Πολωνία, Ολλανδία, Βέλγιο, Ελλάδα, Αγγλία. Μέσα σε πέντε μέρες γνώσαμε οικογένεια, γιατί η μουσική έδρασε ως μια διαφανής συνεκτική ουσία! Δεν χρειαζόταν να λησθεί τίποτε περισσότερο, τίποτε λιγότερο.

—Ετοιμάζετε νέα δουλειά... τι να περιμένουμε;

—Μέσα στον Οκτώβριο θα ολοκληρωθούν οι ηχογραφήσεις του πρώτου άλμπουμ με τον τίτλο «Χαρά». Θα περιλαμβάνει ορχηστρικά και τραγούδια που έχουν επηρεαστεί από τζαζ, λάτιν, βραζιλιάνικη, μουσική Ανατολικής Μεσογείου, σόουλ, Άφρο κ.λπ. Αυτά τα είδη μουσικής θα εκπροσωπηθούν μέσα από φωνές, φλάουτο, τρομπέτα, μελόντικα, μαντολίνο, ούτι, κλασική και ηλεκτρική κιθάρα, κρουστά, ντραμς και ηλεκτρικό μπάσο. Στόχος είναι να καταφέρουμε ν' αγγίξουμε τους ακροατές, να τους δώσουμε χαρά!

Τον Αλέξη Κάσινο τον εμπνέει η ανάγκη του να δημιουργήσει. «Πολλές φορές το κίνητρο φέρνει την όρεξη, η όρεξη την προσπάθεια και αυτά μαζί ίσως φέρουν την έμπνευση. Το πιο σημαντικό για εμένα όμως είναι η όρεξη και η προσπάθεια για εξέλιξη» μου λέει. Στο Windcraft θα εμφανιστεί με το σχήμα του, τους Alexis Kasinos Quintet και έχουν πολλά να παίξουν!

—Συμμετέχεις στο WindCraft Festival, με το σχήμα σου Alexis Kasinos Quintet, ποιο είστε;

—Το Alexis Kasinos Quintet αποτελείται από τον Μάριο Χαράλαμπος στο tenόρο σαξόφωνο, τον Αντρέα Παντελή στο πιάνο, τον Cahit Kutrafali στο ηλεκτρικό μπάσο, τον Στέλιο Ξυδιά στα ντραμς και εμένα στην κιθάρα και τις συνθέσεις.

—Τι θα ακούσουμε στο φεστιβάλ από τους Alexis Kasinos Quintet;

—Στο φεστιβάλ θα παρουσιάσουμε υλικό από αυθεντικές συνθέσεις τόσο από τον πρώτο μου προσωπικό δίσκο με τίτλο «Right Place, Right Time» όσο και καινούργιες, που πρόκειται να ηχογραφηθούν.

—Ποια είναι η μουσική σου ταυτότητα;

—Πολλές φορές η ίδια η μουσική περιγράφει την ταυτότητα πολύ πιο άμεσα απ' ό,τι τα λόγια, οπότε η πρώτη μου προσπάθεια να εξηγήσω τη μουσική μου ταυτότητα είναι απλά ακούγοντάς την. Κάνοντας μια δεύτερη προσπάθεια όμως να εξηγήσω με λόγια, θα έλεγα ότι η μουσική μου ταυτότητα είναι αντανάκλαση από τις εμπειρίες που έχω ζήσει, τους ανθρώπους που έχω γνωρίσει, τις γνώσεις που έχω αποκτήσει αλλά και τη μουσική που έχω ακούσει και μελετήσει. Πιο συγκεκριμένα, το είδος της μουσικής θα έλεγα ότι ανήκει στην κατηγορία Modern Jazz, αφού υπάρχει έντονα το στοιχείο του αυτοσχεδιασμού όπως επίσης και συγκεκριμένο λεξιλόγιο που είναι επηρεασμένο από το είδος αυτό.

—Αλέξη, τι σε ταξιδεύει περισσότερο στη μουσική;

—Αυτό που με ταξιδεύει στη μουσική είναι η όλη διαδικασία. Από την ώρα που ξεκινά να ονειρευόμαι, μέχρι την υλοποίηση του στόχου. Μου αρέσει η ρουτίνα της καθημερινής εξάσκησης, να δημιουργώ, να γράφω μουσική ξεκινώντας από το μηδέν και οδεύοντας προς το άγνωστο, να ανακαλύπτω την προσωπική μου φωνή, να παρατηρώ τις αδυναμίες μου και να προσπαθώ να τις βελτιώσω, να βλέπω τον εαυτό μου να εξελίσσεται, να δέχομαι

«Η μουσική μου ταυτότητα είναι αντανάκλαση από τις εμπειρίες που έχω ζήσει, τους ανθρώπους που έχω γνωρίσει, τις γνώσεις που έχω αποκτήσει αλλά και τη μουσική που έχω ακούσει και μελετήσει» λέει ο Αλέξης Κάσινος.

“

Το πιο σημαντικό είναι η όρεξη και η προσπάθεια για εξέλιξη.

Η έμπνευση είναι μια ώθηση, η οποία όμως δεν μπορεί να λειτουργήσει από μόνη της.

το ποιος είμαι ακόμα και αν δεν μου αρέσει, να μαθαίνω! Θεωρώ πως ένα ταξίδι δεν είναι απλώς ο προορισμός αλλά ολόκληρη η εμπειρία.

—Τι σε εμπνέει για να γράψεις μουσική;

—Η ανάγκη του να δημιουργήσω. Πολλές φορές το κίνητρο φέρνει την όρεξη, η όρεξη την προσπάθεια και αυτά μαζί ίσως φέρουν την έμπνευση. Το πιο σημαντικό για εμένα όμως είναι η όρεξη και η προσπάθεια για εξέ-

λιξη. Η έμπνευση είναι όντως μια ώθηση, η οποία όμως δεν μπορεί να λειτουργήσει από μόνη της. Έχω παρατηρήσει όμως ότι σε όλες τις φάσεις που προσπάθησα να γράψω μουσική, η περισσότερη ροή υπήρξε όταν ήμουν ήρεμος μέσα μου.

—Υπάρχει κάτι που ετοιμάζεις, μετά τον «Right Place, Right Time»;

—Όπως ανέφερα και πιο πάνω μετά το «Right Place, Right Time» υπάρχουν καινούργιες συνθέσεις που πρόκειται να ηχογραφηθούν σε επόμενο δίσκο με τη νέα σεζόν.

—Βρίσκεσαι στον σωστό χώρο και χρόνο ή η πανδημία σου έφερε ανακατατάξεις;

—Η πανδημία πιστεύω πως έφερε σε όλους μας ανακατατάξεις που όμως μας έχουν ενδυναμώσει σε πολλούς παράγοντες. Βλέποντας το από την θετική όψη θεωρώ πως η πανδημία μου έδωσε κατά κάποιον τρόπο χρόνο να δουλέψω αυτά που πάντα «δεν προλάβαινα». Όσο για τον χώρο στον οποίο βρίσκομαι νιώθω ότι είναι πιο σωστός από ποτέ!

Μια κωμωδία που είναι γεμάτη ανθρωπιά

Η Ευτυχία διεκδικεί όσα της αξίζουν, λέει η Μαρίνα Βρόντη που υποδύεται τον ομώνυμο ρόλο στη θερινή παραγωγή της ΕΘΑΛ

Συνέντευξη στον
ΑΠΟΣΤΟΛΟ ΚΟΥΡΟΥΠΑΚΗ

«Για όλους υπάρχει κάποιος που θα δει στον άλλον ποιος πραγματικά είναι. Χωρίς φίλτρα χωρίς στρώματα ψευτοκουλούρας» λέει η Μαρίνα Βρόντη, η οποία υποδύεται την Ευτυχία στην καλοκαιρινή παραγωγή της ΕΘΑΛ «Οι γαμπροί της Ευτυχίας» των Ν. Τσιφόρου και Π. Βασιλειάδη που συνεχίζει να περιοδεύει σε ολόκληρη την ελεύθερη Κύπρο. Η Μαρίνα Βρόντη λέει πως έβαλε την ψυχούλα της μέσα στον ρόλο που υποδύθηκε κινηματογραφικά η Γεωργία Βασιλειάδου, ερωτώμενη κατά πόσο επηρέαστηκε από την ερμηνεία της Βασιλειάδου... «Φυσικά με επηρέασε η τεράστια Βασιλειάδου. Φυσικά. Έχω κι εγώ κάτι από Ευτυχία μέσα μου και κάτι από Βασιλειάδου. Τους ίδιους ρόλους υπηρετούμε τόσα χρόνια! Μεγάλωσα με Νοταρά και Βασιλειάδου. Αυτές οι δύο κυρίες με έκαναν να πιστέψω κι εγώ πως έχω θέση στο θέατρο».

–**Μαρίνα, υποδύεσαι την Ευτυχία στην παράσταση «Οι Γαμπροί της Ευτυχίας», είναι ένας ρόλος που ίσως στις μέρες μας να μην είναι πολιτικά ορθός;**
–Μιλάμε για μια κωμωδία λαϊκής κουλούρας γεμάτη από ανθρωπιά... Γιατί λοιπόν να μην είναι πολιτικά ορθός ένας χαρακτήρας που σχολιάζεται η εμφάνισή του και η ηλικία του και ο ίδιος απαντά με αυτοπεποίθηση και τσαγανό στους επικριτές του και στο τέλος δικαιώνεται, αφού δεν παντρεύεται αυτόν που της

«Στο τέλος καθénas που νιώθει σαν την Ευτυχία μου θα φύγει δικαιωμένος και γεμάτος όνειρα. Όπως φεύγω εγώ κάθε φορά που τελειώνει η παράσταση».

πασάρουν αλλά τον έρωτα της ζωής της.

–**Η Γεωργία Βασιλειάδου, η κινηματογραφική Ευτυχία, σε επηρέασε ή έδωσε τη δική σου εκδοχή, φέρνοντας τη στο σήμερα;**
–Φυσικά με επηρέασε η τεράστια Βασιλειάδου. Φυσικά έβαλα και την ψυχούλα μου μέσα. Έχω κι εγώ κάτι από Ευτυχία μέσα μου και κάτι από Βασιλειάδου. Τους ίδιους ρόλους υπηρετούμε τόσα χρόνια! Μεγάλωσα με Νοταρά και Βασιλειάδου. Αυτές οι δύο κυρίες με έκαναν να πιστέψω κι εγώ πως έχω θέση στο θέατρο.
–**Υπήρξε κάτι που σε δυσκόλεψε στον ρόλο της Ευτυχίας;**
–Με δυσκόλεψε ό,τι με δυσκόλευε πάντα. Να είμαι ειλικρινής απέναντι στο κοινό μου. Να μιλώ κανονικά και να συνεννοούμαι με το κείμενο και το κοινό μου.
–**Τι μπορεί να μοιάζει και σημερινό από αυτό το θεατρικό έργο;**
–Το ότι η Ευτυχία απαντά σε όλους με αυτοπεποίθηση. Δεν δίνει θέση και αξία στις επικρίσεις που μπορεί να δέχεται. Το

Αυτό που είναι και σημερινό από το θεατρικό έργο «Οι γαμπροί της Ευτυχίας» είναι ότι η Ευτυχία απαντά σε όλους με αυτοπεποίθηση. «Δεν δίνει θέση και αξία στις επικρίσεις που μπορεί να δέχεται. Το προσπερνά και διεκδικεί όσα της αξίζουν» λέει η Μαρίνα Βρόντη.

προσπερνά και διεκδικεί όσα της αξίζουν.

–**Η Ευτυχία σήμερα ως νύφη θα έμενε στα αζήτητα;**
–Γιατί να μείνει στα αζήτητα; Εδώ δεν έμεινε τότε που γράφτηκε το έργο θα μείνει τώρα που έχουμε ξεπεράσει τα θέματά μας; Για όλους υπάρχει κάποιος που θα δει στον άλλον ποιος πραγ-

ματικά είναι. Χωρίς φίλτρα χωρίς στρώματα ψευτοκουλούρας.

–**Μιλάμε για μια κωμωδία της δεκαετίας του 1960, σήμερα πιστεύεις ότι μπορεί να έχει τον ίδιο αντίκτυπο στο κοινό;**
–Επειδή έχουμε ξεκινήσει ήδη τις παραστάσεις σου λέω πως ναι έχει τον ίδιο αντίκτυπο. Το βλέπω στα γέλια τους και στη συ-

γκίνησή τους στο τέλος, όταν η Ευτυχία βρίσκει τον έρωτα της ζωής της.

–**Ποιες είναι οι κρυφές χαρές στους «Γαμπρούς της Ευτυχίας»; Τι μπορεί να δώσει στο κοινό μία ελληνική φαρσοκωμωδία;**
–Μια εποχή αθωότητας και ξεγνοιασιάς. Μια εποχή που

πραγματα όπως το γέλιο έβγαιναν αβίαστα. Χωρίς εξζητημένα σχόλια και περίτεχνα ακροβατικά. Η κρυφή χαρά των γαμπρών είναι η ίδια η Ευτυχία. Ένα πλάσμα που όπως λέει και στο τέλος το τραγούδι που έγραψε ο ταλαντούχος και αγαπημένος μου Γιώργος Αντρέου «Ένα κομμάτι Ευτυχίας δικαίωμα μες στο στερέωμα ποιος δεν το θέλησε να κρατηθεί!». Βλέπεις, έχουμε κι εμείς μια παράβαση. Στο τέλος. Θα δεις πως στο τέλος καθénas που νιώθει σαν την Ευτυχία μου θα φύγει δικαιωμένος και γεμάτος όνειρα. Όπως φεύγω εγώ κάθε φορά που τελειώνει η παράσταση αυτή.

–**Υπάρχουν κατά τη γνώμη σου έργα και συγγραφείς που δεν έχουν παλαιώσει καλά; Υπάρχουν έργα που νιώθεις πως δεν μπορούν πλέον να ανεβαίνουν;**

–Κάθε έργο έχει θέση στη σκηνή εξαρτάται πώς θα το ανεβάσεις και ποιες ευαισθησίες του θα αναδείξεις.

Η παράσταση περιοδεύει: **25 Ιουλίου:** Κάτω Πολεμίδα, Δημοτικό Υπαίθριο Θέατρο «Μάριος Τόκας». **27 Ιουλίου:** Λακατάμια, Δημοτικό Αμφιθέατρο. **29 Ιουλίου:** Ζακάκι, «Θέατρο στη Γεπονιά» Συνοικιακό Συμβούλιο, προαύλιο εκκλησίας Αγίας Βαρβάρας. **30 Ιουλίου:** Λευκωσία, Αμφιθέατρο Μακαρίου Γ΄ (Σχολή Τυφλών), 8:30 μ.μ. **31 Ιουλίου:** Πάφος, Μαρτίδειο Δημοτικό Θέατρο, 8:30 μ.μ. **3 Αυγούστου:** Γερμασόγεια, Υπαίθριο Θέατρο Πολιτιστικού Κέντρου.

1922-2022 Βάλε στα όργανα φωτιά

ΔΙΟΝΥΣΗΣ ΣΑΒΒΟΠΟΥΛΟΣ

Σμυρνέικα Πολίτικα τραγουδία ανατολίτικα και ΣΑΒΒΟΠΟΥΛΙΚΑ

ΣΥΜΜΕΤΕΧΟΥΝ

ΔΙΚΤΑΜΕΝΗΣ ΛΑΪΚΗ ΟΡΧΗΣΤΡΑ

ΦΙΛΑΡΜΟΝΙΚΗ ΔΗΜΟΥ ΜΕΣΑ ΓΕΙΤΟΝΙΑΣ

ΦΩΝΗΤΙΚΟ ΣΥΝΟΛΟ ΔΙΑΣΤΑΣΗ

ΤΡΑΓΟΥΔΟΥΝ ΜΑΖΙ

ΔΗΜΗΤΡΗΣ ΦΑΝΗΣ

ΑΝΝΙΤΑ ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΥ

ΙΔΡΥΜΑ ΘΕΟΤΟΚΟΣ

ΚΕΝΤΡΟ ΠΡΟΛΗΠΤΙΚΗΣ ΠΑΙΔΙΑΤΡΙΚΗΣ

31/8/2022

1/9/2022

Αμφιθέατρο Μακαρίου III

Δημοτικό Κηποθέατρο Λεμεσού

Εξολή Τυφλών | Λευκωσία 21:00

«Μάριος Τόκας» 21:00

Η ΚΑΘΗΜΕΡΙΝΗ

LOVE 100.7 FM

Tickethour 7777 7040

ΓΙΩΡΓΟΣ ΝΤΑΛΑΡΑΣ

ΓΙΑΝΝΗΣ ΚΟΤΣΙΡΑΣ

ΜΑΖΙ ΤΟΥΣ Η ΑΣΠΑΣΙΑ ΣΤΡΑΤΗΓΟΥ

ΤΕΤΑΡΤΗ 27 ΙΟΥΛΙΟΥ 2022

ΔΗΜΟΤΙΚΟ ΣΤΑΔΙΟ ΠΕΓΕΙΑΣ | ΩΡΑ 21:00

ΤΑ ΚΑΘΑΡΑ ΕΣΟΔΑ ΘΑ ΔΙΑΤΕΘΟΥΝ ΓΙΑ ΤΗΝ ΕΚΣΤΡΑΤΕΙΑ ACCESS CITY ΡΑΦΗΣ ΚΑΙ ΣΤΟ ΚΟΙΝΟ ΤΑΜΕΙΟΝ ΥΠΟΤΡΟΦΙΩΝ

THANOS HOTELS & RESORTS ΚΑΙ ROUND TABLE 7 ΠΑΦΟΥ

ΠΡΟΠΩΛΗΣΗ ΕΙΣΙΤΗΡΙΩΝ

Tickethour

ΚΑΙ ΣΕ ΟΛΑ ΤΑ ΚΑΤΑΣΤΗΜΑΤΑ ACS

ΔΙΟΡΓΑΝΩΤΕΣ

ΧΟΡΗΓΟΙ

ΔΙΑΧΡΟΝΙΚΟΣ ΣΥΝΕΡΓΑΤΗΣ

ΥΠΟΣΤΗΡΙΚΤΕΣ

ASSERTUS

MULTIBUILD

ΑΣΦΑΛΙΣΤΙΚΗ

Madad

ΧΟΡΗΓΟΣ ΕΠΙΚΟΙΝΩΝΙΑΣ

LOVE 100.7 FM

ΜΑΤΙΕΣ ΣΤΟΝ ΚΟΣΜΟ

Επιμέλεια: **ΝΙΚΟΣ ΒΑΤΟΠΟΥΛΟΣ**

ΣΑΝ ΦΡΑΝΣΙΣΚΟ
Ντιέγκο Ριβέρα
Το Μουσείο Μοντέρνας Τέχνης του Σαν Φρανσίσκο παρουσιάζει τη μεγαλύτερη και εις βάθος έκθεση έργων του Ντιέγκο Ριβέρα κυρίως από την πιο παραγωγική περίοδό του, από τη δεκαετία του '20 έως τη δεκαετία του '40. Η έκθεση, χωρισμένη σε θεματικές ενότητες, συγκεντρώνει περί τα 150 έργα, ζωγραφική, τοιχογραφίες και σχέδια, σε τρεις αίθουσες, προερχόμενα κατά 50% από τις συλλογές του μουσείου και κατά 50% από μουσεία και ιδιώτες στις ΗΠΑ, στο Μεξικό και στο Ηνωμένο Βασίλειο.

ΟΥΑΣΙΓΚΤΟΝ
Πορτρέτα
Πορτρέτα σημαντικών μαύρων γυναικών είναι το θέμα της φωτογραφικής έκθεσης που παρουσιάζει το Σμιθσόνιαν στην Ουάσιγκτον. Είναι επιλογή από το έργο του φωτογράφου Μπράιαν Λάνκερ (1947-2011), που είχε τιμηθεί με Πούλιτζερ το 1973. Η έκθεση βασίζεται στο βιβλίο του «Ονειρεύομαι έναν κόσμο: πορτρέτα μαύρων γυναικών που άλλαξαν την Αμερική», το οποίο είχε συνθέσει ως μια απόπειρα να διασώσει τη μνήμη αυτών των προσωπικοτήτων. Ο πρόλογος ήταν της Μάγια Αγγέλου.

ΑΜΣΤΕΡΝΤΑΜ
Αντονι Κιουντάχι
Τον γοργά ανερχόμενο Αμερικανό καλλιτέχνη Αντονι Κιουντάχι εκπροσωπεί πλέον η γκαλερί Grimm, με αίθουσες σε Αμστερνταμ και Νέα Υόρκη. Ο ίδιος εμπνέεται από την αστική μυθολογία, τον κινηματογράφο, την ομοφυλόφιλη ταυτότητα και τη μοναξιά. Με έδρα το Μπρούκλιν, ο Κιουντάχι θα παρουσιαστεί με ατομική έκθεση νέων έργων του τον Νοέμβριο στο Αμστερνταμ. Η διεθνής παρουσία του γίνεται σε συνεργασία με άλλες γκαλερί σε Παρίσι και Λονδίνο.

ΝΕΑ ΥΟΡΚΗ
Θαυμαστή ανακαίνιση
Η Βιβλιοθήκη Τζέφερσον Μάρκετ, παράρτημα της Δημόσιας Βιβλιοθήκης της Νέας Υόρκης, ανακαινίστηκε και η νέα ζωή της έτυχε θερμής υποδοχής. Το κτίριο, που χρονολογείται από τη δεκαετία του 1870, είχε αρχικά χρησιμεύσει ως έδρα δικαστηρίων, αλλά το 1958 κινδύνευσε με κατεδάφιση. Βήμα διάσωσης ήταν η πρόταση για σύνδεσή του με τη Βιβλιοθήκη της Νέας Υόρκης. Βρίσκεται στην Εκτη Λεωφόρο στο Γκρίνουιτς Βιλτζ και πλέον είναι και πάλι αξιοθέατο.

ΛΟΝΔΙΝΟ
Μίλτον Εϊβερι
Αναδρομική του Αμερικανού καλλιτέχνη Μίλτον Εϊβερι (1885-1965) παρουσιάζει η Βασιλική Ακαδημία του Λονδίνου με 70 έργα από τη δεκαετία του '10 έως τη δεκαετία του '60. Υπήρξε ιδιαίτερα επιδραστικός, με έργο που κινήθηκε από τα τελευταία κεφάλαια του ιμπρεσιονισμού μέχρι τα πρώτα της αφαιρεσης. Καθοριστική θεωρείται η επίδρασή του στην πρώτη γενιά του αφηρημένου εξπρεσιονισμού. Υπήρξε στενός συνουλητής του Μαρκ Ρόθοκ και του Αντολφ Γκότλιμπ.

Σκίτσο του Φεντερίκο Φελίνι (1962-63) από την έκθεση στη Ζυρίχη.

Ο γκροτέσκος κόσμος του Φελίνι με πενάκι, μπικ και μαρκαδόρο

Στην Πινακοθήκη της Ζυρίχης παρουσιάζεται αυτό το καλοκαίρι ο φελινικός κόσμος. Δεν είναι προβολές ταινιών, αλλά εικαστική έκθεση που εστιάζει και φωτίζει την άλλη πλευρά του Φεντερίκο Φελίνι (1920-1993), την πιο προσωπική και μύχια, την πηγή των εμπνευσεών του. Ο Φελίνι πάντα σχεδίαζε. Σε μπλοκ, σε περιθώρια καρτιού, σε χαρτοπετσέτες, σε τετράδια, σε βιβλία, σε κόλλες περιτυλίγματος. Ακάματος και πληθωρικός, αυθεντικός γεννημένος ενός κόσμου ρευστού, γκροτέσκου και άχρονου, ο Φελίνι σφράγισε το ιταλικό και το παγκόσμιο σινεμά από το '50 έως το '80 με ταινίες που είναι πλέον κτήμα ενός κοινού πολιτισμού και κοινού πολιτισμικού υποστρώματος. Σε αυτό το ευρωπαϊκό υποσυνείδητο βρίσκει κανείς το ίχνος κινηματογραφικών ταινιών όπως η «Λα Στράντα» (1954), «Η ντόλτσε βίτα» (1960), το «Αμαρκορντ» (1973) και πολλών ακόμη. Ο Φελίνι έμοιαζε να ζωγραφίζει τα όνειρά του, ένα μείγμα εικόνων και μορφών, σε μια δίνη χωρίς διακρίσεις εποχών, φύλων, ψευδαισθήσεων και αληθοφανών γεγονότων. Αυτός ο κόσμος ο φελινικός είναι κόσμος πληθωρικός, έχει βάρος, παράγει ήχο, κρότους, γέλιο, κραυγές. Στην έκθεση της Ζυρίχης αναπαράγεται αυτός

ακριβώς ο πολυμορφικός κόσμος ανάμεσα σε αυθεντικά κοστούμια από τις ταινίες του Φελίνι, σκηνές από τα πιο διάσημα έργα του και, φυσικά, σελίδες από τα εικαστικά έργα του, όλα με εμφανή τη διάθεσή του να έχει έλεγχο της εικόνας και του σεναρίου πριν προχωρήσει στη σκηνοθεσία. Οι γυναικείες μορφές του είναι αρχετυπικά ιταλικές, είναι μορφές μια μάμας ή μια νόνας, αλλά και μορφές μιας ερωμένης, μιας πόρνης, μιας γκροτέσκας φιγούρας. Ο Φελίνι είναι ο πατέρας μιας μαρκό ονειροφαντασίας, ενός κράματος αθωότητας, σεξουαλικότητας και πολιτικής – όλα ντυμένα με τη δική του αζεπέρα στη αισθητική. Ο ίδιος ανίχνευε πρόσωπα, τα είχε όλα έτοιμα στο μυαλό του πριν αρχίσει. Γι' αυτό και τα σχέδιά του, σκίτσα τα περισσότερα, είναι σαν ένας προθάλαμος της τέχνης του όπως εκφράστηκε πλέον στην οθόνη. Είναι ένα το έργο του, ενιαίο, που παίρνει πολλές μορφές και παραμένει ανοικτό σε ερμηνείες και αποτιμήσεις. Αν σταθεί κανείς στο αμιγώς εικαστικό έργο του Φελίνι, έτσι όπως παρουσιάζεται στο μουσείο της Ζυρίχης, θα δει ένα έργο ώριμο και αυτόνομο και όχι ένα έργο συμπληρωματικό και συνοδευτικό της κινηματογραφικής δημιουργίας.

Ο ΚΥΡΙΟΣ ΓΚΡΙ

Γράφει ο **ΗΛΙΑΣ ΜΑΓΚΛΙΝΗΣ**

Ταξίδι #2

Οι νύκτες εδώ είχαν πάντοτε κάτι το εξαυλωμένο. Η γαλήνη που προσδίδει στα πάντα μια διάφανη στερεότητα. Το βουπτό του επίμονου κουνουπιού. Η μισοσβησμένη φωτιά πάνω στα βότσαλα, παρέα παιδιών που ψήνουν καλαμπόκια.

Θυμόταν καλά πώς γίνεται: μόλις ψηθεί, το βουτάς για μερικά δευτερόλεπτα στη νυχτερινή θάλασσα για να μη ζεματάει και, κυρίως, για να αρπάξει κάτι απ' την αλμύρα της.

Οι παρέες διαλύθηκαν λίγο προτού ξημερώσει. Τα βότσαλα που πετούσε στο νερό ήξερε πως θα έμεναν στην άμμο του βυθού για πάντα, ακόμη κι αφού η ίδια θα είχε κλείσει τα μάτια της.

Καθώς ξαπλώνει ανάσκελα, κοιτάζει τον ουρανό δοκιμάζοντας την ψευδαίσθηση της αιώρησης, η οποία πολύ πολύ γρήγορα προσθέτει μιαν ακόμα έντονη

Αυτά τα αδιατάρακτα τοπία εκεί ψηλά, που γίνονται τόποι εσωτερικής πύκνωσης.

ψευδαίσθηση: αυτή του διεσταλμένου χρόνου. Έτσι όπως τα κουρασμένα της μάτια σαρώνουν τα ρευστά, γαλακτώδη νήματα της σπείρας του γαλαξία, ο χρόνος αρχίζει σιγά σιγά να υποφέρεται: παύει να είναι απλώς πέρασμα. Αυτά τα αδιατάρακτα τοπία εκεί ψηλά, που γίνονται τόποι εσωτερικής πύκνωσης.

Νωρίτερα, λίγο προτού κατέβει στη θάλασσα, ζαλισμένη από απανωτά ποτήρια με απόσταγμα, λυπημένη και απέραντα ερεθισμένη, αντάμωσε στον αβεστωμένο, τραχύ τοίχο του σπιτιού ένα διάφανο σαμιαμίδι. Αναρω-

Ένας Ξιφίας πετάχτηκε μέσα από το νερό, έκανε έναν επιδέξιο ελιγμό, για πολύ λίγο έμοιασε να ακινητοποιείται στον αέρα.

τήθηκε αν είναι το ίδιο που είχε συναντήσει μια νύχτα εδώ όταν ήταν μικρή. Και αν το σαμιαμίδι μπορούσε να αναρωτηθεί αν η γυναίκα που έβλεπε απόψε ήταν το κορίτσι που είχε δει κάποτε. Είχε ταξιδέψει μ' εκείνον ως εδώ. Της είχε πει τότε ότι του θυμίζει την πρωταγωνίστρια στον «Εραστή της κομώτριας». Εκείνη γέλασε.

Την επόμενη χρονιά, βρήκε ένα ίχνος του στο σπίτι. Κάτι είχε ξεχάσει, ίσως και σκόπιμα. Μια μπλουζά. Δοκίμασε να δει αν κρατούσε ακόμη το άρωμά του. Το έφερε στο πρόσωπό της: είχε τη μυρωδιά της χειμωνιάτικης μούχλας.

Εκτοτε υπάρχει μια ανάσα που την ξυπνάει τις νύκτες. Σαν φωτορυθμικό νυχτερινού κέντρου αναβοσβήνει εκνευριστικά, αυξανοντας τους παλμούς της καρδιάς μέσα στο φλεγόμενο στέρνο.

Μια ανάσα: στεναγμός ευχαρίστησης ή ρόγχος ετοιμοθανάτου. Ξέρει από πού προέρχεται: από κάπου μακριά.

Μπορεί να κλάψει ή έστω να δακρύνει. Ή μπορεί να γουρλώσει τα μάτια κοιτώντας από την ακτή όπως τότε που στο σημείο όπου η θάλασσα γίνεται από πράσινη μπλε, σχεδόν μαύρη, ένας ξιφίας πετάχτηκε μέσα από το νερό, έκανε έναν επιδέξιο ελιγμό πάνω στον άξονά του, για πολύ λίγο έμοιασε να ακινητοποιείται στον αέρα, ώπου η βαρύτητα τον τράβηξε αμέσως πάλι κάτω.

Εσκάσε με πάταγο στο νερό και κάθηκε. Η όλη σκηνή δεν πρέπει να κράτησε πάνω από λίγα, ελάχιστα δευτερόλεπτα. Όλη της η ζωή μέσα σε αυτό το δευτερόλεπτο που άνοιξε το νερό όπως ανοίγει η ημέρα τη νύχτα κάθε πρωί.

ΕΞ ΑΦΟΡΜΗΣ

Του ΔΗΜΗΤΡΗ ΚΑΡΑΪΣΚΟΥ

Οταν γίνεσαι το κύμα

Μέσα σε ατέλειωτες γραμμές ωκεάνιων κυμάτων, ένας σέρφερ γλιστράει σε αργή κίνηση. Μοιάζει σαν τελετουργικός χορευτής πάνω σε υδάτινες κατηφόρες, σαν υδρόβιο πλάσμα που έχει γίνει ένα με τη φύση. Είναι ο έμπειρος Αγγλος σέρφερ Μαρκ Ντίκινσον και πρωταγωνιστεί σε μια ταινία μικρού μήκους που τραβήχτηκε περίπου προ δεκαετίας σε φορμά Super 8. Μια ταινία γενικά άγνωστη στο κοινό (ακόμα και σε αυτό του σέρφινγκ), που μπορεί να βρει κανείς κρυμμένη καλά κάπου στα αρχεία του Vimeo – μια μικρή ταινία που όμως ανοίγει ένα μεγάλο παράθυρο. Λέγεται «Without Thought» (Χωρίς σκέψη) και τα πλάνα της συνοδεύονται από την αφήγηση ενός Αμερικανού ψυχολόγου, του δρος Ρίτσαρντ Μος, που θέλει παθιασμένα να μας μιλήσει για συναρπαστικά πράγματα όπως τα ψυχολογικά φαινόμενα του «flow» (κατάσταση ροής) και του «peak experience» (κορυφαία εμπειρία).

Μας εξηγεί πώς στο σπορ αυτό, επειδή κάθε κύμα είναι ξεχωριστό (και άρα απρόβλεπτο), ο αναβάτης πρέπει να αντιδρά δίκως σκέψη. Μας λέει πως όταν σταματά το μυαλό να σκέφτεται, τότε ξεκινά η μαγεία. «Όταν πια ξέρεις να σερφάρεις, μπαίνεις σε αυτήν την περιοχή όπου πια δεν προσπαθείς, όπου δεν σκέφτεσαι. Και αυτό είναι που προκαλεί την “κορυφαία εμπειρία”. Είναι τότε που ο έλεγχος και το χάσιμο του ελέγχου είναι τόσο κοντά το ένα στο άλλο, που δεν μπορείς να τα ξεχωρίσεις», λέει με ένα δέος στη φωνή. «Είναι λες και ξαφνικά η απόσταση μεταξύ αυτού που κάνουμε και αυτού που είμαστε καταρρέει, και καταλήγουμε να γινόμαστε αυτό που κάνουμε», συμπληρώνει εντυπωσιακά, και συνεχίζει: «Το μυαλό σταματά να σκέφτεται. Και τότε υπάρχει μόνο συνείσθηση. Δεν υπάρχει ανησυχία, γιατί το μυαλό δεν βρίσκεται στο μέλλον. Το μυαλό δεν βρίσκεται ούτε στο παρελθόν, γι’ αυτό δεν υπάρχει μετάνοια, ενοχή, ντροπή, νοσταλγία... το μυαλό δεν απασχολείται από κάτι άλλο ή κάποιον άλλον – για αυτό δεν υπάρχει αντικείμενο συνείδη-

«Όταν πια ξέρεις να σερφάρεις, μπαίνεις σε αυτήν την περιοχή όπου πια δεν προσπαθείς, όπου δεν σκέφτεσαι. Και αυτό είναι που προκαλεί την “κορυφαία εμπειρία”. Είναι τότε που ο έλεγχος και το χάσιμο του ελέγχου είναι τόσο κοντά το ένα στο άλλο που δεν μπορείς να τα ξεχωρίσεις».

Μέσα στο κύμα, το μέλλον είναι μπροστά σου, το παρελθόν εκρήγνυται πίσω σου, τα απόνερά σου εξαφανίζονται και το χνάρι σου στην άμμο σβήνεται.

σps. Η εμπειρία και εμείς γινόμαστε ένα. Έτσι, το εγώ εξαφανίζεται. Πρόκειται για μια εμπειρία θρησκευτική, μυστικιστική», λέει ο δρ Ρίτσαρντ Μος. Και όμως, κάποιοι θα έλεγαν (και ίσως δεν θα είχαν άδικο) πως όλα αυτά είναι απλώς μερικές γοπευτικές θεωρίες. Πως το σέρφινγκ είναι πρώτα απ’ όλα εμπειρία. Πως μόνο έπειτα από αμέτρητες ώρες μέσα στο νερό, μόνο έπειτα από μια ταπεινωτική αναμέτρηση με τη δύναμη της θάλασσας αλλά και των ιδίων σου των περιορισμών μπορείς να αποκτήσεις την απαραίτητη τεχνική ώστε πράγματι να σταματήσεις να σκέφτεσαι. Πως

τότε είναι που έρχονται αυτές οι φευγαλέες στιγμές μαγείας, όπου εσύ, η σανίδα σου και το κύμα είστε ένα. Είναι οι στιγμές που νιώθεις το κύμα κάτω από τα πόδια σου να ξεκύνεται προς την ακτή σαν άγριο ζώο που καλπάζει, ενώ εσύ έχεις το θράσος και την τύχη να καβαλάρεις όρθιος τη ράχη του. Τα λίγα δευτερόλεπτα αυτής της ακροβατικής ανάβασης μοιάζουν με ώρες, το μυαλό, πράγματι, δεν σκέφτεται (άλλωστε δεν προλαβαίνει να σκεφτεί – όλα γίνονται με μια ταχύτητα που δεν θυμίζει τίποτα ανθρώπινο, τίποτα που υπόκειται στους νόμους της βαρύτητας), και ο παλμός, η ζωή, η αναπνοή του κύματος διαχέεται στο σώμα σου και είναι ικανή να μείνει εκεί για ώρες, ίσως για μέρες – ίσως και για πάντα. Ο μόνος τρόπος για να γίνεις σέρφερ είναι να γίνεις το κύμα.

Σε έναν αθλητικό χώρο που εδώ και τρεις δεκαετίες έχει γιγαντωθεί εμπορικά, όπου η εικόνα πουλάει πιο πολύ από την ίδια την εμπειρία (και που πουλάει, συνήθως, πρότυπα «τέλειων» ανθρώπων που ασκούν με αλαζο-

νεία μια «εξωτική δραστηριότητα», δημιουργώντας έτσι εικόνες στρεβλές για το ίδιο το σπορ), μικρά εικαστικά αριστουργήματα σαν το «Without Thought», αυτό το φευγαλέο, δεκάλεπτο αγγλικό φιλμ-διαμάντι, θυμίζουν παλιότερα επιδραστικά φιλμ του χώρου, όπως το αυστραλιανό «Litmus» του 1995, αλλά, κυρίως, την ουσία, την πολύτιμη πεμπτούσια που υπόσχονται οι κόποι της τριβής και της συνεργασίας με το κύμα.

Το είχε πει κάποτε και ο Τίμοθι Λίρι, με τα δικά του λόγια: «Η πράξη της ανάβασης του κύματος είναι η επιτομή του “να είσαι εδώ την παρούσα στιγμή”. Μέσα στο κύμα, το μέλλον είναι μπροστά σου, το παρελθόν εκρήγνυται πίσω σου, τα απόνερά σου εξαφανίζονται και το χνάρι σου στην άμμο σβήνεται. Είναι μια μη παραγωγική πράξη που η αξία της κρύβεται στην ίδια της τη χαρά. Και αυτή, είναι η μοίρα της ανθρωπότητας».

@ «Without Thought», 11’, Super 8 - Ολι Μπανκς, Νταν Κρόκετ και Τζον Ελριτζ, 2011.

500 ΛΕΞΕΙΣ

ΜΕ ΤΟΝ ΓΙΩΡΓΟ ΚΑΡΑΓΙΑΝΝΙΔΗ

Γεννήθηκε στο Πυθαγόρειο της Σάμου το 1963. Από το 2004 είναι καθηγητής στο Τμήμα Ηλεκτρολόγων Μηχανικών και Μηχανικών Υπολογιστών του Αριστοτέλειου Πανεπιστημίου Θεσσαλονίκης. Το «Η καρδιά μου το όπλο σου» (εκδόσεις Αρμός) είναι η πρώτη του συγγραφική προσπάθεια στον χώρο του μυθιστορήματος.

Ποια βιβλία έχετε αυτόν τον καιρό πλάι στο κρεβάτι σας; Την ιστορική μελέτη του Ευάν-θη Χατζηβασίλειου «ΠΕΑΝ (1941-1945)», το «Ποτέ δεν ξέρεις» της Κωνσταντίνας Γιακαλή και το «Σικελικό ειδύλλιο» της Σώτης Τριανταφύλλου.

Ποιος ήρωας/ηρωίδα λογοτεχνίας θα θέλατε να είστε και γιατί; Ο Ηρακλής Πουαρό στα μυθιστορήματα της Αγκάθα Κρίστι, γιατί αναλύει τα δεδομένα και λαμβάνει τη βέλτιστη απόφαση.

Διοργανώνετε ένα δείπνο. Ποιους συγγραφείς καλείτε, ζώντας και τεθνεώτες; Τον Στρατή Τσίρκα και τη Σώτη Τριανταφύλλου, για να συζητήσω μαζί τους το επόμενο μυθιστόρημά μου.

Ποιο ήταν το πιο ενδιαφέρον στοιχείο που μάθατε πρόσφατα χάρις στην ανάλυση ενός βιβλίου;

Η ύπαρξη της Μεραρχίας Ανεπιθύμητων 999 του γερμανικού στρατού και η συμβολή τους στον αντιφασιστικό αγώνα 1942-1945, από το βιβλίο «Οι 999ρηδες» του Χανς-Πέτερ Κλάους.

Ποιο κλασικό βιβλίο διαβάσατε πρόσφατα πρώτη φορά; Το «Μαγικό βουνό» του Τόμας Μαν, από τις εκδόσεις Μεταίχμιο. Ένα αριστούργημα, που κόβει τον χρόνο και τον χώρο σε κομμάτια, προκειμένου να αναδείξει τον έρωτα ως δύναμη που συγκλονίζει την ανθρωπινή ύπαρξη.

Και ποιο είναι το βιβλίο που έχετε διαβάσει τις περισσότερες φορές; Η τριλογία «Ακυβέρνητες πολιτείες» του Στρατή Τσίρκα.

Επιστήμη και λογοτεχνία. Πώς συνυπάρχουν; Ο άνθρωπος είναι μοναδικός, όχι μόνον επειδή παράγει επιστήμη αναλύοντας την πραγματικότητα, ούτε επειδή μπορεί και δημιουργεί τέχνη, καλλιεργώντας το φανταστικό. Αλλά γιατί τόσο η επιστήμη όσο και η τέχνη αποτελούν εκφράσεις της θαυμαστής ευελιξίας του μυαλού του.

Και τι προσφέρει η μία στην άλλη; Η ορθολογική και οργανωμένη σκέψη την οποία απαιτεί η επιστήμη συμπληρώνει και συμπληρώνεται από τον λυρισμό και τη φαντασία της λογοτεχνίας.

Κάρπαθος το 1920: γιατί επιλέξατε τον συγκεκριμένο τόπο και χρόνο για το «Η καρδιά μου το όπλο σου»; Οσον αφορά τον χρόνο, με ενδιαφέρει ιστορικά η περίοδος του Μεσοπολέμου. Γιατί επέλεξε την Κάρπαθο; Το βιβλίο ακροβατεί μεταξύ της πραγματικής ιστορίας του Γερμανού αντιναζιστή Alfred Eickword και του φανταστικού ήρωα Οδυσσέα Λάσκαρη, ο οποίος γεννιέται και μεγαλώνει εκεί. Η Κάρπαθος είναι ένα νησί με πολλές ομοιότητες με το δικό μου, τη Σάμο.

Επιμέλεια: ΑΛΕΞΑΝΔΡΑ ΣΚΑΡΑΚΗ

ΚΡΙΤΙΚΗ

Της ΕΛΙΣΑΒΕΤ ΚΟΤΖΙΑ

Υπογραμμίζοντας το ανεκπλήρωτο

ΑΠΟΣΤΟΛΟΣ ΔΟΞΙΑΔΗΣ
Το τηλεφώνημα που δεν έγινε εκδ. Ικαρος, σελ. 192

Είναι ένα μεγάλο στοιχείο. Να απομακρύνεις σταδιακά τα ενδύματα, να ξεγυμνώνεις τον εαυτό σου και να μιλάς στο αναγνωστικό κοινό για το εσώτερο εγώ σου, τον τόπο όπου ο νήπιος εαυτός μας ανταγωνίζεται την πραγματικότητα, εκεί όπου η παντοδυναμία των επιθυμιών παραληρεί χωρίς περιορισμούς. Πώς να μη γελοιοποιηθείς; Όλοι σε κάποια φάση αγωνιστήκαμε με ίδιους, με ανάλογους, με κάτι τέτοιους δαίμονες. Κι οι περισσότεροι, με το έτσι και με το αλλιώς, άλλος λιγότερο κι άλλος πολύ, τ’ αφήσαμε πίσω μας βρίσκοντας μια ισορροπία. Who cares λοιπόν; Γιατί να εκτίθεται κανείς υπογραμμίζοντας το ανεκπλήρωτο, υποδεικνύοντας την αδυναμία, δηλώνοντας τα πάθη του; Ο Απόστολος Δοξιάδης προχωράει ωστόσο στο στοιχείο για αρκετές σελίδες περιπατάει πάνω στην κόψη του ξυραφιού, καθώς δεν ξέρουμε αν το αυτοβιογραφικό «Τηλεφώνημα που δεν έγινε» θα κατορθώσει να σταθεί όρθιο και να μας πει κάτι στο τέλος δάκρυα κυλούν απ’ τα μάτια μας – γιατί

πέτυχε, κέρδισε τον αγώνα· το κείμενο μιλάει σε όλους για την κοινή μας περιπέτεια.

Οικότροφος σε ένα σχολείο της Ουάσιγκτον στα δεκατέσσερά του χρόνια, ο αφηγητής κάνει ένα κινηματογραφικό ταινιάκι που γνωρίζει αναπάντεχη επιτυχία – βραβεύεται σε έναν παναμερικανικό διαγωνισμό. Το γεγονός σε συνδυασμό με τις οικογενειακές του συγκρουσιακές σχέσεις γεννά μέσα του φιλοδοξίες για μεγάλα καλλιτεχνικά επιτεύγματα. Δεκαετίες αργότερα, ο καθιερωμένος συγγραφέας Απόστολος Δοξιάδης νιώθει την ισορροπία του κλονισμένη. Κι αρχίζει έναν συστηματικό αγώνα, ψάχνοντας γεγονότα, ελέγχοντας συναισθήματα και ανακαλώντας μαρτυρίες, τα οποία θα τον οδηγήσουν στη μακρινή εκείνη εποχή της εφηβείας του, στη μοναξιά της Ουάσιγκτον, στο ταινιάκι, στη σύγκρουση με τον πατέρα του, τον υπεραπαιτητικό πολεοδόμο Κωνσταντίνο

Δοξιάδη. Γιατί τότε και γιατί εκεί; Διότι θα ανακαλύψει πως ξεκρέμαστο στην ξένη πόλη, μόνο και τρομαγμένο, εκείνο το παιδί ήταν σε θέση να επινοήσει με αθωότητα, μπόρεσε να δημιουργήσει με απλότητα – ανυστερόβουλα με άλλα λόγια – μια αφήγηση προκειμένου να επιβιώσει.

Εργο, κίνητρο και ψυχή βρίσκονταν σε θαυμαστή αρμονία που έκτοτε χάθηκε. Τι παρεμβλήθηκε, βραβεύτηκε και αναγνωρίστηκε σε Ελλάδα και εξωτερικό;

Φαίνεται πως ο Απόστολος Δοξιάδης έχει ανεπτυγμένο καλλιτεχνικό αισθητήριο. Το μαρτυρούν τα τέσσερα καλά διαθροωμένα παρωδιακά μυθιστορήματά του που με συμπονετικό χιούμορ αναδεικνύουν την ατυχία του ανθρώπινου γένους που βλέπει επιθυμίες, προβλέψεις κι επιδιώξεις να παίρνουν συνεχώς ανεπιθύμητη τρο-

πή, με τη δική του μάλιστα συμβολή. (Μόνο το αυτοβιογραφικό του Δοξιάδη «Ερασιτέχνης επαναστάτης», 2018, δεν κατόρθωσε να με θέλξει καθώς μου έδωσε την εντύπωση πως γράφτηκε για νεότερους έτσι όπως με αρκετό διδακτισμό εξηγεί όλα λογαί οι δικές μας γενιές πολύ καλά ξέρουν.) Εν πάση περιπτώσει ο Δοξιάδης έχει ανεπτυγμένο καλλιτεχνικό αισθητήριο. Το εκάζουμε και από το γεγονός πως, όπως ομολογεί, σε πάμπολλους σκληρούς δίσκους έχει αποθηκευμένες άπειρες σελίδες μεγαλεπήβολων έργων που άρχισε και δεν τελείωσε. Κάτι ασφαλώς ψυχανεμίστηκε πως δεν πάει καλά και τα εγκατέλειψε.

Το αφήγημα είναι γραμμένο σε δεύτερο πρόσωπο. Πού απευθύνεται; Α, σε εκείνο το άγνωστο παιδί, στο ξεχασμένο του εγώ, στον παλιό του εαυτό που χωρίς να έχει συναισθηση – ανεπίγνωστα – ζούσε ολοκληρωμένα. Γι’ αυτό και κατόρθωσε χωρίς μεγάλα σχέδια να μεταδώσει στο μικρό του φιλμ ό,τι ήθελε να πει. Ο απόμακρος, αυστηρός κι αυτάρεσκος πατέρας δεν αποτελεί παρά μια πολύ παλιά ιστορία. Τον δικό του εαυτό είναι που γυρεύει, σε αυτόν κάνει επίκληση, αυτόν σπαρακτικά αποζητά.

ΨΗΦΙΑΚΗ ΒΙΒΛΙΟΘΗΚΗ
από τη Read LIBRARY

ΘΕΑ ΧΡΙΣΤΟΔΟΥΛΙΔΟΥ
Κούκλα
εκδ. Εν Τύποις, σελ. 351

Ένα ταξίδι στην Κύπρο του σήμερα, με διάχυτη τη χιουμοριστική διάθεση. Δύο γενιές που μέσα σε δέκα μόνο μέρες μπλέκονται και συνυπάρχουν. Παράλληλες ιστορίες γεμάτες παθιασμένους έρωτες και μυστήριο. Ένα βιβλίο που θα χαρίσει μαγευτικές στιγμές, ενεργοποιώντας εποικοδομητικά τον βαθύτερο ψυχισμό του αναγνώστη (από το οπισθόφυλλο του βιβλίου). Προλογίζοντας το βιβλίο, «Κούκλα» της Θέας Χριστοδουλίδου, ο δε Νέαρχος Ιωάννου γράφει: Μετά που θα διαβάσει κάποιος το βιβλίο της Θέας διερωνάται «Ίντα πράμον εν’ τούτων;». Είναι μια ερωτική ιστορία, μια ιστορία μυστηρίου, μια κυπριακή κωμωδία ή μια περιήγηση μέσα από την κυπριακή παράδοση και την κυπριακή ιστορία; Η απάντηση είναι απλή. Είναι όλα. Είναι όλα αυτά και πολλά άλλα. Η Θέα κατάφερε να πάρει με ένα σμπάρο όλα τα τρυγόνια. Ρίχνοντας στο «μίξερ» τις εμπειρίες της ως ηθοποιός, την ικανότητά της να χειρίζεται απίστευτα καλά την κυπριακή διάλεκτο, την οποία λατρεύει, αλλά και τη δημοτική γλώσσα, τη φαντασία της, το χιούμορ της και την πολύ ανεπτυγμένη παρατηρητικότητα της, κατάφερε να βγάλει αυτό το καταπληκτικό λογοτεχνικό κοκτέιλ, το οποίο σε κρατά σε αγωνία από την αρχή ως το τέλος. Ένα όλως διόλου ανθρώπινο κείμενο, μια ανθρώπινη ιστορία που αγγίζει τις πιο ευαίσθητες χορδές μας και προκαλεί ταυτόχρονα όλα τα συναισθήματα που μπορεί να αναπτύξει κάποιος. Διαβάζοντάς το γελάς, αγωνιάς, θυμωνείς, μελαγχολείς και θέλεις να αγκαλιάσεις όλους τους χαρακτήρες, τους οποίους γνωρίζεις πάρα πολύ καλά, γιατί αυτοί οι χαρακτήρες είμαστε όλοι εμείς, με τις αδυναμίες, τα πάθη, τις αγωνίες, τους πόθους και τις ιδιαιτερότητές μας. Αυτό όμως που κάνει το βιβλίο ιδιαίτερο είναι η γλώσσα και ειδικά οι κυπριακοί διάλογοι. Θα μπορούσε μάλιστα να ισχυριστεί κάποιος ότι το μυθιστόρημα αυτό αποτελεί ένα μοναδικό δείγμα σύγχρονης κυπριακής λογοτεχνίας, σε μια αυθεντική και πάμπλουτη κυπριακή διάλεκτο, συνδυασμένη με μια απλή σύγχρονη πανελλήνια δημοτική. Επισκεφθείτε το www.read-library.com για περισσότερες πληροφορίες και βιβλία.

Ανδρονίκη Λασηθιωτάκη
lasithiotikisa@sppmedia.com

Ο Μενέλαος πιστεύει στην πλάνη του...

Ο ηθοποιός Θέμης Πάνου μιλάει στην «Κ» για τον ρόλο του, στην «Ελένη» του Ευριπίδη, σε σκηνοθεσία Βασίλη Παπαβασιλείου

Συνέντευξη στον
ΑΠΟΣΤΟΛΟ ΚΟΥΡΟΥΠΑΚΗ

«Είναι ο άνθρωπος που προσπαθεί να επιβιώσει πάση θυσία. Το λέει από την αρχή ότι δεν έχει τίποτε... και συνεχώς μετέρχεται διάφορους τρόπους για να σώσει τον εαυτό του και την Ελένη» μού λέει ο Θέμης Πάνου, ο οποίος υποδύεται τον Μενέλαο στην παράσταση «Ελένη» του Ευριπίδη, σε σκηνοθεσία Βασίλη Παπαβασιλείου, που θα παρουσιαστεί στο αρχαίο θέατρο του Κουρίου στο πλαίσιο του Διεθνούς Φεστιβάλ Αρχαίου Ελληνικού Δράματος, την Παρασκευή, 29 Ιουλίου και το Σάββατο 30 Ιουλίου. Ο Θέμης Πάνου λέει πως τα έργα αυτά τα κάνει επίκαιρα η διαχρονική σύλληψη για την ανθρωπίνη κατάσταση εν γένει, «αυτό το κάνει επίκαιρα, όχι αν μοιάζει με το τώρα».

—«Ο ευτυχισμένος, όταν κακοπάθει, νιώθει πικρότερη τη δυστυχία./ παρ' όσο αυτός που από παλιά την ξέρει...» λέει ο Μενέλαος, ωστόσο ο σκηνοθέτης έχει δώσει στον Μενέλαο που υποδύεστε μία πιο κωμική πινελιά... δεν είναι πάσχον πρόσωπο ο Μενέλαός σας στο σύμπαν του Παπαβασιλείου; —Έχει χάσει τα πάντα, δεν έχει τίποτε, μάλιστα όπως λέει και ο ίδιος, «τώρα δεν έχω ούτε να φάω, ούτε να ντυθώ». Είναι ένας επαίτης, στην πρώτη εικόνα που τον βλέπουμε είναι ένας άνθρωπος που φτάνει στο παλάτι του Θεοκλύμενου στην Αίγυπτο —ο ίδιος δεν το γνωρίζει, βρίσκεται σε έναν άγνωστο τόπο— και ελπίζει ότι θα βοηθηθεί... βρίσκεται στα όρια της εξαθλίωσης... Το κωμικό προκύπτει από το αντίθετό του, είναι ένας πάσχων άνθρωπος, ο οποίος όμως είναι ένας μυθικός ήρωας.

—Θα μπορούσε να ταυτιστεί ο Μενέλαος με έναν πρόσφυγα ή με έναν ξεπεσμένο αξιωματούχο του σήμερα;

—Είναι ο άνθρωπος που προσπαθεί να επιβιώσει πάση θυσία. Μετέρχεται διάφορους τρόπους για να σώσει τον εαυτό του και την Ελένη. Παρ' όλα αυτά θεωρεί ότι επειδή φέρει το όνομα του Μενελάου και ακολουθεί τον δρόμο της δόξας, κερδίζοντας στην Τροία, που υποτίθεται ότι του άνοιξε ο ιστορικός χρόνος. Επικαλείται το παρελθόν του για ένα παρόν που αυτός ο δρόμος δεν μπορεί να τον βοηθήσει σε τίποτε! Σήμερα είναι πάντα ο άνθρωπος που βρίσκεται σε ένδεια και προσπαθεί να επιβιώσει στο εδώ και τώρα. Να γίνει επαίτης,

«Ο Μενέλαος πιστεύει την πλάνη του. Αυτό είναι με όρους επικαιρότητας, ότι σήμερα πιστεύουμε στα fake news. Ο Μενέλαος είναι θύμα αυτής της κατασκευής».

χαμερπής, δόλιος... έχοντας ταυτόχρονα το αίσθημα ότι είναι ο Μενέλαος, αυτός που έκαψε την Τροία. Υπάρχει αυτή η αντίφαση και όπως σας είπα δημιουργεί και το κωμικό... Γενικά την «Ελένη» του Ευριπίδη διέπουν πολλές αντιφάσεις... Καταλαβαίνετε λοιπόν ότι εύκολα μπορεί να κάνει κάποιος αναγωγές για το πώς συμπεριφέρονται σε ηγέτες, άλλοι πιο ισχυροί από αυτούς...

—«Πώς τόσος πόνος τόση ζωή/ πήγαν στην άβυσσο / για ένα πουκάμισο αδειανό για μίαν Ελένη», λέει ο Γ. Σεφέρης... Σας προκαλεί εντύπωση ότι μετά από τόσο αίμα ακόμα χύνεται

Ο Θέμης Πάνου λέει στην «Κ» πως ο Μενέλαος επικαλείται το παρελθόν του για ένα παρόν που δεν μπορεί να τον βοηθήσει σε τίποτε! Το αντίθετο μάλιστα... «Καταλαβαίνετε λοιπόν ότι εύκολα μπορεί να κάνει κάποιος αναγωγές για το πώς συμπεριφέρονται σε ηγέτες, άλλοι πιο ισχυροί από αυτούς».

τόσο αίμα για αδειανά πουκάμισα;

—Όχι, διότι ο άνθρωπος δεν διδάσκεται από τα ίδια του σφάλματα, από τις επιθυμίες που ακουρώνει... as δούμε την προσωπική ζωή του καθένα από εμάς... Δυσκολεύεται πολύ...

—Μπορεί να διδαχθεί, ωστόσο, έστω μέσω του θεάτρου; —Η δουλειά του θεάτρου εί-

ναι να δημιουργήσει στον θεατή έναν χώρο συνάντησης, να συμβεί κάτι μεταξύ ηθοποιών και θεατών ώστε εκεί να αναρωτηθεί, να σκεφτεί, να κατανοήσει πιθανόν, αλλά αυτή η εμπειρία δεν σημαίνει ότι θα τον αλλάξει κιόλας, γιατί αν άλλαζε το θέατρο την κοινωνία μάλλον θα το είχαν απαγορεύσει!

—Ποιος μπορεί να είναι ο καλός

τερος οδηγός του ανθρώπου; Στην «Ελένη» αμφισβητούνται οι μάντεις...

—Ο νους ο ψυχραιμος, ο ρεαλισμός και η ζύγιση των δεδομένων της πραγματικότητας και προφανώς μια ματιά παιδικής σκέψης. Χωρίς αυτό κανείς βρίσκεται χαμένος στο πέλαγος των πληροφοριών. Κάτι που είναι πάρα πολύ δύσκολο, πρέπει να εργάζεται καθημερινά και αν δεν το καταλαβαίνει κάποιος πρέπει να του το πει...

—Όπως ο Μενέλαος..., ο οποίος δεν ξέρει πολλά πράγματα, του λένε διάφορα, τα πιστεύει...

—Ακριβώς. Άκουσε κάτι, το θεωρεί δεδομένο, πιστεύει κάτι έτσι και αλλιώς κάτι άλλο. Βλέπει την Ελένη και δεν το πιστεύει ότι είναι εκείνη, συνεχίζει να πιστεύει αυτό που εκείνος έχει κατασκευάσει στον νου του. Πιστεύει την πλάνη του. Αυτό είναι με όρους επικαιρότητας, ότι σήμερα πιστεύουμε στα fake news. Ο Μενέλαος είναι θύμα αυτής της κατασκευής.

—Κύριε Πάνου, είστε ένας πολύπειρος ηθοποιός, τι είναι αυτό που σας διδάξε ο Μενέλαος του Ευριπίδη και δευτερευόντως ο Μενέλαος του Παπαβασιλείου;

—Έτσι όπως έχει εξελιχθεί η παράσταση μού προσέδωσε πολλά οφέλη ως προς τη σκηνική μου θέση και αισθητική παρουσία. Να είμαι ακόμα πιο απελευθερωμένος, να μην έχω πραγματικά τίποτε άλλο, εκτός από το να είμαι ο εαυτός μου, γι' αυτό και εμφανίζεται και ο Μενέλαος ημίγυμνος, έχει μόνο το σώμα του, ο ηθοποιός... Ο Μενέλαος έχει και την πονηριά του, έχει και το παρελθόν του, αλλά έτσι όπως εμείς τον εμφανίζουμε είναι μία τρομακτική απελευθερωτική δύναμη.

Το μενού είναι πλήρες στην «Ελένη»!

—Αυτό είναι και το σύμπαν του σκηνοθέτη; —Ο Βασίλης Παπαβασιλείου επιμένει η παρουσία του ηθοποιού επί σκηνής να είναι με τέτοιο τρόπο δομημένη, να πράττει και να δημιουργεί εκ του μηδενός διαρκώς. Η «Ελένη» ανήκει, μαζί με τον «Ιωνά» και την «Αλκιστη» στην τριλογία, που ο Παπαβασιλείου χαρακτηρίζει ως αιρετικές τραγωδίες και είναι η ομάδα των τραγικωμωδιών ή ευριπιδο-αριστοφανίζει, όπως λέει έχει μια συνομιλία άμεση με τον Αριστοφάνη. Είναι πολύ καθαρή η φυσική γραμμή και στο έργο και φυσικά στην παράστασή μας.

—Τι θα θέλατε να πάρει ο θεατής φεύγοντας από την παράστασή σας;

—Τη χαρά των ηθοποιών και τη μεγάλη δύναμη του θεάτρου. Τη χαρά να δημιουργούν μαζί ένα χώρο που να μπορούν να γλεντήσουν, την απόλαυση, τον ήμνο της ζωής, η ζωή έχει τα πάντα και χαρά, και λύπες, και διαψεύσεις. Το μενού είναι πλήρες στην «Ελένη»!

Θέλω ένα φεστιβάλ, που να το ζηλεύει όλη η Ευρώπη

Ο Βαρνάβας Κυριαζής λέει στην «Κ» πως έχουμε και εμείς να δείξουμε και να πούμε πράγματα για το αρχαίο ελληνικό δράμα

Συνέντευξη στον
ΑΠΟΣΤΟΛΟ ΚΟΥΡΟΥΠΑΚΗ

Ο πρόεδρος του Κυπριακού Κέντρου του Διεθνούς Ινστιτούτου Θεάτρου Βαρνάβας Κυριαζής μιλάει στην «Κ» για το Φεστιβάλ Αρχαίου Ελληνικού Δράματος και τι χρειάζεται ώστε να μεγαλώσει ακόμη περισσότερο, και ελπίζει ότι με τη δημιουργία του υφυπουργείου Πολιτισμού θα γίνουν κινήσεις ενίσχυσης του φεστιβάλ. Ο κ. Κυριαζής μιλάει και για τις σκέψεις που γίνονται ώστε να αναβαθμιστεί και να κάνει πιο έντονη την παρουσία του. Μεγαλειπόβολος στόχος, όπως λέει, είναι να δημιουργηθεί ένα φεστιβάλ που να πάνει τις νοτιοανατολικές χώρες της Ευρώπης. Επίσης, λέει πως δεν θα είχε πρόβλημα παραστάσεις να γίνουν ακόμα και στους Σόλους ή και το αρχαίο θέατρο της Σαλαμίνας.

—Πώς αξιολογείτε την έως τώρα πορεία του φεστιβάλ, με τις τρεις παραστάσεις που έχουμε δει;

—Θεωρώ ότι ήταν καλές επιλογές, σημειώνοντας ότι για τις παραστάσεις που φιλοξενεί το Φεστιβάλ αποφάσισαν επτά πρόσωπα. Τώρα για ότι έχουμε δει μέχρι σήμερα πιστεύω ότι ήταν πήγαμε καλά και αριθμητικά. Οι τρεις παραστάσεις που έχουν ως σήμερα δοθεί άφησε η καθεμία το δικό της αποτύπωμα. Επίσης, να σου πω ότι και η Πάφος, όπου δεν περιμέναμε να έχουμε τόσο κόσμο, μας τίμησε με την παρουσία των θεατών, παρά τα τεράστια προβλήματα που έχει ο χώρος του Ωδείου. Πήγαμε καλά. Σημα-

«Να γίνει ένα φεστιβάλ, που να το ζηλεύει όλη η Ευρώπη! Να προσελκύει κόσμο απ' όλη τον κόσμο, παράλληλα με τις διακοπές του!».

ντικό πολύ είναι το γεγονός πως στην Πάφο, ένα μεγάλο ποσοστό των θεατών ήταν ξένοι. Στην παράσταση της «Ηλέκτρας.25» το 75% ήταν επισκέπτες της πόλης. Το φεστιβάλ μπορεί να ενισχύσει την πολιτιστική «βιομηχανία του τόπου».

—Ποιο είναι το αποτύπωμα που αφήνει το φεστιβάλ και τι χρειάζεται περισσότερο;

—Είναι ένα φεστιβάλ που έχει μια ζωή 25 χρόνων. Σίγουρα, εκείνο που χρειάζεται από εδώ και πέρα, είναι το φεστιβάλ να μεγαλώσει και αυτό σημαίνει χρήματα. Ελπίζω στις προσεχείς συναντήσεις που θα κάνουμε με το υφυπουργείο Πολιτισμού να δώσουν πιο πολλά χρήματα, ώστε να μπορούμε κι εμείς να φέρνουμε περισσότερα σχήματα. Κάνουμε διάφορες σκέψεις, ακόμα και για την Πάφο. Επίσης, μία ακόμα σκέψη μου, λίγο μεγαλειπώβoλη, είναι μήπως καταφέρουμε να κάνουμε ένα φεστιβάλ που να πάνει τις νοτιοανατολικές χώρες της Ευρώπης. Θέλουμε, πάντως, σε κάθε περίπτωση ένα πιο πλούσιο φεστιβάλ με μεγαλύτερη ποικιλία σε παραστάσεις του εξωτερικού.

—Έχουν γίνει σκέψεις για πα-

Ο πρόεδρος του κυπριακού Κέντρου του Διεθνούς Ινστιτούτου Θεάτρου Βαρνάβας Κυριαζής λέει πως κι εμείς μπορούμε να δώσουμε ιδέες σχετικά με το αρχαίο δράμα και σημειώνει πως οφείλουμε πολλά στον Νίκο Χαλαλάμπους.

ράλληλες δραστηριότητες όπως εργαστήρια, πειραματική σκηνή κ.ά.;

—Ναι, έχουμε κάνει τέτοιες σκέψεις. Για παράδειγμα στην Πάφο σκεφτήκαμε μήπως καταφέρουμε να κάνουμε μονοδράματα, λόγω χώρου. Ένα μικρό φεστιβάλ μονοδράματος, δεν ξέρω πώς θα αντιμετωπιστεί από τον δήμο Πάφου. Επίσης, έχουμε ήδη το συμπόσιο, και πεποίθησή μου ήταν και παραμένει να γίνεται κάθε χρόνο σε συνδυασμό με το συμπόσιο με μία θερινή ακαδημία, ιδιαίτερα στις ορεινές περιοχές, εκκρεμεί συνάντησή μας με τον Επίτροπο Ανάπτυξης Ορεινών Κοινοτήτων κ. Χαμπαούρη.

—Με το φεστιβάλ Αρχαίου Ελληνικού Δράματος η Κύπρος θεωρώ πως εμπλουτίζει τις γνώ-

σεις της... έρχονται νέες ιδέες, τεχνονγνωσία...

—Βεβαίως, αλλά κι εμείς μπορούμε να δώσουμε ιδέες. Στην Κύπρο έχουν γίνει εξαιρετικές παραστάσεις... Έχουμε τον Νίκο Χαλαλάμπους, μάθαμε από τον Νίκο, χάραξε μία δική του πορεία στο αρχαίο ελληνικό δράμα, και τελείως διαφορετική από εκείνη του Θεάτρου Τέχνης. Έχουμε λοιπόν και εμείς να δείξουμε και να πούμε πράγματα!

Στη Σαλαμίνα...

—Στην Πάφο ο κ. Φαίδωνος θέλει ελλαδικές παραστάσεις πάντως... γιατί δεν πάνε;

—Θέλει ελλαδικές παραστάσεις, αλλά το θέμα είναι οικονομικό και πρακτικό. Ακόμα και να γεμίσεις το αρχαίο ωδείο, με 500 εισιτή-

ρια, αν υπολογίσεις την υποδομή που χρειάζεται μία ελλαδική παραγωγή τα έξοδα είναι τεράστια... φώτα, καμαρίνια, νχητικές εγκαταστάσεις... Φυσικά και θέλουμε να πηγαίνουμε, μακάρι να μπορούσαμε να παίζουμε παντού... ακόμα και στους Σόλους ή τη Σαλαμίνα...

—Θα πηγαίνατε στους Σόλους ή στη Σαλαμίνα ως φεστιβάλ; —Βεβαίως και θα πηγαίναμε... γιατί να μην πάμε;

—Θα σας κατηγορούσαν όμως... —Προσωπικά δεν με ενδιαφέρουν αυτές οι κατηγορίες.

—Μία τουρκοκυπριακή συμμετοχή... και να έπαιζε στα Κατεχόμενα;

—Το αρχαίο ελληνικό δράμα δεν έχει όρια. Μία τ/κ συμμετοχή θα την αξιολογούσαμε όπως όλες τις άλλες, φτάνει να είναι μία πρόταση μελετημένη.

—Σχετικά με την απουσία κυπριακής συμμετοχής... και τις τρεις ελλαδικές συμμετοχές πώς σχολιάζετε;

—Δεν είμαι της αρχής ότι σώνει και καλά πρέπει να υπάρχει κυπριακή συμμετοχή, γιατί είναι πρόταση κυπριακής παραγωγής. Κάθε πρόταση, έτσι και οι κυπριακές, κρίνεται ισότιμα με τις άλλες προτάσεις εκτός Κύπρου. Οι ελλαδικές παραστάσεις πάντα μας φέρνουν βέβαια κόσμο, αλλά δεν είναι πάντα στο φεστιβάλ, το 2015 δεν είχαμε καμία, μία τις χρονιές 2016 και 2017 και δύο την περίοδο 2018-2021. Φέτος, έτυχε να έχουμε τρεις. Φυσικά, όσες κυ-

πριακές συμμετοχές έχουν λάβει ως τώρα μέρος στο φεστιβάλ είχαν ένα επίπεδο και στάθηκαν επάξια μέσα στο φεστιβάλ. Μακάρι να έχουμε προτάσεις και αυτές, όπως σου είπα, θα αξιολογηθούν ισότιμα με τις άλλες...

—Αύξηση της επιχορήγησης των παραστάσεων ίσως να έφερνε περισσότερες προτάσεις από την Κύπρο;

—Ναι, πιστεύω ότι αν αυξηθούν τα κονδύλια, ίσως να υπάρχουν και πιο μελετημένες προτάσεις από την Κύπρο. Ο κανονισμός για την κυπριακή παραγωγή επιχορηγεί μέχρι 30.000, που δεν έχει δοθεί. Γενικά οι κυπριακές παραγωγές κυμαίνονται από 18.000 έως 25.000 ευρώ. Είναι λίγα τα χρήματα...

—Κ. Κυριαζή, τι σημαίνει στο σήμερα αρχαίο ελληνικό δράμα; Mas αφορούν τόσο πολύ ακόμα αυτά τα κείμενα...

—Το αρχαίο ελληνικό δράμα είναι μια πανανθρώπινη κατάσταση. Οι αξίες του αφορούν την ανθρωπίνη υπόσταση... Για μένα κρύβεται μέσα τους ένα ολόκληρο σύμπαν. Το αρχαίο ελληνικό δράμα έχει μια σχέση με δυνάμεις πέραν από το ανθρώπινο μυαλό. Ο λόγος είναι υπέροχος σε αυτά τα κείμενα...

—Κλείνοντας πιο θέλετε να είναι το μακρινό αύριο του Φεστιβάλ Αρχαίου Ελληνικού Δράματος;

—Να γίνει ένα φεστιβάλ, που να το ζηλεύει όλη η Ευρώπη! Να προσελκύει κόσμο απ' όλη τον κόσμο, παράλληλα με τις διακοπές του! Μπορεί να γίνει πιστεύω!

Η ανάγνωση σαν μαχαίρι που κόβει

Ο ψυχαναλυτής Μάσιμο Ρεκαλκάτι
γράφει για όλα όσα τον διαμόρφωσαν

MASSIMO RECALCATI
Με ανοικτό βιβλίο,
Μια ζωή είναι τα βιβλία της
μιτρο. Χρήστος Πονηρός,
εκδ. Κέλευθος, σελ. 222

Της **ΜΑΡΙΑΛΕΝΑΣ ΣΠΥΡΟΠΟΥΛΟΥ**

Σε μία από τις συζητήσεις της με τον Φρεντερίκ-Ιβ Ζανέ η Ανι Ερνό (Annie Ernaux, «L'écriture comme un couteau», Entretien avec Frederic-Yves Jeannet, εκδ. Folio) εκφράζει τη σκέψη της ότι η γραφή της πολύ συχνά είναι για εκείνη ένα μαχαίρι που κόβει, που κόβει την ίδια. Αναφερόμενη στο αυτοβιογραφικό βιβλίο της «Ο τόπος» (κυκλοφορεί από τις εκδόσεις Μεταίχμιο) αναδεικνύει τη δυσκολία που είχε να συναντήσει τον πατέρα της μέσα από τη γραφή της. Η ίδια τοποθετεί την αιματηρή διαδικασία της γραφής στο επίκεντρο, ένα μαχαίρι που κώνεται βαθιά και πονάει.

Στο τελευταίο βιβλίο που μόλις κυκλοφόρησε από τις εκδόσεις Κέλευθος ο Ιταλός ψυχαναλυτής και διανοούμενος Μάσιμο Ρεκαλκάτι αναφέρεται και εκείνος στην αιχμηρή διάσταση αυτήν τη φορά της ανάγνωσης. Και

εκείνος μιλάει για το βιβλίο σαν μαχαίρι με μια μικρή μετατόπιση. Το βιβλίο του με τίτλο «Με ανοικτό βιβλίο» στην πολύ καλή μετάφραση του σταθερού μεταφραστή και μελετητή του Χρήστου Πονηρού (εκδόσεις Κέλευθος) είναι ένας φόρος τιμής στην αξία της ανάγνωσης. Οχι γενικά και αφηρημένα αλλά ειδικά σε ό,τι αφορά τη ζωή του αναγνώστη Ρεκαλκάτι που δίνει τη θέση του στον συγγραφέα προκειμένου να μιλήσει για όλα όσα τον διαμόρφωσαν.

Ο Ρεκαλκάτι, σε ένα ακόμα απολαυστικό βιβλίο του, μας παραδίδει τον κόσμο του μέσα από τα μάτια ενός παιδιού, εφήβου και ώριμου ενήλικου. Τα βιβλία ήταν αυτά που τον συντρόφευσαν από την αρχή της ζωής του μέχρι σήμερα, η ανάγνωση ήταν αυτή που τον σημάδεψε, που τον διαμόρφωσε, τον συντρόφευσε και τελικά στην ανάγνωση οφείλει την αργή και επώδυνη διαδικασία της ενηλικίωσής του. Για εκείνον η ανάγνωση δεν είναι μια παθητική κατάσταση, το βιβλίο δεν το διαβάζει μόνον ο αναγνώστης, αλλά ο αναγνώστης, εάν βρεθεί

Για τον συγγραφέα η ανάγνωση δεν είναι μια παθητική κατάσταση, το βιβλίο δεν το διαβάζει μόνον ο αναγνώστης, αλλά ο αναγνώστης, εάν βρεθεί στη σωστή στιγμή με το σωστό βιβλίο, διαβάζεται από αυτό.

Τα βιβλία δεν είναι για να αποφύγεις τη ζωή. Είναι όμως ένα σημαντικό μέρος μιας ζωής, γιατί και τα ίδια είναι ζωντανοί οργανισμοί.

στη σωστή στιγμή με το σωστό βιβλίο, διαβάζεται από αυτό. Γίνεται ο ίδιος το βούτυρο και το βιβλίο το μαχαίρι για να κάνει την τομή του και να του αλλάξει σχήμα.

Επίσης το βιβλίο είναι ένα σώμα. Το ερωτικό σώμα, όχι μόνον ως φετίχ-αντικείμενο, αλλά με

το περιεχόμενό του. Η ένωση, η επιρροή, ο ερωτισμός, η λαγνεία, η επαφή με τις ιδέες και τα συναισθήματα δημιουργούν έναν πρωτοφανή ερωτισμό, στοιχεία που πολύ συχνά οδηγούν σε ερωτική πράξη τον αναγνώστη με το βιβλίο του. Και δεν θα μπορούσε να είναι τοίχος ένα βιβλίο, αλλά μόνο θάλασσα. Ένα βιβλίο δεν πρέπει να σε κλείνει μέσα του, αλλά να σε οδηγεί σε άπειρες ανοιχτωσιές, σε πέλαγα, σε φουρτούνες και ξένα λιμάνια. Για αυτό, όπως λέει, το ένα βιβλίο οδηγεί στο άλλο, και δεν υπάρχει το βιβλίο των βιβλίων. Όταν δημιουργηθεί η ανάγκη να υπηρετήσουμε τυφλά τον λόγο ενός βιβλίου τότε άμεσα αυτό

επενεργεί στην ανθρωπότητα ως τοίχος και όχι ως άνοιγμα και ως εκ τούτου γίνεται επικίνδυνο.

Η «Οδύσσεια»

Στο δεύτερο μέρος του βιβλίου ο Ρεκαλκάτι μας συστήνει τον κόσμο του μέσα από την ανάγνωση συγκεκριμένων αγαπημένων του βιβλίων. Αυτοβιογραφούμενος, περιπηγείται στον κόσμο της παιδικής ηλικίας για να φτάσει στα χρόνια της ωριμότητας. Η «Οδύσσεια» του Ομήρου αλλά και του Τζόις, οι βιβλικές παραβολές και τα πάθη του Ιησού, ο «Λοχίας στο χιόνι» του Στερν, ο «Δρόμος» του Μακάρθι, τα «Γραπτά» του Λακάν, το «Είναι και χρόνος» του Χάιντεγκερ, ο «Ηλίθιος της οι-

Ο Ρεκαλκάτι μάς παραδίδει τον κόσμο του μέσα από τα μάτια έως παιδιού, εφήβου και ώριμου ενήλικου.

κογένειας» του Σαρτρ και μερικά άλλα είναι τα βιβλία που σφράγισαν τη ζωή του γνωστού και στην Ελλάδα Ιταλού ψυχαναλυτή. Καθένα από αυτά σχετίζονται με μια φάση της ζωής του, μια ψυχική αναζήτηση, μια σττροφή στον δρόμο της περιπλάνησης. Αγγίζουν ή και ανοίγουν τραύματα, κόβουν το μαλακό δέρμα της αθωότητας και της άγνοιας, συγκινούν με πρωτοφανή τρόπο την πάλλουσα καρδιά. Μιλάνε για τις δυσκολίες του ίδιου, για την αναζήτηση του πατέρα, για τη δυσκολία του να γίνει σύντροφος, πατέρας, ψυχαναλυτής.

Ο δρόμος ενός ανθρώπου είναι σπαρμένος με τις ήττες του. Και αυτές είναι παρούσες και καθοριστικές όταν συντροφεύονται, όταν διακινούνται, όταν εξηγούνται από τον λόγο των ποιητών. Η ζωή για τον Ρεκαλκάτι δεν είναι η ζωή μέσα στα βιβλία. Τα βιβλία δεν είναι για να αποφύγεις τη ζωή. Είναι όμως ένα σημαντικό μέρος μιας ζωής, γιατί και τα ίδια είναι ζωντανοί οργανισμοί, είναι η πνοή που ψάχνουμε για να συνεχίσουμε να δίνουμε νόημα στην πεπερασμένη μας ύπαρξη.

ΚΑΛΩΣ ΤΑ ΠΑΙΔΙΑ

ΔΕΥΤΕΡΑ-ΠΑΡΑΣΚΕΥΗ
17:00-19:00

Πανίκος Κωνσταντίνου

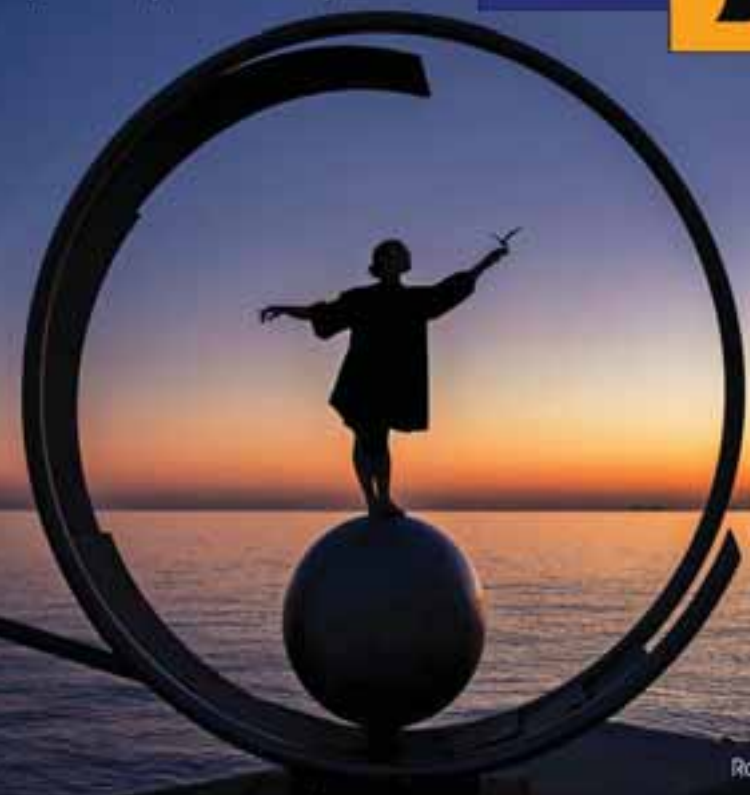
ΣΠΟΡ FM 95.0
ΑΥΤΟ ΑΚΟΥΣ!

Για τον άνθρωπο και τον γοργιτισμό

30 χρόνια

ΚΑΝΑΛΙ 6

106.00 | 98.6 | 107.00 | 106.9

www.kanali6.com.cy info@kanali6.com.cy 25 820500

Στη χρυσή «φυλακή» της Νταϊάνα

Σπουδαία ερμηνεία της Κρίστεν Στιούαρτ στο φιλμ του Χιλιανού Πάμπλο Λαρέν

Spencer ★★★★★
ΘΡΙΑΕΡ (2021)
Σκηνοθεσία: Πάμπλο Λαρέν
Ερμηνείες: Κρίστεν Στιούαρτ, Τίμοθι Σπολ, Σάλι Χόκινς

Του **ΑΙΜΙΛΙΟΥ ΧΑΡΜΠΗ**

Η αγαπημένη και ταυτόχρονα τραγική φιγούρα της πριγκίπισσας Νταϊάνα συναρπάζει σταθερά (και) το σινεμά, εμπνέοντας μεταξυ άλλων και μικρά αριστουργήματα, όπως το τελευταίο φιλμ του Πάμπλο Λαρέν. Ο Χιλιανός κινηματογραφιστής έχει στα χέρια του ένα εξαιρετικό σενάριο του Στίβεν Νάιτ («Peak Blinders»), το οποίο μετατρέπει χωρίς δισταγμό σε ψυχολογικό θρίλερ υψηλού επιπέδου με μια αληθινή πρωταγωνίστρια. Βρισκόμαστε στην περίοδο όπου

Τα μέλη της βασιλικής οικογένειας αναφέρονται σταθερά ως «εκείνοι», όπως ένα απροσδιόριστο κακό στις ταινίες τρόμου.

οι σχέσεις της Νταϊάνα (Κρίστεν Στιούαρτ) με τον Κάρολο και την υπόλοιπη βασιλική οικογένεια έχουν διαρραγεί οριστικά, ωστόσο εκείνη υποχρεώνεται να φτάσει για άλλη μια φορά στο παλάτι του Σάντριχαμ για τις γιορτές των Χριστουγέννων. Τα πράγματα όμως θα εξελιχθούν ακόμα χειρότερα από όσο είχε φανταστεί και σύντομα η ίδια θα βυθιστεί σε έναν σκοτεινό εφιάλτη, ενώ οι αναμνήσεις από το παιδικό και νεανικό της παρελθόν στην περιοχή της κατακλύζουν.

Η Κρίστεν Στιούαρτ στη μακράν καλύτερη –και υποψήφια για Όσκαρ– ερμηνεία μέχρι τώρα στην καριέρα της, δημιουργεί μια

Νταϊάνα τρομερά ευάλωτη, σχεδόν στοιχειωμένη από φόβους, ψυχοσωματικά σύνδρομα, ακόμα και παραισθήσεις. Από την άλλη πλευρά υπάρχει η βασιλική οικογένεια, σχεδόν πάντα εκτός πλάνου, θολές φιγούρες, παγερές και αποστασιοποιημένες, οι οποίες ωστόσο βρίσκονται διαρκώς εκεί με τα αυστηρά πρωτόκολλα και τους κανόνες «ασφαλείας», πνίγοντας όλο και περισσότερο την πριγκίπισσα. Στη ροή του λόγου αναφέρονται σταθερά ως «εκείνοι», δίκως να κατονομάζονται, όπως ένα απροσδιόριστο κακό στις ταινίες τρόμου.

Και η ατμόσφαιρα όμως που δημιουργεί ο Πάμπλο Λαρέν, με την τυλιγμένη στην ομίχλη έπαυλη, τις αγωνιώδεις μουσικές και τις απόκοσμες φιγούρες, μόνο σε θρίλερ παραπέμπει. Αργά και μεθοδικά, μέσα στο τριήμερο της παραμονής της, χτίζεται γύρω από την Νταϊάνα μια πολυτελής φυλακή, που στόχο μοιάζει να έχει να αιχμαλωτίσει περισσότερο το μυαλό παρά το σώμα της. Μοναδικό σύμμαχοι σε όλα αυτά τα δυο παιδιά της αλλά και μια πονόψυχη υπηρέτρια που τη βοηθάει.

Συνολικά, μπορεί το φιλμ του Λαρέν να φαίνεται αρκετά μονοδιάστατο, δαιμονοποιώντας επί της ουσίας τη βασιλική οικογένεια (σε αντίθεση, για παράδειγμα, με την πολύ πιο διπλωματική απεικόνισή του «The Crown»), όμως με καθαρά κινηματογραφικά κριτήρια αυτό που έχουμε εδώ είναι ένα δείγμα πραγματικά καλού σινεμά. Με αρχή, μέση και τέλος, εμπνευσμένη καθοδήγηση και άψογη απόδοση, από βετεράνους σαν τον Τίμοθι Σπολ και τη Σάλι Χόκινς, που σε ρόλους «κλειδιά» πλαισιώνουν τη Στιούαρτ στο διόλου εύκολο, είναι η αλήθεια, έργο της.

Η ατμόσφαιρα που δημιουργεί ο Πάμπλο Λαρέν, με την τυλιγμένη στην ομίχλη έπαυλη, τις αγωνιώδεις μουσικές και τις απόκοσμες φιγούρες, μόνο σε θρίλερ παραπέμπει. Μοναδικό σύμμαχοι της Νταϊάνα τα δύο παιδιά της, αλλά και μια πονόψυχη υπηρέτρια που τη βοηθάει.

HOME CINEMA

Η «μαύρη Αμερική» τόσο οικεία και επίκαιρη

Επάνω, ο Ντόναλντ Γκλόβερ, δημιουργός και πρωταγωνιστής της σειράς «Atlanta», που προβάλλεται από το Disney+. Κάτω, η Αναστασία-Ραφαέλα Κονίδη στην ταινία «Αλυτή», που είναι διαθέσιμη στο ERTFLIX.

Atlanta
ΚΩΜΩΔΙΑ (2016)
Δημιουργός: Ντόναλντ Γκλόβερ
Ερμηνείες: Ντόναλντ Γκλόβερ, Μπράιαν Τάιρι Χένρι

Μία από τις πιο επιτυχημένες κωμικές σειρές στην άλλη πλευρά του Ατλαντικού έρχεται και στην Ελλάδα μέσω της πλατφόρμας του Disney+. Ο πολυσχιδής Ντόναλντ Γκλόβερ έγινε (ακόμα περισσότερο) δημοφιλής υπογράφοντας ένα σόου που συνδυάζει την ιδιοφυή κοινωνική παρατήρηση, που έχει να κάνει κυρίως με τη «μαύρη Αμερική» και τις αστείες σεκάνς, σε ένα απολαυστικό σύνολο. Πρωταγωνιστής εδώ είναι ο Ερν (Ντόναλντ Γκλόβερ), ένας ευφυής νέος άνδρας, ο οποίος ωστόσο βολοδέρνει δίκως ιδιαίτερους στόχους στη ζωή του. Αυτά ώσπου αποφασίζει να μαντζάρει τον ξάδελφό του, ο οποίος είναι ανερχόμενος ράπερ στη σκηνή της Ατλάντας.

Τοποθετημένη στον επιρρεπή στον ρατσισμό αμερικανικό Νότο, η ιστορία των δύο –συν ενός, του απερίγριπτου Λακίθ Στάνφιλντ– είναι ενδιαφέρουσα ακριβώς διότι ξεχειλίζει από αυθεντικότητα. Από τους γλωσσικούς ιδιωτισμούς

και το στυλ μέχρι τις μοναδικές φιγούρες, που εμφανίζονται σε αρκετές περιπτώσεις μόνο για ένα επεισόδιο, η «Atlanta» μας ξεναγεί σε έναν κόσμο που δεν είναι ακριβώς οικείος, έχει ωστόσο αρκετές αναφορές σε ζητήματα (ρατσισμός, αστυνομική αυθαιρεσία, κοινωνικές ανισότητες) που απαντούν και στα μέρη μας. Και μπορεί το περιτύλιγμα να είναι αστειό, όμως συχνά η κωμωδία διακόπτεται από κάποια σοκαριστική εικόνα ή παρατήρηση. Τέλος, λόγος πρέπει να γίνει και για τη μουσική επένδυση της σειράς: ο ίδιος ο Γκλόβερ είναι άλλωστε επιτυχημένος μουσικός (ως Childish Gambino), μεταφέροντας το γούστο του και στο σάουντρακ.

Αλυτή ★★ ★
ΔΡΑΜΑ ΦΑΝΤΑΣΙΑΣ (2019)
Σκηνοθεσία: Μίνως Νικολακάκης
Ερμηνείες: Προμηθέας Αλειφερόπουλος, Αναστασία-Ραφαέλα Κονίδη, Μάνος Βακούσης

Από την πλατφόρμα του ERTFLIX επιλέγουμε το ντεμπούτο του Μίνωα Νικολακάκη, ένα σύγχρονο παραμύθι, το οποίο παντρεύει τον ρεαλισμό με τη λαϊκή παράδοση.

Ο Προμηθέας Αλειφερόπουλος υποδύεται έναν γιατρό, ο οποίος φτάνει σε κάποιο απομακρυσμένο ορεινό χωριό για να κάνει το αγροτικό του. Εκεί θα βρεθεί αντιμέτωπος με την καχυποψία των κατοίκων, καθώς προσπαθεί να βοηθήσει μια νεαρή κοπέλα που πάσχει από μια σπάνια ασθένεια. Ο Νικολακάκης αντλεί έμπνευση από τους μύθους της υπαίθρου, στήνοντας μια φαινομενικά απλή, αλλά ταυτόχρονα γοητευτική ιστορία. Ο ήρωάς του, ένας άνδρας διψασμένος για ανθρώπινη επαφή και στοργή, βρίσκει τη γαλήνη –και τον έρωτα– μέσα στην παρθένα φύση. Εκεί όλη η επιστημολογία που η γνώση του για τον «πραγματικό» κόσμο μοιάζουν περιττά βάρη, από τα οποία είναι πρόθυμος να απαλλαγεί. Αισθητικά, το φιλμ καταφέρνει να μας βάλει στην ατμόσφαιρα των ιστοριών που θα ακούσεις κανείς από τις γιαγιάδες στα χωριά, με το μεταφυσικό στοιχείο να έρχεται αβίαστα. Αυτό είναι ίσως και το μεγαλύτερο επίτευγμα μιας ιστορίας, η οποία θέλει να μιλήσει για τη σχέση του ανθρώπου με τη φύση, δίκως όμως να μείνει μόνο στην ειδυλλιακή πλευρά της.

PIK1

ΤΗΛ.: 22862000

- 21.00** Παραδοσιακή βραδιά
- 07.30** Θεία Λειτουργία
- 10.30** Σπίτι στη φύση - (Ε)
- 11.00** Κοίτα με στα μάτια Εκπομπή για τα ζώα.
- 11.30** Χρυσές συνταγές Weekend Edition
- 12.00** Play List - (Ε)
- 12.00** Ψυχαγωγική εκπομπή.
- 13.30** Road Story - (Ε)
- 14.00** **ΕΙΔΗΣΕΙΣ**
- 14.30** Αμύνεσθαι περί πάτρης
- 15.00** Μουσικό ραντεβού - (Ε)
- 15.30** Προσωπογραφίες - (Ε)
- 16.30** Πολιτιστική εκπομπή.
- 16.30** Χρονογράφηση, III - (Ε)
- 17.00** Εκείνη & εκείνοι
- 17.50** Πολιτιστικό ημερολόγιο
- 17.55** 1974, Τετάρτη 24 Ιουλίου - (Ε)
- 18.00** **ΕΙΔΗΣΕΙΣ (νοηματική)**
- 18.20** Ειρήνη Πάσι - (Ε)
- 18.30** Κωμωδία εποχής.
- 19.00** Τα καλύτερα μας χρόνια Δραματική σειρά.
- 19.55** 1974, Τετάρτη 24 Ιουλίου - (Ε)
- 20.00** **ΕΙΔΗΣΕΙΣ**
- 21.00** Παραδοσιακή βραδιά Ψυχαγωγική εκπομπή.
- 22.55** 1974, Τετάρτη 24 Ιουλίου - (Ε)
- 23.00** **ΕΙΔΗΣΕΙΣ**
- 23.05** A life lived Δραματική τηλεταινία, με τους Ντενζί Ρίτσαρντς, Τζένιφερ Μπίνι κ.ά.
- 12.30** Επαναλήψεις

PIK2

ΤΗΛ.: 22862000

- 18.30** Παγκόσμιο Στίβου
- 07.30** Μαγειρέματα - Μαγειρέματα - (Ε)
- 10.30** Παιδικό πρόγραμμα.
- 07.50** Παιδική ζώνη
- α. Ο μικρός Χνουδωτός β. Το θαυμαστό ταξίδι του Νιλς Χόλγκερσον γ. Γκάριφλιντ δ. Αστυνομός Σάινς ε. Mini Pet Pals στ. Σούπερ μπομπάς ζ. Η Μπο ταξιδεύει η. Τα στρουμψάκια θ. Παιδική εκπομπή.**
- 11.00** Παιδικό πρόγραμμα.
- 11.30** Παιδική ζώνη
- 15.30** Στη χώρα του Γιατί - (Ε)
- 16.00** Μανώλης και Κατίνα Κωμική σειρά.
- 16.30** Ιστορίες του χωρκού Κωμική σειρά.
- 17.00** Quest for knowledge - (Ε)
- 17.30** Σε προσκυνώ γλώσσα, II - (Ε)
- 18.30** Παγκόσμιο Πρωτάθλημα Στίβου - Από Όρεγκον.
- 22.30** **ΕΙΔΗΣΕΙΣ (Αγγλική)**
- 22.40** **ΕΙΔΗΣΕΙΣ (Τουρκική)**
- 22.45** The Nineties - (Ε)
- 22.45** Σερίφ ντοκιμαντέρ.
- 23.35** Σε προσκυνώ γλώσσα, II - (Ε)
- 00.30** **ΕΙΔΗΣΕΙΣ** - (Ε)
- 00.50** The Nineties - (Ε)
- 01.00** Σερίφ ντοκιμαντέρ.
- 01.40** ΓΙΟΥΡΝΙΟΥΣ

ALPHA

ΤΗΛ.: 22212400

- 18.30** Kitchen Lab
- 06.00** 60' Ελλάδα Ταξιδιωτική εκπομπή.
- 07.15** Dina's Bakery Με την Ντίνα Νικολάου.
- 08.30** 10' λεπτά κήρυγμα
- 09.15** Η φαμίλια - (Ε)
- 10.00** Κωμική σειρά.
- 10.00** Τετ-Α-Τετ στον Alpha - (Ε)
- 11.00** The Chase - (Ε)
- 12.00** Fishy Ταξιδιωτ. εκπομπή
- 13.00** X-Factor - (Ε)
- 14.00** Talent show.
- 14.45** Άσε μας ρε μαμά Κωμική σειρά.
- 15.45** Το σόι σου - (Ε)
- 16.30** Κωμική σειρά.
- 16.30** Οικογενειακές ιστορίες Κοινωνική σειρά.
- 18.00** **ΕΙΔΗΣΕΙΣ (νοηματική)**
- 18.10** Οικογενειακές ιστορίες - (Ε)
- 18.30** Kitchen Lab
- 19.15** Με τον Άκη Πετρετζίκη.
- 20.00** **ΕΙΔΗΣΕΙΣ**
- 21.00** Τα νεοκλασικά
- 23.15** Οι τρεις πινακίδες έξω από το Έμπινγκ, στο Μι-ζούρι (Three billboards outside Ebbing, Missouri)
- 23.15** Αστυνομική κομεντί, με τους Φρόνσις ΜακΝτόρμαντ, Γούντι Χάρελσον.
- 01.30** Οι ιστορίες του αστυνομίου Μπέκα - (Ε)

ANT1

ΤΗΛ.: 22200200

- 22.10** La Pasta Pomilwiri
- 07.10** Ο κόσμος να χαλάσει-(Ε) Κωμική σειρά.
- 08.00** Mamma Mia - (Ε)
- 08.30** Daddy cool - (Ε)
- 09.00** Δείξε μου τον φίλο σου Κωμική σειρά.
- 09.30** Άκρωις οικογενειακών Κωμική σειρά.
- 11.10** Daddy cool - (Ε)
- 11.30** Κωμική σειρά.
- 12.00** Ενώπιος ενωπίω, III Ενημερωτική εκπομπή με τον Νίκο Κατζήνικολάου
- 13.50** Θα βρεις τον δασκαλό σου Κωμική σειρά.
- 15.30** Εκείνες κι εγώ - (Ε)
- 16.20** 5 Χ 5 - (Ε)
- 18.00** **Τα νέα του ANT1 σε 10'**
- 18.15** 5 Χ 5
- 18.30** Συνέχεια.
- 20.15** **Τα νέα του ANT1**
- 21.15** Το καφέ της Χαράς Ελληνική σειρά.
- 22.10** La Pasta Pomilwiri - (Ε)
- 23.00** Γάμος αλά πλάγια Θεατρική κωμωδία, με τους Μάρκο Σεφερλή, Έλενα Τσαβαλά, κ.ά.
- 00.45** Εγκλήματα - (Ε)
- 02.00** Δούρειος ίππος - (Ε)

OMEGA

ΤΗΛ.: 22477777

- 21.15** Τροχός της τύχης
- 05.30** Τώρα ό,τι συμβαίνει Ενημερωτική εκπομπή με τη Φοίβη Μαυραγάνη.
- 09.50** OPEN Weekend Ψυχαγωγική εκπομπή, με την Ελένη Τσαλάκη.
- 13.00** Τροχός της τύχης - (Ε)
- 15.15** Τρώτας με διαφορά - (Ε)
- 16.15** Travel Guide Ταξιδιωτική εκπομπή.
- 17.30** Cash or trash - (Ε)
- 18.00** **OMEGA NEWS**
- 18.10** Cash or trash Συνέχεια.
- 19.10** Ρίξε μια ζαριά ΟΜΕΓΑΝΙΔΙ.
- 20.10** **OMEGA NEWS**
- 21.15** Τροχός της τύχης Τηλεπαιχνίδι με τον Πέτρο Πολυχρονίδη και τη Νατάσα Κουβελά.
- 22.15** Κόκκινο ποτάμι - (Ε)
- 00.15** Σ' αγαπάω μεν... αλλά Κωμωδία, με τους Αλέξανδρο Μπουρδούμη, Ευσταθία Τσοπαρέλη.
- 02.15** OPEN Weekend - (Ε)
- 04.30** Η μαμά λείπει ταξίδι για δουλειές - (Ε)

ΣΙΓΜΑ

ΤΗΛ.: 22580100

- 22.00** Ford V Ferrari
- 06.00** Προορισμός Ευτυχία - (Ε)
- 06.30** Με την Ευτυχία Ανδρέου.
- 07.30** Όταν μεγαλώσω - (Ε)
- 09.30** Θεία Λειτουργία
- 09.50** Ώρα για φαγητό - (Ε)
- 10.40** Dot., V Ψυχαγωγική εκπομπή, με τη Νάντια Μπουλέ και τον Μίνωα Θεοχάρη.
- 11.40** Άλλα λόγια θκείει παπά Κωμική σειρά.
- 12.30** Στην υγειά μας ρε παιδιά Ψυχαγωγική εκπομπή.
- 16.00** BBQ Stories Εκπομπή μαγειρικής.
- 16.50** The Masked Singer - (Ε)
- 18.00** **Γεγονότα σε συντομία**
- 18.10** The Masked Singer (Συνέχεια)
- 19.10** Passenger Ταξιδιωτική εκπομπή.
- 20.00** **Τομές στα γεγονότα**
- 21.00** Η πεθερά - (Ε)
- 22.00** Κόντρα σε όλα (Ford V Ferrari) Βιογραφική δραματ. ταινία, με τους Ματ Ντέιμον, Κρίστιαν Μπέιλ, κ.ά.
- 00.00** **Γεγονότα σε τίτλους**
- 00.10** Στην υγειά μας ρε παιδιά Ψυχαγωγική εκπομπή με τον Σπύρο Παπαδόπουλο.
- 03.00** Dot., V - (Ε)
- 04.00** Καταγίδα - (Ε)
- 05.00** The cooking - (Ε)

CAPITAL

ΤΗΛ.: 25577577

- 06.50** Τηλεαγορά
- 08.00** Το ράλι του θανάτου
- 09.25** Τετράποδοι μάγοι Οικογενειακή ταινία.
- 13.00** Μπετόβεν και μουζούκι Ελληνική ταινία.
- 15.15** Ο κράχτης Ελληνική ταινία.
- 19.00** Από τα πλούτη στο τίποτα Ξένη ταινία.
- 21.00** Ξένη ταινία
- 23.00** Ξένη ταινία

PLUS

ΤΗΛ.: 22259000

- 07.50** Παιδικό παραμύθι.
- 09.00** Cook Eat - (Ε)
- 11.00** Τηλεαγορά
- 14.00** Αυτό είναι Σ/Κ
- 16.35** Τηλεαγορά
- 18.30** Αόρατος φακός
- 19.00** Ταξίδι γεύσεων, III - (Ε)
- 19.55** Αόρατος φακός
- 20.15** Ο καιρός
- 20.20** Για πάντα νέοι - (Ε)
- 21.30** Το ταξίδι της ζωής, V
- 22.25** Ξένη ταινία
- 00.05** Ξένη ταινία
- 01.40** Ξένες σειρές

EXTRA

ΤΗΛ.: 25715111

- 10.20** Κορίτσια ο Μάρκουλης
- 12.30** Ελιές Θρούμπες
- 13.00** Έξιμνες αγορές
- 14.00** Ασπόμενα φεγγάρια
- 15.35** Έξιμνες αγορές
- 16.05** Κινημ/φικές επιτυχίες
- 16.10** Έξιμνες αγορές
- 16.40** **Δελτίο Ειδήσεων**
- 17.15** Αόρατος φακός
- 18.05** Ελληνική ταινία
- 19.45** **EXTRA News**
- 20.20** Ελληνική ταινία
- 23.45** Ξένη ταινία

MOVIES BEST

- 23.15** Annie Hall
 - 06.15** Pajaros De Verano (Birds Of Passage)
 - 08.30** Mermaids
 - 10.30** This Boy's Life
 - 12.30** Dead Reckoning
 - 14.15** Beyond The Sky
 - 15.45** Badland
 - 17.45** Cosmic Sin
 - 19.30** Trigger Point
 - 21.00** The Green Knight
 - 23.15** Annie Hall
 - 01.00** The Frozen Ground
 - 03.00** An Acceptable Loss
- ### GREEK CINEMA
- 20.00** Η θεία απ' το Σικάγο
 - 07.15** Ένας ξένοιαστος παλαβάρης
 - 09.00** Ο επαναστάτης ποπολάρος
 - 10.40** Ο θησαυρός του μακαρίτη
 - 12.15** Ο μεθυστακας
 - 14.00** Ο ψεύτης
 - 15.30** Οι γενναίοι πεθαίνουν δύο φορές
 - 17.00** Γαμήλιες περιπέτειες
 - 18.30** Ο άνθρωπος του τρένου
 - 20.00** Η θεία απ' το Σικάγο
 - 21.15** Ένας ξένοιαστος παλαβάρης

Από αριστερά, Μάρτιν Χάιντεγκερ, Ερνστ Κασίρερ, Λούντβιχ Βιτγκενστάιν και Βάλτερ Μπένγιαμιν. Το έργο και τη ζωή των τεσσάρων γιγάντων της φιλοσοφίας του 20ού αιώνα παρακολουθεί στο βιβλίο του ο Αϊλενμπέργκερ.

Ανάμεσα στο «ζώο» και στη «μηχανή»

Ο Γερμανός φιλόσοφος Βόλφραμ Αϊλενμπέργκερ μιλάει στην «Κ» για τα ερωτήματα πριν από 100 χρόνια και σήμερα

Συνέντευξη στη ΛΕΝΑ ΜΑΤΣΙΩΡΗ

Στον απόηχο του Μεγάλου Πολέμου, η δεκαετία που ακολούθησε μπορεί να ήταν, φαινομενικά, μια περίοδος ευφορίας αλλά ήταν, σίγουρα, μια περίοδος πνευματικής έξαιψης και ανάταψης σχεδόν σε όλους τους τομείς της ανθρωπίνης δραστηριότητας. Σ’ αυτήν τη δεκαετία κινείται και «Η εποχή των μάγων» (μτφρ.: Γιάννης Κοιλής, επιμ.: Γιάννης Αντωνόπουλος, εκδ. Πατάκη) όπου ο Γερμανός φιλόσοφος Βόλφραμ Αϊλενμπέργκερ (Wolfram Eilenberger) παρακολουθεί και, εν μέρει, βιογραφεί τη ζωή και το έργο τεσσάρων γιγάντων της φιλοσοφίας του 20ού αιώνα, των: Λούντβιχ Βιτγκενστάιν, Μάρτιν Χάιντεγκερ, Ερνστ Κασίρερ και Βάλτερ Μπένγιαμιν. Με μια μυθιστορηματική γρήγορη αφήγηση αναβιώνει εξάισια, χάρη και στη μετάφραση του Γιάννη Κοιλή, το κλίμα της εποχής, θέτοντας παράλληλα τα ίδια ερωτήματα στο σήμερα’ ίσως γιατί η Ιστορία μπορεί να μην επαναλαμβάνεται ακριβώς, αλλά πολλές φορές φαίνεται να ομοιοκαταληκτεί.

— Η δεκαετία του 1920 είναι, με όρους πολιτικούς, κοινωνικούς και πολιτισμικούς, μια ιδιαίτερη δεκαετία για την ευρωπαϊκή Ιστορία. Στο βιβλίο σας, τέσσερις κορυφαίοι γερμανόφωνοι φιλόσοφοι της εποχής προσπαθούν να δώσουν απαντήσεις στο ίδιο φιλοσοφικό ερώτημα. Ποιο είναι αυτό; Και ποιες είναι αυτές οι φιλοσοφικές ιδέες που άλλαξαν τόσο το τοπίο της σκέψης του εικοστού αιώνα; — Ήταν πράγματι μια ξεχωριστή, ακραία περίπτωση. Ο γερμανόφωνος κόσμος συντετριμμένος — πολιτικά, οικονομικά, ψυχολογικά. Δεσπόζουσα ερώτηση, και για τα κεντρικά πρόσωπα του βιβλίου μου, ήταν η εξής: Ποιοι είμαστε; Τι είμαστε, ως άνθρωποι, ως πολιτισμικά όντα; Τι είναι ο άνθρωπος; Η μετασχηματιστική απάντηση που έδωσαν και οι τέσσερις σε αυτά τα ερωτήματα είναι ότι, αν και με διαφορετικούς τρόπους, η γλώσσα αποτελεί την ουσία και το θεμέλιο του είδους μας. Είμαστε κατ’ ουσίαν ομιλούντες! Έτσι εκκινήθηκε αυτό που, με φιλοσοφικούς όρους, ονομάζεται γλωσσολογική καμπή. Αλλάξε την επιστήμη άπαξ και διά παντός, και μαζί της ολόκληρο το πεδίο των ανθρωπιστικών σπουδών. Δείτε, πολύ απλά, τη σημασία που δίνει ο σημερινός πολιτισμός μας στην κοινωνική δύναμη της ομιλίας, των «ορθών» εννοιών και των αναδιατυπώσεων’ ολόκληρο το πεδίο αυτού που τώρα, με υπερβολικά δόση επιθετικότητας, αποκαλείται «πολιτική ορθότητα» — άμεσο αποτέλεσμα αυτής της στροφής!

— Η αναμέτρηση στο Νταβός ανάμεσα στον Χάιντεγκερ και στον Κασίρερ θεωρείται σήμερα σημείο καμπής στην ιστορία της σκέψης. Γράφετε ότι και

“Ο σταθερός κίνδυνος οπισθοδρόμησης είναι μία από τις βαθύτερες πολιτικές ανησυχίες του Κασίρερ και θα πρέπει να είναι και μία από τις δικές μας, σε αυτήν ακριβώς την περίοδο της Ιστορίας.

“Κάθε ενέργεια κάθε ανθρώπου έχει δυνητικά τεράστιες συνέπειες για όλους μας, ακόμη και για τις μελλοντικές γενιές.

στην παραμικρή λεπτομέρεια αντικατοπτρίζονται σε αυτό το κοσμοπολιτικού γεγονόσι οι καθοριστικές αντιθέσεις όλης της δεκαετίας του 1920. Ποιες ήταν αυτές οι αντιθέσεις; Τι αντιπροσωπεύει ο καθένας από τους δύο φιλοσόφους; Πώς εξελίχθηκε και πώς απαντήθηκε το κεντρικό ερώτημα, σε μια εποχή που οι φρικαλεότητες του Α΄ Παγκοσμίου Πολέμου είναι ακόμα νωπές; — Λοιπόν, ο Χάιντεγκερ και ο Κασίρερ, ηγετικές φιλοσοφικές φωνές στη Γερμανία την εποχή εκείνη, υποστήριζαν εκ διαμέτρου αντίθετα πολιτισμικά πρότυπα: τοπικισμός εναντίον κοσμοπολιτισμού, νοσταλγία εναντίον προόδου, ανόθευτη ταυτότητα εναντίον πολυφωνικών μορφών, αυταρχισμός εναντίον δημοκρατίας και, εντέλει, angst (αγωνία) εναντίον ελπίδας. Ο Χάιντεγκερ υποστήριξε επίμονα τις πρώτες έννοιες, ο Κασίρερ τις δεύτερες. Ο Χάιντεγκερ προερχόταν από αγροτική οικογένεια που ζούσε στον Μέλανα Δρυμό, ο Κασίρερ ήταν γόνος επιφανούς γερμανοεβραϊκής οικογένειας του Βερολίνου. Οι διαφορετικές πολιτισμικές αντιλήψεις που υποστήριζαν αντιστοιχούσαν επίσης στα τότε επίκαιρα πολιτικά χαρακτηριστικά — έτσι δεν είναι;

— Τι είναι αυτό που κάνει τόσο ξεχωριστή την περίπτωση του Βιτγκενστάιν, σε σημείο που ο Κέινς να αναφωνεί «Ο Θεός έφτασε. Τον είδα στο τρένο των πέντε και τέταρτο»; — Ο Βιτγκενστάιν ήταν από τη μια αλλοπρόσαλλος και από την άλλη χαρισματικός’ σαλός

Ο Βόλφραμ Αϊλενμπέργκερ.

και φυσική ιδιοφυΐα ταυτόχρονα. Για τους συγχρόνους του, ο άνθρωπος αυτός έμοιαζε με διασταύρωση ανάμεσα στον «Ηλίθιο» του Ντοστογιέφσκι και στον Αλμπερτ Αϊνστάιν. Το γεγονός ότι ήταν γόνος μιας από τις πλουσιότερες οικογένειες της Ευρώπης και ότι, στη συνέχεια, χάρισε όλη του την περιουσία για να ζήσει μια απλή, πλην τιμία, ζωή ως δάσκαλος δημοτικού σχολείου σε αγροτικές περιοχές της Αυστρίας, δεν είναι παρά μια λεπτομέρεια σε αυτή τη συνολική εικόνα. Το βάθος και η πρωτοτυπία του Βιτγκενστάιν ως φιλοσόφου βρισκόταν εξ αρχής, απλούστατα, πέραν κάθε σύγκρισης. Για τους συναδέλφους και τους δασκάλους του, μεταξύ αυτών και για τον Μπέρτραντ Ράσελ, ήταν απλώς «ο εκλεκτός».

— Ο Χάιντεγκερ βλέπει τους δυτικούς ανθρώπους δέσιμους μιας, θεμελιωδώς, λανθασμένης πρόσβασης στον κόσμο και μιας, θεμελιωδώς, λανθασμένης αυτοεικόνας’ πιστεύει ότι η πραγματικότητα παραμορφώνεται από τον τρόπο που τη βλέπουν γιατί υιοθετούν, άκριτα, λανθασμένες έννοιες. Πώς μπορεί αυτή η θεωρία/ματιά να βρήκε διέξοδο στο ναζιστικό κόμμα; Θα ήθελα την άποψή σας για το αν, τελικά, ήταν εκ πεποθήσεως εθνικοσοσιαλιστής ή αν επρόκειτο

για έναν τρόπο να προσαρμοστεί, να σταθεροποιηθεί και να ανέλθει στη μεταπολεμική Γερμανία. — Ο Χάιντεγκερ έβλεπε τον πολιτισμό του —εντέλει ολόκληρο τον δυτικό πολιτισμό— από τους αρχαίους Έλληνες και εξής, υπό το πρίσμα της απώλειας, της αποξένωσης και της σύγχυσης. Ήθελε να ορίσει ένα ρηξικέλευθα νέο πολιτισμικό σημείο εκκίνησης, μέσω μιας νέας φιλοσοφίας, μέσω ενός νέου τρόπου κατανόησης του μες-στον-κόσμον-Είναι. Ήταν αυτή η θέληση για μια ρηξικέλευθα νέα αρχή που ανέδειξε μια εμφανή συνάφεια προς το νεοπαγές, τότε, κίνημα των ναζί. Ένα κίνημα που, εκείνη την εποχή, δεν είχε κάποια συνεκτική κοσμοθεωρία. Ο Χάιντεγκερ ονειρεύτηκε να γίνει ο κύριος στοχαστής αυτού του νέου πολιτικού σημείου εκκίνησης, να γίνει «ο ηγέτης του Φύρερ». Σύντομα, θα συνειδητοποιούσε πόσο λανθασμένο ήταν να πιστεύει ότι οι ναζί είχαν ανάγκη —ή πως έστους ενδιέφεραν— τα φιλοσοφικά θεμέλια. Ο Χάιντεγκερ ήταν ένας σπουδαίος στοχαστής αλλά ως πολιτικό ον ήταν μάλλον ανόητος, σε προσωπικό επίπεδο συχνά κακοήθης και, εν γένει, υπερβολικά φιλόδοξος.

— Ο Κασίρερ λέει πως κάθε πολιτισμός είναι πρόδηλα επιρρεπής στην οπισθοδρόμηση, κάθε

Το βιβλίο «Η εποχή των μάγων» κυκλοφορεί από τις εκδόσεις εκδ. Πατάκη.

βήμα της ανάπτυξης του είναι αντιστρέψιμο και πως, ιδίως σε καιρούς μέγιστης κρίσης, έντασης και αδιαφάνειας, ελλοχεύει ο κίνδυνος της ανακουφιστικής οπισθοδρόμησης. Ποιες είναι οι έννοιες ή τα μοτίβα ερμηνείας που κλονίζονται σήμερα και εκθέτουν σε τέτοιους κινδύνους τον πολιτισμό; Ποια είναι η έκφραση της ανακουφιστικής οπισθοδρόμησης, σε μια εποχή πολιτισμικής κρίσης όπως η δική μας; — Ναι, αυτός ο σταθερός κίνδυνος οπισθοδρόμησης είναι μία από τις βαθύτερες πολιτικές ανησυχίες του Κασίρερ και θα πρέπει να είναι και μία από τις δικές μας, σε αυτήν ακριβώς την περίοδο της ιστορίας. Τώρα, οπισθοδρόμηση προς τα πίσυ; Σε ποια κατάσταση; Ο Κασίρερ την ονόμασε «μυθική ψυχική κατάσταση» — μια συνείδηση που, καταβεβλημένη από την πολυπλοκότητα που συναντά στον κόσμο, καταφεύγει σε μυθικά αφηγήματα και τεχνικές. Για παράδειγμα, πιστεύει στη μαγική δύναμη λέξεων όπως «Εμείς», «Εθνος», «Πεπρωμένο». Αντικαθιστά την ελευθερία της επιλογής με ένα διάλογο περί μοίρας και πεπρωμένου. Εισάγει τελετουργίες και λατρείες αντί για ανοιχτές συζητήσεις και πειράματα. Συγκεντρώνει την εξουσία σε «ιερές σφαίρες» αποκομμένες από το κοινό. Πρόκειται, εν ολίγοις, για αντι-διαφωτισμό στην πλέον στοιχειώδη και παράφορη εκδοχή του! Αρκεί να ακούσετε σήμερα μια δημόσια ομιλία και θα δείτε τις «μυθικές δυνάμεις» να ζωντανεύουν, δυστυχώς, για άλλη μια φορά — ψιθυρίζοντας μηνύματα περί ψεύτικης σωτηρίας στα αυτιά ενός ολοένα και πιο φοβισμένου και παραπληροφωρημένου κοινού. Ολόκληρη η φιλοσοφία του Κασίρερ σκοπό έχει να αποτελέσει έναν φιλοσοφικό «εμβολιασμό» ενάντια στον κίνδυνο να περιπέσουμε και πάλι σε μια κατάσταση μυθικής συνείδησης.

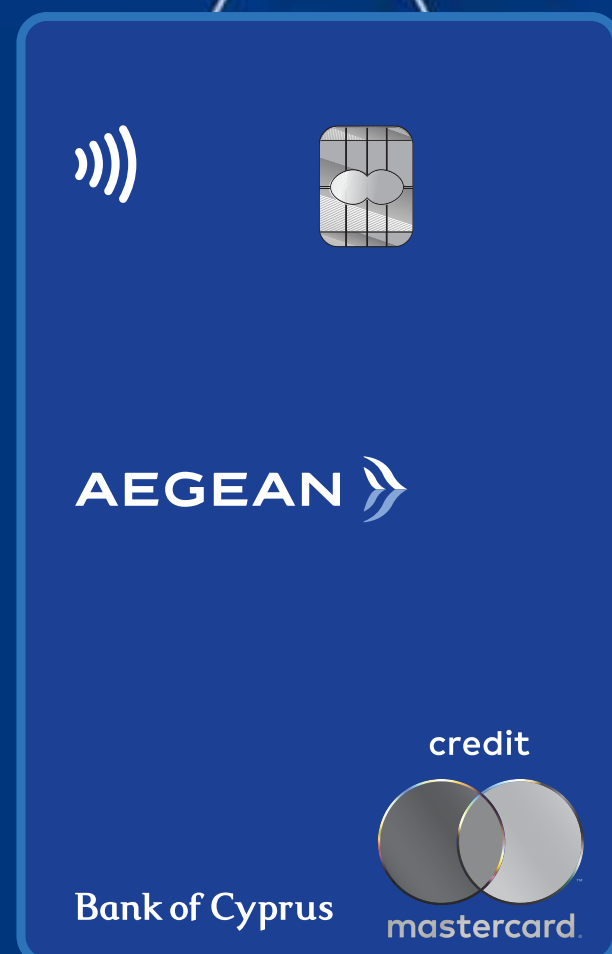
— Ο τρόπος που ο Μπένγιαμιν βλέπει τον κόσμο είναι βαθιά συμβολικός. Κάθε άνθρωπος, κάθε αντικείμενο, ακόμα και το πιο καθημερινό, αποτελεί γι’ αυτόν ένα σημείο που πρέπει

να αποκωδικοποιηθεί. Αν συμφωνήσουμε πως από τα κύρια χαρακτηριστικά της δικής μας εποχής είναι η υπερέκθεση και η υπερπληροφορία, ποιο είναι εκείνο το αντικείμενο/σημείο που θα επέλεγε να αποκωδικοποιήσει; — Το πρόβλημα του σημερινού μας πολιτισμού για τον Μπένγιαμιν δεν είναι, θεωρώ, η υπερπληροφόρηση αλλά μάλλον η απώλεια της δύναμης και της θέλησής μας να διαμεινουμε στην πολυπλοκότητα όπου ζούμε. Κυρίως, η απώλεια της ικανότητας «να διαβάζουμε» αυτά τα αντικείμενα με έναν ουτοπικό ή δυστοπικό τρόπο, που σημαίνει να τα διαβάζουμε κριτικά. Ο Μπένγιαμιν ήταν ένας εξαιρετικά προικισμένος αναγνώστης. Οχι μόνο κειμένων και έργων τέχνης, αλλά και «αναγνώστης» νέων εμπορικών αγαθών και καθημερινών αντικειμένων. Γι’ αυτόν, κάθε αντικείμενο στον σύγχρονο κόσμο μας θα μπορούσε να χρησιμεύσει ως ένα σημείο — ένα σημείο αναφορικά με υψηλότερες και βαθύτερες τάσεις μέσα στον πολιτισμό, καθώς επίσης και με χαμηλότερες και ρηχότερες. Ένας σημερινός Μπένγιαμιν, για παράδειγμα, μπορεί να θαύμαζε τα νέα αθλητικά παπούτσια που σχεδίασε ο Γε (παλαιότερα γνωστός ως Κάνιε Γουέστ) και να ρωτούσε: «Σε τι είδους κόσμο δημιουργήθηκαν, ποια είναι η βαθύτερη επαγγελία τους;» Ή, λόγου χάριν, θα έγραφε για το bitcoin, ως μια νέα φιλελεύθερη ουτοπία ή για την άνοδο των trans-ατόμων στη δημόσια ζωή και στη μόδα. Αυτά τα πράγματα δεν γίνονται έτσι απλά. Γιατί προκύπτουν όμως, και με ποιες, συχνά ψεύτικες και αποξενωτικές επαγγελίες;

— Ποιο είναι το φιλοσοφικό ερώτημα της δικής μας εποχής; — Ωραία ερώτηση. Το βιβλίο μου θα ήθελε να είναι το μήνυμα ενός ναυαγού προς το ευρύτερο κοινό, καθώς επίσης μια πολεμική ιαχή προς τους συναδέλφους μου φιλοσόφους. Επειδή το κεντρικό ερώτημα της εποχής μας είναι το ίδιο —τι είναι ο άνθρωπος— και μολονότι οι πολιτισμικές περιστάσεις εντός των οποίων θέτουμε αυτό το ερώτημα έχουν αλλάξει. Τα νέα του χαρακτηριστικά είναι «το ζώο» και «η μηχανή». Όσο περισσότερα γνωρίζουμε για τη ζωή των ζώων, τόσο πιο δύσκολο γίνεται να κάνουμε μια σαφή διάκριση ανάμεσα σε αυτά και σε εμάς. Κάτι παρόμοιο θα μπορούσαμε να πούμε επίσης για τις μορφές τεχνητής νοημοσύνης. Τέλος, πρέπει να λάβουμε υπόψη, ως δεδομένο, έναν κόσμο αμετάκλητα παγκοσμιοποιημένο: Κάθε ενέργεια κάθε ανθρώπου έχει —και η σημερινή πανδημία το αποδεικνύει αυτό— δυνητικά τεράστιες συνέπειες για όλους μας, ακόμη και για τις μελλοντικές γενιές. Μας λείπουν όμως ακόμη οι έννοιες για να περιγράψουμε αυτή τη νέα, οντολογικά δεινή κατάσταση.

Η κάρτα ΠΟΥ ΣΕ ταξιδεύει.

Κάνε τις καθημερινές σου αγορές με την
ΑEGEAN Mastercard από την Τράπεζα Κύπρου,
συγκέντρωσε μίλια για ταξίδια και απόλαυσε
μοναδικά προνόμια.

bankofcyprus.com.cy 800 00 800

Σε κάθε επόμενη κίνηση

Τράπεζα Κύπρου

